
STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM
OPĆINE KRIŽ ZA RAZDOBLJE 2016.-
2021. GODINE

Naručitelj: Općina Križ

Izradio: Krutak d.o.o.

Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016.-2021. godine izrađen je u suradnji s dužnosnicima i službenicima Općine Križ.

Partnerski pristup osiguran je kroz dijalog i postizanje konsenzusa između svih dionika, kao i kontinuiranim savjetovanjem s Općinskim načelnikom i službenicima Općine Križ, bez čije bi predanosti, izrada *Strateškog razvojnog programa Općine Križ* bila otežana. Na taj način ostvarena je konkretna i učinkovita suradnja između Općine Križ i tvrtke KRUTAK d.o.o.

Križ, rujan 2016. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	10
2. POLITIKA REGIONALNOG RAZVOJA I PRIPREMA ZA POVLAČENJE SREDSTAVA IZ EUROPSKIH STRUKTURNIH I INVESTICIJSKIH FONDOVA U FINACIJSKOM RAZDOBLJU 2014.-2020.....	15
2.1. Politika regionalnog i ruralnog razvoja.....	15
2.2. Povlačenje sredstava iz ESI fondova u financijskom razdoblju 2014.-2020.	20
2.2.1. Operativni programi i Program ruralnog razvoja.....	20
2.2.2. Programi prekogranične suradnje	22
2.2.3. Programi Unije	23
2.2.4. Institucionalni okvir za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova.....	25
3. USKLAĐENOST STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA SA STRATEŠKIM I SEKTORSKIM DOKUMENTIMA VIŠIH RAZINA I HORIZONTALNIM NAČELIMA	29
3.1. Usklađenost sa strateškim i sektorskim dokumentima na razini Republike Hrvatske	29
3.2. Usklađenost s regionalnim strateškim i planskim dokumentima	34
3.3. Horizontalna načela razvoja	35
4. ANALIZA STANJA I POTENCIJALA.....	39
4.1. Osnovna obilježja prostora.....	39
4.1.1. Geografska obilježja i geoprometni položaj.....	39
4.1.2. Prirodno-geografska obilježja i zaštita okoliša.....	42
4.1.2.1. Opća prirodno-geografska obilježja	42
4.1.2.2. Zaštita okoliša.....	43
4.1.3. Kratak povijesni pregled razvoja Općine.....	46
4.1.3.1. Povijesni značaj Milke Trnine za Općinu Križ	48
4.1.3.2. Povijesni značaj Josipa Badalića za Općinu Križ.....	49
4.1.4. Kulturna baština.....	49
4.2. Demografska obilježja	52
4.2.1. Veličina, broj i razmještaj stanovnika	52
4.2.2. Kretanje broja stanovnika	53
4.2.3. Prirodno kretanje broja stanovnika	56
4.2.4. Migracijska obilježja	57
4.2.5. Dnevne i tjedne migracije	58
4.2.6. Dobno-spolna struktura stanovništva.....	59
4.2.7. Narodnosna i vjerska struktura Općine Križ	61
4.2.8. Broj i veličina kućanstava	61
4.3. Socio-ekonomska obilježja	62
4.3.1. Obrazovna struktura stanovništva.....	62
4.3.2. Društvene djelatnosti i infrastruktura	64
4.3.2.1. Javne službe i uprava.....	64
4.3.2.2. Odgoj i obrazovanje	65
4.3.2.3. Zdravstvene i socijalne ustanove	68

4.3.2.4.	Civilno društvo, kultura, sport i rekreacija	69
4.3.2.5.	Lokalna akcijska grupa Moslavina	74
4.3.2.6.	Vjerske zajednice	74
4.3.3.	Indeks razvijenosti	74
4.3.4.	Gospodarska obilježja	75
4.3.4.1.	Stanovništvo prema aktivnosti	76
4.3.4.2.	Tržište rada	76
4.3.4.3.	Glavni izvori sredstava za život	81
4.3.4.4.	Stanovništvo prema sektorima djelatnosti	81
4.3.4.5.	Izvoz i uvoz	91
4.3.5.	Financiranje lokalne samouprave	92
4.4.	Analiza stanja prometne i komunalne infrastrukture	93
4.4.1.	Kategorije korištenja zemljišta i namjene površina te opremljenost stanova	93
4.4.2.	Prometna infrastruktura	94
4.4.2.1.	Cestovni promet	94
4.4.2.2.	Željeznički promet	96
4.4.3.	Pošta i telekomunikacije	96
4.4.4.	Energetski sustavi	97
4.4.4.1.	Elektroopskrbeni sustav	97
4.4.4.2.	Plinoopskrbeni sustav	98
4.4.4.3.	Proizvodnja nafte i plina	98
4.4.5.	Vodnogospodarski sustav	99
4.4.5.1.	Vodoopskrba	99
4.4.5.2.	Odvodnja	100
4.4.5.3.	Uređenje vodotoka i voda	100
4.4.6.	Groblja	100
4.4.6.1.	Gospodarenje otpadom	101
4.4.7.	Komunalne djelatnosti i način njihovog obavljanja	102
4.5.	Institucionalni i politički aspekti	103
4.5.1.	Institucionalni aspekti	103
4.5.1.1.	Djelatnosti i ovlasti lokalne samouprave	103
4.5.1.2.	Iskustva Općine Križ u provedbi projekata	104
4.5.2.	Politički aspekti	109
4.6.	Međunarodna suradnja i suradnja s drugim jedinicama lokalne samouprave	111
4.7.	Analiza provođenja strateških i planskih dokumenata	112
4.7.1.	Program ukupnog razvoja Općine Križ	112
4.7.2.	Prostorni plan uređenja Općine Križ	113
4.7.3.	Strategija razvoja turizma na području Općine Križ (2015.-2020.)	113
5.	SWOT ANALIZA	115
6.	VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI	121
6.1.	Vizija Općine Križ	121
6.2.	Strateški ciljevi	122
7.	RAZVOJNI PRIORITETI, MJERE I AKTIVNOSTI	125

7.1.	Razvojni prioriteti i mjere	125
7.1.1.	Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.....	125
7.1.2.	Prioriteti i mjere strateškog cilja 2.....	127
7.1.3.	Prioriteti i mjere strateškog cilja 3.....	128
7.2.	Akcijski plan provedbe Strateškog razvojnog programa	129
8.	INDIKATORI UČINKA STRATEGIJE	151
9.	IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE	155
9.1.	Struktura odgovornosti i praćenja provedbe Strateškog razvojnog programa Općine Križ ..	155
9.2.	Financijski okvir i izvori financiranja.....	159
10.	ZAKLJUČAK.....	160
11.	DODACI.....	161
12.	IZVORI I LITERATURA	167

Popis tablica

Tablica 1: Dionici u izradi i provedbi Strateškog razvojnog programa Općine Križ	12
Tablica 2: Glavni ciljevi gospodarskog rasta Republike Hrvatske prema strategiji Europa 2020	17
Tablica 3: Okvirna raspodjela potpore Unije u eurima po tematskim ciljevima na nacionalnoj razini za svaki fond	18
Tablica 4: Odabrani Programi Unije u razdoblju 2014.-2020.	23
Tablica 5: Upravljačka struktura Programa ruralnog razvoja 2014.-2020.....	26
Tablica 6: Upravljačka struktura Operativnog programa <i>Konkurentnost i kohezija</i> 2014.-2020.	27
Tablica 7: Upravljačka struktura Operativnog programa <i>Učinkoviti ljudski potencijali</i> 2014.-2020.	28
Tablica 8: Usklađenost Strateškog razvojnog programa Općine Križ s europskim i nacionalnim strateškim dokumentima	29
Tablica 9: Usklađenost Strateškog razvojnog programa s regionalnim strateškim i planskim dokumentima	34
Tablica 10: Usklađenost s direktivama horizontalnog načela jednakih mogućnosti.....	35
Tablica 11: Usklađenost s direktivama i aktima Europske unije vezanih uz zaštitu okoliša i prirode ...	36
Tablica 12: Zaštićena kulturna dobra u Općini Križ	51
Tablica 13: Veličina naselja Općine Križ, 2011. godine.....	52
Tablica 14: Međupopisna promjena broja stanovnika Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2001.-2011. godine.....	54
Tablica 15: Ukupno kretanje broja stanovnika Općine Križ po naseljima od 1857. do 2011. godine ...	55
Tablica 16: Pokazatelji prirodnog kretanja stanovništva Općine Križ, 2000.-2014.	57
Tablica 17: Stanovništvo Općine Križ prema migracijskim obilježjima, 2011.	58
Tablica 18: Kontingenti stanovništva Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2011. .	60
Tablica 19: Prosječan broj upisane predškolske djece u Dječjem vrtiću Križ, 2011.-2016.....	66
Tablica 20: Broj učenika osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj ustanovi u Općini Križ, 2011.-2016.	67
Tablica 21: Studenti Općine Križ prema vrstama visokih učilišta i načinu studiranja, 2011.-2014.	67
Tablica 22: Studenti Općine Križ koji su diplomirali/završili studij prema skupinama visokih učilišta te načinu studiranja, 2009.-2014.....	68
Tablica 23: Udruge civilnog društva na području Općine Križ.....	71
Tablica 24: Prostorije Općine Križ koje koriste udruge civilnog društva na području Općine Križ.....	73
Tablica 25: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2013. za Općinu i Županiju	75
Tablica 26: Zaposleno stanovništvo Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ prema sektorima djelatnosti, 2011.....	82
Tablica 27: Zaposleni u pravnim osobama u Općini Križ, 2009.-2014.....	83
Tablica 28: Broj poljoprivrednih gospodarstava, parcela i površina poljoprivrednih zemljišta u Općini Križ	85
Tablica 29: Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta u Općini Križ, 2011.....	87
Tablica 30: Poduzetnici unutar Poduzetničke zone Križ I.	89
Tablica 31: Poduzetnici unutar Poduzetničke zone Križ II.	89
Tablica 32: Izvoz i uvoz Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2011.-2012.	91
Tablica 33: Korištenje zemljišta i namjene površina u Općini Križ	93
Tablica 34: Nastanjeni stanovi prema instalacijama u Općini Križ	93
Tablica 35: Razvrstane autoceste i ceste na području Općine Križ	95

Tablica 36: Privatna kućanstva u Općini Križ prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, 2011. godine.....	97
Tablica 37: Projekt „Sanacija krova i pročelja dječjeg vrtića Križ-objekt Novoselec“	104
Tablica 38: Projekt „Obnova i zamjena vanjske ovojnice zgrade-poboljšanje energetske svojstva-Dječji vrtić Križ-objekt Križ“	104
Tablica 39: Projekt „Rekonstrukcija prometnice Industrijske ceste u Križu s površinskom odvodnjom i izgradnjom pješačke i biciklističke staze“	105
Tablica 40: Projekt „Izgradnja pješačkog hodnika i kanalizacije sa crpnom stanicom i pročistačem u naselju Bunjani i rekonstrukcija distributivnog plinovoda sa kućnim priključcima“	105
Tablica 41: Projekt „Rekonstrukcija javne rasvjete Industrijske ceste u Križu i Novoselcu“	106
Tablica 42: Projekt „Obnova Doma kulture Josip Badalić u Križu“	106
Tablica 43: Projekt „Geodetska izmjera sustava javne odvodnje na području Općine Križ“	106
Tablica 44: Projekt „Izgradnja sustava javne vodoopskrbe dijela naselja Širinec i Križ“	107
Tablica 45: Projekt „Izgradnja pristupne rampe za invalide“	107
Tablica 46: Projekt „Izgradnja reciklažnog dvorišta“	108
Tablica 47: Projekt „Sanacija društvenog i vatrogasnog doma u Vežišću“	108
Tablica 48: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Križ 2013. godine	110
Tablica 49: Općinski načelnici Općine Križ od 1993. godine do danas	111
Tablica 50: SWOT analiza stanja u prostoru i okolišu.....	115
Tablica 51: SWOT analiza ljudskih resursa i društvenih djelatnosti u Općini Križ	117
Tablica 52: SWOT analiza gospodarstva u Općini Križ.....	119
Tablica 53: Strateški ciljevi razvoja Općine Križ.....	122
Tablica 54: Objašnjenje strateških ciljeva razvoja Općine Križ.....	123
Tablica 55: Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.	126
Tablica 56: Prioriteti i mjere strateškog cilja 2.	127
Tablica 57: Prioriteti i mjere strateškog cilja 3.	128
Tablica 58: Elementi Akcijskog plana	129
Tablica 59: Akcijski plan - Cilj 1. Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja	131
Tablica 60: Akcijski plan - Cilj 2. Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama.....	137
Tablica 61: Akcijski plan - Cilj 3. Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora.....	146
Tablica 62: Indikatori socio-ekonomskog razvoja Općine Križ	151
Tablica 63: Indikatori učinka Strategije	152
Tablica 64: Popis ustanova i institucija javnog sektora prema područjima Strateškog razvojnog programa	157

Popis slika

Slika 1: Logički lanac intervencija od analize do izrade Strateškog razvojnog programa.....	11
Slika 2: Položaj Općine Križ u Zagrebačkoj županiji.....	39
Slika 3: Položaj naselja unutar Općine Križ.....	40
Slika 4: Osnovna prometna infrastruktura na području Općine Križ.....	41
Slika 5: Natura 2000 u Općini Križ	46
Slika 6: Naselja Općine Križ prema broju stanovnika, 2011. godine	53
Slika 7: Prirodno kretanje stanovništva Općine Križ, 2000.-2014.	57
Slika 8: Dnevne migracije stanovništva Općine Križ, 2011. godine	59
Slika 9: Kontingenti stanovništva Općine Križ, 2011.	60
Slika 10: Dobno-spolna struktura stanovništva Općine Križ, promjena 2001.-2011.....	61
Slika 11: Usporedni prikaz obrazovne strukture Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2011.....	63
Slika 12: Stanovništvo Općine Križ starije od 15 godina prema najvišoj završenoj školi i spolu, 2011. godine.....	63
Slika 13: Stanovništvo Općine starije od 10 godine prema informatičkoj pismenosti, 2011. godine ...	64
Slika 14: Stanovništvo Općine Križ staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti i spolu, 2011. godine.....	76
Slika 15: Kretanje prosječnog broja nezaposlenih u Općini Križ po godinama (2004.-2015.) i spolu ...	77
Slika 16: Prosječan broj nezaposlenih 2015. godine u Općini Križ prema spolu i dobi	78
Slika 17: Status nezaposlenih u Općini Križ prije upisa u evidenciju HZZ-a, 2009., 2012. i 2015. godine	78
Slika 18: Nezaposlene osobe u Općini Križ s obzirom na trajanje nezaposlenosti, 2015. godine.....	79
Slika 19: Obrazovna struktura nezaposlenih iz Općine Križ, 2009. i 2015. godine.....	80
Slika 20: Osiguranici mirovinskog osiguranja na području Općine Križ, 2015. godine.....	80
Slika 21: Stanovništvo Općine Križ prema glavnim izvorima sredstava za život, 2011. godine	81
Slika 22: Usporedni prikaz zaposlenog stanovništva Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ prema sektorima djelatnosti, 2011. godine	82
Slika 23: Primjer ARKOD-a na području naselja Vežišće i Okešinec, APPRRR, 2016. godine	84
Slika 24: Vizualni identiteti Općine Križ.....	91
Slika 25: Vizualno rješenje Općine Križ s definiranom vizijom	121
Slika 26: Prioriteti strateškog cilja 1.	125
Slika 27: Prioriteti strateškog cilja 2.	127
Slika 28: Prioriteti strateškog cilja 3.	128
Slika 29: Ključni dionici provedbe Strateškog razvojnog programa Općine Križ	155

Popis korištenih kratica

Kratika	Značenje
BDP	Bruto domaći proizvod
CAP/ZPP	eng. <i>Common Agriculture Policy</i> , Zajednička poljoprivredna politika
CARDS	eng. <i>Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization</i> , Pomoć zajednice u obnovi, razvoju i stabilizaciji
CF/KF	eng. <i>Cohesion Fund</i> , Kohezijski fond
CLLD	eng. <i>Community-led Local Development</i> , Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice
DZS	Državni zavod za statistiku
EPFRR	eng. <i>European Agriculture Fund for Rural Development</i> , Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
EK	Europska komisija
EMFF	Europski fond za pomorstvo i ribarstvo
ERDF/EFRR	eng. <i>European Regional Development Fund</i> , Europski fond za regionalni razvoj
ESF	eng. <i>European Social Fund</i> , Europski socijalni fond
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
HEP	Hrvatska elektroprivreda
HŽ	Hrvatske željeznice
ICT	eng. <i>Information and Communications Technology</i> , Informacijska i komunikacijska tehnologija
INA	Industrija nafte
IPA	<i>Instrument for Pre-Accession Assistance</i> , Instrument pretpristupne pomoći
IPARD	<i>Instrument for Pre-Accession Assistance in Rural Development</i> , Instrument pretpristupne pomoći u ruralnom razvoju
ISPA	eng. <i>Instrument for Structural Policies for Pre-Accession</i> , Instrument za strukturne politike u pretpristupnom razvoju
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	fr. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale</i> , Veza među aktivnostima razvoja ruralnog gospodarstva
LRS	Lokalna razvojna strategija
MSP	Mala i srednja poduzeća
NUTS	fr. <i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i> , Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
Phare	fr. <i>Pologne-Hongrie: assistance à la restructuration économique</i> , pretpristupni program
PRR	Program ruralnog razvoja
SAFU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije

UVODNA RIJEČ OPĆINSKOG NAČELNIKA

Poštovani,

Pred Vama se nalazi strateški dokument pod nazivom „STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM OPĆINE KRIŽ ZA RAZDOBLJE 2016. - 2021. GODINE“.

Ovom dokumentu prethodio je PUR (Program ukupnog razvoja Općine Križ), usvojen 2010. godine, a koji se naslanjao na Regionalni operativni program Zagrebačke županije.

U samom dokumentu nalaze se svi relevantni podaci koji govore o infrastrukturi, investicijama, projektima, ali i okruženju, geografskom položaju, teritorijalnom ustroju, kulturnoj i povijesnoj baštini te sve ono što nas čini takvima danas, u vremenu i prostoru u kojem živimo.

Izradom ovog programa pokušali smo uhvatiti korak s ostalim jedinicama lokalne samouprave, kao i Zagrebačkom županijom u čijem smo sastavu od 1997. godine. Svaki ustroj i organizacija mora imati definirane ciljeve, misiju i viziju, ali na neki način i hodogram aktivnosti kako će se iste i ostvariti, uzimajući u obzir relevantne statističke pokazatelje, kao i nasljeđe vremena i prostora koje valja valorizirati i temeljem navedenog odrediti smjer razvoja, odnosno stvaranja ugodnog okruženja za sve stanovnike Općine, kako danas tako i za sve buduće generacije.

Uzimajući u obzir i činjenicu da smo dio države koja je punopravna članica Europske unije, pred nama su izazovi realizacije mnogih infrastrukturnih, ali i ostalih projekata te iskorištavanje kohezijske i strukturne politike koja je naslijedila pretpristupnu fazu Hrvatske prije ulaska u integraciju država pod nazivom Europska unija.

Na putu ostvarenja svih naših ciljeva, pozivam sve institucije i organizacije koje su obuhvaćene ovom Strategijom, kao i građane Općine Križ da nam se pridruže i daju svoj doprinos u realizaciji.

Koristim priliku da se zahvalim svima, bez kojih izrada ovog dokumenta ne bi bila moguća.

Sretno nam bilo!

Općinski načelnik Općine Križ
Marko Magdić, struč. spec. oec.

1. Uvod

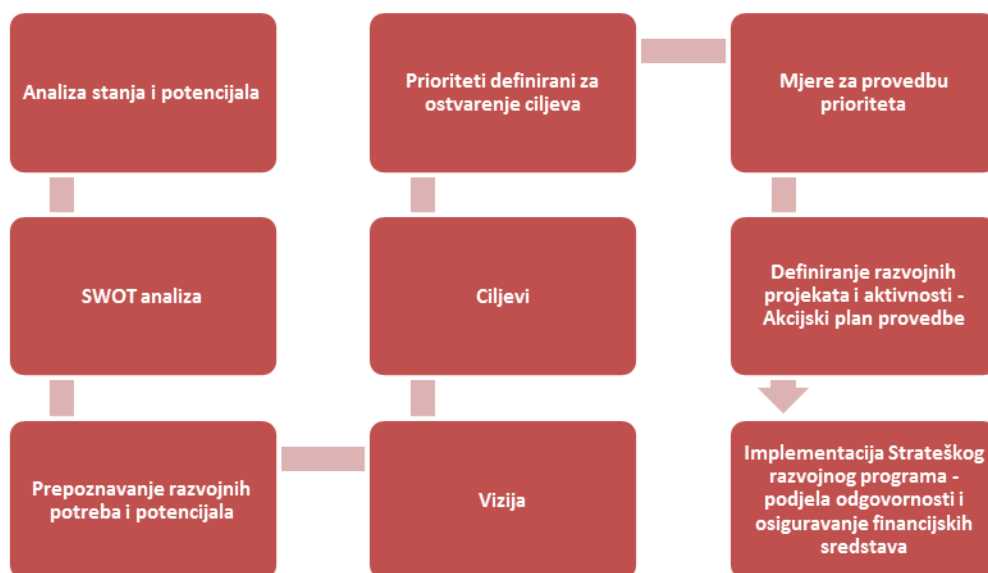
Općina Križ je jedinica lokalne samouprave Zagrebačke županije smještena u njenom istočnom dijelu na udaljenosti od 50 km od Zagreba i na oko 15 km od Ivanić-Grada kojem stanovništvo gravitira. Prema popisu stanovništva 2011. godine, Općina je imala 6 963 stanovnika u 16 naselja te je u odnosu na popis stanovništva 2001. godine, zabilježila smanjenje broja stanovnika. Nalazi se u području riječnih dolina Save i Česme, a karakterizira ju bogatstvo i očuvanost šuma te postojanje nafte i plina, odnosno prirodni resursi koji su tijekom proteklih desetljeća bili temelj razvoja gospodarstva. Blizina Zagreba, dobra prometna povezanost, postojeća poduzetnička infrastruktura, kao i raznolika atrakcijska osnova za razvoj turizma, dobrim strateškim planiranjem i partnerskim pristupom mogu značajno doprinijeti socio-ekonomskom razvoju Općine Križ.

Izrada Strateškog razvojnog programa potreba je Općine Križ koja se planski želi razvijati u skladu s prepoznatim potencijalima. Općina Križ do 2021. godine želi postati sredina konkurentnog i inovativnog gospodarstva, gdje se razvoj temelji na principima održivosti te sredina koja stanovništvu osigurava visoku kvalitetu življenja. Temeljem iskazanog interesa, Općina Križ je povjerila izradu strateškog dokumenta tvrtki KRUTAK d.o.o. Svrha izrade Strateškog razvojnog programa je pridonijeti uspješnom i učinkovitom upravljanju razvojem Općine Križ, odnosno pružanje smjernica lokalnoj samoupravi i nositeljima razvoja za bolje korištenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Glavni cilj Strateškog razvojnog programa je pružiti strateški okvir i program s utvrđenom vizijom, strateškim ciljevima, prioritetima te mjerama za konkretne razvojne projekte i aktivnosti te mehanizmima provedbe i načinima praćenja provedbe dokumenta.

Definirana vizija i strateški ciljevi usklađeni su s europskim, nacionalnim i regionalnim strateškim i sektorskim dokumentima poput strategije Europa 2020, Sporazuma o partnerstvu, operativnih programa te Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, čime je Općina zadovoljila načela izrade strateških dokumenata, načelo sukladnosti, smislenosti i održivosti. Tijekom izrade, pridržavalo se i osnovnih principa od ključne važnosti za sve sektore te je naglasak stavljen na dva horizontalna načela, načelo jednakih mogućnosti i održivog razvoja. Također, dokument je izrađen i u skladu sa smjernicama politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske i Europske unije, čiji su glavni ciljevi smanjivanje razlike u razvijenosti te učinkovito iskorištavanje potencijala i minimiziranje slabosti.

Izrada Strateškog razvojnog programa predstavlja jedinstveni proces koji obuhvaća niz logičkih koraka pri čemu svaki korak uvodi ili određuje elemente ključne za poduzimanje sljedećeg koraka. Proces izrade temeljio se na metodologiji koja se koristi u izradi strateških razvojnih dokumenata na lokalnoj razini. Analiza stanja i potencijala predstavlja bazu izrade strateškog dokumenta, a uključivala je multisektorski pristup i analiziranje društvenih, gospodarskih i ekoloških obilježja na području Općine Križ. Iz analize stanja i potencijala uslijedila je izrada SWOT analiza tri najznačajnija sektora te utvrđivanje razvojnih potreba i potencijala koje

glavni dionici razvoja Općine Križ trebaju iskoristiti. Analiza stanja, SWOT analiza i prepoznate razvojne potrebe i potencijali dali su sve elemente potrebne za strukturiranje strateških ciljeva te niz konkretnih mjera za njihovu realizaciju. Uključivanjem i povezivanjem svih ključnih dionika s područja Općine, odnosno partnerskim pristupom, sukladno preporukama Europske unije, osigurana je transparentnost i učinkovita izrada dokumenta. Dionici razvoja iz privatnog, civilnog, javnog sektora te službenici Općine Križ dali su izniman doprinos u svim predviđenim koracima, posebice u definiranju projekata održivog razvoja.

Slika 1: Logički lanac intervencija od analize do izrade Strateškog razvojnog programa

Dokument predstavlja izvor informacija za potencijalne dionike u socio-ekonomskom razvoju te određuje ulogu pojedinih dionika u pripremi, provedbi i evaluaciji strateškog dokumenta. Dionici strateškog planiranja i odgovornog političkog upravljanja u Općini Križ shvatili su i prihvatili činjenicu kako su za razvoj područja iznimno važna sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova koja su im postala dostupna ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Tablica 1: Dionici u izradi i provedbi Strateškog razvojnog programa Općine Križ

Dionici	Uloga u izradi	Uloga u provedbi	Uloga u evaluaciji i praćenju provedbe
Općinski načelnik	• Ugovara i aktivno sudjeluje u izradi i nadzoru procesa izrade strateškog dokumenta • Predlaže ciljeve i viziju razvoja Općine Križ • Predlaže razvojne projekte i aktivnosti koji čine Akcijski plan provedbe strateškog dokumenta	• Inicira provedbu razvojnih projekata i aktivnosti • Utvrđuje prijedlog Proračuna i izvršenje proračuna • Upravlja prihodima i rashodima općine • Donosi odluke vezane za javnu nabavu	• Kontinuirano i sustavno prati ispunjavanje zadanih ciljeva • Predlaže dodatne mjere, projekte i aktivnosti
Općinsko vijeće	• Donosi Odluku o donošenju strateškog dokumenta	• Donosi proračun i odluku o izvršenju proračuna • Donosi odluke o potpisivanju sporazuma o suradnji • Predlaže projekte i aktivnosti i daje suglasnost za njihovu provedbu	• Kontrolira provedbu strateškog dokumenta • Prima i usvaja izvješća o provedbi strateškog dokumenta
Jedinstveni upravni odjel Općine Križ	• Službenici Općine organiziraju i aktivno sudjeluju na radnim sastancima • Službenici prikupljaju potrebne podatke potrebne za izradu strateškog dokumenta • Komuniciraju s lokalnim dionicima i izvršiteljima usluge	• Neposredno izvršava i nadzire provođenje općih i pojedinačnih akata • Nadzire provođenje mjera razvoja • Predlaže projekte i aktivnosti	• Podnosi izvješća o napretku provedbe strateškog dokumenta • Prikuplja i ustupa podatke • Ocjenjuje provedbu strateškog dokumenta
Gospodarski sektor	• Sudjeluju u izradi SWOT analize ispunjavanjem anketnih upitnika • Predlažu projekte iz svog sektora	• Provedu projekte i aktivnosti koji doprinose ostvarenju strateških ciljeva	• Prate rezultate i učinke provedenih projekata • Ustupaju podatke o provedenim projektima i aktivnostima
Civilni sektor			
Javni sektor			
Konzultanti	• Ugovaraju i vode radne sastanke, pripremaju radne materijale • Savjetuju i informiraju sve lokalne dionike • Objektivno analiziraju situaciju i daju savjete za daljnji razvoj • Prezenteraju strateški dokument Općinskom vijeću	• Daju savjetodavne usluge lokalnim dionicima • Vode i upravljaju projektima na području Općine Križ	• Evaluiraju i prate provedbu postojećih projekata • Provedu edukacije i savjetovanja

Za koordinativne poslove tijekom izrade strateškog dokumenta bili su zaduženi službenici Jedinstvenog upravnog odjela Općine Križ s kojima je ostvarena redovna komunikacija:

- Marija Vuksan, stručna suradnica za javnu nabavu i natječaje,
- Maja Dundović Pleša, samostalna upravna referentica za informiranje i opće poslove.

Tijekom procesa izrade Strateškog razvojnog programa održana su dva radna sastanka na kojem su uz izvršitelje usluge izrade strateškog dokumenta sudjelovali Općinski načelnik Općine Križ Marko Magdić, spec. struč. oec., zamjenik Općinskog načelnika Općine Križ Mladen Rogić te službenici Jedinog jedinog upravnog odjela Općine Križ:

- 15. veljače 2016. godine (uvod u proces izrade, predstavljanje metodologije izrade strateškog dokumenta),
- 22. ožujka 2016. godine (definiranje strateških ciljeva i prioriteta, definiranje Akcijskog plana provedbe Strateškog razvojnog programa).

Proces izrade uključivao je konzultacije s ključnim dionicima razvoja. U izradi Strateškog razvojnog programa Općine Križ ispunjavanjem anketnih upitnika i obrazaca za prikupljanje projektnih prijedloga sudjelovali su sljedeći dionici raspoređeni prema područjima djelatnosti:

- **Gospodarski sektor:**

- IVAKOP d.o.o., Ivanić-Grad,
- Drvna industrija Novoselec d.o.o., Novoselec,
- Kucelj-DS prijevoz d.o.o., Križ,
- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Božić, Širinec.

- **Odgojno-obrazovne ustanove:**

- Dječji vrtić Križ, Križ,
- Osnovna škola Milke Trnine, Križ,
- Srednja škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad, Izdvojena lokacija Križ.

- **Organizacije civilnog društva:**

- Zajednica športskih udruga Općine Križ, Križ,
- Akrobatski rock'n'roll klub „Megarock“-Križ,
- Rukometni klub „Sloga“ Novoselec-Križ,
- Riznica Moslavine, Širinec,
- Udruga za promociju ženskih prava, poduzetništva i stvaralaštva žena, te njihovo savjetovanje i edukaciju - Ženske ruke, Križ,
- Udruga umirovljenika Općine Križ, Križ,
- Zajednica tehničke kulture Općine Križ,
- Općinsko društvo Crvenog križa Križ,
- Kulturno umjetničko društvo „Graničar“, Križ.

Anketni upitnici bili su podijeljeni prema tri sektora djelatnosti, stanju infrastrukture i zaštite okoliša, gospodarstva te društvenih djelatnosti, a osim što su proslijeđeni lokalnim dionicima, bili su dostupni na mrežnim stranicama Općine Križ te su ih mogli ispuniti svi zainteresirani.

Općini Križ dodijeljena su bespovratna sredstva iz Proračuna Zagrebačke županije za 2016. godinu za pokriće dijela troškova izrade Strateškog razvojnog programa Općine Križ.

2. Politika regionalnog razvoja i priprema za povlačenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskom razdoblju 2014.-2020.

2.1. Politika regionalnog i ruralnog razvoja

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) regionalni se razvoj definira kao dugoročni proces unapređenja održivog gospodarskog i društvenog razvoja nekog područja koji se ostvaruje kroz prepoznavanje, poticanje i upravljanje razvojnim potencijalom tog područja, dok se pod pojmom regionalne politike podrazumijeva cjelovit i usklađen skup ciljeva, prioriteta, mjera i aktivnosti usmjerenih na poticanje dugoročnoga gospodarskog rasta i ukupno povećanje kvalitete života. Politikom regionalnog razvoja, između ostalog, nastoji se osigurati povezanost lokalnih i regionalnih razvojnih potreba s prioritetima razvoja središnje razine te ciljevima kohezijske politike Europske unije. Nastoji se pružiti potpora slabije razvijenim područjima za optimalno korištenje vlastitog razvojnog potencijala otklanjanjem uzroka razvojnih problema te poticati teritorijalna suradnja i učinkovito korištenje sredstava Europskih strukturnih i investicijskih fondova namijenjenih regionalnom razvoju.

Upravo je regionalna politika prepoznata kao glavna investicijska politika Europske unije čiji se ciljevi odnose na stvaranje novih radnih mjesta, tržišno natjecanje, održivi razvoj i poboljšanje kvalitete života stanovništva, odnosno smanjivanje razlika dohotka među državama članicama te smanjivanje međuregionalnih nejednakosti nastalih kao rezultat prirodno-geografskih karakteristika, gospodarskih i društvenih promjena. Politika regionalnog razvoja Europske unije financira se iz tri fonda:

- Europski fond za regionalni razvoj,
- Kohezijski fond,
- Europski socijalni fond.

Navedeni fondovi s Europskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj i Europskim fondom za pomorstvo i ribarstvo čine **Europske strukturne i investicijske fondove** koji su članstvom u Europskoj uniji postali dostupni i Republici Hrvatskoj. Načela politike regionalnog razvoja su solidarnost i usmjerenost na poticanje razvoja područja koja znatno zaostaju za nacionalnim prosjekom, partnerstvo i suradnja između javnog, privatnog i civilnog sektora te skladan i uravnotežen razvoj Republike Hrvatske koji osigurava zaštitu i očuvanje prirodnog okoliša i raznolikosti kulturne baštine. Općina Križ pripada NUTS II regiji Kontinentalne Hrvatske koja se smatra nerazvijenom regijom Europske unije, gdje je BDP po stanovniku manji od 75% prosjeka Unije. Prema stupnju razvijenosti određuje se udio sufinanciranja sredstvima regionalne politike, a budući da pripada manje razvijenim regijama, Kontinentalna Hrvatska je ostvarila najveći stupanj sufinanciranja, do 85%. Također, Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, Općina Križ svrstana je u III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti ispod

prosjeaka Republike Hrvatske (85,31%), što joj otvara mogućnosti za povlačenje značajnih sredstava iz fondova Europske Unije.

Regionalna politika Europske unije daje potreban okvir za ulaganja radi postizanja ciljeva definiranih strategijom **Europa 2020** za pametan, održiv i uključiv rast u Europskoj uniji do 2020. godine. Upravo je zahvaljujući javnim ulaganjima i korištenjem dostupnih sredstava, regionalna politika ublažila probleme brojnih država članica Europske unije nastale nakon gospodarske krize koja je započela 2008. godine. Europa 2020 predstavlja desetogodišnju strategiju Europske unije koja donosi viziju rasta i socio-ekonomskog razvoja. Strategija predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju:

- a) *Pametan rast*: razvijanjem ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji,
- b) *Održiv rast*: promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija,
- c) *Uključiv rast*: njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.

Također, kako bi se definirala pozicija Europske unije 2020. godine, Europska komisija predložila je sljedećih pet ciljeva koji se prenose u nacionalne ciljeve i smjernice:

- 75% populacije u dobi između 20-64 godina trebalo bi biti zaposleno,
- 3% BDP-a EU treba investirati u istraživanje i razvoj,
- Treba ispuniti klimatsko-energetske ciljeve „20/20/20“ (uključujući i povećanje do 30% smanjenja emisije stakleničkih plinova ukoliko okolnosti dozvoljavaju),
- Udio osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10%, a najmanje 40% mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja,
- 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva.

Ratna zbivanja tijekom 1990-ih i brojni problemi koji su uslijedili nakon, usporili su pristupanje Republike Hrvatske u Europsku uniju. Tijekom pretpristupnog razdoblja, Republika Hrvatska imala je priliku koristiti sredstva iz sustava programa pomoći CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD te konačno i jedinstveni instrument pretpristupne pomoći IPA. Ulaskom u Europsku uniju 2013. godine, ostvario se jedan od strateških ciljeva Republike Hrvatske, što je donijelo brojne promjene i mogućnosti za socio-ekonomski razvoj. Republika Hrvatska se obvezala da će kroz Europske strukturne i investicijske fondove u programskom razdoblju do 2020. godine pružiti pomoć gospodarskim subjektima u povećanju konkurentnosti, razvijanju proizvoda, pronalasku novih tržišta i stvaranju novih radnih mjesta. Također, obvezala se ostvariti ulaganja u infrastrukturu u područjima kao što su širokopojasne mreže, IT i telekomunikacije te opskrba vodom kojima će se unaprijediti životni standard stanovništva i ostvariti veća konkurentnost poslovnog okruženja, kao i ulagati u vještine i prilagodljivost radne snage. Sukladno Uredbi (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013., Republika Hrvatska izradila je Sporazum o partnerstvu kojim se utvrđuje strategija za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020. izrađen je sa svrhom opisivanja sveobuhvatne i koherentne strategije za Republiku Hrvatsku, koja ispunjava zajedničke europske ciljeve za rast i radna mjesta (Europa 2020), prenesene u specifični nacionalni kontekst. Do kraja programskog razdoblja stopa zaposlenosti (20-64 godine) trebala bi se povećati s 53,9% 2013. godine, na 62,9%. Predviđeno je da se izdvajanja za istraživanje i razvoj udvostruče, udio obnovljivih izvora energije i udio postignuća u tercijarnom obrazovanju poveća, a broj osoba na rubu siromaštva i socijalne isključenosti smanji s 1,37 milijuna na 1,22 milijuna osoba.

Tablica 2: Glavni ciljevi gospodarskog rasta Republike Hrvatske prema strategiji Europa 2020

Element	EU-27 2013.	EU 2020.	HR 2013.	HR 2020.
Zaposlenost				
Stopa zaposlenosti, % stanovništva u dobi između 20 i 64 godine	68,5	75	53,9	62,9
Istraživanje i razvoj				
Ukupni domaći izdaci za istraživanje i razvoj, % BDP	2,08*	3	0,75*	1,4
Klimatske promjene/energija				
Emisija stakleničkih plinova, indeks 1990 = 100	83,07*	80	89,12*	106
Udio obnovljivih energetske izvora u konačnoj potrošnji energije (%)	13,0*	20	16,8*	20
Primarna potrošnja energije, TEN	1 593*	1 474	71,3*	-
Konačna potrošnja energije, TEN	1 103,3*	1 078	5 902*	-
Obrazovanje				
Postignuća u tercijarnom obrazovanju, %	37	40	25,9	35
Siromaštvo/Socijalna isključenost				
Osobe na rubu siromaštva i socijalne isključenosti, u tisućama	123 118*	103 104	1 370*	1 220

Izvor: Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020., *podaci se odnose na 2012. godinu

Dokumentom je predstavljeno 11 odabranih tematskih ciljeva prema kojima je okvirno raspoređena potpora Unije za svaki od Europskih strukturnih i investicijskih fondova. U programskom razdoblju 2014.-2020. godine Republici Hrvatskoj je na raspolaganju 10,676 mlrd. eura, odnosno 8,379 mlrd. eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 mlrd. eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 mil. eura za razvoj ribarstva. Sukladno okvirnoj raspodjeli potpore, oko 21% ukupnih sredstava predviđeno je za aktivnosti unutar tematskog cilja 6. Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa, dok je za tematski cilj 3. Jačanje konkurentnosti MSP-ova, poljoprivrednog sektora te sektora ribarstva i akvakulture alocirano oko 18% ukupnih sredstava.

Tablica 3: Okvirna raspodjela potpore Unije u eurima po tematskim ciljevima na nacionalnoj razini za svaki fond

	Tematski cilj	EFRR	ESF	KF	EPFRR	EFPR	Ukupno
1.	Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	664.792.165	-	-	16.500.000	-	681.292.165
2.	Poboljšanje pristupa informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji te njezine uporabe i kvalitete	307.952.676	-	-	-	-	307.952.676
3.	Jačanje konkurentnosti MSP-ova, poljoprivrednog sektora te sektora ribarstva i akvakulture	970.000.000	-	-	803.236.573	143.654.447	1.916.141.020
4.	Podrška prelasku na ekonomiju s niskom razinom emisije CO ₂ u svim sektorima	531.810.805	-	-	216.433.770	8.654.126	756.898.701
5.	Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, sprečavanje rizika i upravljanje njima	245.396.147	-	-	255.215.471	-	500.611.618
6.	Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	338.020.392	-	1.649.340.216	255.215.471	66.221.932	2.308.798.011
7.	Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u infrastrukturi ključnih mreža	400.000.000	-	910.205.755	-	-	1.310.205.755
8.	Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage	-	466.756.129	-	128.800.000	18.954.045	614.510.174
9.	Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije	356.500.000	328.000.000	-	286.786.653	-	991.286.653
10.	Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje	270.914.791	450.000.000	-	9.000.000	-	729.914.791
11.	Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i zainteresiranih strana te učinkovite javne uprave	-	191.276.944	-	-	-	191.276.944
	Tehnička pomoć	236.112.612	80.000.000	-	55.034.562	15.158.588	386.305.762
	Ukupno	4.321.499.588	1.516.033.073	2.559.545.971	2.026.222.500	252.643.138	10.675.944.270

Izvor: Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.

S politikom regionalnog razvoja, usko je povezana i poljoprivredna politika, čija će provedba izravno utjecati na razvoj Općine Križ, ruralnog područja Zagrebačke županije. Poljoprivreda je prepoznata kao strateška grana gospodarstva u Republici Hrvatskoj te je kao takva sastavni dio razvojnih strategija. *Zakonom o poljoprivredi* (NN 30/15) definirani su sljedeći ciljevi za ostvarivanje održivog razvoja poljoprivrede te njezine gospodarske, ekološke i društvene uloge:

- Poticanje konkurentnosti poljoprivrede, među ostalim, i kroz višenamjensku i tehnološki inovativnu proizvodnju prilagodljivu klimatskim promjenama te tehnološki moderniziranu prehrambeno-prerađivačku industriju,
- Osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i akcije protiv klimatskih promjena uz provedbu načela zaštite okoliša i prirode te očuvanje genetskih izvora,
- Postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mjesta.

Navedeni ciljevi postavljeni su u skladu s Europom 2020 i općenitim ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike koji će se ostvariti provedbom mjera ruralnog razvoja, izravnim potporama, mjerama i pravilima vezanim uz zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda, mjerama zemljišne politike te drugim mjerama kojima se ostvaruju ciljevi poljoprivredne politike. Mjere ruralnog razvoja definirane **Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine** usmjerene su na povećanje ekonomske učinkovitosti i unapređenje konkurentnosti proizvodnje i prerade poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, okolišno prihvatljivu i energetski učinkovitu poljoprivrednu djelatnost prilagodljivu klimatskim promjenama, poboljšanje kvalitete života, očuvanje naseljenosti i unapređenje gospodarskih djelatnosti u ruralnim područjima poštujući načela očuvanja i unapređenja okoliša, krajobraza i bioraznolikosti. U programskom razdoblju do 2020. godine, mjerama ruralnog razvoja utjecat će se na povećanje indeksa razvijenosti Općine Križ, što će doprinijeti regionalnom razvoju, odnosno socio-ekonomskoj koheziji Zagrebačke županije te smanjivanju razvojnih nejednakosti između Općine Križ i drugih jedinica lokalne samouprave u Županiji i Republici Hrvatskoj.

Posebnu ulogu u ruralnom razvoju u Republici Hrvatskoj imat će lokalne akcijske grupe koje su nositelji **CLLD pristupa** (eng. *Community-led Local Development*, lokalni razvoj pod vodstvom zajednice), mehanizma za uključivanje partnera na lokalnoj razini, uključujući i predstavnike civilnog i privatnog sektora, u izradu i provedbu integrirane lokalne strategije koja sadrži razvojne projekte. Sporazumom o partnerstvu definirano je provođenje CLLD-a putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo. Općina Križ nalazi se u Lokalnoj akcijskoj grupi Moslavina koja obuhvaća područje 12 jedinica lokalne samouprave iz tri županije, a okuplja građane, udruge civilnog društva, predstavnike javnog sektora, predstavnike privatnog sektora te druge oblike organiziranja u svrhu promicanja održivog ruralnog razvoja.

2.2. Povlačenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u financijskom razdoblju 2014.-2020.

2.2.1. Operativni programi i Program ruralnog razvoja

U Republici Hrvatskoj, uz Sporazum o partnerstvu, za razdoblje do 2020. godine izrađeni su Operativni program *Konkurentnost i kohezija*, Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali*, Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. i Operativni program za pomorstvo i ribarstvo koji se financiraju iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, a kojima se provode regionalna politika, politika ruralnog razvoja i druge politike.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju veliku odgovornost u pripremi odgovarajućih projekata koji će doprinijeti regionalnom razvoju, a s obzirom na visinu raspoloživih sredstava, povlačenje sredstava iz fondova Unije predstavlja razvojnu priliku kakvu Republika Hrvatska još nije imala. Sredstva za financiranje pojedinog projekta čiji će prijavitelj biti lokalna samouprava ili dionici s područja Općine Križ, dobivat će se na natječaju koji raspisuje odgovarajuće upravljačko tijelo, odnosno ministarstvo nadležno za upravljanje operativnim programom ili jednim njegovim dijelom ili institucija kojoj je upravljačko tijelo prepustilo taj posao. Svaki pojedini projekt morat će biti u potpunosti pripremljen i udovoljiti svim kriterijima određenim natječajem, što podrazumijeva potpunu pripremljenost dokumentacije, posjedovanje dozvola i riješene imovinsko-pravne odnose, a o izboru projekata odlučivat će se temeljem sustava bodovanja ili drugih prethodno određenih kriterija. Usvajanje operativnih programa i Programa ruralnog razvoja od strane Europske komisije, bio je preduvjet za raspisivanje natječaja i korištenje sredstava.

Operativni program *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020. je strateški dokument koji se temelji na analizi društvenih i gospodarskih karakteristika, utvrđenih prepreka za rast i razvoj, izazova i definiranju razvojnih potreba u Republici Hrvatskoj u kontekstu Sporazuma o partnerstvu, relevantnih nacionalnih i europskih strateških dokumenata te njihovih povezanih ciljeva i temeljnih strateških odredbi. Analizom je utvrđeno kako su glavni izazovi u programskom razdoblju niska konkurentnost gospodarstva, visoka nezaposlenost, raskorak između obrazovnog sustava i ekonomskih potreba, nedostatna infrastruktura i usluge gospodarskih subjekata i javnih ustanova, uz prisutne regionalne nejednakosti. Operativni program se sufinancira iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda te nacionalnom komponentom, a temelji se na ulaganjima unutar devet prioritetnih osi i njihovim specifičnim investicijskim prioritetima te tehničkoj pomoći. Kako bi se doprinijelo ulaganju za rast i radna mjesta, Programom se potiču ulaganja u investicije iz područja prometa, energetike, zaštite okoliša i ICT-a te pružanju potpore razvoju poduzetništva i istraživanja, što će u programskom razdoblju do 2020. godine nastojati iskoristiti i Općina Križ. Kao primjer, navodi se projekt izgradnje sustava javne odvodnje za područje aglomeracije Križ-Novoselec, koji je u fazi očitovanja Hrvatskih voda d.o.o. vezano uz uvrštavanje u Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina 2014.-2023. Navedeni projekt odgovara

specifičnom cilju 6ii2 *Razvoj sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda.*

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. predstavlja plansko-programski dokument u kojem se detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje Europskog socijalnog fonda. Osnovni cilj Operativnog programa je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Republici Hrvatskoj. Program se temelji na koncentraciji ulaganja u 4 tematska cilja i njihovim specifičnim investicijskim prioritetima te tehničkoj pomoći. Značajna sredstva izdvajat će se za aktivnosti kojima se omogućava pristup održivom i kvalitetnom zapošljavanju nezaposlenih osoba s naglaskom na učinkovite mjere aktivne politike tržišta rada za mlade, dugotrajno nezaposlene te žene i starije radnike, kao i na preventivne mjere za smanjenje rizika od gubitka radnih mjesta u izmijenjenim gospodarskim prilikama.

Europskim socijalnim fondom podržavaju se i investicije usmjerene na osiguravanje adekvatnog usklađenja znanja i vještina s potrebama tržišta rada u kojem će se smislu poticati tercijarno obrazovanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje te poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju. Kao važni dionici s područja Općine u provedbi aktivnosti koje se vežu uz obrazovanje i cjeloživotno učenje, prepoznate su odgojno-obrazovne ustanove. Općina Križ bit će ključan dionik u provedbi aktivnosti vezanih uz područje socijalnog uključivanja koje predviđaju promicanje socijalne i ekonomske jednakosti, suzbijanje diskriminacije, poboljšanje dostupnosti i održivosti socijalnih i zdravstvenih usluga, kao i poticanje društvenog poduzetništva. Aktivnostima poboljšanja kapaciteta i usluga javne uprave, između ostalog, pružat će se potpora jedinicama lokalne samouprave, a Programom se predviđa i promicanje javnog dijaloga, partnerstva i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i socijalnih partnera.

Ruralno područje Republike Hrvatske karakterizira niži indeks razvijenosti, veća nezaposlenost, niži prihodi, niži životni standard, veći udio poljoprivrednog stanovništva, smanjenje broja stanovništva te starenje stanovništva, kao i niži stupanj obrazovanja te niska infrastrukturna opremljenost u odnosu na urbanizirana područja. Upravo s ciljem zadržavanja stanovništva i unapređenja kvalitete života u ruralnim područjima, Republika Hrvatska izradila je strateški dokument **Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.** koji bi bespovratnim sredstvima iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i dijelom sredstvima iz proračuna Republike Hrvatske trebao doprinijeti cjelokupnom razvoju ruralnih područja. Definicijom ruralnih područja obuhvaćena je cijela Zagrebačka županija, a time i Općina Križ kojoj je omogućeno iskorištavanje bespovratnih sredstava. Programom je definirano 16 mjera klasificiranih prema prioritetnim područjima ulaganja, prihvatljivim aktivnostima i korisnicima kojima će djelovati kako bi se ostvarili zacrtani strateški ciljevi. Općini Križ se do 2020. godine pruža mogućnost postizanja većeg stupnja socio-ekonomskog razvoja korištenjem bespovratnih sredstava Unije za modernizaciju i infrastrukturno

opremanje jedinice lokalne samouprave, razvoj poljoprivrede, ekološke proizvodnje, turizma i drugih djelatnosti.

2.2.2. Programi prekogranične suradnje

Republika Hrvatska sudjelovala je u izradi programa Europske unije koji se odnose na prekograničnu, transnacionalnu i međuregionalnu suradnju koji su u programskom razdoblju do 2020. godine dostupni i dionicima s područja Općine Križ. Ciljevi prekogranične suradnje usmjereni su prema rješavanju zajedničkih izazova prisutnih u pograničnim regijama. Neke od prepreka u razvoju prekograničnih područja su nedostatak informacijskih i komunikacijskih tehnologija i prometne infrastrukture, neodgovarajuće poslovno okruženje, lokalne industrije u opadanju, nedostatak umreženosti između lokalnih i regionalnih uprava, niska razina istraživanja i inovacija te preuzimanja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, onečišćenje okoliša i negativni stavovi prema građanima susjednih zemalja. Iskorištavanjem potencijala rasta u pograničnom području (razvoj prekograničnih objekata i klastera za istraživanja i inovacije, integracija prekograničnog tržišta rada, suradnja između obrazovnih institucija ili između zdravstvenih ustanova), uz istovremeno jačanje suradnje, doprinijet će općem usklađenom razvoju Europske Unije. Općina Križ nalazi se u prostornom obuhvatu dva programa prekogranične suradnje, Program prekogranične suradnje INTERREG V-A Slovenija-Hrvatska 2014.-2020. i INTERREG IPA program prekogranične suradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020.

Program prekogranične suradnje INTERREG V-A Slovenija-Hrvatska 2014.-2020. kao cilj ima promicanje održivog, sigurnog i vitalnog graničnog područja te njegovanje pametnih pristupa očuvanja, mobilizacije i upravljanja prirodnim i kulturnim vrijednostima za dobrobit ljudi koji žive i rade ili samo posjećuju područje obuhvata. Ukupan proračun Programa iznosi više od 55 mil. eura, a ukupan doprinos iz Europskog fonda za regionalni razvoj iznosi oko 46 mil. eura. Sljedeća tematska područja ulaganja odabrana su sukladno tematskim ciljevima definiranim Uredbom (EU) 1303/2013, člankom 9.:

- Prioritetna os 1. *Integrirano upravljanje rizicima od poplava na prekograničnim riječnim slivovima,*
- Prioritetna os 2. *Očuvanje i održivo korištenje prirodnih i kulturnih resursa,*
- Prioritetna os 3. *Zdrava, sigurna i pristupačna pogranična područja.*

INTERREG IPA program prekogranične suradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020. u okviru tematskih prioriteta određuje aktivnosti koje su prihvatljive za provedbu u budućim projektima prekogranične suradnje. Dionici s područja Općine te partneri na projektu u mogućnosti su ulagati u jedan od sljedećih tematskih prioriteta:

- Tematski prioritet 1. *Poboljšanje kvalitete socijalnih i zdravstvenih usluga u programskom području,*

- Tematski prioritet 2. *Zaštita okoliša i biološke raznolikosti, poboljšanje prevencije rizika te promicanje održive energije i energetske učinkovitosti,*
- Tematski prioritet 4. *Doprinošenje razvoju turizma i očuvanje kulturne i prirodne baštine,*
- Tematski prioritet 7. *Jačanje konkurentnosti i razvoja poslovnog okruženja u programskom području.*

2.2.3. Programi Unije

Svi navedeni operativni programi, Program ruralnog razvoja te programi prekogranične suradnje koji su dostupni dionicima s područja Općine Križ, kao i drugi fondovi te sredstva koja korisnici mogu koristiti iz Programa Unije imaju veliku ulogu u regionalnom razvoju. Programi Unije predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja sama Europska unija sa svrhom promicanja suradnje između država članica u različitim područjima djelatnosti povezanim sa zajedničkim politikama Europske unije. Za razdoblje do 2020. godine, imenovane su nadležne institucije i odgovorne osobe za koordinaciju sudjelovanja Republike Hrvatske u programima te tijela državne uprave koja su uključena u provedbu pojedinih programa. Neki od dostupnih Programa unije dionicima s područja Općine Križ, prikazani su u sljedećoj tablici.

Tablica 4: Odabrani Programi Unije u razdoblju 2014.-2020.

Program	Nacionalna kontakt točka	Opći ciljevi
Obzor 2020. (Horizon 2020)	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija za mobilnost i programe EU, HAMAG-BICRO, Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, Ministarstvo poduzetništva i obrta	Obzor 2020. je program za istraživanje i inovacije koji će doprinijeti ostvarivanju ciljeva ključnih strateških dokumenata Europske unije vezanih za istraživanje, tehnologijski razvoj i inovacije. Temelji se na tri glavna prioriteta (izvršna znanost, industrijsko vodstvo i društveni izazovi). Programom se nastoji poticati ulaganje na rješavanje društvenih izazova i povećanje konkurentnosti industrije s osobitim naglaskom na MSP, dok su sami fondovi usmjereni na izgradnju istraživačkih i inovacijskih kapaciteta. U Općini ne postoje znanstveno-istraživački centri, već korisnici sredstava mogu biti predstavnici industrija te mala i srednja poduzeća. Ulaganjem u privatni sektor, stavio bi se naglasak na stvaranje novih vrijednosti i ubrzanje razvoja tehnologija u inovativnim proizvodima, procesima i uslugama.
Erasmus+	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Ministarstvo socijalne politike i mladih Agencija za mobilnost i programe EU	Erasmus+ je program Unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport za razdoblje do 2020. godine kojem je cilj poboljšanje vještina i zapošljivosti te modernizacija obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja mladih. Zahvaljujući Programu, stanovništvo s područja Općine ima priliku studirati, osposobljavati se, prikupljati radno iskustvo te volontirati u inozemstvu. U području sporta podupirat će se amaterski projekti, što predstavlja priliku za sportske klubove.
LIFE – Program za okoliš i	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Cilj Programa je doprinijeti implementaciji, ažuriranju i razvoju politike Europske unije i zakonodavstva iz područja okoliša i klime kroz sufinanciranje projekata koji imaju europsku dodanu

klimatske aktivnosti		vrijednost. Programom se podržava provedba projekata izgradnje kapaciteta, tehničke pomoći, predstavljanja primjera dobre prakse, podizanja svijesti javnosti i širenja informacija, a prihvatljivi prijavitelji su pravne osobe, odnosno javna tijela, privatna trgovačka društva te privatna netrgovačka društva.
COSME – Program za konkurentnost poduzeća i malih i srednjih poduzeća	Ministarstvo poduzetništva i obrta	Program će osigurati bolji pristup financiranju, pružiti usluge podrške poslovanju i promicati poduzetništvo. Poduzetnicima u Općini Križ osiguran je pristup poduzetničkoj infrastrukturi za obavljanje gospodarskih djelatnosti, a ovim Programom nude im se i sredstva za njihovo daljnje poslovanje. COSME za cilj ima poticanje konkurentnosti poduzeća, a ciljane skupine programa su MSP-ovi te poslovne organizacije za podršku poduzećima.
Kreativna Europa	Ministarstvo kulture, Hrvatski audiovizualni centar	Program pruža potporu europskoj kinematografiji te kulturnom i kreativnom sektoru s ciljem njihovog doprinosa održivom rastu i zapošljavanju. Programom se potiče očuvanje i promocija europske jezične i kulturne raznolikosti te jačanje konkurentnosti kulturnog sektora. Na razini Europske unije, potpora će uključiti umjetnike, kulturne profesionalce i organizacije u izvedbenim i ostalim umjetnostima, oglašavanju, filmu, TV-u, glazbi, interdisciplinarnim umjetnostima, baštini i drugim industrijama.
Program o pravima, jednakosti i građanstvu	Ministarstvo pravosuđa	Programom se promiču prava koja proizlaze iz europskog građanstva, načela nediskriminacije i jednakosti među spolovima, prava na zaštitu osobnih podataka, prava djeteta te niz prava koja proizlaze iz potrošačkog zakonodavstva Unije i iz slobode za obavljanje poslovanja na unutarnjem tržištu. Potiču se analitičke aktivnosti, stručno osposobljavanje, uzajamno učenje i suradnja te razmjena dobre prakse, kao i potpora nevladinim organizacijama u provedbi djelovanja s europskom dodanom vrijednošću. Potencijalni prijavitelji su javna i/ili privatna tijela.
Europa za građane	Ured za udruge	Program je namijenjen promicanju aktivnog europskog građanstva u svrhu premošćivanja jaza između Europske unije i građana. Prijavitelji i partneri moraju biti ili javna tijela ili neprofitne organizacije sa statusom pravne osobe, ovisno o mjeri na koju se prijavljuje. Općini Križ i velikom broju organizacija civilnog društva, Program predstavlja priliku za umrežavanje i razmjenu znanja, iskustva i vizije razvoja. Također, Program omogućava osnaživanje interkulturalnog dijaloga na europskoj razini povezivanjem građana i poticanjem suradnje s drugim državama članicama.
Mehanizam Unije za civilnu zaštitu	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	Glavna uloga Programa je olakšati suradnju država članica u intervencijama civilne zaštite u slučaju katastrofa. U okviru Programa, prihvatljivi su projekti koji doprinose razvoju politika prevencije nesreća, povezivanju dionika i politika kroz ciklus upravljanja nesrećama te poboljšanja učinkovitosti postojećih instrumenata politike za prevenciju nesreća, projekti pripravnosti (otkrivanje, edukacija, umrežavanje, vježbe, mobilizacija stručnjaka) te vježbe civilne zaštite. Između ostalih, korisnici i partneri mogu biti tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave te nevladine udruge i mali i srednji poduzetnici.

2.2.4. Institucionalni okvir za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova

Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014.-2020. (NN 92/14) se uspostavlja institucionalni okvir za upravljanje i provedbu ESI fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju do 2020. godine te se određuju funkcije i odgovornosti institucija koje obavljaju funkcije Koordinacijskog tijela za upravljanje fondovima i Neovisnog revizijskog tijela. Upravljačka struktura programa na temelju kojih se koriste sredstva ESI fondova (Operativni program *Konkurentnost i kohezija*, Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali*, programi prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje, Operativni program za pomorstvo i ribarstvo i Program ruralnog razvoja) sastoji se od tijela za provedbu programa (Upravljačko tijelo, Posredničko tijelo razine 1 i razine 2) te horizontalnih tijela zaduženih za provedbu. Upravljačko tijelo upravlja i odgovara za cjelokupnu provedbu operativnih programa, Posredničko tijelo razine 1 planira sredstva, provodi mjere informiranja i vidljivosti, priprema natječajnu dokumentaciju za odabir projekata, inicira strateške projekte, sudjeluje u izboru projekata koji će se financirati, sudjeluje u procesima plaćanja korisnicima i drugo, dok Posredničko tijelo razine 2 sudjeluje u pripremi natječajne dokumentacije i izboru projekata, zaključuje ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava s korisnikom, surađuje s korisnikom i savjetuje ga, provjerava izvršenje ugovornih obveza korisnika i nadzire napredak projekta, ispituje sumnje na nepravilnosti te obavlja druge poslove sukladno Zakonu.

Horizontalnim upravljačkim tijelima smatraju se Koordinacijsko tijelo, Tijelo za reviziju, Tijelo za ovjeravanje i Neovisno revizijsko tijelo. Središnje koordinacijsko tijelo nadležno za upravljanje ESI fondovima u Republici Hrvatskoj je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije koje osigurava primjenu te primjenjuje opća načela ESI fondova iz članka 4. Uredbe (EU) br. 1303/2013 te poduzima mjere radi sprečavanja dvostrukog financiranja, osigurava primjenu horizontalnih načela u ostvarivanju ciljeva politike provedbe ESI fondova te organizira partnerstvo i utvrđuje ulogu partnera u provedbi, praćenju i vrednovanju Programa, koordinira izradu te izmjene i/ili dopune Partnerskog sporazuma i Programa, u suradnji s Komisijom, Upravljačkim tijelima i partnerima, osiguravajući komplementarnost između njih te između njih i ostalih instrumenata financiranja te obavlja niz drugih poslova sukladno zakonskim okvirima.

Nacionalno Tijelo za reviziju i Neovisno revizijsko tijelo je Agencija za reviziju sustava i provedbe programa Europske unije koja je funkcionalno nezavisna od Upravljačkog tijela i Tijela za ovjeravanje. Agencija je odgovorna za vanjsku reviziju učinkovitosti i ispravnosti rada Sustava i to putem provedbe revizija pravilnog funkcioniranja sustava, provedbe revizija operacija i pripreme izvješća. Kao Neovisno revizijsko tijelo, Agencija je odgovorna za provedbu procjene usklađenosti Sustava i pripremu mišljenja o ispunjavanju kriterija koji se odnosi na okruženje unutarnje kontrole, upravljanje rizicima te praćenje aktivnosti. Tijelo za ovjeravanje je Ministarstvo financija koje ovjerava izjavu o izdacima i zahtjeve za plaćanja prije upućivanja istih Europskoj komisiji. Ministarstvo financija je odgovorno za upravljanje

bankovnim računima i evidencijama, prijenos sredstava korisnicima, koordinaciju aktivnosti upravljanja nepravilnostima te za postupanje u pitanjima državnih potpora.

Upravljačko tijelo Programa prekogranične suradnje INTERREG V-A Slovenija-Hrvatska 2014.-2020. je Odjel za upravljanje prekograničnim programima u okviru Ureda Vlade Republike Slovenije za razvoj i europsku kohezijsku politiku smještenog u Ljubljani. Također, pripremu i provedbu Programa koordiniraju i nacionalna tijela partnerskih zemalja, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske te Odjel za europsku teritorijalnu suradnju u okviru Ureda Vlade Republike Slovenije za razvoj i europsku kohezijsku politiku. U programskom razdoblju 2014.-2020., Ured za upravljanje programima suradnje i regionalni razvoj Agencije za regionalni razvoj Republike Hrvatske je Upravljačko tijelo za IPA program prekogranične suradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020., dok je Tijelo za kontrolu Ured za financijsko i računovodstveno upravljanje Agencije za regionalni razvoj Republike Hrvatske.

Tablica 5: Upravljačka struktura Programa ruralnog razvoja 2014.-2020.

Institucionalni okvir	
Upravljačko tijelo	Ministarstvo poljoprivrede – Uprava za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju
Tijelo za ovjeravanje	Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije (ARPA)
Akreditirana agencija za plaćanje	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Izvor: www.strukturnifondovi.hr, veljača 2016.

Tablica 6: Upravljačka struktura Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020.

Prioritetna os	Specifični cilj	Upravljačko tijelo	Posredničko tijelo razine 1	Posredničko tijelo razine 2
1. Jačanje gospodarstava primjenom istraživanja i inovacija	1a1	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
	1b1		Ministarstvo gospodarstva	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
	1b2			Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
2. Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	2a1		Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	
	2c1		Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
3. Poslovna konkurentnost	3a1, 3a2, 3d1, 3d2		Ministarstvo poduzetništva i obrta	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	4b1, 4b2		Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	4c1, 4c2		Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja	
	4c3, 4c4, 4d1		Ministarstvo gospodarstva	
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima	5a1		Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	5b1		Ministarstvo poljoprivrede	Hrvatske vode
6. Zaštita okoliša i održivost resursa	6c1, 6c2, 6e2		Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
	6e1, 6i1, 6iii1, 6iii2, 6iii3		Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	6ii1, 6ii2		Ministarstvo poljoprivrede	Hrvatske vode
7. Povezanost i mobilnost	7a1, 7b1, 7i1, 7ii1, 7ii2, 7ii3, 7iii1		Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	
8. Socijalno uključivanje i zdravlje	9a1, 9a2, 9a3, 9a4, 9b1			
9. Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	10a1, 10a2, 10a3		Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU
10. Tehnička pomoć	TA1, TA2, TA3			

Izvor: www.strukturnifondovi.hr, veljača 2016.

Tablica 7: Upravljačka struktura Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali* 2014.-2020.

Prioritetna os	Specifični cilj	Upravljačko tijelo	Posredničko tijelo razine 1	Posredničko tijelo razine 2
1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	8i1, 8i2, 8i3	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	8ii1 (ESF)		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	8ii1 (YEI)		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Agencija za strukovno zapošljavanje i obrazovanje odraslih
	8vii1, 8vii2		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
2. Socijalno uključivanje	9i1		Ministarstvo socijalne politike i mladih Ministarstvo rada i mirovinskog sustava Ministarstvo kulture	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
	9i2		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	9iv1		Ministarstvo zdravlja	
	9iv2		Ministarstvo socijalne politike i mladih Ministarstvo turizma	
	9v1		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava Ministarstvo socijalne politike i mladih	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
	10ii1, 10ii2, 10ii3, 10iii1, 10iii2, 10iii3		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
3. Obrazovanje i cjeloživotno učenje	10iv1		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Ministarstvo turizma	
	11i1, 11i2		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
4. Pametna administracija	11ii1		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava Ured za udruge Ministarstvo kulture	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
5. Tehnička pomoć	TA1, TA2, TA3		Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje

Izvor: www.strukturnifondovi.hr, veljača 2016.

3. Usklađenost Strateškog razvojnog programa sa strateškim i sektorskim dokumentima viših razina i horizontalnim načelima

3.1. Usklađenost sa strateškim i sektorskim dokumentima na razini Republike Hrvatske

Usklađivanje lokalnog razvojnog dokumenta sa strateškim dokumentima višeg reda temeljni je smisao strateškog planiranja Europske unije i njenih politika. Osim već navedenih strateških dokumenata Europe 2020., CLLD pristupa te operativnih programa (*Konkurentnost i kohezija* i *Učinkoviti ljudski potencijali*) i Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine, prilikom izrade, Strateški razvojni program Općine Križ usklađen je i s drugim relevantnim strateškim i sektorskim dokumentima u cilju osiguranja vertikalne kohezije razvojnih ciljeva i prioriteta. Također, svaki projekt koji se prijavljuje za financiranje iz fondova Unije mora pokazati doprinos ostvarivanju ciljeva europske strategije Europa 2020 i njenih politika, što se dokazuje uklopljenošću u europske, nacionalne i lokalne razvojne ciljeve i prioritete, odnosno usklađenošću s ciljevima i prioritetima operativnih programa i Sporazuma o partnerstvu.

Na razini Europske unije i Republike Hrvatske, Strateški razvojni program Općine Križ usklađen je sa strateškim i sektorskim dokumentima navedenim u tablici.

Tablica 8: Usklađenost Strateškog razvojnog programa Općine Križ s europskim i nacionalnim strateškim dokumentima

Dokument	Objašnjenje
Europa 2020	Europa 2020 predstavlja strateški okvir razvoja Europske unije, a temelji se na tri prioriteta, pametnom rastu (razvoj gospodarstva temeljem znanja i inovacija), održivom rastu (poticanje gospodarstva koje je resursno učinkovitije, ekološki osvještenije i konkurentnije) i uključivom rastu (gospodarstvo zasnovano na visokoj zaposlenosti, što treba doprinijeti socijalnoj i teritorijalnoj koheziji). Strategija se temelji na pet ciljeva koji se vežu uz zapošljavanje, istraživanje i razvoj, klimatske promjene i energetska održivost, obrazovanje te borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Strateški razvojni program Općine Križ usklađen je s ciljevima strategije Europa 2020. Stopa nezaposlenosti će se nastojati smanjiti poticanjem ulaganja u Općinu te provedbom projekata vezanih uz MSP te provedbom projekata vezanih uz poljoprivredu i turizam. Povećanjem stupnja obrazovanja, povećat će se šanse za njihovo zapošljavanje, dok će se cjeloživotnim učenjem i mobilnošću nastojati povećati konkurentnost i osobni razvoj radnika. Poticanjem ulaganja u projekte kojima se povećava energetska učinkovitost objekata, doprinijet će se ostvarivanju klimatsko-energetskih ciljeva (20/20/20), dok će se poticanjem aktivnog građanstva nastojati smanjiti socijalna isključenost stanovništva.
CLLD	Smjernice za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice namijenjene lokalnim sudionicima izrađene su za razdoblje do 2020. godine kako bi onima koji su izravno uključeni u LAG-ove dalo praktične alate i prijedloge za provedbu CLLD-a u raznim kontekstima. Dokumentom se nastoje maksimalno iskoristiti sredstva iz ESI fondova. Usklađenost s CLLD pristupom vidljiva je u strateškom planiranju u kojem se ciljevi definiraju u odnosu na lokalne potrebe i potencijale, dok razvoj uključuje i inovativne pristupe poput poticanje suradnje i umrežavanja lokalnih dionika. Općina Križ

	uključena je u rad LAG-a Moslavina koji je organiziran kao udruga koja okuplja javni, privatni i civilni sektor u svrhu promicanja održivog ruralnog razvoja.
Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.	Najznačajniji razvojni izazovi i potencijali, a koji su relevantni za lokalni razvoj uključujući i relevantnost za Općinu Križ, nastojat će se ostvariti kroz sljedeće tematske ciljeve definirane ovim dokumentom: ○ Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija, ○ Poboljšanje pristupa informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji te njezine uporabe i kvalitete, ○ Jačanje konkurentnosti MSP-ova, poljoprivrednog sektora (u sklopu EPFRR-a) te sektora ribarstva i akvakulture (u sklopu EFPR-a), ○ Podrška prelasku na ekonomiju s niskom razinom emisije CO₂ u svim sektorima, ○ Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa, ○ Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage, ○ Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije, ○ Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje, ○ Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i zainteresiranih strana te učinkovite javne uprave.
Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.	Programom se provodi kohezijska politike Unije koja doprinosi cilju ulaganja za rast i radna mjesta kroz poticanje ulaganja u infrastrukturne investicije i pružanje potpore razvoju poduzetništva i istraživanja. Sukladno prioritetnim osima Programa, u Općini Križ će se poticati ulaganja u jačanje gospodarstva promjenom istraživanja i inovacija, korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije, poslovnu konkurentnost, promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, zaštitu okoliša i održivost resursa, povezanost i mobilnost, socijalno uključivanje i zdravlje te obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje.
Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.	Operativni program predstavlja dokument kojim se detaljno opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje Europskog socijalnog fonda s ciljem povećanja zapošljavanja i jačanja socijalne kohezije u Republici Hrvatskoj. Aktivnosti financirane sredstvima iz Europskog socijalnog fonda na području Općine Križ bit će usmjerene na unapređenje vještina i lakše integriranje osoba na tržište rada te na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti, kao i na poboljšanje učinkovitosti javne uprave.
Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.	Mjere predstavljene Programom namijenjene su poljoprivrednicima, poljoprivrednim gospodarstvima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, šumoposjednicima, udrugama, LAG-ovima, trgovačkim društvima i obrtima, fizičkim i pravnim osobama te drugim navedenim korisnicima. Općina Križ bit će u mogućnosti koristiti sredstva iz mjere 4. Ulaganja u fizičku imovinu za aktivnosti komasacije poljoprivrednih zemljišta i ulaganja u šumsku infrastrukturu te mjere 7. <i>Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima</i> za ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju nerazvrstanih cesta te za ulaganja u pokretanje, unapređenje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu poput sportske infrastrukture, društvenih domova, dječjih igrališta, javne zelene površine i slično. Provedbom projekata na području Općine Križ financiranim Programom ruralnog razvoja doprinijet će se ciljevima poticanja konkurentnosti poljoprivrede, osiguravanja održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim promjenama te

	postizanja uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta.
Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije - Nove boje znanja	Glavni ciljevi Strategije su kvalitetno obrazovanje dostupno svima pod jednakim uvjetima i znanost koja unapređuje ukupni svjetski fond znanja, što doprinosi boljitku društva. Strategija predstavlja cjeloživotno učenje kao princip na kojem se zasniva cjelokupno obrazovanje kojem je jedan od ciljeva potaknuti primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u obrazovanju, dok se u predtercijarnom odgoju i obrazovanju potiče cjelovita kurikularna reforma te osiguravanje cjelovitog sustava podrške djeci i učenicima. U visokom obrazovanju će se unaprijediti studijski programi, u obrazovanju odraslih ciljevi su osiguranje predujeta za povećanje uključenosti odraslih građana u procese cjeloživotnog učenja, dok su u znanosti i tehnologiji ciljevi međunarodno kompetitivna javna sveučilišta i javni instituti te rast ulaganja u istraživanje i razvoj unapređenjem sustava javnog financiranja. Usklađenost s ovim dokumentom bila je nužna, budući da se na području Općine nalaze odgojno-obrazovne ustanove, prepoznate kao jedne od ključnih dionika razvoja, dok su cjeloživotno učenje i učenje odraslih prepoznati kao razvojna potreba.
Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020.	Strategija je izrađena sa svrhom utvrđivanja perspektiva rasta, razvoja i jačanja konkurentnosti prerađivačke industrije, građevinarstva i sektora informacija i komunikacija te usvajanja smjera djelovanja i alokacije resursa potrebnih za ostvarenje tih ciljeva. Postavljeni su prioriteti razvoja: stvaranje stabilnog investicijskog okruženja; poticanje strateške suradnje industrije i obrazovnog sustava; rekonstruiranje javne uprave i administracije; razvoj tržišta kapitala (alternativnih izvora financiranja). Investicijama u opremu, tehnologiju i druga materijalna sredstva u poduzeća koja se bave drvoprerađivačkom, metaloprerađivačkom ili drugom industrijom u Općini Križ te poticanjem investicija u istraživanje i razvoj, povećala bi se produktivnost, povećanje zaposlenosti te veća konkurentnost.
Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.	Ciljevi Strategije su povećanje broja uspješnih poslovnih subjekata, porast izvoza, porast stupnja inovacija, kvalitetno obrazovanje zaposlenika, stimulativno poslovno okruženje te olakšani pristup izvorima financiranja. Indikativne mjere koje se prvenstveno mogu primjenjivati u Općini Križ su pružanje potpore MSP u modernizaciji postrojenja i opreme te mjere za unapređenje učinkovitosti sektora proizvodnje te razvoj klastera, udruga i poslovnih mreža koje obuhvaćaju gospodarstvo. Na razini Republike Hrvatske, potrebno je povezivanje s visokim ustanovama te pružanje potpore trgovačkim društvima i obrtima u primjeni tehničkih normi i sustava kvalitete sve s ciljem poboljšanja ekonomske efikasnosti. Poduzeća s područja Općine povećat će svoju konkurentnost povećanjem ponude mikrofinanciranja i ostalih inicijativa za bolji pristup financijama, pružanje potpore za jačanje kapaciteta u sektoru malog gospodarstva za pripremanje održivih i profitabilnih investicijskih projekata te razvoj kapaciteta poduzetnika za pripremu projekata financiranih iz ESI fondova. Promocija poduzetništva provodit će se poticanjem otvaranja novih te pružanjem potpore starim poduzećima, jačanjem izobrazbe za poduzetništvo, daljnje unapređenje poduzetničke infrastrukture te stvaranje povoljnog utjecaja na ulagačku klimu.
Strategija razvoja poduzetništva žena u	Budući da su žene u Općini Križ, kao i na razini Republike Hrvatske, podzastupljenije u poduzetništvu, zaposlenosti, na upravljačkim funkcijama te imaju niže plaće za obavljanje istih poslova, Strategija razvoja poduzetništva žena uključuje se u Strateški razvojni program. Strateški ciljevi su: poboljšanje usklađenosti i

Republici Hrvatskoj 2014.-2020.	umreženosti javnih politika; poboljšanje sustavne podrške poduzetništvu žena; uvođenje poduzetništva u cjelokupnu institucionalnu infrastrukturu; promocija poduzetništva žena. Aktivnosti će se primarno provoditi na razini Republike Hrvatske, ali i na lokalnoj razini. Potrebno je pružiti potporu poduzetništvu žena, povezivati izvore financiranja i omogućiti povoljnije financiranje, stvarati poticajno okruženje, jačati izobrazbu za poduzetništvo, podržavati umrežavanje i slično.
Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine	Glavni ciljevi razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine su povećanje atraktivnosti i konkurentnosti te poboljšanje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta, novo zapošljavanje, investicije i povećanje turističke potrošnje. U turističkoj regiji Središnja Hrvatska kojoj pripada Općina Križ primarnim se turističkim proizvodom smatraju zdravstveni i lječilišni turizam, turizam baštine, cikloturizam i ruralni turizam, dok se sekundarnim smatraju gradski turizam, <i>wellness</i> turizam, manifestacije, gastro i enoturizam, golf turizam, planinski turizam, lov, ribolov i ekoturizam. U Općini postoji mogućnost razvoja kulturnog turizma, turizma baštine i ruralnog turizma, s obzirom na broj i važnost kulturnih dobara te očuvanost ruralnog krajolika i tradicije. Razvoj gastro i enoturizma moguć je uz organizaciju manifestacija i događaja temeljenih na bogatoj gastro-enološkoj tradiciji, dok će se cikloturizam razvijati izgradnjom infrastrukture i postavljanje turističke signalizacije.
Strategija poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.-2020.	Strategijom se dugoročno usmjerava razvoj i sustavno poticanje inovacija kao temeljne vrijednosti uspješnosti gospodarstva, ali i društva u cjelini. Strateški ciljevi su poboljšana inovacijska izvedba Republike Hrvatske, povećan udio ulaganja poslovnog sektora u ukupnim ulaganjima u istraživanje i razvoj, povećan broj bazičnih i primijenjenih istraživanja namijenjenih jačanju konkurentnosti gospodarstva te povećani ljudski kapaciteti za istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije. Neke od aktivnosti koje će se odraziti na razvoj istraživanja i inovacija u Općini Križ odnose se na podršku u rastu i osnivanju MSP, podršku poslovnim ulaganjima MSP u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije, olakšavanje pristupa inovativnih poduzeća financiranju te poticanje interakcije između industrije i istraživačkih institucija.
Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske 2013.-2030.	Strategija predstavlja smisleni i planski razvoj prometnog sektora Republike Hrvatske koji obuhvaća željeznički, cestovni i zračni promet, promet unutarnjim vodnim putevima, pomorski promet te gradski, prigradski i regionalni promet. Sukladno tome, Općina Križ uskladila je Strateški razvojni program s oblicima prometa za koje ima predispozicije (željeznički, cestovni promet te javni prijevoz), a neke od aktivnosti u razdoblju do 2020. godine koje će se provoditi zasigurno su ulaganja u razvoj prometne infrastrukture (željeznička infrastruktura, županijske, lokalne i nerazvrstane ceste).
Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine	Strategija je izrađena s ciljem prepoznavanja važnosti i potencijala društvenog poduzetništva u poticanju zapošljavanja, pružanju socijalnih usluga i doprinosa socio-ekonomskom razvoju Republike Hrvatske. Razvoj društvenog poduzetništva omogućit će se uspostavom i unapređenjem zakonodavnog i institucionalnog okvira, uspostavom financijskog okvira, promicanjem obrazovanja za društveno poduzetništvo te osiguranjem vidljivosti uloge i mogućnosti društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Iako su nositelji aktivnosti ministarstva, Općina Križ će poticati društveno poduzetništvo na svom području, što će potaknuti zapošljavanje lokalnog stanovništva.
Strategija razvoja klastera u Republici Hrvatskoj 2011.-2020.	Ciljevi Strategije su unapređenje upravljanja hrvatskom klsterskom politikom, jačanje klastera i klsterskih udruženja, poticanje inovacija i transfer novih tehnologija, jačanje znanja i vještina za razvoj klastera te osvajanje novih tržišta.

	Poduzetnici s područja Općine Križ imaju mogućnost povezati se s drugim poduzetnicima s područja Županije ili Republike Hrvatske unutar jednog industrijskog sektora poput klastera drvne industrije ili ekološke poljoprivredne proizvodnje radi boljeg plasmana određenog proizvoda.
Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske 2014.-2020.	Strategija je temeljni dokument koji je namijenjen omogućavanju sustavnog i zajedničkog pristupa svih relevantnih dionika u rješavanju problema siromaštva i socijalne isključenosti, uz osiguravanje minimalnog standarda najugroženijem dijelu društva te sprečavanje novih pojava siromaštva i socijalne isključivosti. Općina Križ i drugi lokalni dionici svojim aktivnostima mogu doprinijeti smanjenju nejednakosti u društvu i osigurati uvjete za uspješno smanjenje broja siromašnih i socijalno isključenih stanovnika. U borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti, ključno će biti provoditi aktivnosti i projekte u područjima obrazovanja i cjeloživotnog učenja, zapošljavanja i pristupu zapošljavanju, stanovanja i dostupnosti energije, pristupu socijalnim naknadama i uslugama, pristupu zdravstvenom sustavu i socijalnoj skrbi i skrbi o starijim osobama. Posebno će se poticati aktivnosti kojima će se postići veći stupanj obrazovanja stanovništva te smanjenje stope nezaposlenosti poticanjem cjeloživotnog obrazovanja.
Nacionalna strategija za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020. godine	Nacionalna strategija izrađena je s ciljem unapređenja sustava i osiguravanja usluga prilagođenih djeci, eliminacije svih oblika nasilja nad djecom, osiguranja prava djece u ranjivim situacijama i osiguravanja aktivnog sudjelovanja djece u društvu. Općina Križ, odgojno-obrazovne ustanove i drugi dionici s područja Općine, kao i ustanove na državnoj razini, svojim će aktivnostima i projektima financiranim iz Europskog socijalnog fonda te aktivnim uključivanjem djece u rad organizacija civilnog društva doprinijeti navedenim ciljevima. Također, od 2009. godine Općina Križ je Općina prijatelj djece.
Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012.-2016.	Nacionalna strategija izrađena je s ciljem stvaranja uvjeta za razvoj zajednice u kojoj građani i organizacije civilnog društva u sinergiji s drugim sektorima, aktivno, odgovorno i ravnopravno i u skladu s načelima održivog razvoja, sudjeluju u socio-ekonomskom razvoju i stvaranju jednakih mogućnosti za sve. Kako bi se to postiglo, u Općini Križ će se poticati suradnja, otvorenost, solidarnost, socijalna pravda i socijalna kohezija, javnost rada, cjeloživotno učenje, volonterski angažman te aktivno uključivanje mladih u rad organizacija civilnog sektora. Također, Općina Križ će nastojati unaprijediti postojeću društvenu infrastrukturu (npr. društvene domove, domove kulture i sportsko-rekreacijsku infrastrukturu), što je jedna od mjera Nacionalne strategije.
Prijedlog Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske	Strategija je jedan od obvezujućih preduvjeta za povlačenje sredstava iz ESI fondova koja se usmjeravaju na poticanje znanstvene izvrsnosti i jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva kroz istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije. Strategijom će se nastojati pomoći regijama da koncentriraju raspoloživa sredstva i napore na nekoliko ključnih prioriteta kroz koje će se osigurati poticaji rastu i razvoju, odnosno spriječiti raspršivanje sredstava na velik broj raznih prioriteta čime se smanjuje snaga željenih učinaka. Na području Općine Križ poticat će se ulaganja u sljedeća tematska područja definirana Pametnom specijalizacijom: zdravlje i kvaliteta života, energija i održivi okoliš, promet i mobilnost, sigurnost te agrohrana i bioekonomija.
Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020.	Nacionalna strategija predstavlja krovni dokument za donošenje politika i odluka u zdravstvu do 2020. godine kroz strateške razvojne pravce poboljšanja povezanosti i kontinuiteta u zdravstvu, ujednačavanja i poboljšanja kvalitete zdravstvene zaštite, povećanja učinkovitosti i djelotvornosti zdravstvenog sustava, povećanja dostupnosti zdravstvene zaštite te poboljšanja pokazatelja zdravlja. Zdravstvene

	ordinacije u Općini Križ pripadaju Domu zdravlja Zagrebačke županije, a neki od prioriteta koji se odnose na ovu zdravstvenu ustanovu smatraju se prioriteti jačanja i boljeg korištenja ljudskih resursa u zdravstvu i jačanja upravljačkih kapaciteta u zdravstvu.
Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske	Desetogodišnja Strategija usvojena je 2009. godine, a sadrži analizu postojećeg gospodarskog, društvenog i okolišnog stanja te utvrđuje smjernice dugoročnog djelovanja. Definirano je osam ključnih izazova na kojima Republika Hrvatska mora raditi radi postizanja održivog razvitka: poticaj rasta broja stanovnika; okoliš i prirodna dobra; usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju; ostvarivanje socijalne kohezije i pravde; postizanje energetske neovisnosti i rasta učinkovitosti korištenja energije; jačanje javnog zdravstva; povezivanje Republike Hrvatske; zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka. Strategija ističe kako su preduvjeti za nužne promjene i postizanje ciljeva održivog razvitka uspostava učinkovite uprave te ulaganje u znanje, istraživanje i obrazovanje. Poticanjem proizvodnje energije iz održivih izvora (npr. biomasa) na području Općine Križ, doprinijet će se postavljenim ciljevima.

3.2. Usklađenost s regionalnim strateškim i planskim dokumentima

Na razini Zagrebačke županije, Strateški razvojni program Općine Križ usklađen je sa strateškim i sektorskim dokumentima navedenim u tablici.

Tablica 9: Usklađenost Strateškog razvojnog programa s regionalnim strateškim i planskim dokumentima

Dokument	Objašnjenje
Županijska razvojna strategija Zagrebačke županije 2011.-2013.	Budući da nije usvojen županijski strateški dokument za razdoblje do 2020. godine, provedeno je usklađivanje sa Županijskom razvojnom strategijom Zagrebačke županije za razdoblje do 2013. godine. Strategija je izrađena u svrhu učinkovitog upravljanja razvojem Zagrebačke županije, a definirana su četiri strateška cilja: ○ <i>Povećati konkurentnost i društvenu odgovornost gospodarstva,</i> ○ <i>Razvijati ljudske resurse i unaprijediti upravljanje razvojem,</i> ○ <i>Poboljšati infrastrukturu i kvalitetu života,</i> ○ <i>Poboljšati zaštitu okoliša i prepoznatljivost prirodne i kulturne baštine.</i> Prioriteti s kojima se usklađuje Strateški razvojni program odnose se na razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja, ruralni razvoj i konkurentnu poljoprivredu, konkurentan sektor turizma, uporabu OIE i učinkovito korištenje energije, konkurentnost ljudskih resursa, učinkovitu lokalnu samoupravu, informiranje i educiranje, jačanje aktivne uloge civilnog društva u razvoju područja, razvoj komunalne i prometne infrastrukture, razvoj društvene djelatnosti i prevencije za zdravlje, zaštita i održivo korištenje prirodne i kulturne baštine i zaštita okoliša.
Strategija razvoja ljudskih potencijala Zagrebačke županije 2014.-2020.	Strategija u području razvoja ljudskih potencijala, zapošljavanja i društvene uključenosti nezaposlenih osoba definira četiri strateška cilja: <i>uskladiti obrazovni sustav s potrebama tržišta rada; potaknuti zapošljavanje i otvaranje novih radnih mjesta te očuvanje postojećih; osigurati podršku gospodarstvenicima u razvoju konkurentnosti i poslovanja s naglaskom na razvoj kapaciteta zaposlenika; osigurati održivost u kreiranju i provedbi projekata i programa za razvoj ljudskih potencijala.</i> Prilikom izrade Strateškog razvojnog programa, posebice je provedena usklađenost s mjerama jačanja kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova, uključivanje odraslih u cjeloživotno učenje, razvoj društvenog

	poduzetništva, povećanje zapošljivosti, pružanje podrške MSP, potpora pri ruralnom razvoju i razvoju poljoprivrede te jačanje kapaciteta lokalnih aktera za razvoj i provedbu projekata.
Strategija održivog korištenja energije Zagrebačke županije	Glavni cilj Strategije je određivanje smjernica za uspješan gospodarski i energetske razvitak Županije poštujući načela održivosti i zaštite okoliša te stavljajući naglasak na OIE te učinkovito korištenje energije. Strategijom se donose energetske potencijali, mjere i preporuke za unapređenje energetske učinkovitosti na razini Županije za nestambene zgrade, kućanstva, javnu rasvjetu, industriju, poduzeća i promet, što će biti primjenjivo i u Općini Križ. Općina Križ ima potencijala za razvoj pojedinih oblika obnovljivih izvora energije, poput postrojenja na biomasu, sunce i energiju vjetra, što će se u planiranom periodu i poticati.
Prostorni plan Zagrebačke županije	Prostorni plan je dokument izrađen 2002. godine kojim se planira uređenje prostora Županije te sadrži grafičke prikaze i tekstualne opise i odredbe za korištenje i namjenu prostora, glavne mreže infrastrukture i uvjete zaštite prostora i ograničenja. Planom se navodi kako je jedan od osnovnih strateških ciljeva razvoja Županije zaštita dobro očuvanog prirodnog i kulturnog krajobraza, što će se mjerama (korištenje OIE i povećanje energetske učinkovitosti) predviđenim Strateškim razvojnim programom i osigurati.

3.3. Horizontalna načela razvoja

Tijekom planiranja i provedbe projekata, Općina Križ i drugi prijavitelji projekata pridržavat će se osnovnih principa Europske unije od ključne važnosti za sve sektore djelatnosti. Naglasak je stavljen na dva horizontalna načela, jednake mogućnosti i održivi razvoj koje se razmatraju u Strateškom razvojnom programu. Načelo jednakih mogućnosti podrazumijeva izbjegavanje diskriminacije po različitim osnovama i u različitim područjima, odnosno izbjegavanje svakog oblika socijalne isključenosti i nejednakog postupanja, dok održivi razvoj podrazumijeva zaštitu okoliša, učinkovitu upotrebu resursa, bioraznolikost, otpornost na krizne situacije i sprečavanje rizika uz izbjegavanje ugrožavanja okoliša i nepovratnog gubitka neobnovljivih prirodnih potencijala.

Tablica 10: Usklađenost s direktivama horizontalnog načela jednakih mogućnosti

Direktiva	Objašnjenje
Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja	Svrha Direktive je utvrditi opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolnog opredjeljenja u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja. Cilj Direktive je stvaranje jednakih uvjeta u Uniji u pogledu jednakosti pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja te se stoga taj cilj zbog razmjera i učinka djelovanja može bolje ostvariti na razini Unije, što će se pridržavati i dionici s područja Općine Križ prilikom planiranja i provedbe projekata.
Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog	Cilj Direktive je osigurati provedbu načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada. Direktiva u tu svrhu sadrži odredbe za provedbu načela jednakog postupanja s obzirom na mogućnost zapošljavanja i

postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka)	strukovnog osposobljavanja, radne uvjete, uključujući plaću te sustave strukovnog socijalnog osiguranja. Također sadrži i odredbe koje osiguravaju učinkovitiju provedbu tog načela uspostavom odgovarajućih postupaka. Dionici s područja Općine Križ će prilikom planiranja i provedbe projekata osigurati provedbu navedenih načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama.
Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno ili etičko podrijetlo (SL L 180, 19.7.2000.)	Direktiva ističe važnost širenja informacija kako bi se osiguralo da osobe na koje se te direktive odnose budu upoznate sa svojim pravima na jednako postupanje. Glavni izazov predstavlja povećanje svijesti o već postojećoj zaštiti i osiguravanju bolje provedbe i primjene Direktive u praksi. Jačanje uloga nacionalnih tijela za promicanje jednakosti može dati ključan doprinos učinkovitijoj provedbi i primjeni Direktive.
Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga (SL L 373/37, 21.12.2004.)	Cilj Direktive je utvrditi okvir za suzbijanje spolne diskriminacije u pogledu mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga radi učinkovite primjene načela jednakog tretiranja muškaraca i žena u državama članicama. U svrhu ove Direktive načelo jednakog tretiranja muškaraca i žena znači da je zabranjena svaka izravna diskriminacija na temelju spola, uključujući nepovoljnije tretiranje žena zbog trudnoće ili majčinstva te da je zabranjena svaka neizravna diskriminacija na temelju spola.

Tablica 11: Usklađenost s direktivama i aktima Europske unije vezanih uz zaštitu okoliša i prirode

Direktive i akti	Ciljevi dokumenta
Direktiva 2011/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (kodifikacija) (Tekst značajan za EGP) (SL L 26, 28.1.2012.)	Cilj Direktive je osiguravanje visoke razine zaštite okoliša i zdravlja ljudi putem uspostave minimalnih zahtjeva za procjenu utjecaja projekata na okoliš. Također, Direktivom se nastoji ojačati kvaliteta postupka procjene utjecaja na okoliš, odnosno uskladiti postupak s načelima kvalitetnog reguliranja te poboljšati povezanost i sinergiju s drugim zakonodavstvom i politikama Unije kao i sa strategijama i politikama koje su razvile države članice u područjima nacionalne nadležnosti.
Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001.)	Direktivom se nastoji osigurati visok stupanj zaštite okoliša i doprinijeti uključivanju pitanja okoliša u izradu i usvajanje planova i programa s ciljem poticanja održivog razvoja. Procjena okoliša važan je instrument za uključivanje pitanja okoliša u izradu i usvajanje određenih planova i programa koji bi mogli imati značajne učinke na okoliš u državama članicama jer omogućava da se ti učinci provođenja planova i programa uzmu u obzir tijekom njihove izrade i prije njihovog usvajanja. Općina Križ je u suradnji s Upravnim odjelom za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Zagrebačke županije provela postupak Ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016.-2021. godine. Nakon provedenog postupka, a sukladno mišljenju navedenog Odjela, kojim je utvrđeno da je postupak proveden u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/13 i 78/15) i Uredbom u strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08) donesena je Odluka kojom se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš za Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016.-2021. godine.

Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprječavanje i kontrola onečišćenja) (preinačena) (tekst značajan za EGP) (SL L 334, 17.12.2010.)	Za kontrolu industrijskih emisija, Unija je razvila opći okvir na temelju integriranih dozvola. Dozvole moraju uzeti u obzir kompletan okolišni utjecaj nekog postrojenja kako bi se izbjegao pomak onečišćenja s jednog medija, kao što su zrak, voda i tlo, na drugi. Prioritet treba dati sprečavanju onečišćenja intervenirajući na izvoru i osiguravanjem promišljenog korištenja i upravljanja prirodnim resursima. Direktiva definira pravila za sprečavanje i kontrolu onečišćenja zraka, vode i tla i s ciljem izbjegavanja stvaranja otpada iz velikih industrijskih postrojenja.
Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu informacijama o okolišu i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEZ (SL L 41, 14.2. 2003.)	Direktivom je osigurano da javnost dobije potpunu, točnu i aktualnu informaciju u vezi sa stanjem okoliša. Takva informacija omogućuje javnosti upućeno i učinkovito sudjelovanje u donošenju odluka o okolišu. Ciljevi Direktive su zajamčiti pravo na pristup informacijama o okolišu, koje su pohranjene kod ili za tijela javne vlasti te utvrditi osnovne pojmove i uvjete, kao i praktična rješenja za njegovo izvršavanje; osigurati da su informacije o okolišu postupno sve dostupnije i raširenije u javnosti, kako bi se postigla najveća moguća sustavna dostupnost i širenje informacija o okolišu u javnosti.
Direktiva 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete na okolišu (SL L 143, 30.4.2004.)	Svrha Direktive je uspostava okvira odgovornosti za okoliš koji se temelji na načelu „polluter-pays”, kako bi se spriječile i sanirale štete u okolišu. Direktiva se primjenjuje na štete u okolišu uzrokovane bilo kojim od profesionalnih djelatnosti i bilo kakvih neposrednih prijetnji koje uzrokuju te aktivnosti te oštećenje zaštićenih vrsta i prirodnih staništa uzrokovane bilo profesionalnim djelatnostima ili bilo kakvim neposrednim prijetnjama.
Direktiva 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/82/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 197, 24.7.2012.)	<i>Uredbom o sprečavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari</i> (NN 44/14) uređuje se popis vrsta opasnih tvari koje su prisutne u području postrojenja, način utvrđivanja količina, dopuštene količine i kriterije prema kojima se te tvari klasificiraju kao opasne, način podnošenja i obvezni sadržaj obavijesti o prisutnosti opasnih tvari u postrojenju, posebne obveze operatera: u poduzimanju mjera za sprečavanje velikih nesreća, u slučaju značajne promjene u postrojenju operatera, u slučaju velike nesreće, postupak i obveze u slučaju velike nesreće s prekograničnim učincima, druge uvjete i mjere za sprečavanje velikih nesreća te druga pitanja s tim u vezi.
Uredba (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku zaštite okoliša EU (Tekst značajan za EGP) (SL L 108, 29.4.2010.)	Program dodjele EU Ecolabel (znak zaštite okoliša EU) je dobrovoljni instrument zaštite okoliša namijenjen promociji proizvoda i usluga s manje nepovoljnim utjecajem na okoliš tijekom cijelog životnog ciklusa u usporedbi sa sličnim ili istim proizvodima i uslugama iz iste skupine. EU Ecolabel dodjeljuje se robi i uslugama koje se isporučuju za distribuciju, potrošnju ili uporabu na tržištu Unije, a upravo se ova mogućnost pruža i proizvođačima s područja Općine Križ.
Uredba (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS) te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br.	EMAS (eng. <i>Eco-Management and Audit Scheme</i>) je sustav ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja kojim organizacija procjenjuje utjecaj svoje djelatnosti na okoliš, informira javnost o trenutnoj procjeni stanja utjecaja te unapređuje učinkovitost rada u skladu sa zahtjevima zaštite okoliša. Uključivanje organizacija u sustav EMAS je dobrovoljno i dostupno pravnim i fizičkim osobama. EMAS sustav razmatra 6 osnovnih aspekata okoliša (energetska učinkovitost, učinkovitost korištenja materijala, voda, otpad, bioraznolikost i emisije) te definira pokazatelje

761/2001 i odluka Komisije 2001/681/EZ i 2006/193/EZ (SL L 342, 22.12.2009.)	kojima organizacija prati učinkovitost svog poslovanja u kontekstu zaštite okoliša. Ova Uredba je prenesena u Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15) u kojem su definirani dionici EMAS sustava i njihove nadležnosti.
Direktiva 92/43/EEZ Vijeća od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta	Direktiva uvodi mjere zaštite europske flore i faune kao i Direktiva o pticama, no izuzev ptica obuhvaća dodatnih 1000 vrsta (biljaka, sisavaca, gmazova, vodozemaca, riba, određenih skupina beskralješnjaka) te više od 230 stanišnih tipova (nekih vrsta močvarnih, travnjačkih, šumskih, morskih i drugih staništa). Države članice predlažu Europskoj komisiji područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS - područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Uniju). Budući da se na području Općine Križ nalazi područje POVS, potrebno je obratiti posebnu pažnju prilikom planiranja zahvata u prostoru.
Direktiva 2009/147/EZ o zaštiti divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010.)	Direktiva se odnosi na očuvanje svih vrsta divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom području država članica. Nastoji očuvati sve divlje ptice u Europskoj uniji utvrđivanjem pravila njihove zaštite, upravljanja i nadzora. Obuhvaća ptice, njihova jaja, gnijezda i staništa. Navedena Direktiva zahtijeva od svih država članica da najvažnija područja za ugrožene vrste i za sve ptice selice utvrde kao područja Natura 2000 (POP), posebno vodeći računa o močvarnim područjima od međunarodne važnosti.

4. Analiza stanja i potencijala

4.1. Osnovna obilježja prostora

4.1.1. Geografska obilježja i geoprometni položaj

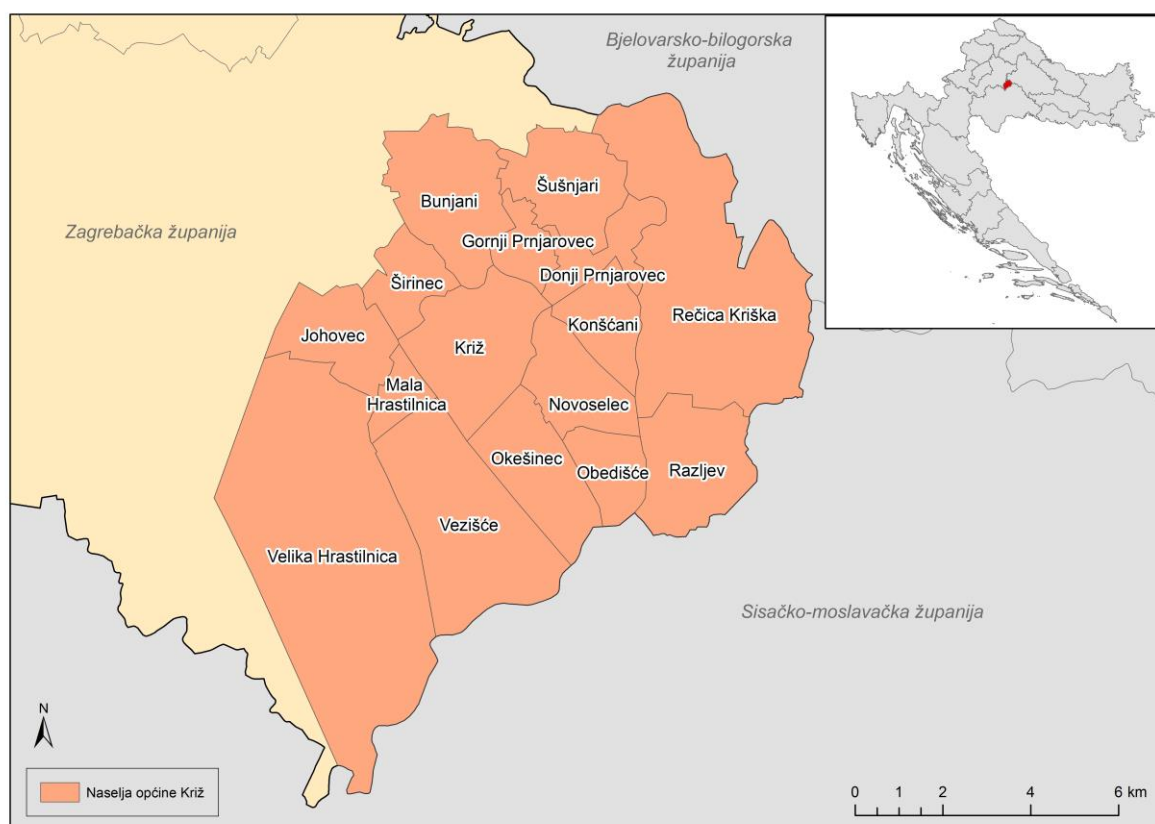
Općina Križ se nalazi na istoku Zagrebačke županije koja pripada Središnjoj Hrvatskoj, odnosno NUTS 2 regiji Kontinentalna Hrvatska. Obuhvat Zagrebačke županije predstavlja prostor šireg područja glavnog grada Republike Hrvatske, Grada Zagreba, pod čijim se utjecajem razvijala i Općina Križ. Prostor koji obuhvaća je do 1993. godine, kada je uspostavljeno novo političko-teritorijalno ustrojstvo Republike Hrvatske, bio u sastavu tadašnje Općine Ivanić-Grad. Ukupna površina Općine je 118 km², što je iznosilo 3,86% ukupne površine Županije. Prema popisu stanovništva 2011. godine, Općina Križ ima 6 963 stanovnika, što ju je svrstavalo u stanovništvom brojniju općine na području Županije.

Slika 2: Položaj Općine Križ u Zagrebačkoj županiji¹

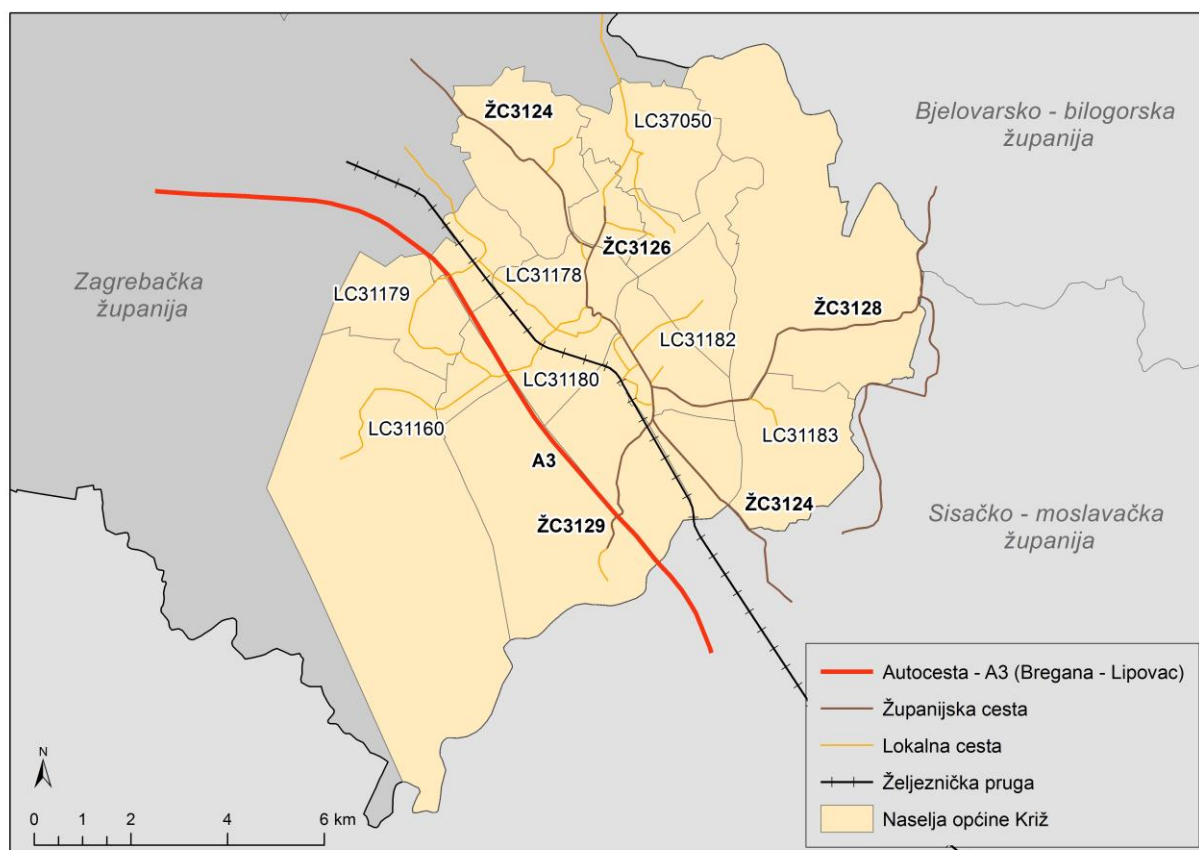
¹ Izvor: autori, karta je izrađena pomoću ArcGIS v. 10.3.1 (probna verzija) programskog paketa tvrtke ESRI

U svom sastavu, Općina Križ ima 16 naselja, od kojih su stanovništvom najveća administrativno središte Križ i naselje Novoselec, a površinom naselja Velika Hrastilnica (28,86 km²) i Rečica Kriška (20,62 km²). Stanovništvo se koncentriralo u Križu i Novoselcu prvenstveno zbog karakteristika prostora, odnosno dobre prometne povezanosti sa susjednim naseljima te infrastrukturne opremljenosti. Općina Križ na zapadu, jugozapadu i sjeverozapadu graniči s Gradom Ivanić-Gradom, na sjeveroistoku s Gradom Čazmom (Bjelovarsko-bilogorska županija), dok se na istoku i jugoistoku nalazi granica s Općinom Velika Ludina (Sisačko-moslavačka županija). Prostorno, naselja Križ i Novoselec smješteni su u središnjem dijelu Općine, a ostala ih naselja okružuju. Prostor Općine fizički dijeli autocesta A3 na dva dijela, sjeveroistočni dio gdje se nalaze 12 naselja te jugozapadni koji obuhvaća četiri naselja (Velika Hrastilnica, Mala Hrastilnica, Vežišće i Johovec).

Slika 3: Položaj naselja unutar Općine Križ²

² Izvor: autori, karta je izrađena pomoću ArcGIS v. 10.3.1 (probna verzija) programskog paketa tvrtke ESRI

Slika 4: Osnovna prometna infrastruktura na području Općine Križ³

Značajan čimbenik socio-ekonomskog razvoja Općine Križ je povoljan geoprometni položaj u odnosu na županijski i državni prostor te smještaj na prometnim pravcima od iznimne važnosti za Republiku Hrvatsku. Istaknut je i utjecaj neposredne blizine Zagreba, vodećeg razvojnog središta Republike Hrvatske i ovog dijela Europe koji se nalazi na križanju glavnih cestovnih i željezničkih pravaca.

U kontekstu utjecaja na socio-ekonomski razvoj Općine Križ, izdvaja se autocesta A3, čija je izgradnja započela nakon II. svjetskog rata. Puna dionica autoceste kroz Republiku Hrvatsku izgrađena je 2006. godine, a povezuje granični prijelaz Breganu, preko Zagreba i Posavine do Lipovca na granici s Republikom Srbijom. Na 74,6 kilometru autoceste u smjeru istoka, nalazi se čvor Križ na koji se nastavlja prometnica prema naselju Križ, dok se na 77,1 kilometru nalazi odmorište Križ. Međunarodna oznaka autoceste je E70, a predstavlja dio paneuropskog cestovnog koridora X koji spaja Zapadnu i Jugoistočnu Europu. Značaj autoceste A3 je višestruk te osim što omogućuje razvoj Općine izgradnjom i opremanjem poduzetničkih zona neposredno uz izlaz, stanovništvu osigurava najkraći i najbrži put prema istoku i zapadu. Izgradnja čvorišta Križ, Grad Zagreb i drugi dijelovi Republike Hrvatske i Europe, izravno su postali dostupni i samom stanovništvu Općine, dok je Općina Križ postala dostupnija posjetiteljima i turistima iz emitivnih središta poput Zagreba. Za gospodarske subjekte i poljoprivrednike, čvor Križ predstavlja izravnu poveznicu s tržištima poput Zagreba i

³ Izvor: autori, karta je izrađena pomoću ArcGIS v. 10.3.1 (probna verzija) programskog paketa tvrtke ESRI

inozemstva na kojima plasiraju svoje proizvode. Naselja unutar Općine međusobno su povezana županijskim, lokalnim i nerazvrstanim cestama za čije su održavanje zadužene Županijska uprava za ceste Zagrebačke županije i Općina Križ. Upravo će ulaganja u lokalne i nerazvrstane ceste biti jedan od prioriteta u narednom periodu kako bi se povećao komunalni standard stanovništva Općine Križ.

Prometno povezivanje Republike Hrvatske s ostatkom Europe odvija se i preko devet željezničkih koridora od kojih međunarodno priznati i za Republiku Hrvatsku iznimno važan paneuropski X koridor (Salzburg-Ljubljana-Zagreb-Beograd-Skopje-Solun) prolazi područjem Općine Križ. Magistralna željeznička pruga pruža se usporedno s rijekom Savom i paneuropskim cestovnim pravcem, a dionica željezničke pruge Dugo Selo-Novska, na kojoj se nalazi željeznički kolodvor Novoselec, izgrađena je i puštena u promet 1897. godine. Navedena infrastruktura predstavlja iznimno važan prometni pravac za lokalno stanovništvo koje sudjeluje u dnevnim migracijama, odnosno svakodnevno odlaze u mjesto rada ili školovanja te za stanovništvo koje radi u gospodarskim subjektima u Općini Križ.

4.1.2. Prirodno-geografska obilježja i zaštita okoliša

4.1.2.1. Opća prirodno-geografska obilježja

Prema prirodno-geografskoj regionalizaciji Republike Hrvatske, prostor Zagrebačke županije pripada Panonskoj megaregiji, odnosno zavalu sjeverozapadne Hrvatske, dok samo područje Općine Križ pripada prirodno-geografskoj regiji Moslavini koja se proteže na tri jedinice područne (regionalne) samouprave. Reljef Moslavine razlikuje tri cjeline različite po genezi, građi i obliku, a na području Općine su dominantna prigorja i podgorja sastavljena od mlađih taložnih sedimenata (prapora, pijeska, šljunka, gline, ilovače, lapora i vapnenca). Brojna uzvišenja i potočne doline koje se od Moslavačke gore radijalno spuštaju u okolne nizine stvorila su tektonska djelovanja i vanjski procesi tijekom neogenih i kvartalnih geoloških razdoblja. Područje Općine je smješteno na sastavnici riječnih dolina Save i Česme koje su u nizinskom dijelu pretežno prekrivene šumama hrasta i graba. Nizina uz Savu i Česmu te nizine uz pritoke nastale su tijekom kvartala akumulacijsko-erozivnim radom⁴. U neposrednoj blizini Općine nalazi se i fluvijalno-močvarna nizina Lonjskog polja koja je po svom postanku vezana za prostore mlađih spuštanja tla.

Rijeka Česma, koja dijelom protječe područjem Općine, pritoka je rijeke Lonje s ukupnom dužinom od 123 km i slivnim područjem od 2 890 km². Sliv rijeke Česme čine brojni tokovi, a područje uz rijeku je do prije reguliranja vodotoka i izgradnje nasipa, često plavilo. Obalama rijeke se može pristupiti s lokalne prometnice, a kvaliteta vode je očuvana te je rijeka bogata ribom. Neposredno prije ulaza u naselje Razljev nalazi se i prirodno stanište i gnjezdilište sive čaplje. U nizinskom dijelu Općine prevladavaju nepropusna glinasta tla na kojima su za

⁴ Lončar, J., 2008., Moslavina – povijesno-geografsko značenje i obilježja, <http://www.geografija.hr/hrvatska/moslavina-povijesno-geografsko-znacenje-i-obiljezja/>

intenziviranje poljoprivredne proizvodnje nužni hidromelioracijski radovi. Brežuljkasti dio na sjeveru Općine prekrivaju propusnija, a time i za poljoprivredu pogodnija tla. Nizinskim se dijelom prostire šuma Veliki Jantak koja je okarakterizirana kao osobito vrijedan prirodni krajobraz. Šumske površine predstavljaju važno ekološko uporište na području Općine u smislu zaštite tla od erozija, staništa mnogobrojnih životinjskih vrsta, zaštita od vjetra te kao čimbenik koji utječe na mikroklimatska obilježja područja. Bogatstvo šuma te proizvodnja i prerada drva predstavljali su temelj gospodarskog razvoja Općine Križ. Na području Općine nalazi se dio šume Žutica koja se prostire u zoni poplavnog područja Lonjskog polja i pripada skupini nizinskih poplavnih šuma jugozapadno od naselja Velika Hrastilnica i Johovec te zapadno od naselja Vežišća. Šuma predstavlja važno područje za eksploataciju nafte i plina, što je od velike važnosti za gospodarstvo Općine Križ.

Područje Općine Križ, kao i cijela panonska Hrvatska, prema Köppenovoj klasifikaciji pripada umjereno toploj vlažnoj klimi s toplim ljetima (Cfb). Prema Klimatskom atlasu Hrvatske, srednja godišnja temperatura zraka u Općini Križ iznosi od 10°C do -2°C, srednja temperatura zraka za siječanj iznosi od -1°C do 0°C, dok je srednja temperatura zraka za srpanj od 20°C do 21°C. Srednja godišnja temperatura zraka na području Općine Križ, kao i širem kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske iznosi oko 11-12°C, dok srednji godišnji broj toplih dana kada je temperatura iznad 25°C iznosi 70-80 dana, a srednji godišnji broj hladnih dana ($t_{\min} < 0^{\circ}\text{C}$) 60-80 dana.

U promatranom tridesetogodišnjem razdoblju (1971.-2000.) prosječna godišnja količina oborina iznosila je 800-900 mm. U godišnjem hodu oborina izdvaja se nekoliko maksimuma. Glavni maksimum javlja se početkom ljeta u lipnju te sporedni u kolovozu, rujnu i listopadu, dok je minimum oborina zabilježeno u veljači i siječnju. Tijekom zadnjeg klimatološkog razdoblja došlo je do smanjenja godišnjeg trajanja snježnog pokrivača, kao posljedica sezonskih promjena količina i učestalosti oborina i temperature zraka. Relativna vlaga zraka tijekom godine se kreće od srednje do visoke, a prosječna vlažnost zraka iznosila je 80-85%. Pojava magle češća je u hladnom dijelu godine, od listopada do ožujka, nego u toplom. U Općini uglavnom prevladava slab do umjeren vjetar čiji je smjer promjenljiv. Zbog reljefnih predispozicija i otvorenosti prema sjeveru, najučestaliji vjetrovi su sa sjevernim, sjeverozapadnim i južnim pravcem puhanja. Upravo ugodna klima i reljefne predispozicije predstavljaju prirodni resurs za razvoj turizma na području Općine, odnosno za razvoj pojedinog oblika turizma, poput izletničkog ili seoskog turizma.

4.1.2.2. Zaštita okoliša

Republika Hrvatska primjenjuje zakone i provedbene propise koji se odnose na zaštitu okoliša, a koje je uskladila s europskim direktivama i drugim propisima kako bi zadovoljila standarde Europske unije prilikom ulaska u Uniju. Predmetni strateški dokument poziva se na direktive i zakonske okvire kojima bi se dale smjernice za daljnje djelovanje lokalnih dionika. *Zakonom o zaštiti okoliša* (NN 80/13, 153/13, 78/15) uređuju se načela zaštite okoliša u okviru koncepta

održivog razvitka, zaštite sastavnica okoliša i prirode od utjecaja opterećenja, subjekti zaštite okoliša, dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša, instrumenti zaštite okoliša, praćenje stanja u okolišu, osiguravanje pristupa informacijama u okolišu, sudjelovanje javnosti u pitanjima okoliša te druga pitanja u vezi s navedenim. Navedenim su zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene direktive i akti Europske unije poput:

- Direktive 2011/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (kodifikacija) (Tekst značajan za EGP) (SL L 26, 28.1.2012),
- Direktive 2003/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. o osiguravanju sudjelovanja javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na okoliš i o izmjeni direktiva Vijeća 85/337/EEZ i 96/61/EZ s obzirom na sudjelovanje javnosti i pristup pravosuđu (SL L 156, 25.6.2003.),
- Direktive 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš (SL L 197, 21.7.2001.),
- Direktive 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprječavanje i kontrola onečišćenja) (preinačena) (tekst značajan za EGP) (SL L 334, 17.12.2010.),
- Direktive 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu informacijama o okolišu i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEZ (SL L 41, 14.2. 2003.),
- Direktiva 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete na okolišu (SL L 143, 30.4.2004.).

Navedeni dokumenti čine europsko zakonodavstvo koje regulira zaštitu okoliša i okolišna područja, a koja propisuju postupke i mehanizme za integriranje skrbi za okoliš u odluke koje se donose u javnom i privatnom sektoru. Primjenom mjera zaštite okoliša osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na način najpovoljniji za okoliš, kao i osnovni uvjet zdravog života i temelj koncepta održivog razvitka. Održivi razvoj Općine Križ kao temeljne kriterije uključuje ekološku, gospodarsku i socio-kulturnu održivost, a s ciljem unapređenja kvalitete života, omogućuje dugoročno očuvanje kakvoće okoliša, georaznolikosti, bioraznolikosti i krajobrazna. Kako bi planirani razvoj bio u skladu sa odredbama o zaštiti okoliša, Općina Križ će usklađivati sve zahvate u prostoru sa *Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš* (NN 61/14). Osim navedenog, prilikom izvedbe zahvata Općina Križ i dionici u razvoju će se pridržavati i posebnih zakona iz zaštite okoliša kao što su *Zakon o održivom gospodarenju otpadom* (NN 94/13), *Zakon o zaštiti zraka* (NN 130/11, 47/14), *Zakon o vodama* (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14), *Zakon o zaštiti od buke* (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16), *Zakon o zaštiti prirode* (NN 80/13), *Zakon o šumama* (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12, 68/12, 148/13, 94/14), *Zakon o genetski*

modificiranim organizmima (NN 70/05, 137/09, 28/13, 47/14), *Zakon o kemikalijama* (NN 18/13).

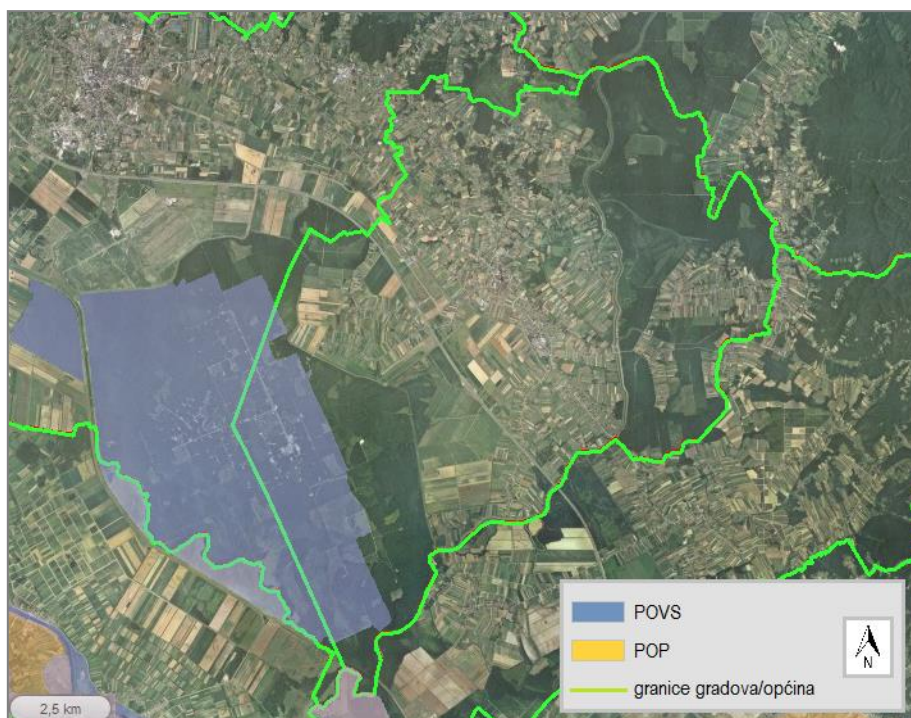
Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13) uređuje se sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njezinih dijelova te druga pitanja s tim u vezi, a u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene su sljedeće direktive Europske unije:

- Direktiva 92/43/EEZ Vijeća od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta,
- Direktiva 2009/147/EZ o zaštiti divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010.).

Posebnu vrijednost u Republici Hrvatskoj predstavlja ekološka mreža Republike Hrvatske proglašena *Uredbom o ekološkoj mreži* (NN 124/13) i obuhvaćena navedenim zakonom, a koja je dio područja ekološke mreže Europske unije (Natura 2000). Ekološku mrežu Republike Hrvatske čine područja očuvanja značajna za ptice (POP - područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Uniju, kao i njihovih staništa te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS - područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Uniju).

Na jugozapadnom dijelu Općine, na području šume Žutice, ukupne površine 47 km², nalazi se područje kategorizirano kao POVS (HR2000465 Žutica), a koje predstavlja ključno područje za zaštitu biološke raznolikosti na području Općine Križ i Grada Ivanić-Grada. Šuma se prostire u zoni poplavnog područja Lonjskog polja, predstavlja prvu retenciju na lijevoj obali Save nizvodno od Zagreba i spada u nizinske poplavne šume s hrastom i jasenom koje karakteriziraju rukavci, kanali, mrtvice⁵, jezerca, kao staništa za brojne ribe, vodozemce i druge životinje. Budući da se na području šume Žutica nalazi eksploatacijsko polje nafte i plina, potrebno je kontinuirano promatrati stanje u prostoru i djelovati organizirano u slučaju incidenta. Za svaki zahvat koji može imati bitan utjecaj na ciljeve i cjelovitost područja ekološke mreže Natura 2000, bez obzira nalazi li se lokacija zahvata unutar ili izvan područja ekološke mreže, Općina Križ i drugi dionici provest će postupak prethodne ocjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

⁵ Mrtvice se opisuju kao nekadašnji dio rijeke djelomično ili potpuno odvojen od glavnog korita u kojemu uopće ili veći dio godine voda ne teče. One su izrazito bogata vodena staništa i značajno doprinose raznolikosti staništa i ukupnoj biološkoj raznolikosti riječnog sustava.

Slika 5: Natura 2000 u Općini Križ⁶

Kako bi se izbjegli rizici i opasnosti za okoliš, prilikom planiranja i izvođenja zahvata na području Općine Križ, potrebno je osim ishoda mišljenja primjenjivati dobra iskustva u provedbi projekata, koristiti proizvode, opremu i uređaje te primjenjivati proizvodne postupke i sustave održavanja koji su najpovoljniji po okoliš. Za ostvarivanje postulata iz održivog razvoja u svim segmentima je potrebno poticati edukaciju o zaštiti okoliša u odgojno-obrazovnom procesu te poticati rad udruga na promicanju i unapređenju zaštite okoliša. Dobar primjer edukacije o zaštiti okoliša u odgoju i obrazovanju predstavlja Dječji vrtić Križ koji ima status međunarodne eko-škole koja potiče recikliranje otpada te djelovanje Društva za poljepšanje Križa i okolice koje usko surađuje s Općinom Križ te pomaže u realizaciji ekoloških programa u Osnovnoj školi Milke Trnine Križ.

4.1.3. Kratak povijesni pregled razvoja Općine

Dominantni prirodno-geografski elementi u prostoru Općine Križ utječu na identitet prostora i organizaciju života unutar njega. Uspostavljena mreža naselja Općine Križ rezultat je kontinuiranog djelovanja čovjeka u prostoru, a sama struktura naselja u velikoj mjeri je uvjetovana povijesnim događajima. Arheološko nalazište Sipćina kod Okešince svjedoči o ranoj naseljenosti ovog prostora, a osim Sipćine u arheološkom kontekstu spominju se i dva naselja, Rečica Kriška i Šušnjari, gdje su pronađeni prapovijesni nalazi koji se danas nalaze u Arheološkom muzeju u Zagrebu.

Prvi indirektan spomen naselja Križ datira iz srednjeg vijeka (1334. godine) u popisu župa Zagrebačke županije, a dobilo je ime po najznačajnijem sakralnom objektu na području

⁶ Izvor: autori, <http://preglednik.arkod.hr/ARKOD-Web/>

Općine, crkvi Uzvišenja sv. Križa koja je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Tijekom 15. stoljeća, Križ je bio središte seoske općine na biskupskom vlastelinstvu Ivaniću. Križ je u razdoblju 1480.-1507., s današnjim Obedišćem, činio jedinstvenu gospodarsku cjelinu te stekao status trgovačkog naselja. Od 1530-ih godina, započela su turska osvajanja na području Križa, Obedišća i susjednog Ivanića te je u vrijeme biskupa Erdödyja započela gradnja utvrde. Utvrda je bila smještena na uzvišenju iznad riječnih dolina te je postala jezgrom naselja koje se od utvrde pružalo u zvjezdolikom obliku. Nakon pada tvrđave Moslavine, cijela je šira regija pretvorena u tursko uporište za daljnje napade na zapad, a nakon zaustavljanja turskog prodiranja 1552. godine, uspostavljena je granica od utoka rijeke Lonje u Savu, Lonjom do ušća rijeke Česme te Česmom i preko Bilogore do Gradeca na Dravu. Time je utvrda u Križu postalo važno pogranično uporište.

Za vrijeme Habsburgovaca, Križ te Ivanić i Kloštar Ivanić ušli su u Ivaničku kapetaniju, a turska osvajanja na ovim prostorima završila su mirom 1606. godine. Krajem 16. i početkom 17. stoljeća naseljavano je područje oko krajiških tvrđava stanovništvom iz turskog područja, a doseljenici koji su dobili zemlju obavljali su vojnu službu.

Sva općinska naselja, osim naselja Križ i Novoselec, imaju izrazito ruralne karakteristike, a nastala su duž prometnih pravaca na način koji je obilježavao naselja središnjeg i istočnog dijela Hrvatske koja su nastala novom kolonizacijom u 17. i 18. stoljeću, nakon povlačenja Turaka i doseljavanja stanovništva iz Osmanskog Carstva katoličke vjeroispovijesti i drugog stanovništva. U vrijeme Vojne krajine, naselje Križ postalo je središte seoske općine, a ukidanjem Vojne krajine, mijenjao se i status Križa te je 1873. godine došao pod bansku vlast i postao sjedištem Kriške podžupanije u Bjelovarskoj županiji.

Obrazovna djelatnost na području Općine Križ datira iz 17. stoljeća, a prva pučka škola otvorena je 1790. godine po ustrojstvu Vojne krajine i odredbom carice Marije Terezije, dok je prva školska zgrada sagrađena 1860. godine. Organizirano školstvo se odvijalo tijekom 19. i početkom 20. stoljeća. U 20. stoljeću osnovane su i pučke škole u Rečici, Okešincu, Bunjanima, Novoselcu, Vezišću, Šušnjarima i Velikoj Hrastilnici, a danas djeluje samo ona u Novoselcu kao područno odjeljenje Osnovne škole Milke Trnine Križ.

Prve organizacije civilnog društva osnivale su se nakon Prvog svjetskog rata, a danas Općina Križ prema podacima iz Registra udruga broji 74 udruge civilnog društva koje djeluju u područjima sporta, kulture, vatrogastva i drugim područjima djelatnosti. Za vrijeme Prvog i Drugog svjetskog rata, Općina Križ zabilježila je značajne populacijske gubitke, a nakon rata uslijedile su promjene u gospodarskom, administrativnom, društvenom i političkom ustroju. Tijekom 20. stoljeća, otvaraju se trgovine i industrijska postrojenja, među kojima se ističe Drvena industrija Novoselec d.o.o, Novoselec, jedan od nositelja razvoja drvne industrije na području Zagrebačke županije osnovan 1929. godine. Razvoj drvne industrije i socio-ekonomskog razvoj u cijelosti, potaknuo je značajnije doseljavanje stanovništva iz drugih dijelova Republike Hrvatske i susjedne Bosne i Hercegovine.

Proglašenjem suverene i samostalne Republike Hrvatske, započinje novo razdoblje u razvoju područja Općine Križ, koje je do 1993. godine bilo u sastavu bivše Općine Ivanić-Grad. Na razvoj Općine Križ proteklih desetljeća utjecao je povoljan geoprometni položaj te relativna blizina Grada Zagreba, a kao dokaz navedenome su poduzeća koja djeluju u poduzetničkim zonama smještenim uz čvor Križ.

Opseg aktivnosti u poljoprivrednom sektoru se tijekom proteklih desetljeća kontinuirano smanjivao, a nositeljima poljoprivrede postala su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, dok su nositelji gospodarskog razvoja poduzetnici koji se bave građevinom, prerađivačkom i proizvodnom industrijom te uslužnom, odnosno ugostiteljskom i trgovačkom djelatnošću. Daljnji razvoj Općine Križ usmjeren je na razvoj i poboljšanje komunalne, prometne i društvene infrastrukture, infrastrukture za razvoj gospodarstva (poduzetničkih zona), poticanje aktivnog građanstva kroz uključivanja u organizacije civilnog društva, organizaciju manifestacija, zaštitu postojeće kulturne i prirodne baštine te na razvoj drugih sastavnica koje osiguravaju visoku kvalitetu života stanovništvu Općine Križ, kao i uvjete za boravak posjetitelja i turista.

4.1.3.1. Povijesni značaj Milke Trnine za Općinu Križ

Kulturni turizam označava kretanje ljudi uzrokovano kulturnim atrakcijama izvan njihovog uobičajenog mjesta stanovanja, s namjerom sakupljanja novih informacija i iskustava kako bi zadovoljili svoje kulturne potrebe. Općina Križ ima iznimne potencijale za razvoj kulturnog turizma koji se osim na materijalnu i nematerijalnu baštinu veže uz znamenite ličnosti iz povijesti ovog kraja poput Milke Trnine, najveće hrvatske operne umjetnice i jedne od najvećih umjetnica u cijeloj povijesti svjetske opere.

Milka Trnina (poznatija kao Ternina), pravim imenom Katarina, rođena je 19. prosinca 1863. godine u naselju Vežišće. Umjetničku karijeru operne pjevačice započela je u Zagrebu 1882. godine, debitiravši kao Amelija u Krabuljnom plesu Giuseppea Verdija. Trnina je stjecala slavu i iskustvo u inozemstvu te je djelovala u Leipzigu, Grazu, Bremenu, Bayreuthu i Münchenu, gdje je dobila počasni naslov bavorske dvorske komorne pjevačice. Osim toga, gostovala je i u drugim europskim opernim kućama i u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje je neko vrijeme predavala pjevanje u New Yorku. Na vrhuncu slave, Milka Trnina je uslijed ozbiljnih zdravstvenih problema naglo završila karijeru, a svoj posljednji nastup imala je 1906. godine.

Impresivan repertoar Milke Trnine obuhvaćao je 65 zahtjevnih sopranskih uloga, a tijekom blistave 24-godišnje karijere ostvarila je 1 200 nastupa, surađujući pritom s najglasovitijim dirigentima i pjevačkim kolegama. Najbolji kritičari njezina doba opisali su je kao izrazito dramatski sopran, velikog glasovnog raspona i volumena, a smatrana je najvećom interpretkinjom epohe. U Zagreb se vratila 1913. godine, a 1923. godine postala je počasnom članicom Muzičke akademije, voditeljicom odjela solo pjevanja i članicom ispitne komisije. Milka Trnina preminula je 1941. godine u Zagrebu u vrijeme trajanja II. svjetskog rata te je vijest o njezinoj smrti tek kasnije doprla do svjetske javnosti.

Među zanimljivostima vezanim uz ime Milke Trnine ističu se imenovanje jednog slapa na Plitvičkim jezerima njenim imenom, organiziranje kulturno-umjetničkih i zabavnih manifestacija u Križu te Milkin nastup pred ruskim kraljevskim parom u povodu krunidbe cara Nikolaja II. 1896. godine. U Vežišću, u Domu kulture Milka Trnina, nalazi se Spomen soba Milke Trnine, koja je dostupna zainteresiranom stanovništvu i posjetiteljima Općine Križ koji se mogu upoznati s likom i djelom velike umjetnice.

4.1.3.2. Povijesni značaj Josipa Badalića za Općinu Križ

Josip Badalić, sveučilišni profesor i knjižničar, slavist, direktor Drame Hrvatskog narodnog kazališta i prevoditelj, rođen je 7. lipnja 1888. godine u Deanovcu (Grad Ivanić-Grad), a osnovnu školu pohađao je u Križu, klasičnu gimnaziju u Zagrebu i Požegi, dok je klasičnu filologiju i slavistiku studirao u Zagrebu i Berlinu. Godine 1919., doktorirao je u Zagrebu, gdje se i zaposlio u Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a od 1945. godine bio je i profesor ruske književnosti. Istraživao je o hrvatskim vezama s ruskom književnošću te opisivao inkunabule u Hrvatskoj i Sloveniji, pisao o starim hrvatskim knjigama i o bibliotekarstvu, a objavljivao je i putopise. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na kojem je predavao do umirovljenja 1959., osnovao je 1945. godine Katedru ruske književnosti. Bio je gost profesor na brojnim stranim sveučilištima (Frankfurt na Majni, Uppsala, Stockholm, Hamburg, Heidelberg, Moskva i drugi), a dobio je niz nagrada i priznanja za svoj znanstveni rad i napisana djela. Josip Badalić umro je u Zagrebu 1985. godine, a pokopan je u Križu, gdje i danas postoji dom kulture koji nosi njegovo ime, kao i Amatersko kazalište koje djeluje preko 50 godina. Svake godine početkom lipnja, vezano uz datum rođenja Josipa Badalića, održava se manifestacija „Badalićevi dani“ koju organizira Općina Križ u suradnji s Filozofskim fakultetom u Zagrebu. Od 1988. godine Općina Križ u suradnji s Filozofskim fakultetom dodjeljuje Plaketu Josip Badalić najboljem studentu ili studentici Katedre za ruski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

4.1.4. Kulturna baština

U Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske s područja Općine Križ upisano je šest kulturnih dobara s područja Općine Križ i to četiri nepokretna kulturna dobra (crkva sv. Križa, kulturno-povijesna cjelina naselja Križ, crkva sv. Vida i Arheološko nalazište Sipćina) te dva pokretna kulturna dobra (inventar u crkvi sv. Križa i orgulje u crkvi Uzvišenja sv. Križa).

Crkva Uzvišenja Sv. Križa smještena u središtu naselja Križ izvorno je srednjovjekovna građevina te predstavlja jednu od najznačajnijih sakralnih građevina Zagrebačke županije građenih u razdoblju od 14. do 18. stoljeća. Crkva je jednobrodna s pravokutnim tlocrtom s poligonalno zaključenim svetištem, sakristijom, zvonikom uz sjeverni zid broda i trijemom. Primjer je crkve gotičkih karakteristika zidane opekom te je unatoč obnovi i razdoblju baroka na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće, srednjovjekovni sloj sačuvan, odnosno eksterijer sa zidovima poduprtim kontraforama i nizom lezana koje formiraju slijepe arkade ima izvoran izgled. Inventar crkve nastao je u vremenu od početka 18. stoljeća pa do druge polovine 19. stoljeća, a čine ga monumentalni glavni oltar (1720. godina), bočni oltari sv. Antuna Padovanskog i sv.

Roka (1761. godine), propovjedaonica, kip Bogorodice s Djetetom, kip Uskrslog Krista, 2 relikvijara, 2 barokna i 1 klasicistički kalež, 24 kasnobarokne klupe i neogotička monstranca. Kao pokretno pojedinačno kulturno dobro registrirane su orgulje koje su izrađene 1787. godine. Navedena zbirka svojom kvalitetom pridonosi vrijednosti srednjovjekovnog, barokiziranog prostora ovog zaštićenog kulturnog dobra.

Crkva sv. Vida u Novoselcu sagrađena je u duhu kasnobarokne arhitekture, a obnovljena je 1886. godine. Predstavlja jednobrodnu građevinu pravokutnog tlocrta manjih dimenzija s užim zaobljenim svetištem, sakristijom i zvonikom na zapadnom pročelju s inventarom koji pripada 19. i 20. stoljeću. Zaštićena kulturno-povijesna sredina naselja Križ predstavlja skladnu cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi s vrijednim arhitektonskim i graditeljskim karakteristikama.

Arheološko nalazište Sipćina nalazi se sjeveroistočno od autoceste A3, oko 4 km južno od naselja Križ. Temeljem arheoloških istraživanja koja su provedena tijekom 1960-ih u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom Službom za arheološku baštinu iz Zagreba, zaključeno je kako se na Sipćini tijekom 1. i 2. stoljeća nalazio rimski vojni logor, pomoćna stanica ili privremeno boravište rimske vojske, što se opravdavalo pronalaskom štita i vrha strelice. Nova arheološka istraživanja provedena su 2012. godine kada je ustanovljeno da je lokalitet korišten u periodu 1.-4. stoljeća te da se na njemu gradilo u dvije faze. Prvoj fazi pripadaju drveni objekt, dva kanala, nekoliko manjih i jedna veća jama te ostaci podnice i zida građanih od opeke te otpadna jama. U drugoj fazi gradnje dolazi do promjene u načinu gradnje, odnosno primjenjuje se gradnja u kamenu, opeci i žbuci, a podovi su prekriveni opekom. Istraživanjem objekta s pet prostorija, pronađeni su tragovi podnog grijanja, dok nalazi iz slojeva ukazuju na mozaičke podove prekrivene manjom ukrasnom opekom.

Budući da je istraženo relativno malo građevinskog kompleksa, ne može se sa sigurnošću odrediti namjena antičkog kompleksa, a jedna od teorija je da se radi o ladanjskom kompleksu s privatnim ili javnim kupalištem. Daljnja arheološka istraživanja trebala bi otkriti namjenu kompleksa, dok bi revitalizacija i uređenje lokaliteta doprinijela vrednovanju Općine Križ kao destinacije arheološkog i edukacijskog turizma. Arheološki turizam predstavlja dio kulturnog turizma koja mora zadovoljiti zaštitu samog lokaliteta, a istodobno lokalitet učiniti dostupnim i dobro prezentiranim. Osmišljavanjem projekta revitalizacije i uređenja arheološkog lokaliteta, u suradnji s lokalnim stanovništvom i nadležnim institucijama i službama, Općina Križ bi na najbolji mogući način doprinijela stvaranju turističke ponude u Općini Križ.

Tablica 12: Zaštićena kulturna dobra u Općini Križ

Naselje	Naziv	Vrsta kulturnog dobra	Oznaka dobra
Križ	Crkva sv. Križa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-1895
Križ	Inventar u crkvi sv. Križa	Pokretno kulturno dobro - zbirka	Z-512
Križ	Kulturno-povijesna cjelina naselja Križ	Nepokretno kulturno dobro - povijesna cjelina	Z-3648
Križ	Orgulje u crkvi Uzvišenja sv. Križa	Pokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-4174
Novoselec	Crkva sv. Vida	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-2252
Okešinec	Arheološko nalazište Sipčina	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	P-4696

Izvor: Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture, kolovoz 2016.

Za potrebe izrade Prostornog plana uređenja Općine Križ, detaljno je evidentirana i vrednovana kulturno-povijesna baština Općine Križ te su između 87 inventariziranih elemenata kulturno-povijesne baštine, 74 pojedinačne povijesne građevine, a 13 ih je prostornih spomenika (dijelovi povijesnih naselja, arheološki lokaliteti i krajolici). Najviše elemenata evidentirano je u naseljima Križ, Rečica Kriška, Novoselec i Šušnjari, dok u naseljima Gornji Prnjarovec, Mala Hrastilnica i Razljev nije zabilježen niti jedan.

Novim programskim razdobljem 2014.-2020., kulturno-povijesne cjeline i pojedinačni objekti sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem mogu se u skladu s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim značajkama uključiti u buduću socio-ekonomski razvoj Općine i to kandidirajući se za sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Zadržavanjem povijesnih oblika komunikacija, oživljavanjem starih zaselaka, očuvanjem i obnovom tradicijskih drvenih objekata, istraživanjem i izlaganjem arheoloških nalaza te revitalizacijom nepokretnih kulturnih dobara, cilj je stvoriti kvalitetnu turističku ponudu s kojom bi se turistička destinacija Općina Križ prometnula u vodeću u okruženju.

4.2. Demografska obilježja

Iako su na području Općine Križ posljednjih godina izraženi negativni demografski trendovi (negativni prirodni prirast i starenje stanovništva), upravo stanovništvo Općine Križ pokreće i usmjerava sve djelatnosti u prostoru te predstavlja temeljnu odrednicu općeg socio-ekonomskog razvoja, kao i provedbene kapacitete razvojnih projekata. Stoga su analiza i vrednovanje demografskih obilježja stanovništva promatranog područja neophodni za cjelovito razumijevanje dosadašnjih te predviđanje budućih razvojnih procesa.

4.2.1. Veličina, broj i razmještaj stanovnika

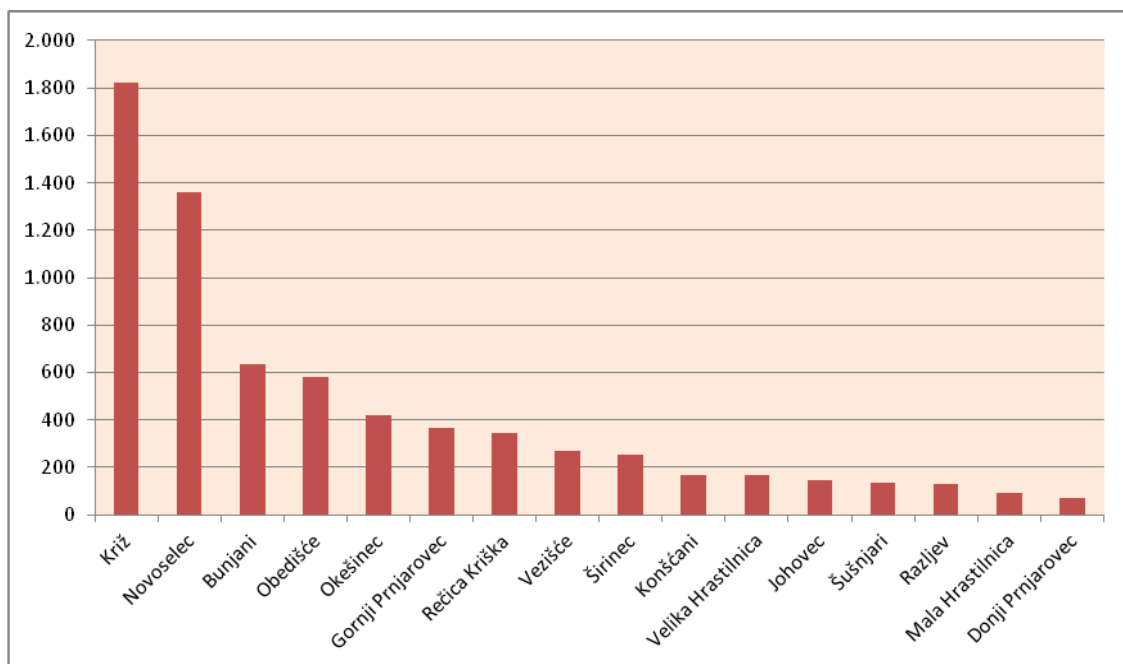
Socijalna, ekonomska i teritorijalna kohezija temeljne su pretpostavke ujednačenog razvoja Europske unije, a ravnomjerniji regionalni razvoj, razvoj ruralnog područja te skladniji razvoj mreže naselja neki su od temeljnih strateških ciljeva razvoja Republike Hrvatske. U Republici Hrvatskoj zabilježena je tendencija proširenja depopulacijskih prostora te sve veća koncentracija stanovništva u urbanim sredinama i njihovim okolnim područjima. Na razvoj mreže naselja Zagrebačke županije utjecala je blizina Grada Zagreba, dok povoljna demografska kretanja bilježe urbana naselja, općinska središta te centri rada, kao prometno bolje položeni i funkcionalno opskrbljenija naselja.

Iako se Općina Križ nalazi na krajnjem istoku Županije, na njezin je socio-ekonomski razvoj tijekom proteklih desetljeća utjecao smještaj naselja na glavnim željezničkim i cestovnim pravcima, relativna blizina Grada Zagreba te mogućnost zapošljavanja u prerađivačkoj industriji. Općina Križ u svom sastavu obuhvaća 16 naselja ravnomjerno raspoređenih u prostoru, a s brojem stanovništva to su uglavnom naselja s manje od 500 stanovnika (njih 12). Zadnjim popisom iz 2011., Općina Križ je imala 6 963 stanovnika, dok je najbrojnija koncentracija stanovništva bila u najvećem općinskom naselju i administrativnom središtu Križu (1 821) te Novoselcu (1 362).

Tablica 13: Veličina naselja Općine Križ, 2011. godine

Veličina naselja	Naselja	
	Broj	%
<100	2	12,50
100-200	5	31,25
200-500	5	31,25
500-1000	2	12,50
>1000	2	12,50
Ukupno	16	100

Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

Slika 6: Naselja Općine Križ prema broju stanovnika, 2011. godine

Gustoća stanovništva Općine iznosi 58,78 st./km², što je u odnosu na Zagrebačku županiju (103,79 st./km²) i Republiku Hrvatsku (75,71 st./km²) bilo znatno niže. Najveću gustoću stanovništva pokazuju naselja Novoselec (308,84 st./km²), Križ (242,15 st./km²) i Obedišće (206,40 st./km²). Promatrajući prosječnu udaljenost naselja od administrativnog središta, najudaljenija naselja su Rečica Kriška (7,54 km) i Johovec (6,25 km), dok su naselju Križ najbliža naselja Novoselec (2,03 km) i Gornji Prnjarovec (2,19 km).

4.2.2. Kretanje broja stanovnika

Općinu Križ, kao i Republiku Hrvatsku, karakteriziraju nepovoljni demografski procesi depopulacije i starenja stanovništva koji su rezultirali slabljenjem demografske osnove promatranog područja. Sve do druge polovice 20. stoljeća, područje Općine Križ je sa svojim fizičko-geografskim karakteristikama povoljnim za naseljavanje (položaj, reljefne i hidrografske karakteristike, plodna zemlja i drveno bogatstvo) te razvojem industrije i mogućnosti bavljenja poljoprivredom, privlačilo stanovništvo na doseljavanje.

Značajne promjene u kretanju stanovništva uslijedile su nakon popisa stanovništva 1961. godine, odnosno nakon što su uslijedile društvene i gospodarske promjene koje su intenzivirale iseljavanja, posebice u inozemstvo (Njemačka i Austrija). Godine 1971., uslijed navedenog, sva općinska naselja, osim naselja Križ i Novoselec, zabilježila su smanjenje broja stanovnika, dok su u međupopisnom razdoblju 1971.-1981. povećanje zabilježila naselja Gornji Prnjarovec, Križ i Novoselec kao rezultat razvoja industrije i povećanja zapošljavanja u Općini Križ. Nakon 1991. godine, u Republici Hrvatskoj su uslijedili Domovinski rat te nova društvena i gospodarska previranja koji su poremetili dinamiku društvenih i demografskih procesa te potaknuli prirodne i migracijske tokove i općenito ubrzali negativne demografske procese. U međupopisnom razdoblju 1991.-2001., iako nisu izravno usporedivi zbog promjene

metodologije popisivanja, Općina Križ je zabilježila porast broja stanovnika kao posljedica useljavanja stanovništva (izbjeglice iz Bosne i Hercegovine) s izraženim negativnim prirodnim prirastom (više umrlih nego rođenih).

Usporedna analiza međupopisne promjene broja stanovnika Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ 2001.-2011. godine pokazuje smanjenje broja stanovnika na nacionalnoj i lokalnoj razini. Stanovništvo Zagrebačke županije se u međupopisnom razdoblju povećalo za 7 910 stanovnika ili 2,6% (posljedica doseljavanja stanovništva potaknuta blizinom Grada Zagreba), dok je stanovništvo Općine Križ zabilježilo smanjenje broja stanovnika od 6%, odnosno indeks popisne promjene 2001.-2011. iznosio je 94,0. Na intenziviranje procesa iseljavanja, snažno su utjecali i ekonomski razlozi, poput teškoća u nalaženju posla ili gubitka posla, odnosno mogućnosti nalaženja povoljnijeg posla u inozemstvu.

Tablica 14: Međupopisna promjena broja stanovnika Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2001.-2011. godine

	Broj stanovnika		Apsolutna razlika (2011.-2001.)	Indeks popisne promjene
	2001.	2011.		
Republika Hrvatska	4 437 460	4 284 889	-152 571	96,6
Zagrebačka županija	309 696	317 606	7 910	102,6
Općina Križ	7 406	6 963	-443	94,0

Izvor: Popis stanovništva 2001. i 2011. godine, DZS

Godine 2011., povećanje broja stanovnika zabilježila su naselja Donji Prnjarovec (6,0%), Gornji Prnjarovec (7,6%), Johovec (2,1%) i Rečica Kriška (0,6%), ali s obzirom na već mali broj stanovnika, povećanje se smatra neznatnim. Naselja Križ i Novoselec, u međupopisnom razdoblju 2001.-2011. zabilježila su smanjenje broja stanovnika za -4,4%, odnosno -10,4%. Temeljni suvremeni demografski procesi u Republici Hrvatskoj, a time i Općini Križ, postali su depopulacija i starenje stanovništva čije se usporavanje još ne nadzire.

Tablica 15: Ukupno kretanje broja stanovnika Općine Križ po naseljima od 1857. do 2011. godine

	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Bunjani	229	198	232	318	400	470	571	634	682	642	696	638	616	627	672	636
Donji Prnjarovec⁷	0	0	0	0	152	177	185	186	231	226	213	132	97	70	66	71
Gornji Prnjarovec	196	126	147	261	201	257	245	234	307	359	336	272	305	333	343	369
Johovec⁸	170	135	138	135	129	189	202	220	269	264	245	166	142	136	141	144
Konščani	275	245	233	257	331	349	363	369	379	353	329	261	244	206	202	166
Križ	479	528	645	702	882	1005	1001	1078	1286	1343	1440	1517	1655	1770	1905	1821
Mala Hrastilnica⁹	0	0	0	0	0	0	0	0	139	133	128	139	116	105	93	91
Novoselec	286	242	287	281	458	385	396	813	1055	1239	1377	1387	1445	1595	1520	1362
Obedišće	301	280	261	260	323	316	334	451	520	589	648	718	664	672	684	580
Okešinec	473	397	364	334	399	412	470	600	649	686	743	631	522	446	430	422
Razljev¹⁰	0	0	0	0	0	65	120	166	241	253	248	209	168	140	139	131
Rečica Kriška¹¹	265	257	290	390	443	451	464	515	523	541	493	430	395	385	344	346
Širinec	235	206	184	207	278	292	301	361	343	354	363	315	268	220	263	256
Šušnjari	269	252	292	321	355	347	360	426	409	379	362	238	189	147	140	133
Velika Hrastilnica¹²	301	311	245	241	251	286	316	368	276	276	251	198	153	157	184	166
Vežišće	286	257	248	246	277	344	365	460	461	461	476	445	398	318	280	269
OPĆINA KRIŽ	3765	3434	3566	3953	4879	5345	5693	6881	7770	8098	8348	7696	7377	7327	7406	6963

Izvor: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., Popis stanovništva 2011. godine, DZS

⁷ Iskazuje se pod imenom Donji Prnjarovec od 1900. Od 1857. do 1890. iskazivano je bivše naselje Prnjarovec, za koje su podaci navedeni u naselju.

⁸ Do 1981. iskazivano pod imenom Johovac.

⁹ Iskazuje se pod imenom Mala Hrastilnica od 1948. Od 1857. do 1931. iskazivano je bivše naselje Hrastilnica, za koje su podaci sadržani u naselju Velika Hrastilnica.

¹⁰ Iskazuje se kao naselje od 1910.

¹¹ Do 1900. iskazivano pod imenom Rečica.

¹² Iskazuje se pod imenom Velika Hrastilnica od 1948. Do 1931. iskazivano je bivše naselje Hrastilnica, za koje sadrži podatke od 1857. do 1931.

4.2.3. Prirodno kretanje broja stanovnika

Prirodno kretanje broja stanovnika predstavlja jednu od temeljnih odrednica ukupnog kretanja stanovništva, a koje se za razliku od broja i strukture stanovništva, bilježi svake godine. Tijekom 1960-ih godina, prirodna promjena na razini Republike Hrvatske pokazivala je visoke vrijednosti koje su se u narednim periodima smanjivale. Početkom 1990-ih, zabilježene su prve negativne vrijednosti opće stope prirodne promjene u Republici Hrvatskoj, dok su tijekom 2000-ih negativne vrijednosti postale još izraženije.

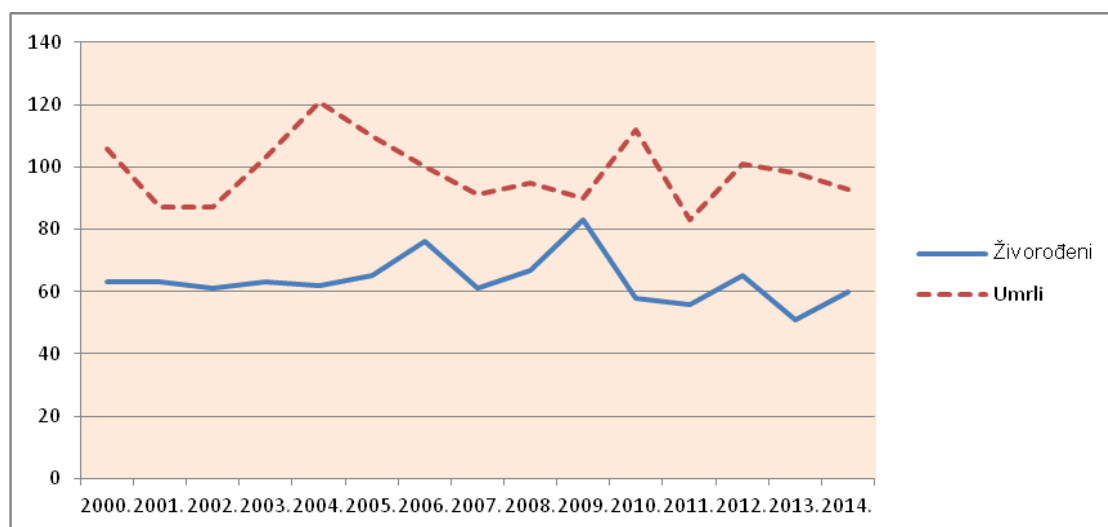
U Općini Križ se tijekom razdoblja od 2000. do 2014. godine broj živorođenih kretao od 51 živorođenog 2013. godine do najveće vrijednosti (83 živorođenih) zabilježene 2009. godine. Broj umrlih kretao se između 83 umrla 2011. godine i 121 umrle osobe 2004. godine. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 2014. godine ukupno je bilo 60 živorođenih i 93 umrlih, što je činilo negativan prirodni prirast (-33). Negativan prirodni prirast bilježio se svake promatrane godine, najniža negativna vrijednost bila je već navedene 2009. godine., dok je najviša negativna vrijednost zabilježena 2004. godine o čemu svjedoči i najnepovoljniji vitalni indeks od 51,2 živorođena na 100 umrlih. Najznačajniji utjecaj na negativan prirodni prirast imaju društveni, gospodarski i socio-psihološki faktori, odnosno iseljavanje radno-sposobnog stanovništva, veća zaposlenost žena, suvremeni način života u kojem se ljudi odlučuju na manji broj djece, izostanak populacijske politike i poticaja za novorođenu djecu te negativni gospodarski trendovi na razini cijele Republike Hrvatske.

S prirodnim prirastom usko su povezani i pokazatelji o broju sklopljenih i razvedenih brakova. Već duži niz godina u Republici Hrvatskoj i europskim zemljama stopa sklopljenih brakova (stopa nupcijaliteta) je u opadanju, a stopa razvedenih brakova (stopa divorcijaliteta) je u porastu. U razdoblju 2000.-2014. godine nema većih odstupanja niti linearnog porasta ili opadanja u broju sklopljenih i razvedenih brakova na području Općine Križ. Značajnije promjene u broju razvoda zabilježene su od 2003. do 2009. godine, odnosno u razdoblju prije gospodarske krize i recesije kada je zabilježen najveći broj razvoda, dok su najveće vrijednosti sklopljenih brakova zabilježene do 2004. godine te iznimno 2014. godine kada je zabilježen 41 sklopljeni brak.

Tablica 16: Pokazatelji prirodnog kretanja stanovništva Općine Križ, 2000.-2014.

Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni prirast	Brakovi		Vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih)
				Sklopljeni	Razvedeni	
2014.	60	93	-33	41	7	64,5
2013.	51	98	-47	22	7	52,0
2012.	65	101	-36	40	4	64,4
2011.	56	83	-27	28	14	67,5
2010.	58	112	-54	36	9	51,8
2009.	83	90	-7	35	9	92,2
2008.	67	95	-28	24	12	70,5
2007.	61	91	-30	40	10	67,0
2006.	76	100	-24	37	14	76,0
2005.	65	110	-45	37	14	59,1
2004.	62	121	-59	44	11	51,2
2003.	63	103	-40	40	11	61,2
2002.	61	87	-26	32	6	70,1
2001.	63	87	-24	40	6	72,4
2000.	63	106	-43	32	7	59,4

Izvor: Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske, 2000.-2014., DZS

Slika 7: Prirodno kretanje stanovništva Općine Križ, 2000.-2014.

4.2.4. Migracijska obilježja

Značajne promjene u migracijskim tijekovima, koje su rezultirale negativnim kretanjem u razvoju stanovništva Općine, nastupile su nakon popisa stanovništva 1961. godine i promjena politike socio-ekonomskog razvoja, urbanizacije društva te mogućnosti iseljavanja stanovništva u inozemstvo. Navedenom razdoblju je prethodilo izraženo useljavanje stanovništva prvenstveno potaknuto razvojem industrije. Nakon 1991. godine, u Općini je nastupio negativni prirodni prirast, ali je uslijed pojačanog useljavanja stanovništva iz ratom pogođenih dijelova Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, Općina zabilježila porast broja

stanovnika. Analiza stanovništva prema migracijskim obilježjima uključuje odnos broja domorodnog i doseljenog stanovništva, porijeklo doseljene populacije, razdoblje doseljavanja te migracijski saldo kao izračun razlike međupopisne promjene i prirodnog kretanja.

Uzimajući u obzir unutarnju i vanjsku migraciju, Općina Križ u međupopisnom razdoblju 2001.-2011. imala je negativan saldo ukupne migracije. Gospodarska kriza, ali i druge društvene i gospodarske prilike utjecale su na iseljavanje određenog broja stanovnika u druge dijelove Republike Hrvatske ili u inozemstvo.

Prema migracijskim obilježjima, na području Općine Križ oko 43% stanovništva od rođenja nije mijenjalo naselje stanovanja. Na području Općine živi oko 46% doseljenog stanovništva s drugih područja Republike Hrvatske. Iz drugog grada ili općine iste županije doseljeno je 447 osoba, a iz druge županije 1 531. Ukupno je 10,4% stanovništva ili 722 osoba doselilo iz inozemstva i to 372 osobe iz Bosne i Hercegovine i 247 osobe iz Njemačke, uglavnom povratnici koji su radni vijek proveli u Njemačkoj.

Tablica 17: Stanovništvo Općine Križ prema migracijskim obilježjima, 2011.

Spol	Ukupno stanovnika	Doseljeno u naselje stanovanja										
		Od rođenja stanuje u istom naselju		S područja Republike Hrvatske						Iz inozemstva		
				Svega	Iz drugog naselja istog grada/općine	Iz drugog grada/općine iste županije	Iz druge županije	Svega	Od toga			
									BiH	Njem.	Ostale zemlje	
Uku.	6 963	3 004	43%	3 235	46%	1 253	447	1 531	722	372	247	103
m	3 316	1 727	52%	1 246	26%	480	147	618	342	163	130	49
ž	3 647	1 277	35%	1 989	37%	773	300	913	380	209	117	54

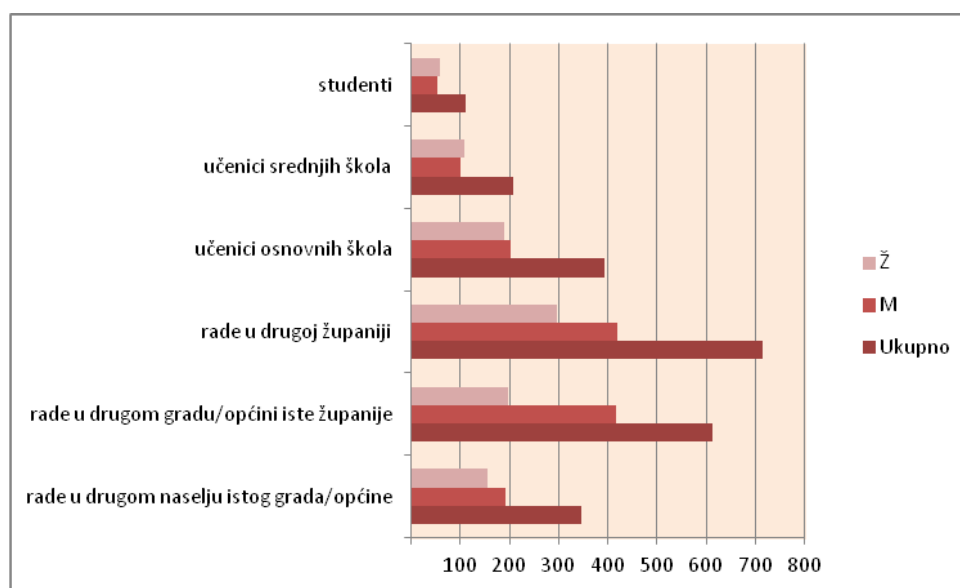
Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

4.2.5. Dnevne i tjedne migracije

Razvoj djelatnosti sekundarnog (industrija) i tercijarnog sektora omogućio je socijalno prestrukturiranje prvenstveno poljoprivrednog stanovništva. Kako bi se stanovništvo zaposlilo u nepoljoprivrednim djelatnostima, poljoprivredno stanovništvo moralo se preseliti u centar rada ili dnevno migrirati u centar rada. Najznačajniji motivi koji su pokrenuli dnevne migracije su odlazak na posao te odlazak u školu ili fakultet. Na intenzitet dnevnih migracija utječe kvaliteta prometne povezanosti, a s obzirom na činjenicu da kroz Općinu prolazi željeznički pravac od međunarodne važnosti, autocesta A3, kao i drugi važni državni i županijski pravci, pretpostavlja se kako je upravo taj čimbenik dobre prometne povezanosti utjecao na sprečavanje značajnijeg iseljavanja stanovništva. U dnevnim migracijama najznačajniji su cestovni promet te individualni automobilski prijevoz koji je prilagodljiviji potrebama stanovništva.

Godine 2011., od ukupnog broja dnevnih migranata (2 384), 70,2% potaknuto je odlaskom na posao, posebice odlaskom na posao u drugi grad i općinu Zagrebačke županije te odlaskom na

posao u Grad Zagreb i druge jedinice područne (regionalne) samouprave. Budući da su radna mjesta u Općini Križ raspoređena u najvećim općinskim naseljima, manji je udio migranata koji rade u drugom naselju Općine Križ u odnosu na naselje stanovanja. Učenici predstavljaju 25,2% dnevnih migranata (65,3% učenika osnovnih škola i 34,7% učenika srednjih škola), dok je udio studenata u dnevnoj migraciji iznosio 4,6%. Prema spolu, muškarci su u dnevnim migracijama sudjelovali s 58%, a žene s 42%, što je i u skladu s većim udjelom zaposlenih muškaraca o čemu će više riječi biti u dijelu koji se odnosi na tržište rada. Ukupno je iste godine popisano i 155 tjednih migranata, od kojih je 71 osoba migrirala na tjednoj bazi zbog posla, 33 osobe zbog školovanja te 51 osoba zbog studiranja.

Slika 8: Dnevne migracije stanovništva Općine Križ, 2011. godine

Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

4.2.6. Dobno-spolna struktura stanovništva

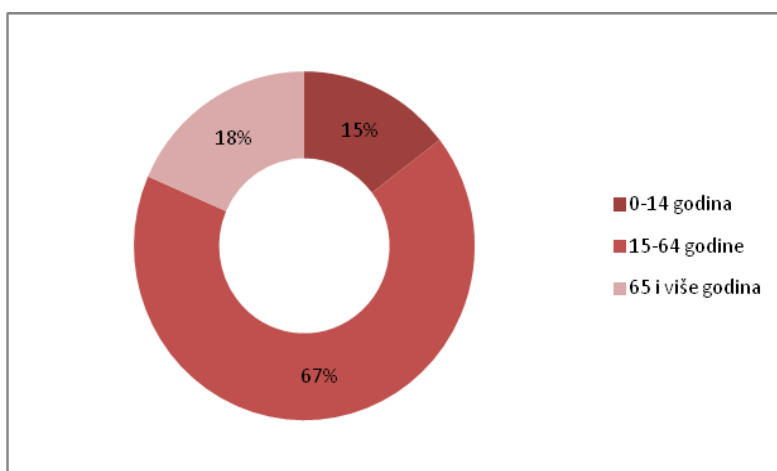
Prosječna starost stanovništva se sa svakim popisom stanovništva povećavala te je 2011. godine iznosila 42,4 godine, što je u odnosu na prosječnu starost stanovništva Zagrebačke županije (40,6 godine) i Republike Hrvatske (41,7) izrazito nepovoljno. Indeks starenja¹³ je 2011. godine iznosio 123,0, što je drastično povećanje u odnosu na 2001. godinu kada je indeks iznosio 101,5. Iz dobne strukture stanovništva proizlaze ključni kontingenti stanovništva za biološku reprodukciju te socio-ekonomski razvoj. Udio mladog stanovništva (0-14), 2011. godine iznosio je 15%, a starog 18%. Radno sposobno stanovništvo (15-64) u ukupnom stanovništvu sudjelovalo je s 67%, što je u skladu s udjelom na nacionalnoj razini.

¹³ Indeks starenja pokazuje odnos udjela starih 60 i više godina prema broju stanovnika starih od 0 do uključivo 19 godina života.

Tablica 18: Kontingenti stanovništva Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2011.

	Ukupno	0 - 14 godina	Radno sposobno stanovništvo (15 - 64 godine)	65 i više godina	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
Republika Hrvatska	4 284 889	652 428	2 873 828	758 633	41,7	115,0	24,1
Zagrebačka županija	317 606	51 854	215 411	50 341	40,6	100,1	22,1
Općina Križ	6 963	1 015	4 662	1 286	42,4	123,0	24,8

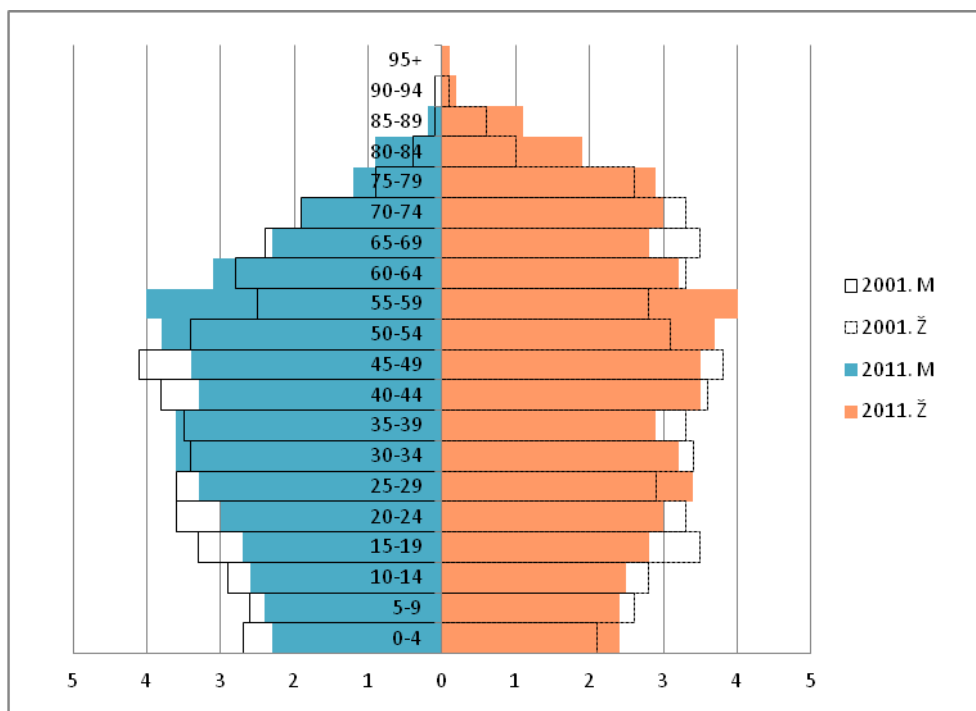
Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

Slika 9: Kontingenti stanovništva Općine Križ, 2011.

Stanovništvo Općine stari, povećava se broj jednočlanih kućanstava, bračnih parova bez djece, mijenjaju se životni stilovi i uloga spolova, veće su stope divorcijaliteta, migracija u urbana područja, a uslijed nepovoljne dobne strukture i smanjenog radnog kontingenta, povećava se broj uzdržavanih, a smanjuje broj radno sposobnog stanovništva.

Dobno-spolna struktura stanovništva Općine Križ pripada tipu starog (kontraktivnog) stanovništva te je uslijed smanjenja stope rodosti, vidljiva sužena baza te neuravnotežen odnos prema spolu u dobnoj skupini 0-14 godina, kao posljedica diferencijalnog nataliteta, odnosno većeg broja živorođene muške djece. Neravnoteža prema spolu među zrelim i starim stanovništvom posljedica su većeg sudjelovanja muškog stanovništva u migracijama te diferencijalnog mortaliteta i jednim manjim dijelom ratnih gubitaka muškog stanovništva. Brojnija skupina stanovništva dobi 45-59 godine pripada kompenzacijskoj generaciji nakon II. svjetskog rata, dok stanovništvo dobne skupine 30-39 većinom predstavljaju potomke te generacije. Suženje unutar dobne skupine 65-69 odgovara razdoblju za vrijeme II. svjetskog rata i smanjenju rodosti. Na sljedećem grafičkom prikazu vidljive su promjene dobno-spolne strukture stanovništva Općine Križ između 2001. i 2011. godine u sužavanju baze te poprimanju oblika urne.

Slika 10: Dobno-spolna struktura stanovništva Općine Križ, promjena 2001.-2011.

Izvor: Popisi stanovništva 2001. i 2011. godine, DZS

4.2.7. Narodnosna i vjerska struktura Općine Križ

Na popisu stanovništva iz 2011. godine, u Općini Križ se 98,05% stanovništva izjasnilo Hrvatima, što je bilo iznad nacionalne (90,42%) i županijske (97,05%) razine. Najzastupljenije nacionalne manjine bili su Srbi (0,62%) te Albanci (0,42%) i Bošnjaci (0,23%). Godine 2011., i vjerska struktura je bila homogena, kada je udio katolika iznosio 93,52%, dok je udio pravoslavaca iznosio 0,72%, a ateista i onih koji su se izjasnili da nisu vjernici 2,79%.

4.2.8. Broj i veličina kućanstava

Godine 2011., ukupno je bilo popisano 2 371 privatnih kućanstava, od kojih su 1 789 bila obiteljska kućanstva, a 582 neobiteljskih. Udio privatnih kućanstava prema članovima obiteljskih i neobiteljskih kućanstava je u razmjeru sa županijskom strukturom, a zabilježen je najveći udio obiteljskih kućanstava s dva, tri i četiri člana, što je činilo više od polovice od ukupnog broja privatnih kućanstava. Usporedba strukture privatnih kućanstava prema broju članova u Općini Križ ukazuju na tendenciju povećanja udjela samačkih kućanstava uz istovremeno smanjenje kućanstava s pet i više članova. Promjene u veličini kućanstava uzrokovane su smanjenim prirodnim prirastom, tokovima urbanizacije i deagrarizacije, kao i drugim demografskim, društvenim i gospodarskim procesima.

4.3. Socio-ekonomska obilježja

Socio-ekonomska struktura stanovništva odnosi se na velik broj obilježja stanovništva od kojih su u sljedećim potpoglavljima detaljnije definirana ona obilježja koja predstavljaju temelj i potencijal daljnjeg razvoja Općine Križ. Društvena i gospodarska obilježja stanovništva Republike Hrvatske, a time i Općine Križ posljedica su događanja tijekom duge i burne povijesti, reformi te gospodarskih i društvenih promjena, Domovinskog rata te recentne ekonomske i gospodarske krize.

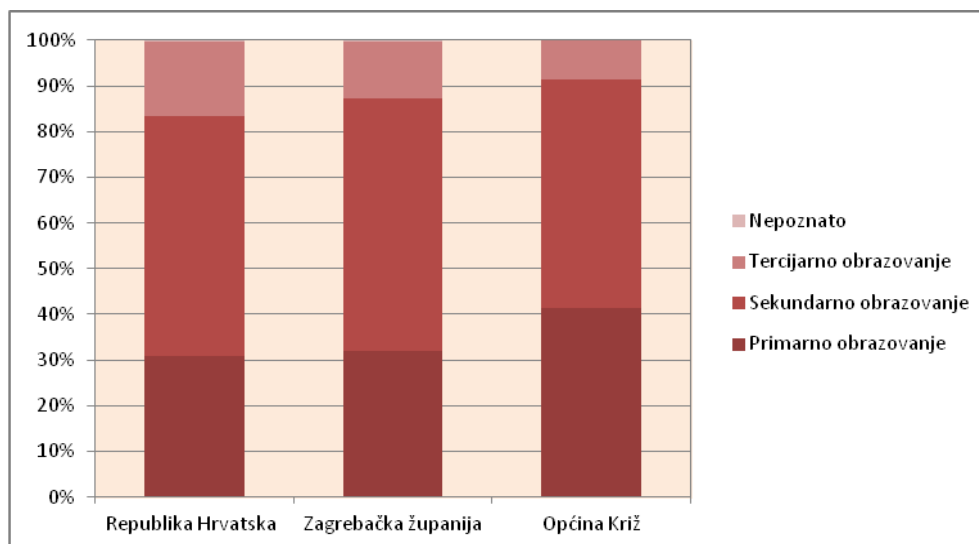
4.3.1. Obrazovna struktura stanovništva

Obrazovna struktura stanovništva predstavlja pokretač društvenih, gospodarskih i drugih promjena te socio-ekonomskog razvoja. Republika Hrvatska se strateški usuglasila s društvenim, gospodarskim, obrazovnim i drugim ciljevima koje definira Europska unija te je kao jedan od strateških razvojnih ciljeva postavila smanjenje obrazovnih razlika njezinih stanovnika te mijenjanje obrazovnog sustava i usvajanje koncepta cjeloživotnog učenja.

Prema popisu stanovništva 2011. godine, Općina Križ ima nepovoljniju obrazovnu strukturu stanovništva od stanovništva Zagrebačke županije i Republike Hrvatske. Udio stanovništva Republike Hrvatske s višom i visokom školom iznosio je 16,4%, a u Općini Križ gotovo upola manje, 8,5%. Razlozi nepovoljne obrazovne strukture se pronalaze u sljedećim trendovima:

1. Općina ima veći udio starijeg, a time i niže obrazovanog stanovništva,
2. U Općini je prisutan trend iseljavanja mladog obrazovnog stanovništva,
3. Visoko obrazovanje je unatoč blizini Grada Zagreba, ipak nedostupno svim stanovnicima, a obzirom na prihode.

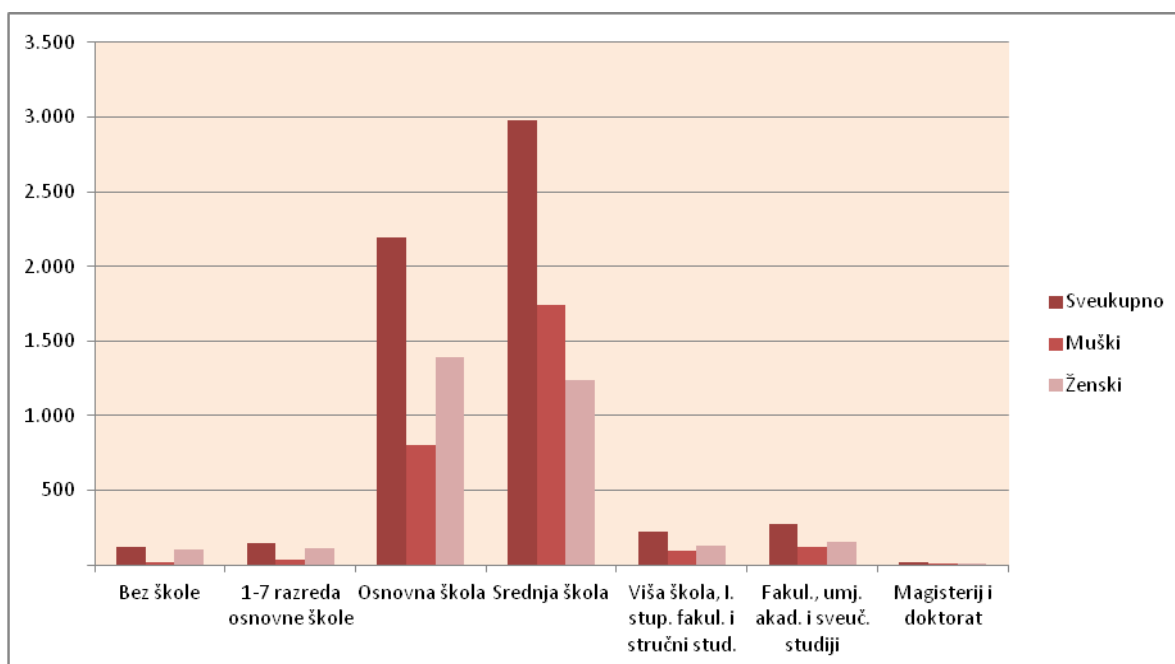
Povećanje udjela visokoobrazovne radne snage predstavljalo bi značajni poticaj za daljnji razvoj Općine, a povećanje udjela visokoobrazovanih u tvrtkama s područja Općine, doprinijelo bi povećanju njihove konkurentnosti. Na tržištu rada postoji potražnja za visokoobrazovanim kadrom, posebice stručnjaka iz područja informatike i tehničkih znanosti, a nužno je usmjeravati i upućivati buduće studente na upis drugih deficitarnih zanimanja. Općini Križ najbliži sveučilišni grad je Zagreb, a u pojedinim gradskim središtima Zagrebačke županije i susjednih županija nalaze se dislocirani stručni studiji.

Slika 11: Usporedni prikaz obrazovne strukture Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2011.

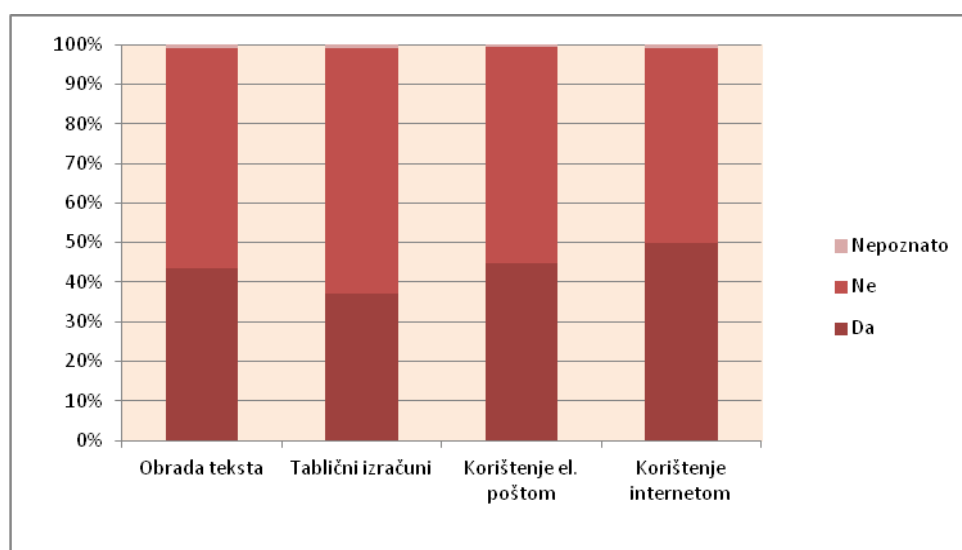
Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

Analiza obrazovne strukture stanovništva Općine Križ s obzirom na spol, ukazuje na nejednakosti koje su prisutne i na regionalnoj i nacionalnoj razini. Godine 2011., bez škole je bilo 120 stanovnika, od kojih je 87,5% bilo žena i 12,5% muških, što se objašnjava većim udjelom starijeg ženskog stanovništva koje nije imalo priliku školovati se ili im je školovanje uvelike bilo otežano te činjenici da su žene tijekom prijašnjih desetljeća tradicionalno bile vezane uz domaćinstva i obitelji. Muško stanovništvo se u većoj mjeri odlučuje na strukovna, odnosno obrtnička i tehnička zanimanja koja osiguravaju relativno brzo zapošljavanje nakon završetka obrazovanja. Kao i na nacionalnoj i županijskoj razini, udio žena s višim ili visokim obrazovanjem je veći od udjela muškog stanovništva budući da se veći dio žena odlučuje na nastavak školovanja.

Slika 12: Stanovništvo Općine Križ starije od 15 godina prema najvišoj završenoj školi i spolu, 2011. godine

Nepoznavanje pisma, umijeća čitanja i pisanja, odnosno nepismenost u Općini Križ 2011. godine je iznosila 0,8% te je bila u skladu s udjelom na razini Republike Hrvatske. Najveći udio nepismenih pripadao je dobnoj skupini 75 i više godina, odnosno najveći udio nepismenih činile su žene starije od 75 godina (45%). Proteklih desetljeća sve veći značaj i važnost u društvu dobila je informatička pismenost, kao sposobnost pojedinca u korištenju računala i pretraživanju interneta. Više od polovice stanovništva Općine nije upoznato s korištenjem kategorija informatičke pismenosti poput obrade teksta, tabličnih izračuna i korištenja elektroničke pošte, dok se internetom služi polovica stanovništva. Osim što je informatički nepismeno uglavnom starije stanovništvo, u prilog nepismenosti ide i podatak da samo 49% kućanstava posjeduje osobno računalo. Društvo i ustanove na području Općine Križ trebaju djelovati u smjeru poticanja programa cjeloživotnog učenja te uvođenja dodatnih informatičkih programa u školama.

Slika 13: Stanovništvo Općine starije od 10 godine prema informatičkoj pismenosti, 2011. godine

4.3.2. Društvene djelatnosti i infrastruktura

Na području Zagrebačke županije i Općine Križ razvijena je mreža javnih ustanova te postoji značajan broj udruga civilnog društva u djelatnostima obrazovanja i znanosti, sporta i rekreacije, kulture, zdravstva i socijalne skrbi te informiranja. Društvene djelatnosti predstavljaju iznimno važan segment društvenog života i čimbenik socio-ekonomskog razvoja budući da su u neposrednoj interakciji s drugim područjima djelatnosti.

4.3.2.1. Javne službe i uprava

Mreža javnih službi te upravnih službi i institucija osigurava prostorne uvjete rada i razvoja na nekom području. Općinski načelnik i Jedinstveni upravni odjel smješteni su u općinskoj zgradi u naselju Križ. Svako općinsko naselje ima i mjesni odbor koji je organiziran kao oblik mjesne samouprave radi ostvarivanja neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima. Također, u Križu je smješten i matični ured, a na području Općine nalaze se dva poštanska ureda, u Križu i Novoselcu sa šalterima Hrvatske poštanske banke. Također, na

području Općine postoji poslovница Privredne banke Zagreb, bankomati Privredne banke Zagreb i Zagrebačke banke, poslovница FINA-e, informativni centar policije, javni bilježnik i poljoprivredna Savjetodavna služba.

Za obavljanje poslova državne uprave i područne (regionalne) samouprave na području Zagrebačke županije ustrojeni su uredi državne uprave i ispostave u pojedinim županijskim gradovima. Stanovništvu Općine Križ najbliže javne ustanove i institucije nalaze se u Ivanić-Gradu, poput Općinskog suda u Velikoj Gorici, Stalne službe u Ivanić-Gradu te Ureda državne uprave u Zagrebačkoj županiji, Ispostave Ivanić-Grad. Općina Križ i drugi dionici iz Općine, usko surađuju sa sljedećim upravnim tijelima i službama Zagrebačke županije:

- Upravni odjel za promet i komunalnu infrastrukturu,
- Upravni odjel za poljoprivredu, ruralni razvitak i šumarstvo,
- Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu,
- Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb,
- Upravni odjel za financije,
- Upravni odjel za gospodarstvo,
- Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša,
- Upravni odjel za fondove Europske unije, regionalnu i međunarodnu suradnju,
- Služba za unutarnju reviziju.

4.3.2.2. Odgoj i obrazovanje

4.3.2.2.1. Dječji vrtić Križ

Dječji vrtić Križ je predškolska javna ustanova osnovana od strane Općine Križ, a koja djeluje na dvije lokacije, u matičnom objektu u Križu i područnom objektu u Novoselcu. Djelatnosti Vrtića su njega, obrazovanje i zaštita djece rane i predškolske dobi koje se ostvaruju kroz redovite programe njega, odgoja i obrazovanja, prehrane, socijalne skrbi i zdravstvene zaštite prilagođene razvojnim potrebama djece te kroz programe predškole. Cjelodnevni programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja provode se za šest skupina, dvije jasličke i četiri vrtićke skupine. Vrtić zapošljava 11 odgojiteljica, jednu medicinsku sestru i zdravstvenu voditeljicu, jednu kuharicu i jednog kuhara, četiri spremačice, domara, tajnicu te djelatnicu koja obavlja računovodstvene-administrativne poslove. Početkom 2016. godine, u Vrtiću je bilo ukupno upisano 140 djece, što predstavlja povećanje u odnosu na prethodne godine, a u program predškole upisano je 40 djece. Uslijed povećanja broja upisane djece te nedostatnih kapaciteta matičnog objekta u Križu i neadekvatnog objekta područnog Vrtića u Novoselcu, vidljiva je potreba za ulaganjem u izgradnju novih objekata ili rekonstrukciju postojećih. Izgradnjom novog energetski učinkovitog objekta u Križu, riješili bi se problemi loše izolacije objekata, starosti i dotrajalosti te nedovoljne učinkovitosti, kao i povećanih troškova održavanja i rada zbog djelovanja na dvije lokacije.

Tablica 19: Prosječan broj upisane predškolske djece u Dječjem vrtiću Križ, 2011.-2016.

Lokacija	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Školska 15, Križ	48	48	50	55	52	53
Hrvatske mladeži 23a, Novoselec	86	95	88	75	71	87
Ukupno	134	143	138	130	123	140

Izvor: Dječji vrtić Križ

Vrtić je angažiran po pitanju edukacije najmlađih na temu zaštite okoliša i recikliranja otpada jer od 2011. godine ima status međunarodne eko-škole sa zelenom zastavom. Ova metoda edukacije predstavlja najznačajniju preventivnu mjeru o zaštiti okoliša budući da se od najranijih dana kroz igru razvija svijest o očuvanju okoliša i prirode te usvajanje znanja o recikliranju otpada.

4.3.2.2.2. Osnovnoškolska i srednjoškolska ustanova

Na području Općine Križ organizirano je osnovnoškolsko obrazovanje u Osnovnoj školi Milke Trnine Križ te u područnoj školi Novoselec s četverogodišnjim programom. Objekt matične škole izgrađen je 1960-ih, a tijekom 1980-ih je nadograđivan s novim učionicama i sportskom dvoranom. Sportska dvorana je 2008. godine rekonstruirana u veliku dvoranu s 800 gledališnih mjesta, što je ostvareno sufinanciranjem Zagrebačke županije i Općine Križ. Školske godine 2015./2016. u matičnoj školi je zaposleno 34 djelatnika kategoriziranih kao nastavno osoblje te 15 djelatnika ostalog osoblja, dok je u područnoj školi zaposleno četvero nastavnika i jedan djelatnik koji čini ostalo osoblje. Ukupan broj razrednih odjeljenja u matičnoj školi je 22, a u područnoj školi četiri. U odnosu na prethodne godine, školske godine 2015./2016. upisano je gotovo jedno razredno odjeljenje manje.

U sklopu Osnovne škole Milke Trnine djeluje školska zadruga Jabuka, koja se brine za voćnjak jabuka, zasađen 1965. godine uz pomoć učenika, učitelja i roditelja. Godine 1985., dokupljeno je zemljište te je voćnjak proširen, a danas se voćnjak prostire na površini od 1 ha s oko 900 stabala jabuka. Sve radove u voćnjaku obavljaju učenici s nastavnikom voditeljem zadruge i domarom škole. Zadruga posjeduje skladište, spremište za strojeve i alate. Od sorata jabuka tu se nalaze ajdared, manje količine jonagolda, glostera, elstara, golden smita te dvadesetak stabala starinskih sorti, a godišnje se ubere 25-30 t jabuka.

Organizirano je i srednjoškolsko obrazovanje budući da je tijekom 1960-ih osnovana gimnazija u Križu, koja danas djeluje kao Srednja škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad, Izdvojena lokacija Križ. Školske godine 2015./2016., Izdvojena lokacija Križ brojala je 89 učenika, što predstavlja smanjenje u odnosu na prethodne godine. Strukovne, ekonomske i druge srednje škole, učenici upisuju prije svega u Ivanić-Gradu kojem gravitira stanovništvo, a sukladno potrebama, trebao bi se povećati broj smjerova u Križu. Općina Križ svake godine dodjeljuje učeničke stipendije prema socijalnim kriterijima, kriterijima izvrsnosti i umjetničke darovitosti (stipendija Milke Trnine) te tu praksu planira nastaviti i narednih godina.

Tablica 20: Broj učenika osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj ustanovi u Općini Križ, 2011.-2016.

	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.
Matična škola u Križu	454	456	466	469	449
Područna škola Novoselec	71	69	69	58	58
Osnovna škola Milke Trnine Križ	525	525	535	527	507
Srednja škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad, Izdvojena lokacija Križ	103	91	95	96	89

Izvor: Osnovna škola Milke Trnine Križ, Srednja škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad, Izdvojena lokacija Križ

4.3.2.2.3. Visokoškolsko obrazovanje

Stanovništvo Općine Križ svoje obrazovanje nakon srednje škole nastavlja u visokim učilištima na području Republike Hrvatske, prije svega u Zagrebu zbog svoje blizine i brojem studija te u inozemstvu. Ukupno je s područja Općine Križ u akademskoj godini 2013./2014. na sva visoka učilišta u Republici Hrvatskoj upisano 162 studenta, što je u odnosu na akademsku godinu 2010./2011. smanjenje od 8,5%. Udio redovitih studenata kretao se oko 80% u svakoj promatranoj akademskoj godini, najviše studenata je bilo upisano na sveučilišne studije te razna veleučilišta, a najmanje studenata na umjetničke akademije. Općina dodjeljuje stipendije za akademsku godinu i redovitim studentima s područja Općine prema istim kriterijima kao i za srednjoškolce, čime se uvelike olakšava njihovo školovanje. Godine 2014., ukupno je 26 studenata završilo studij (10 muškaraca i 16 žena), dok je 2013. godine, broj diplomiranih studenata bio najviši u promatranom razdoblju 2009.-2014., i iznosio je 47.

Tablica 21: Studenti Općine Križ prema vrstama visokih učilišta i načinu studiranja, 2011.-2014.

		2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.
Ukupno	Svega	177	167	162
	Redoviti	127	122	128
Veleučilišta	Svega	32	28	25
	Redoviti	11	17	17
Visoke škole	Svega	9	17	12
	Redoviti	5	10	6
Fakulteti	Stručni studij	Svega	9	19
		Redoviti	3	6
	Sveučilišni studij	Svega	124	101
		Redoviti	105	87
	Umjetničke akademije	Svega	2	2
		Redoviti	2	3

Izvor: Studenti, DZS

Tablica 22: Studenti Općine Križ koji su diplomirali/završili studij prema skupinama visokih učilišta te načinu studiranja, 2009.-2014.

		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ukupno	Svega	45	38	41	43	47	26
	Muškarci	18	8	13	21	18	10
	Žene	27	30	28	22	29	16
	Redoviti	38	30	29	31	37	21
Veleučilišta	Svega	3	3	4	5	11	2
	Redoviti	1	2	4	5	5	1
Visoke škole	Svega	7	1	2	3	3	8
	Redoviti	5	-	1	1	3	6
Fakulteti	Stručni studij	Svega	4	1	4	5	-
		Redoviti	3	-	1	2	-
	Sveučilišni studij	Svega	31	33	31	30	16
		Redoviti	29	28	23	24	14
Umjetničke akademije	Svega	-	-	-	-	-	-
	Redoviti	-	-	-	-	-	-

Izvor: Visoko obrazovanje, DZS

4.3.2.3. Zdravstvene i socijalne ustanove

Zdravstvena zaštita na području Općine Križ organizirana je putem ambulante Križ, kao dijela Ispostave Ivanić-Grad, odnosno Doma zdravlja Zagrebačke županije. U ambulanti djeluju tri ordinacije opće medicine, dvije stomatološke ordinacije te po jedna ginekološka ordinacija, dječja ordinacija, patронаžna služba i ljekarna, što u odnosu na pojedine jedinice lokalne samouprave u Zagrebačkoj županiji predstavlja dobru organiziranost i dostupnost primarne zdravstvene zaštite. Općina Križ sufinancira rad psihijatrijske ambulante u Križu u suradnji s Neuropsihijatrijskom bolnicom „Dr. Ivan Barbot“ Popovača, kao i najam prostora za rad i režijske troškove. Također, u Općini se nalazi i Veterinarska stanica Križ koja pruža usluge preventivne zdravstvene zaštite životinja te pregled i liječenje istih. Na području Općine ne nalaze se ustanove sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite, a najbliže ustanove nalaze se u Ivanić-Gradu, odnosno Gradu Zagrebu, gdje su smještene jedne od najvećih zdravstvenih ustanova u Republici Hrvatskoj (Klinički bolnički centar Zagreb, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Klinička bolnica „Sveti Duh“, Klinička bolnica Merkur, Klinička bolnica Dubrava i druge ustanove). Najbliža hitna medicinska pomoć nalazi se u Ivanić-Gradu udaljenom 12 km.

Centar za socijalnu skrb Ivanić-Grad djeluje i za područje Općine Križ, a predstavlja javnu ustanovu koja odlučuje o pravima iz socijalne skrbi i pruža socijalne usluge posebno osjetljivim skupinama građana kao što su: maloljetna djeca bez roditelja, maloljetna djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeca s teškoćama u razvoju, djeca i mladi s problemima u ponašanju, invalidne osobe, starije i nemoćne osobe, osobe lišene poslovne sposobnosti, žrtve obiteljskog nasilja, obitelji pod rizikom, siromašne i druge osobe koje zbog nepovoljnih osobnih ili obiteljskih poteškoća nisu u mogućnosti zadovoljiti osnovne životne potrebe.

Općina Križ donijela je Odluku o socijalnoj skrbi kojom se utvrđuju uvjeti, način i postupak za ostvarivanje socijalnih prava. Korisnici socijalne skrbi su državljani Republike Hrvatske s prebivalištem u Općini Križ, a mogu biti samci ili obitelji. Općina Križ kontinuirano dodjeljuje prava i pomoć korisnicima za podmirenje troškova stanovanja, pravo na jednokratnu pomoć, pravno na jednokratnu novčanu pomoć za rođenje djeteta, pravo na stipendiju, pravo na podmirenje troškova ljetovanja učenika iz obitelji u socijalnim potrebama, pravo na pomoć za podmirenje troškova prehrane učenika slabog socijalnog statusa, pravo na liječenje djece s posebnim potrebama, pravo na sufinanciranje troškova prijevoza učenika i studenata, pravo na jednokratnu pomoć umirovljenicima i nezaposlenim osobama, pravo na podmirenje pogrebnih troškova, pravo na pomoć u slučaju elementarne nepogodne i požara te druga prava i pomoći.

4.3.2.4. Civilno društvo, kultura, sport i rekreacija

Na području Općine Križ, prema podacima iz Registra udruga, trenutno djeluje 74 udruga civilnog društva koje su nastale slobodnim i dobrovoljnim udruživanjem više fizičkih, odnosno pravnih osoba. Općina Križ svake godine izdvaja značajna sredstva za sufinanciranje rada udruga na svom području, prepoznaje ih kao pokretače društvenog razvoja te aktivno sudjeluje u provođenju njihovih programa, a upravo su pojedine udruge aktivno sudjelovale u izradi Akcijskog plana provedbe strateškog dokumenta predlaganjem projekata.

Svojim radom, na području Općine ističu se sportske, kulturne, tehničke te dobrovoljne vatrogasne udruge. Počeci dobrovoljnog vatrogastva na području Općine Križ vežu se uz 1894. godinu, kada je osnovano Dobrovoljno vatrogasno društvo Križ. Vatrogasna zajednica Općine Križ osnovana je 1993. godine, a okuplja 16 dobrovoljnih vatrogasnih društava iz 16 naselja Općine Križ. Kroz svoju osnovnu djelatnost, bavi se i preventivnim djelovanjem i zaštitom od požara ljudi i materijalnih dobara. U proteklim desetljećima u rad dobrovoljnih vatrogasnih društava uključeno je mnogo mladih članova, što je zalog daljnjeg razvoja dobrovoljnog vatrogastva na području Općine. Najveći problem, osim nedostatka financijskih sredstava, u radu društava predstavlja nedostatak vatrogasne opreme te nedostatak pojedine infrastrukture i neadekvatna infrastruktura u kojima djeluju.

Zajednica športskih udruga Općine Križ osnovana je 1997. godine, a utvrđuje politike i planove razvoja sporta na području Općine, a posebice potiče uključivanje djece i mladih u sportske aktivnosti te stručno osposobljavanje kadrova i slično. Okuplja sportske udruge s područja Općine, NK „Sloga“ Križ, NK „Graničar“ Križ, NK „Mladost“ Obedišće, NK „Milka Trnina“ Vežišće, RK „Sloga“ Novoselec-Križ, ŠRD „Šaran“ Križ, STK „Sloga“ Novoselec, ŽRK „Trnina“ Križ, Akrobatski rock'n'roll klub „Megarock“ Križ, Škola nogometa NK „Sloga“ Križ, KK „Zvrk“ Križ. Sportske udruge djeluju na otvorenim i zatvorenim objektima koje održava Općina Križ, dok sportskom dvoranom u kojoj se održavaju treninzi i natjecanja upravlja Osnovna škola Milke Trnine. Na području Općine nalazi se nekoliko otvorenih sportskih igrališta za nogomet, rukomet i košarku, a u programskom razdoblju do 2020. godine, planira se i izgradnja i rekonstrukcija pojedinih sportskih objekata koji bi osim lokalnom stanovništvu bili dostupni i

stanovništvu okolnih naselja i posjetiteljima. Od ostalih sportskih udruga, ističe se osnivanje „X-GEMS“ moto udruge čiji su članovi 2015. godine pokrenuli i organizirali sportsko-glazbeni događaj „X-GEMS“ Motocross party na motocross stazi Dundin brijeg u Šušnjarima. Događaj svojim aktivnostima obuhvaća atraktivne sportske nastupe te vizualno-glazbeni sadržaj, što predstavlja potencijal za daljnji razvoj i stvaranje prepoznatljive turističke ponude.

Godine 2009., predstavnici udruga tehničke kulture iz Općine Križ osnovali su Zajednicu tehničke kulture, čime je Općina Križ postala prva općina u Republici Hrvatskoj na čijem području djeluje takva vrsta organizacije. Danas, Zajednica broji četiri udruge, Auto klub Križ, CB radio klub Križ, Foto video klub 35mm Križ i Robotičko-informatički klub Križ, kojima je cilj promicanje tehničke kulture u Općini Križ i Republici Hrvatskoj.

Od kulturnih sadržaja ističe se Knjižnica i čitaonica Križ koja se sastoji od dječjeg odjela i odjela za odrasle, medijateke i čitaonice. Fond knjižnice sadrži preko 17 000 naslova, a korisnicima su u knjižnici na raspolaganju novine i časopisi te je omogućen i pristup internetu za korisnike i kutak za najmlađe. Knjižnica Križ djeluje od 1884. godine gotovo bez prekida, a okuplja djecu, učenike, gimnazijalce, studente, radnike i umirovljenike. Unutar prostorija Doma kulture Josip Badalić Križ i Spomen doma u centru Križ, u kojem je smještena Galerija Križ, organiziraju se kulturno-animacijske aktivnosti za odrasle i za djecu (izložbe, koncerti, predstavljanja knjiga, satovi lektire, predavanja, književne večeri i slično). Knjižnica i čitaonica Križ, u prostoru u sklopu Doma kulture Josip Badalić radi od jeseni 1994. godine. Od 1997. godine Knjižnica i čitaonica Križ djeluje unutar Jedinog upravnog odjela Općine Križ. U Domu kulture Josip Badalić Križ istoimeno amatersko kazalište održava svoje predstave, čime se u Općini Križ stanovništvu i posjetiteljima nudi kvalitetni kulturni sadržaj. Za kulturu na području Općine iznimnu važnost ima Kulturno umjetničko društvo „Graničar“ koje neprekidno djeluje više od 100 godina. Godišnje Kulturno umjetničko društvo ima nekoliko važnih nastupa i gostovanja u Hrvatskoj i inozemstvu, a organizator je dječjeg folklornog festivala „Kolo sreće“ te drugih kulturno-umjetničkih događanja na području Općine.

Od ostalih udruga ističe se Društvo za poljepšanje Križa i okolice kojem je cilj očuvanje kulturne tradicije stanovništva Križa i okolice, unapređenje okoline i zaštite okoliša kroz sudjelovanje ili organiziranje niza projekata, edukacija ili sudjelovanjem na natjecanjima. Posebno se ističe proširenje poučne staze na livadu uz šumu Veliki Jantak i uz vinograde s planom za izgradnju tradicijske klijeti za potrebe škole u prirodi i edukacije o vinogradarstvu te zalaganje za očuvanje povijesnog identiteta Križa i okolice. Udruga za promociju ženskih prava, poduzetništva i stvaralaštva žena, te njihovo savjetovanje i edukaciju – Ženske ruke sudjeluje u nizu aktivnosti i programima na području Općine Križ i okolnih naselja poput organizacije radionica vezenja, tkanja i izrade suvenira, radionica recikliranog tekstila te sudjeluje u različitim manifestacijama. Također se ističe i udruga Riznica Moslavine čiji su ciljevi promocija seoske arhitekture, tradicije ovog kraja, običaja i narodne nošnje.

Tablica 23: Udruge civilnog društva na području Općine Križ

Udruga		Naselje	Udruga		Naselje
1.	Vatrogasna zajednica Općine Križ	Križ	38.	Konjički klub "Casus"	Johovec
2.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Rečica Kriška	Rečica kriška	39.	Škola nogometa NK "Sloga" Križ	Križ
3.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Križ	Križ	40.	Malonogometni klub "Križ"	Križ
4.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Gornji Prnjarovec	Gornji Prnjarovec	41.	Malonogometni klub "Hrvatski orao-Ivanić"	Bunjani
5.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Novoselec	Novoselec	42.	Boksački klub "Milka Trnina" Križ	Križ
6.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Okešinec	Okešinec	43.	Fitness klub "Zdrava i sretna"	Križ
7.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Razljev	Razljev	44.	Zbor nogometnih sudaca središte Križ	Križ
8.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Bunjani	Bunjani	45.	Paintball udruga Vrban Republic	Donji Prnjarovec
9.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Velika Hrastilnica	Velika Hrastilnica	46.	Lovačko društvo "Vidra" Križ	Donji Prnjarovec
10.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Konščani	Konščani	47.	Inovativna internet udruga vinara "e-vinarstvo"	Novoselec
11.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Šušnjari	Šušnjari	48.	Društvo "Naša djeca" Vladimir Nazor Križ	Križ
12.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Johovec	Johovec	49.	Udruga antifašističkih boraca i antifašista Općine Križ	Križ
13.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Vežišće	Vežišće	50.	Stočarska udruga Vežišće	Vežišće
14.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Obedišće	Obedišće	51.	Udruga za promociju ženskih prava, poduzetništva i stvaralaštva žena, te njihovo savjetovanje i edukaciju - Ženske ruke	Križ
15.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Mala Hrastilnica	Mala Hrastilnica	52.	Auto klub "Križ"	Križ
16.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Širinec	Širinec	53.	Insula vitalis - udruga za promicanje zdravog životnog stila	Širinec
17.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Donji Prnjarovec	Donji Prnjarovec	54.	Kulturno-umjetničko društvo "Graničar" Križ	Križ
18.	Zajednica športskih udruga Općine Križ	Križ	55.	Udruga vinogradara i vinara "Škaf" Križ	Križ
19.	Nogometni klub "Udarnik" Okešinec	Okešinec	56.	"X-GEMS" Moto udruga	Križ
20.	Nogometni klub "Milka Trnina" Vežišće	Vežišće	57.	Mješoviti zbor "Milka Trnina"	Vežišće
21.	Nogometni klub "Udarnik Marijan Lažeta"	Okešinec	58.	CB Radio klub Križ	Križ

22.	Nogometni klub "Sloga" Novoselec-Križ	Križ	59.	Društvo za poljepšanje Križa i okolice	Križ
23.	Nogometni klub "Mladost" Obedišće	Obedišće	60.	Amatersko kazalište "Josip Badalić" - Križ	Križ
24.	Nogometni klub "Graničar" Križ	Križ	61.	Udruga za terapijske i pedagoške aktivnosti Bijeli jelen	Križ
25.	Karate klub "KIK" Križ	Novoselec	62.	Centar za razvoj poduzetništva	Širinec
26.	Košarkaški klub Križ	Novoselec	63.	Robotičko-informatički klub Križ	Križ
27.	Ženski rukometni klub "Trnina" Križ	Križ	64.	Foto video klub "35mm" Križ	Križ
28.	Akrobatski rock'n'roll klub "Megarock" - Križ	Križ	65.	Odred izviđača "Siniša Pavković" Križ	Križ
29.	Klub antifašističkih boraca, antifašista i umirovljenika Općine Križ	Križ	66.	Udruga hrvatskih vojnih invalida domovinskog rata Križ	Križ
30.	Rukometni klub "Sloga" Novoselec - Križ	Križ	67.	Pčelarsko društvo Moslavina otok Ivanić	Križ
31.	Stolnoteniski klub "Sloga" novoselec	Novoselec	68.	Riznica Moslavine	Širinec
32.	Nogometno središte Križ	Križ	69.	Vokalno-instrumentalni sastav "Standard"	Bunjani
33.	Bilijar klub Novoselec	Novoselec	70.	Udruga umirovljenika Općine Križ	Križ
34.	Plesni studio R`n`B	Križ	71.	Udruga poduzetnika "Poduzetnik" Križ	Novoselec
35.	Krav Maga klub "Ivanić-Grad"	Bunjani	72.	Ogranak Matice hrvatske Općine Križ	Križ
36.	Bilijarski klub "Križ"	Križ	73.	Informatički klub „GuK“ Križ	Križ
37.	Športsko ribolovna udruga "Šaran" Križ	Vežišće	74.	Društvo za sport i rekreaciju - Elektra Križ	Križ

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske, Općina Križ, stanje: kolovoz 2016. godine

Osim Doma kulture Josip Badalić, udruge s područja Općine koriste i prostorije Društvenog doma u Križu, zatim prostorije u sklopu povijesnog objekta koji se nalazi neposredno uz park u Križu, prostorije Spomen doma u centru Križa te ostale dostupne prostorije. Također, koriste se i prostorije koje nisu u vlasništvu Općine Križ, poput prostorije ambulante u Križu koju koristi Udruga za terapijske i pedagoške aktivnosti Bijeli jelen. Općina Križ redovno izdvaja za održavanje navedenih prostorija, a također sufinancira rad sportske dvorane te održava sportske terene u Sportskom parku Križ.

Tablica 24: Prostorije Općine Križ koje koriste udruge civilnog društva na području Općine Križ

	Poslovni prostor	Naziv udruge	Površina m ²	Broj prostorija koji se koriste
1.	Društveni dom Križ, Trg Sv. Križa 5	Vatrogasna zajednica Općine Križ	24,30	1
2.	Društveni dom Križ, Trg Sv. Križa 5	DVD Križ	209,05	3
3.	Društveni dom Križ, Trg Sv. Križa 5	Foto video klub 35 mm	63,00	2
4.	Društveni dom Križ, Trg Sv. Križa 5	Robotičko-informatički klub Križ	12,00	1
5.	Društveni dom Križ, Trg Sv. Križa 5	Zajednica tehničke kulture	257,00	1
6.	Dom kulture Josip Badalić, Zagrebačka 2	Zajednica športskih udruga	30,92	1
7.	Dom kulture Josip Badalić, Zagrebačka 2	Udruga Ženske ruke	37,37	3
8.	Dom kulture Josip Badalić, Zagrebačka 2	KUD Graničar	93,51	3
9.	Stara zgrada - u parku Križ, Trg Sv. Križa	Društvo za poljepšanje Križa i okolice	15,10	1
10.	Stara zgrada - u parku Križ, Trg Sv. Križa	Amatersko kazalište "Josip Badalić" Križ	77,80	2
11.	Stara zgrada - u parku Križ, Trg Sv. Križa	Društvo "Naša djeca" Vladimir Nazor Križ	80,40	3
12.	Spomen dom, Trg Sv. Križa	Udruga izviđača „Siniša Pavković“	10,50	1
13.	Spomen dom, Trg Sv. Križa	CB klub	12,00	1
Ukupno			922,95	23

Izvor: Općina Križ, travanj 2016. godine

U Općini se održava niz manifestacija među kojima se ističu kulturne manifestacije „Badalićevi dani“, „Lipanski susreti Milke Trnine“ u Vezišću, Božićni koncert u čast Milke Trnine, Susret limenih glazbi te Festival slastica „Kriški oblizeki“ s humanitarnim karakterom u organizaciji Društvo „Naša djeca“ Vladimir Nazor Križ. Manifestacija zagrizi.me održana je samo 2014. godine, a bila je gospodarskog karaktera zamišljena kao mjesto susreta profesionalaca u slastičarskoj industriji. Svake godine, povodom Dana Općine Križ, 14. rujna, svakog zadnjeg vikenda u kolovozu održavaju se sportski, kulturno-umjetnički i zabavni programi u kojima sudjeluje velik broj udruga i drugih dionika s područja Općine, a koji tom prigodom posjetiteljima predstavljaju svoj rad i proizvode.

4.3.2.5. Lokalna akcijska grupa Moslavina

Europska unija je u programskom razdoblju 2014.-2020. predstavila CLLD mehanizam, kao nasljednika LEADER pristupa, za uključivanje partnera na lokalnoj razini, uključujući i predstavnike civilnog društva i lokalne gospodarske dionike, u izradu i provedbu integrirane lokalne strategije. Uredbom (EU) br. 1305/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), nositeljima CLLD pristupa definirani su lokalne akcijske grupe koje će poticati provedbu projekata kojima će se ostvariti održivi razvoj zajednice.

Općina Križ pripada Lokalnoj akcijskoj grupi Moslavina, osnovanoj 2012. godine, a koja osim Općine Križ obuhvaća i područja pet gradova (Čazma, Garešnica, Ivanić-Grad, Popovača i Kutina) i sedam općina (Dubrava, Hercegovac, Kloštar Ivanić, Križ, Lipovljani, Velika Ludina i Velika Trnovitica) u tri županije. Iako je prirodna regija Moslavina podijeljena na Bjelovarsko-bilogorsku, Sisačko-moslavačku i Zagrebačku županiju, teritorijalno-politički ustroj ne utječe na odluke unutar LAG-a Moslavina. LAG Moslavina će u programskom razdoblju do 2020. godine djelovati u smjeru poticanja lokalnih dionika na osmišljavanje aktivnosti koje doprinose razvoju tih područja, kako na gospodarskom planu, razvoju infrastrukture, očuvanju prirodne, tradicijske, kulturne i povijesne baštine tako i na unapređenju društvenog i kulturnog života stanovnika područja kojeg obuhvaća. Temeljni dokument za utvrđivanje i provedbu gospodarskog i društvenog razvoja je Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe Moslavina 2014.-2020. koja sadrži bazu projektnih prijedloga LAG-a Moslavina.

4.3.2.6. Vjerske zajednice

Postojeće vjerske zajednice, pokrivenost župama te postojeća mreža vjerskih institucija i sakralnih objekata rezultat su povijesnih događanja u Republici Hrvatskoj i potreba stanovništva. Sva naselja na području Općine Križ pripadaju župi Uzvišenja Svetog Križa u Križu, osim naselja Rečice Kriške, koje pripada župi Svete Jelene Križarice u Vrtlinskoj. Područje Općine Križ pripada Sisačkoj biskupiji.

Na području Općine nalazi se rimokatolička župa sa župnim uredom i župnom crkvom Uzvišenja Sv. Križa smještenim u Križu. Ostali sakralni objekti su rimokatoličke kapele Sv. Vida u Novoselcu, Sv. Duha u Obedišću, Sv. Benedikta u Rečici Kriškoj, kapela Sv. Barbare na groblju u Križu, kapela Srca Isusova u Vezišću te pravoslavna kapela Sv. Jovana u Križu.

4.3.3. Indeks razvijenosti

U skladu sa *Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* (NN 147/14), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Indeks razvijenosti predstavlja kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih društvenih i gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti administrativnih jedinica te se na temelju odstupanja vrijednosti pokazatelja od

državnog prosjeka administrativne jedinice razvrstavaju u skupine razvijenosti. Pri izračunu indeksa koriste se pokazatelji stope nezaposlenosti, dohotka po stanovniku, proračunskih prihoda administrativnih jedinica po stanovniku, općeg kretanja stanovništva i stope obrazovanosti stanovništva. Razvrstavanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema razvijenosti temelji se na suvremenom shvaćanju regionalne politike koja ulaganjem u najmanje razvijena područja, potiče socio-ekonomski razvoj cijelog teritorija.

Prema indeksu razvijenosti 2013. godine, Zagrebačka županija pripadala je III. skupini jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 100% i 125% prosjeka Republike Hrvatske, preciznije 124,23%. Općina Križ spada u III. skupinu razvijenosti, odnosno u skupinu jedinica lokalne samouprave koje imaju indeks razvijenosti između 75% i 100% nacionalnog prosjeka. Kao i većina jedinica lokalne samouprave Zagrebačke županije, najlošiji pokazatelj Općine Križ su prosječni izvorni prihodi po stanovniku, odnosno pokazatelj koji govori kako sredstva s kojima Općina može raspolagati nisu velika. To je rezultiralo izostankom većih investicija na području Općine, a kao izvori financiranja razvojnih projekata prepoznata su sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Razvojnim projektima i drugim aktivnostima uz brigu o zaštiti okoliša, unaprijedilo bi se opće stanje društva i gospodarstva, što bi u konačnici rezultiralo socio-ekonomskim razvojem i povećanjem stupnja indeksa razvijenosti Općine Križ.

Tablica 25: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2013. za Općinu i Županiju

	Prosječni dohodak <i>per capita</i>	Prosječni izvorni prihodi <i>per capita</i>	Prosječna stopa nezaposlen- osti	Kretanje stanovništva 2010.-2001.	Udio obrazovnog stanovništva u stanovništvu 18-86 godina	Indeks razvijenosti	Skupine
	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2001.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.
Općina Križ	24.261	2.125	18,0%	97,7	68,70%	85,31%	III. (75-100%)
Zagrebačka županija	29.558	2.826	11,2%	106,5	76,82%	124,23%	III. (100-125%)

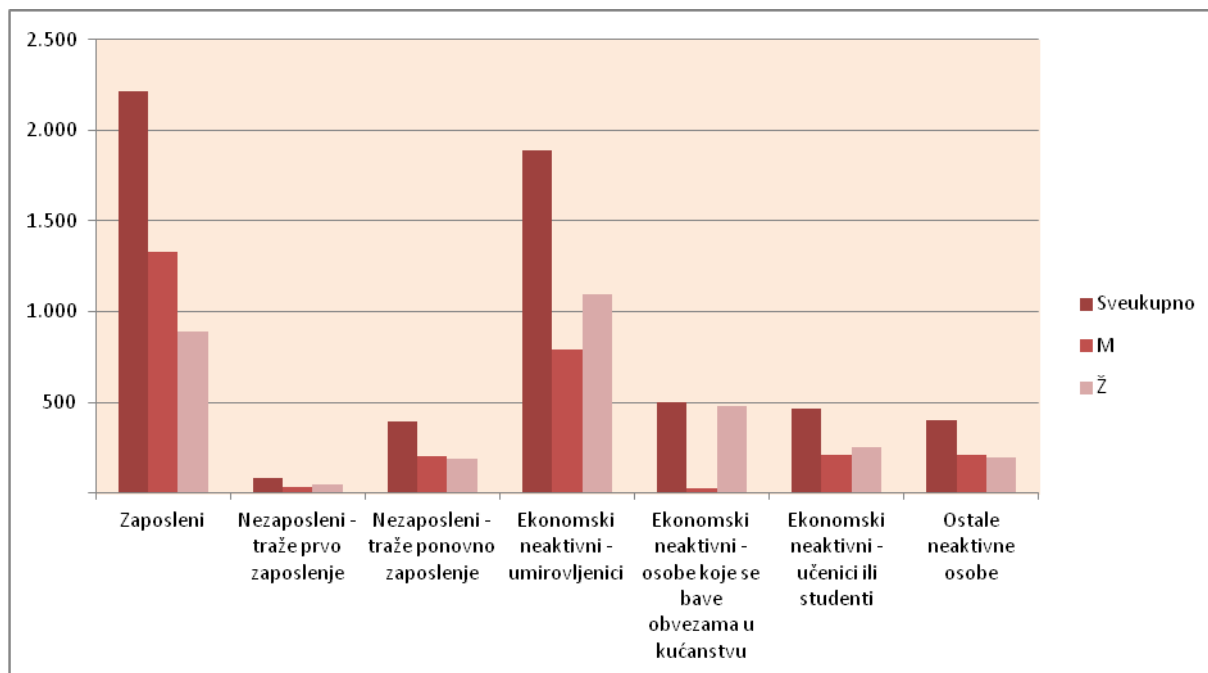
Izvor: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na županijskoj i lokalnoj razini 2013., Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

4.3.4. Gospodarska obilježja

Struktura gospodarstva Općine Križ rezultat su prirodno-geografskih, političkih i društvenih procesa koji su se proteklih desetljeća odvijali na području cijele Republike Hrvatske. Prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, prosječni dohodak po glavi stanovnika za razdoblje 2010.-2012. u Općini iznosio je 24 261 kn, što je bilo manje od županijskog (29 558 kn) i nacionalnog prosjeka (28 759 kn). Ovim je dokumentom obuhvaćena analiza stanovništva prema aktivnosti, tržište rada, glavni izvori sredstava za život, stanovništvo prema sektorima djelatnosti te izvoz i uvoz na području Općine Križ.

4.3.4.1. Stanovništvo prema aktivnosti

Analiza ekonomske aktivnosti stanovništva ukazala je na smanjenje stope zaposlenosti 2011. godine u odnosu na 2001. godinu, kao posljedica gospodarske krize koja se javila krajem 2000-ih. Na lokalnoj razini je bilo zaposleno 2 217 stanovnika ili 37,3% stanovništva starijeg od 15 godina, a udio nezaposlenog stanovništva u odnosu na ukupno stanovništvo starije od 15 godina iznosio je 8,0% (473 stanovnika). Ekonomski neaktivnih je 2011. godine bilo 3 258 stanovnika ili 54,8%, a tako velik udio posljedica je umirovljenja te obiteljskih i kućanskih obveza.

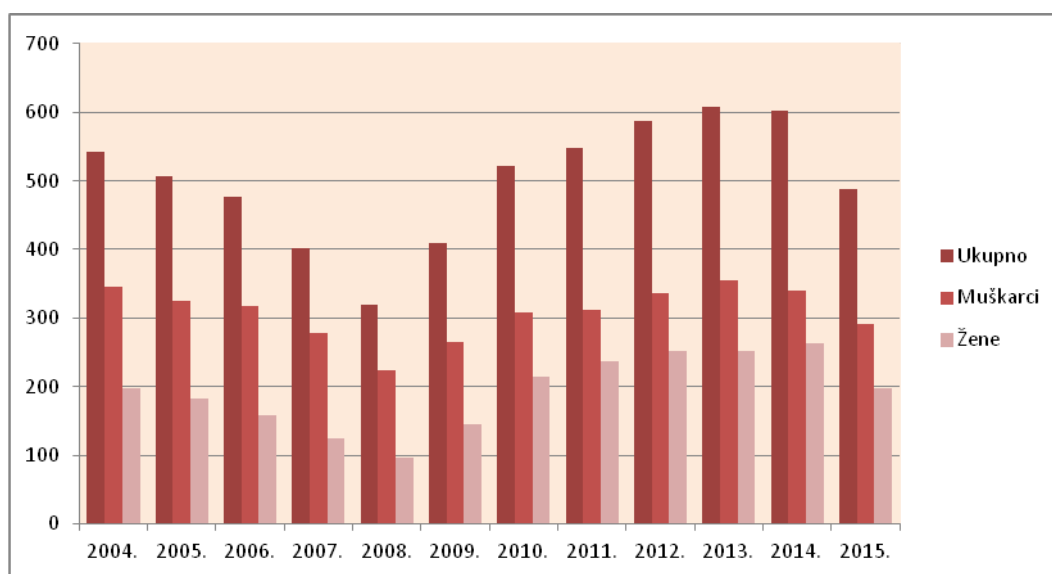
Slika 14: Stanovništvo Općine Križ staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti i spolu, 2011. godine
Izvor: Popis stanovništva 2011., DZS

4.3.4.2. Tržište rada

Republiku Hrvatsku karakterizira neučinkovito i nefleksibilno tržište rada, kao posljedica neučinkovitih institucija i politike zapošljavanja, radnika bez odgovarajućih kvalifikacija i vještina te bez mogućnosti za stjecanje istih, visoka nezaposlenost i ograničene promjene u broju radnih mjesta, spora dinamika otvaranja novih radnih mjesta te strogi propisi o zaštiti zaposlenja i razmjerno visoki jedinični troškovi rada koji destimuliraju zapošljavanje i ulaganje. Navedeno ograničava mogućnost restrukturiranja gospodarskih subjekata i inovativnost kojom se potiče rast.

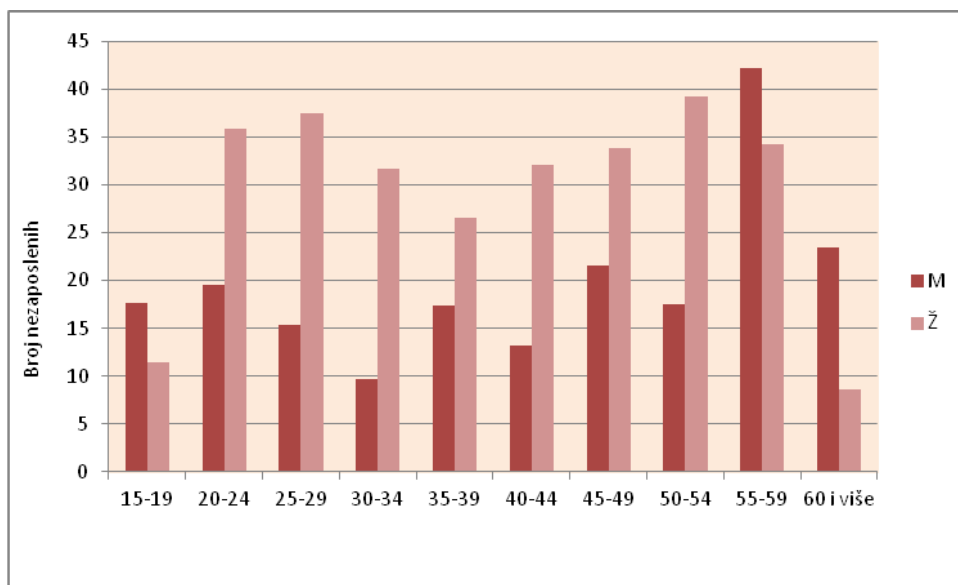
Promatrajući kretanje prosječnog broja nezaposlenih u Općini Križ od 2004. godine, vidljivo je kontinuirano smanjivanje broja nezaposlenih do 2008. godine te povećanje broja nezaposlenih i dosezanje vrhunca 2013. godine kada je na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje registrirano 608 nezaposlenih osoba. Povećanje broja nezaposlenih posljedica je gospodarske krize i nastale recesije uslijed koje su se produbili već postojeći problemi velikog broja

neaktivnog stanovništva, nefleksibilnosti tržišta, dugotrajnog nezaposlenja i demografskog starenja stanovništva. Problem nezaposlenosti jedan je od najvećih problema u hrvatskom gospodarstvu, a posljednjih godina zabilježeno je smanjenje broja nezaposlenih kao rezultat oporavka nacionalnog gospodarstva. Samo će bez izostanka reformi na nacionalnoj razini, kretanje prosječnog broja nezaposlenih zabilježiti pozitivnu putanju, dok će se na lokalnoj razini, poticanjem ulaganja u poduzetničke zone i otvaranjem novih radnih mjesta, nezaposlenost smanjiti. U Općini Križ, kao i na nacionalnoj razini, prisutna je sezonalnost zapošljavanja, kao posljedica otvaranja radnih mjesta u ugostiteljstvu i turizmu te zapošljavanja nezaposlenih s područja Općine tijekom ljetnih mjeseci duž obale Republike Hrvatske.

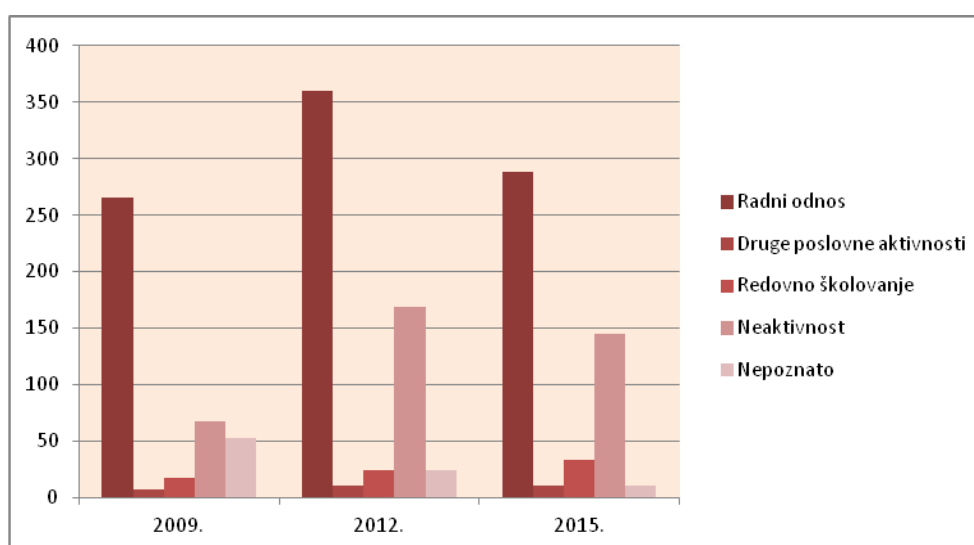
Slika 15: Kretanje prosječnog broja nezaposlenih u Općini Križ po godinama (2004.-2015.) i spolu
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, veljača 2016. godine

Prema dobi i spolu, 2015. godine, prosječno je bilo nezaposleno 291 žena (59,6%) i 197 muškaraca (40,4%), kao posljedica veće zapošljivosti muškaraca u javnim i privatnim djelatnostima u Republici Hrvatskoj te većeg udjela žena u kućanskim poslovima. Najveći broj nezaposlenih muškaraca prisutan je u dobnoj skupini 55-59 godina, uglavnom onih koji su uslijed gospodarske krize izgubili prijašnji posao te imaju manje mogućnosti za zapošljavanjem, dok je visok broj nezaposlenih žena prisutan u svim dobnim skupinama, posebice u dobnoj skupini 25-29 i 50-54 godine.

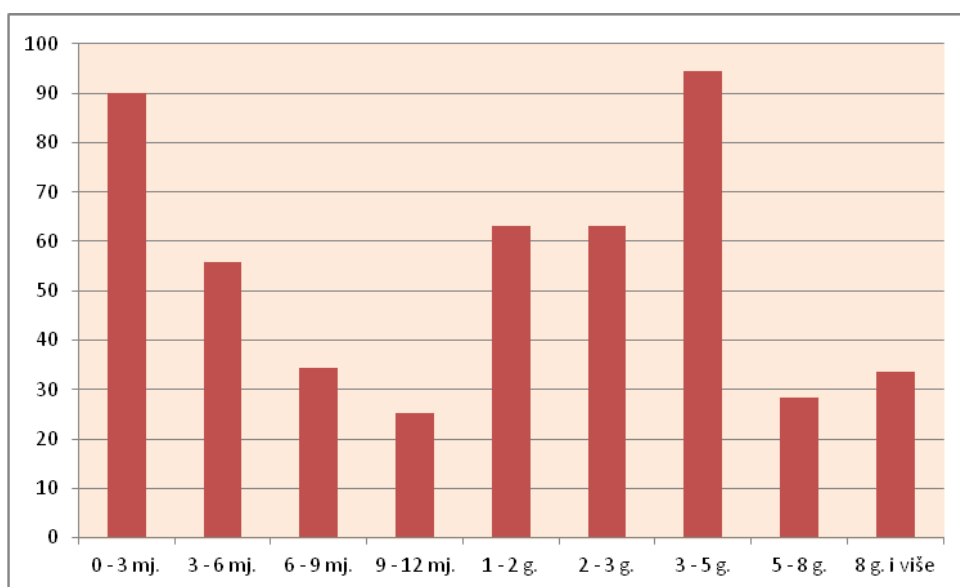
Slika 16: Prosječan broj nezaposlenih 2015. godine u Općini Križ prema spolu i dobi
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, veljača 2016. godine

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, na burzi rada je 2015. godine bilo 27% nezaposlenih osoba koje su radile u prerađivačkoj industriji, 16% u trgovini te 13% u građevinarstvu. Navedene djelatnosti su najviše pogođene gospodarskom krizom i recesijom te je oporavak tih sektora dugotrajan proces. S obzirom na status nezaposlenih prije upisa u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, 2015. godine 289 nezaposlenih osoba izašlo je iz radnog odnosa, 11 osoba iz drugih poslovnih aktivnosti, 33 osobe iz redovnog školovanja, dok su 145 osoba prethodno bilo neaktivno. Posebno zabrinjava povećanje broja osoba koji ne pronalaze posao nakon redovnog školovanja (povećanje 2015. u odnosu na 2009. godinu iznosi 83%) te je potrebno usmjeriti daljnje aktivnosti na njihovo zapošljavanje te daljnje korištenje mjera stručnog osposobljavanja.

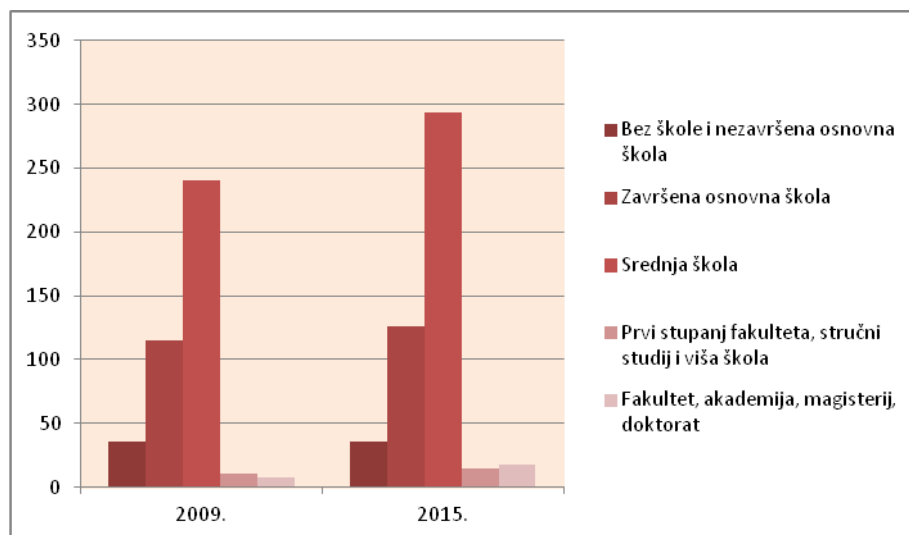
Slika 17: Status nezaposlenih u Općini Križ prije upisa u evidenciju HZZ-a, 2009., 2012. i 2015. godine
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, veljača 2016. godine

Promatrajući nezaposlene s obzirom na trajanje nezaposlenosti, uočeno je kako je tijekom 2015. godine najviše nezaposlenih osoba bilo bez zaposlenja 3-5 godina (95 osoba ili 19,4% nezaposlenih) te nezaposleni koji su bili manje od tri mjeseca bez posla (90 osoba ili 18,5% nezaposlenih). Navedeni udjeli se povezuju s prethodno iznesenim podacima o visokoj nezaposlenosti među mladima te mladima koji završavaju redovno školovanje, a ne pronalaze zaposlenje te osobe koje su nedavno izgubile posao, kao i osobe koje su neaktivne u njegovom pronalaženju. Upravo dugotrajna nezaposlenost predstavlja trajno obilježje tržišta rada, a samo se razvojem politike tržišta rada (posredovanje pri zapošljavanju, dodatno obrazovanje, javni radovi, poticanje samozapošljavanja, subvencioniranje zapošljavanja i slično) mogu riješiti problemi tržišta i spriječiti degradaciju ugroženih skupina stanovništva (mladih, starih, žena i neobrazovanih).

Slika 18: Nezaposlene osobe u Općini Križ s obzirom na trajanje nezaposlenosti, 2015. godine
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, veljača 2016. godine

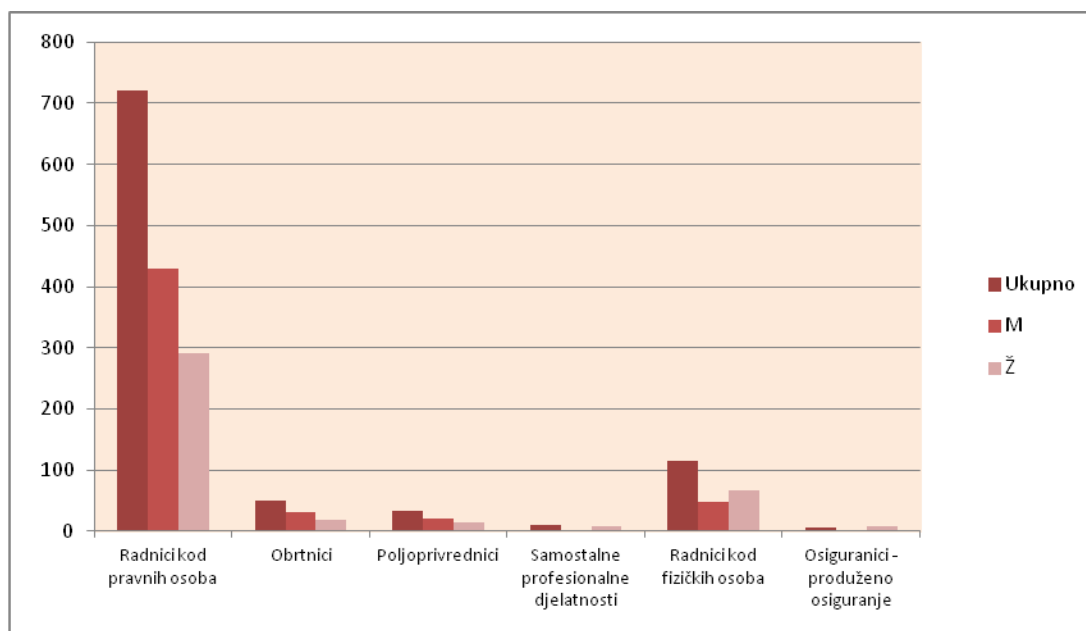
Uzrocima dugotrajne nezaposlenosti mogu se smatrati nedovoljne kvalifikacije i vještine radnika. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, a gledano prema stupnju obrazovanja, 60,3% nezaposlenih na području Općine Križ ima završenu srednju školu, a 6,7% nezaposlenih ima završeno više ili visoko obrazovanje. Uporište za obrazovne promjene i promjene stupnja obrazovanja odraslih, radno sposobnog stanovništva treba predstavljati razvoj koncepta cjeloživotnog obrazovanja, što će ovisiti i o smjernicama društvenog razvoja, tržištu rada te težnji pojedinca za osobnim razvojem.

Slika 19: Obrazovna struktura nezaposlenih iz Općine Križ, 2009. i 2015. godine

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, veljača 2016.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u 2015. godini na području Općine Križ bilo je evidentirano 935 osiguranika pri čemu je potrebno naglasiti da se osiguranici bilježe po mjestu rada, a ne prebivalištu. U odnosu na 2014. i 2013. godinu, kada je evidentirano 897, odnosno 817 osiguranika, 2015. godine broj osiguranika se povećao. Promatrane godine, najveći dio osiguranika radio je kod pravnih osoba (720 osiguranika, od čega 429 muškaraca i 291 žena), dok su po brojnosti slijedili osiguranici koji su radili kod fizičkih osoba (114) i kod obrtnika (50).

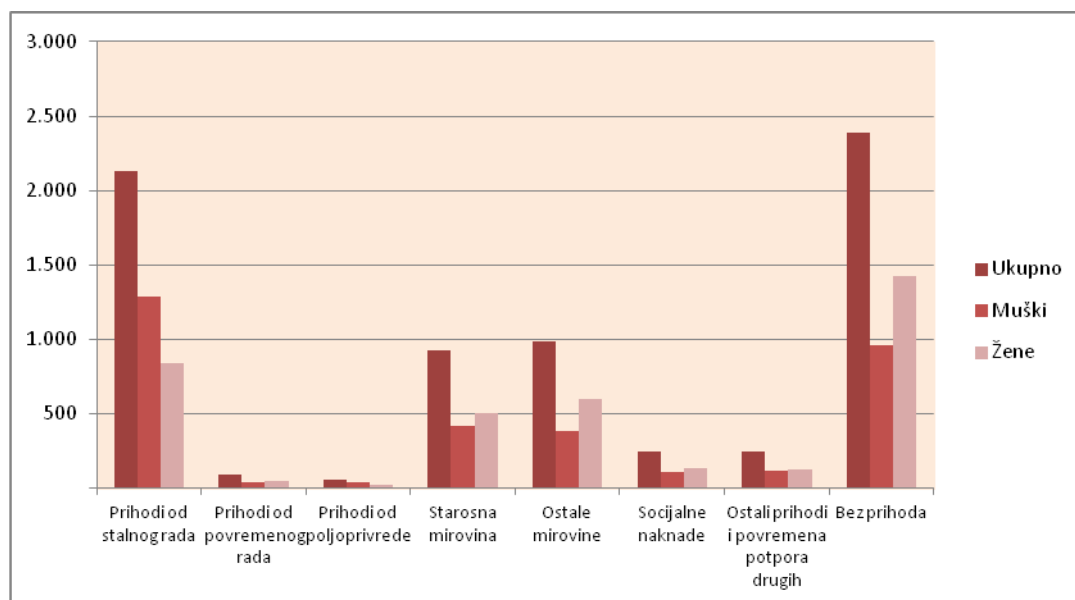

Slika 20: Osiguranici mirovinskog osiguranja na području Općine Križ, 2015. godine

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, ožujak 2016. godine

4.3.4.3. Glavni izvori sredstava za život

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku 2011. godine, 31% stanovništva imalo je prihode od stalnog rada, od povremenog rada 1%, prihode od poljoprivrede 1%, starosne mirovine 13%, ostale mirovine 14%, socijalne naknade primalo je 4% stanovništva, dok je bez prihoda bilo 34% stanovništva.

Slika 21: Stanovništvo Općine Križ prema glavnim izvorima sredstava za život, 2011. godine
Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS (napomena: stanovnici su se izjašnjavali u više kategorija)

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, starosnu mirovinu je 2015. godine primalo 951 osoba, a prosječan staž primatelja mirovine iznosio je 31 godinu, 4 mjeseca i 25 dana. Prosječan iznos mirovine iznosio je 2 364,66 kn (muškarci 2 721,74 kn i žene 2 020,12 kn).

4.3.4.4. Stanovništvo prema sektorima djelatnosti

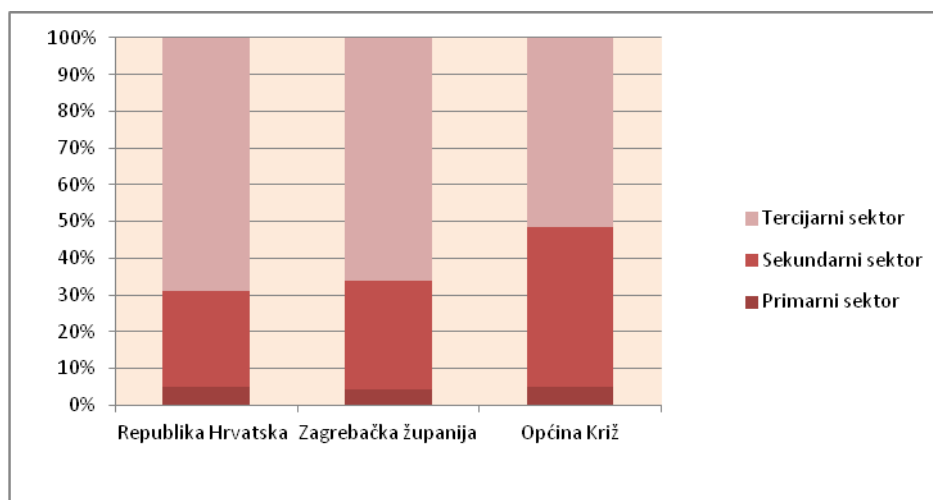
Gospodarske djelatnosti se uobičajeno kategoriziraju u četiri sektora djelatnosti i to na primarni (poljoprivreda, ribarstvo i šumarstvo), sekundarni (proizvodne gospodarske djelatnosti), tercijarni (neproizvodne i uslužne djelatnosti) te kvartarni sektor (zaposleno stanovništvo u javnoj upravi, znanosti, obrazovanju, zdravstvu, kulturi i sličnim ustanovama). Stanovništvo Općine Križ pretežno je zaposleno u tercijarnom i kvartarnom sektoru, što je i u skladu s nacionalnom i županijskom strukturom. Ipak, postoje odstupanja u udjelu zaposlenih u djelatnostima tercijarnog i kvartarnog sektora koji je prema podacima Državnog zavoda za statistiku 2011. godine iznosio 51,4%, a na nacionalnoj razini 68,67%, kao posljedica slabije razvijenih uslužnih djelatnosti, prije svega turističkog sektora. Osim toga, udio zaposlenih u sekundarnom sektoru iznosio je 43,7%, što je u odnosu s nacionalnom (26,1%) i županijskom razinom (43,7%) značajna razlika. Navedeno je posljedica zapošljavanja stanovništva u prerađivačkoj, prije svega drvnoj i drugoj industriji na području Općine i okolnih jedinica

lokalne samouprave. Udio zaposlenih u primarnom sektoru iznosio je 4,9%, što je bilo u skladu s udjelima na višim razinama.

Tablica 26: Zaposleno stanovništvo Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ prema sektorima djelatnosti, 2011.

	Primarni sektor	Sekundarni sektor	Tercijarni sektor	Nepoznato
Republika Hrvatska	79 830	415 942	1 095 680	4 127
Zagrebačka županija	5 220	35 846	80 448	264
Općina Križ	109	968	1 140	-

Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

Slika 22: Usporedni prikaz zaposlenog stanovništva Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ prema sektorima djelatnosti, 2011. godine

Analiza zaposlenog stanovništva Općine Križ prema područjima djelatnosti (NKD 2007.) pokazuje veći broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji (468 ili 21,1%) i građevinarstvu (249 ili 11,2%) u odnosu na druge djelatnosti sekundarnog sektora. U tercijarnom sektoru, najviše zaposlenih bilo je u djelatnostima trgovine na veliko i malo te u djelatnostima popravka vozila i motocikala (318 ili 14,3%), dok je zaposlenih u djelatnostima prijevoza i skladištenja bilo 93 ili 4,2%. Među kvartarnim djelatnostima, ističu se zaposleni u djelatnostima javne uprave i obrane (138 ili 6,2%), djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (125 ili 5,6%) te u obrazovanju (117 ili 5,2%).

U razdoblju od 2009. godine do danas kao posljedica gospodarske krize i zatvaranja gospodarskih subjekata, kontinuirano se smanjivao broj zaposlenih. Godine 2014., u pravnim osobama s područja Općine Križ bilo je evidentirano 585 zaposlenih, što je u odnosu na 2009. godinu iznosilo smanjenje od 39%. U pravnim osobama registriranim u Općini, a koje obavljaju poslove prerađivačke industrije, bilo je zaposleno 200 osoba ili 34,2% svih zaposlenih, dok je u djelatnostima opskrbe električnom energijom i plinom bilo zaposleno 132 osobe ili 22,6%, a upravo su te djelatnosti uz trgovinu na veliko i malo zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih.

Tablica 27: Zaposleni u pravnim osobama u Općini Križ, 2009.-2014.¹⁴

Područje djelatnosti	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	68	56	57	58	63	61
B Rudarstvo i vađenje	12	12	10	14	14	-
C Prerađivačka industrija	407	262	252	205	212	200
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	154	155	154	150	148	132
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	-	-	-	-	-	-
F Građevinarstvo	13	8	3	10	11	18
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	165	122	96	75	60	61
H Prijevoz i skladištenje	12	11	12	12	11	-
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	5	-	-	-	-	-
J Informacije i komunikacije	-	-	-	-	-	-
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	5	3	3	3	3	3
L Poslovanje nekretninama	-	-	-	-	-	-
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	21	21	21	14	15	11
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	-	-	-	-	3	3
O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	16	16	16	16	13	14
P Obrazovanje	79	83	77	77	79	80
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	9	9	10	8	8	-
R Umjetnost, zabava i rekreacija	3	5	8	5	3	2
S Ostale uslužne djelatnosti	-	-	-	-	-	-
Nepoznato	2	-	-	-	-	-
Ukupno	971	763	719	647	643	585

Izvor: Zaposlenost i plaće 2009.-2014., DZS (stanje 31. ožujka za svaku godinu)

Gospodarstvo Općine Križ u velikoj se mjeri razvija pod utjecajem blizine Zagreba, odnosno njenog geoprometnog položaja, dok su gospodarske djelatnosti vezane uz prirodne resurse i njihovo iskorištavanje, kao što su mineralne sirovine (nafta i plin), šumske površine i poljoprivredno zemljište.

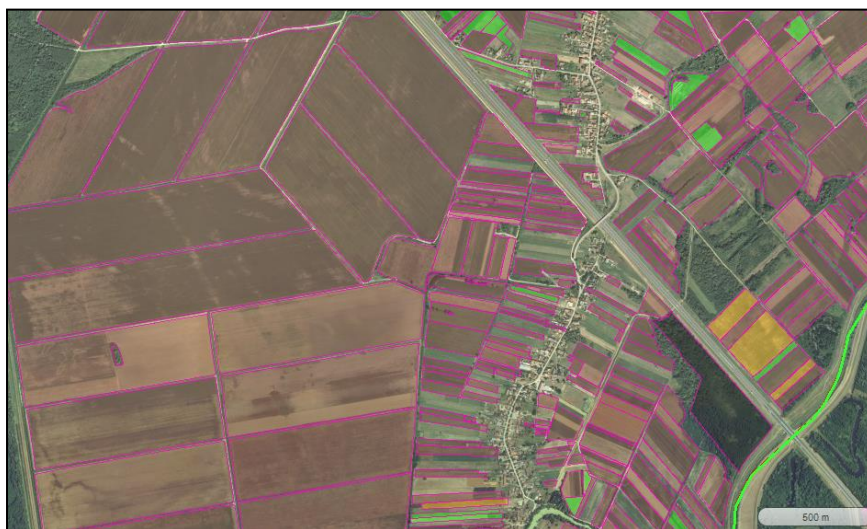
¹⁴ Područja djelatnosti T (Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe) i U (Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela) te njihovi odjeljci nisu iskazani u Statističkom izvješću Zaposlenost i plaće budući da nisu obuhvaćeni istraživanjem.

4.3.4.4.1. Poljoprivreda

Općinu Križ, kao i druga ruralna područja Republike Hrvatske, unazad nekoliko desetljeća obilježila je intenzivna deagrarizacija, odnosno proces napuštanja poljoprivrednih djelatnosti i prelazak stanovništva u nepoljoprivredne djelatnosti prilikom kojeg nužno ne mijenjaju mjesto stanovanja. Diferenciranim razvojem gospodarstva prestrukturiralo se stanovništvo iz primarnog u sekundarni, a zatim i tercijarni sektor djelatnosti. Uzrocima deagrarizacije smatraju se prvotno razvoj industrije, prije svega drvne te velikih društvenih promjena i nepovoljnog gospodarskog položaja poljoprivrednika.

Poljoprivredne djelatnosti na području Općine Križ karakterizira usitnjenost poljoprivrednih zemljišta, izostanak melioracijskih zahvata te orijentiranost poljoprivredne proizvodnje na zadovoljavanje vlastitih potreba, a manje za daljnju preradu, kao i za opskrbu lokalnih tržišta poljoprivrednim proizvodima, prije svega voćem i povrćem. Već navedena deagrarizacija te neatraktivnost bavljenja poljoprivredom, rezultirali su povećanjem neobrađenih poljoprivrednih zemljišta i napuštanjem sela te se u narednom razdoblju od Republike Hrvatske, ali i lokalne vlasti, očekuje poduzimanje kvalitetnih mjera za oživljavanje ruralnih područja. Jedan od instrumenata ruralnog razvoja zasigurno treba biti Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske, kojem je cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unapređenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće.

Za potrebe provedbe Programa ruralnog razvoja i mjera poticaja u poljoprivredi, odnosno za omogućavanje lakšeg i jednostavnijeg načina podnošenja zahtjeva za potporu i transparentno korištenje istih, razvijen je ARKOD, nacionalni sustav evidentiranja uporabe poljoprivrednog zemljišta. Na primjeru naselja Vežišća te manjim dijelom naselja Okešinec, mogu se uočiti pretežno mala poljoprivredna zemljišta smještena neposredno uz izgrađeni dio naselja te pretežno veće oranice smještene između naselja i šume Žutice, a jugozapadno od autoceste A3.

Slika 23: Primjer ARKOD-a na području naselja Vežišće i Okešinec, APPRRR, 2016. godine

Prema podacima Poljoprivredne savjetodavne službe u Križu, na području Općine Križ registrirano je ukupno 530 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, dok je prema evidenciji Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u prosincu 2015. godine bilo evidentirano 404 poljoprivredna gospodarstva, 2 004 zemljišnih parcela, odnosno 2 640,83 ha evidentirane poljoprivredne površine.

Tablica 28: Broj poljoprivrednih gospodarstava, parcela i površina poljoprivrednih zemljišta u Općini Križ

Naselje	Broj poljoprivrednih gospodarstava	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Donji Prnjarovec	6	21	19,58
Gornji Prnjarovec	30	128	222,60
Johovec	21	92	75,56
Konščani	19	106	70,87
Križ	70	315	508,00
Mala Hrastilnica	11	113	188,35
Novoselec	35	182	140,36
Obedišće	33	121	116,04
Okešinec	28	200	361,76
Razljev	6	41	51,03
Rečica Kriška	38	219	183,76
Širinec	29	119	205,25
Šušnjari	19	76	68,43
Velika Hrastilnica	20	102	166,56
Vežišće	39	169	262,68
Ukupno	404	2 004	2 640,83

Izvor: APPRRR, ARKOD, stanje na dan 31.12.2015. godine

Za Općinu Križ najznačajnije poljoprivredne djelatnosti su stočarstvo, ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo i pčelarstvo. Ukupno je krajem 2015. godine bilo registrirano 189 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) koji se bave stočarstvom, a prema vrsti stoke, goveda su uzgajala 82 OPG-a, ovce 55 OPG-a, svinje 29 OPG-a, konje 16 OPG-a, koze šest OPG-ova te magarce jedan OPG. Ukupno su obiteljska poljoprivredna gospodarstva brojala 2 450 grla stoke. Na području Općine razvijeno je konjogojstvo koje je vezano uz uzgoj autohtonih pasmina konja hrvatski posavac, što predstavlja značajan potencijal u razvoju turizma. Uzgoj stoke na području Općine Križ uglavnom je za vlastite potrebe te manjim dijelom za potrebe tržišta, a daljnja proizvodnja trebala bi biti usmjerena na ekološku proizvodnju i plasman proizvoda (meso i mlijeko) na obližnja tržišta, kao i na unapređenje gastronomske ponude u Općini Križ.

Nekoliko velikih poljoprivrednika bavi se tradicionalnom ratarskom proizvodnjom na velikim površinama. Među najzastupljenijim kulturama u Općini Križ su kukuruz, zob i pšenica, a značajan je broj obiteljskih gospodarstava s livadama i pašnjacima. Značajno je zastupljeno i voćarstvo (jabuka, jagoda, kruška, šljiva i breskva te druge kulture). Po broju uzgajivača jagoda,

Općina Križ je jedna od vodećih u Županiji (2015. godine, registrirano 10 proizvođača). Šest proizvođača s područja Općine je s uzgajivačima iz cijele Županije, udruženo u Udrugu proizvođača jagoda Zagrebačke županije „Jagodni prsten“ koja promovira proizvodnju jagoda u Zagrebačkoj županiji, a djeluje u smjeru plasiranja poljoprivrednih proizvoda na tržište Zagreba te na seljačkim tržnicama Zagrebačke županije u Velikoj Gorici, Samoboru, Jastrebarskom, Zaprešiću, Vrbovcu i Svetom Ivanu Zelini. Seljačke tržnice predstavljaju najbolji način na koji obiteljska poljoprivredna gospodarstva mogu ponuditi svoje proizvode izravno potrošačima, a potrošači tako mogu nabaviti svježe i ekološki uzgojene plodove od poznatog proizvođača.

Određen broj poljoprivrednika bavi se uzgojem vinove loze i vinarstvom (34 OPG-a za uzgoj plemenite vinove loze), a dio njih su članovi dviju udruga civilnog društva, Udruge vinogradara „Škaf“ i Inovativne internet udruge „e-vinarstvo“. Na području Općine djeluje Poljoprivredna zadruha Milka Trnina, koja bi u novom programskom razdoblju uz obiteljska poljoprivredna gospodarstva trebala biti nositelj razvoja poljoprivrede. Pčelarstvom se bavi oko deset obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva s ukupno 927 košnica koji plasiraju svoje proizvode na lokalno tržište te proizvode za vlastite potrebe. Uzgojem izvornih i zaštićenih pasmina bavi se četiri OPG-a, a ekološkom poljoprivredom 5 OPG-ova. Nekolicina OPG-ova bavi se sjemenarstvom i rasadničarstvom odnosno povrtlarstvom, uzgojem u staklenicima, a prema ARKOD-u takvih je parcela bilo 16.

Godine 2011., na području Općine bilo je ukupno 2 371 kućanstvo, od kojih je 1 270 bilo bez poljoprivrednog zemljišta (53,6%). Ukupno je korišteno 2 291,99 ha poljoprivrednog zemljišta, od čega je 79,3% bilo oranica. Analizom površina korištenog poljoprivrednog zemljišta ustanovljeno je da je visok udio kućanstava s manje od 1 ha poljoprivrednog zemljišta (529 kućanstava ili 47,6% kućanstava s poljoprivrednim zemljištem), dok je samo 26 kućanstava koji raspolažu s površinama većim od 10 ha. Ukupno je 800 privatnih kućanstava 2011. godine imalo površine pod oranicama. S voćnjacima je ukupno bilo 125 kućanstava, a s vinogradima 178 i 427 s ostalim poljoprivrednim zemljištem (livadom, pašnjacima i drugim). Tijekom 2000-ih u Općini je pokrenuta inicijativa uzgoja i prerade lavande u Zagrebačkoj županiji i Općini Križ, ali je uslijed neorganiziranog tržišta i otkupa, današnja proizvodnja svedena na minimum.

Tablica 29: Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta u Općini Križ, 2011.

Skupine kućanstava prema korištenome poljoprivrednom zemljištu	Broj kućanstava	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha				
		ukupno korišteno poljoprivredno zemljište	oranice	voćnjaci	vinogradi	ostalo polj. zemljište (livade, pašnjaci i dr.)
		ha				
Ukupno	2 371	2 291,99	1 816,86	45,47	38,89	390,77
bez zemlje	1 270	-	-	-	-	-
do 0,09 ha	163	5,73	1,88	0,92	0,74	2,19
0,10 do 0,49 ha	219	50,73	30,16	2,43	5,61	12,53
0,50 do 0,99 ha	142	88,57	61,12	3,28	2,37	21,80
1,00 do 2,99 ha	354	562,00	449,20	10,89	9,56	92,35
3,00 do 4,99 ha	130	458,33	366,52	13,33	7,69	70,79
5,00 do 7,99 ha	55	329,44	243,42	12,61	4,25	69,16
8,00 do 9,99 ha	12	103,29	80,54	2,00	0,28	20,47
10,00 do 19,99 ha	16	211,04	147,02	0,00	5,54	58,48
20,00 ha i više	10	482,86	437,00	0,01	2,85	43,00

Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

Iz relativno niskog udjela zaposlenih u poljoprivredi te visokog udjela kućanstava s područja Općine s poljoprivrednim zemljištem, zaključuje se kako se određeni dio stanovništva bavi poljoprivredom uz neku drugu djelatnost, odnosno da u Općini prevladava ekstenzivan oblik poljoprivredne djelatnosti. Prepoznata je važnost i uloga obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva i u razvoju seoskog turizma i agroturizma, koji se samo može razvijati uz dobro osmišljenu promidžbu i marketing te proizvodnju poljoprivrednih proizvoda poput ekološki uzgojenog voća i povrća te meda.

Važan čimbenik razvoja poljoprivredne proizvodnje imat će transformacija tradicionalne proizvodnje prema zahtjevima potrošača, odnosno brže prilagođavanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava tržištu i suvremenim trendovima u poljoprivrednoj proizvodnji i povezivanju s drugim sektorima gospodarstva. Navedeno se može postići okupljanjem poljoprivrednih zemljišta, primjenom suvremene mehanizacije te specijalizacijom na proizvodnju određenih poljoprivrednih proizvoda. Jedan od mogućih pravaca razvoja poljoprivrede zasigurno bi mogla postati ekološka proizvodnja budući da se na području Općine nalaze nezagađena tla, kao i drugi elementi očuvanog okoliša.

4.3.4.4.2. Prerađivačka industrija i poduzetništvo

Prema podacima Ureda državne uprave u Zagrebačkoj županiji, Službe za gospodarstvo Ispostave Ivanić-Grad, na području Općine bilo je registrirano 60 obrta, dok je prema podacima s mrežne stranice Poslovna.hr 2015. godine bilo registrirano jedno dioničko društvo, 76 društava s ograničenom odgovornošću i 19 jednostavnih društava s ograničenom odgovornošću.

Prerađivačka industrija u Općini Križ razvila se s obzirom na raspoložive šumske površine i iskorištavanje potencijala drveta i drvne građe. Šumske površine pokrivaju 37,9% ukupne površine Općine, što čini značajan kapacitet za razvoj gospodarstva u cjelini. Prerada drva i proizvodnja namještaja se, osim na šumskoj sirovini i njezinom iskorištavanju, razvila i na temelju dugogodišnje tradicije te na kvalitetnim ljudskim potencijalima. Iako je dugi niz godina bila primarna gospodarska djelatnost i radno intenzivna, drvoprerađivačka industrija manje je intenzivna u odnosu na prethodna razdoblja.

Danas, značajan udio drvoprerađivačke djelatnosti u Općini Križ ima Drvena industrija Novoselec d.o.o., Novoselec te nekoliko samostalnih poduzetnika. Drvena industrija Novoselec nastala je na temeljima pilane osnovane 1929. godine, a zahvaljujući drvenj sirovini, prije svega hrastu lužnjaku, započela je proizvodnja parketa i masivnog namještaja, dok se zahvaljujući kvaliteti održala na tržištu. Tvrtka zapošljava 152 djelatnika (Poslovna.hr, 2015. godine), što ju čini najvećim gospodarskim subjektom u okolici te predstavlja jednog od najvažnijeg dionika razvoja Općine u narednom periodu. Osim drvoprerađivačke, prisutna je i metaloprerađivačka djelatnost sa značajnim kapacitetima u Obedišću (tvrtka Feromihin d.o.o. osnovana 1992. godine, mali poduzetnik) i Novoselcu (obrt „PRO-MED“-Novoselec, vl. Branimir Pleše, osnovan 1996. godine).

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, broj zaposlenih u pravnim osobama prerađivačke industrije u Općini se drastično smanjio u razdoblju 2009.-2014. godine uslijed gospodarske krize te se u narednom razdoblju uslijed oporavka tržišta i poticanja ulaganja očekuje zaustavljanje negativnih trendova i povećanje broja zaposlenih. Pored navedenih, djeluju i obrtnici i poduzetnici s naglaskom na tradicionalne male trgovačke djelatnosti bez udjela većih trgovačkih lanaca. Proteklih desetljeća, gospodarski subjekti koji su djelovali na području Općine nestali su u procesima privatizacije ili zbog nemogućnosti prilagodbe tržišnim prilikama, a time su se zatvorila i brojna radna mjesta koja su osiguravala egzistenciju stanovništva i stvarala prihode za općinski proračun.

U budućem gospodarskom razvoju Općine Križ stavljen je naglasak na razvoj malog i srednjeg poduzetništva, a poduzetnici su prepoznati kao nositelji gospodarskog razvoja. Ulaganje u Općini Križ nastoji se potaknuti osiguravanjem potrebne poduzetničke infrastrukture. U Općini se nalaze dvije poduzetničke zone utvrđene prostornim planovima kao izdvojena građevinska područja. Poduzetnička zona Križ I. ukupne površine 126 ha definirana je granicama lokalne ceste Križ-Hrastilnica na istoku, nerazvrstanom cestom Širinec-Johovec na zapadu,

autocestom A3 na jugu te željezničkom prugom na sjeveru. Za investitore najveći privlačni faktor ulaganja u poduzetničkoj zoni predstavlja položaj zone na samom izlazu s autoceste A3 kod čvora Križ te njena opremljenost komunalnom infrastrukturom (električna energija, vodoopskrba, kanalizacija, plin, telekomunikacijske linije, asfaltne prometnice u zoni i javna rasvjeta). Objekte su izgradila četiri poduzetnika koja zapošljavaju dvadeset osoba.

Tablica 30: Poduzetnici unutar Poduzetničke zone Križ I.

Korisnik/naziv	Djelatnost	Aktivnost	Površine (m ²)	Broj zaposlenika
1. Miagra d.o.o., Zagreb	Poljoprivredni proizvodi, sjemenarstvo	Da	10 615,00	10
2. Pleter vatrometi d.o.o., Zagreb	Proizvodnja, trgovina i usluge	Da	4 774,00	1
3. MG DESIGN d.o.o., Križ	Proizvodnju i izradu mramora, kamena i granita	Da	10 000,00	4
4. Agromais d.o.o., Sesvete	Proizvodnja, trgovina i usluge	Da	32 270,00	5
Ukupno			57 659,00	20

Izvor: Općina Križ, stanje travanj 2016. godine

Poduzetnička zona Križ II. ukupne je površine 27,80 ha, a nalazi se sjeverno od industrijske ceste do željezničke pruge, istočno od lokalne ceste Križ-Hrastilnica te zapadno od lateralnog kanala Hrvatskih voda. Kao i Poduzetnička zona Križ I., formirana je radi poticanja razvoja poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog održivog razvoja povećanjem broja gospodarskih subjekata i poboljšanja njihovih poslovnih rezultata.

Tablica 31: Poduzetnici unutar Poduzetničke zone Križ II.

Korisnik/naziv	Djelatnost	Aktivnost	Površine (m ²)	Broj zaposlenih
1. HEP d.d., Zagreb	Distribucija električne energije	Da	14 225,00	16
2. AAG d.o.o., Zagreb	Opremanje objekata	Da	22 482,00	15
3. Lonja Strug d.d., Kutina	Gradnja vodnih građevina	Da	20 647,00	3
4. Elektrocentar Petek d.o.o., Ivanić-Grad	Elektroinstalacijski radovi	Da	14 699,00	18
Ukupno			72 053,00	52

Izvor: Općina Križ, stanje travanj 2016. godine

Gospodarska kriza usporila je investicijski ciklus, a značajan problem predstavljaju i neriješeni imovinsko-pravni odnosi s vlasnicima zemljišta unutar poduzetničkih zona za što će biti potrebno poduzeti dodatne aktivnosti otkupa zemljišta i poticanja ulaganja. Zemljišta u poduzetničkim zonama otkupile su tvrtke STONE GALERRY d.o.o., Rijeka; Mani d.o.o., Zagreb; RODA d.o.o., Zagreb; Podatkovni centar Križ d.o.o., Zagreb i AGER PHARIA d.o.o. Zagreb.

U Općini se predviđala i izgradnja Poduzetničke zone Križ III. na površini od 60 ha koja bi se nalazila jugoistočno od Poduzetničke zone Križ I., odnosno autoceste A3, ali je uslijed

promjene *Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture* (NN 93/13, 114/13, 41/14), provedba obustavljena. Naime, Zakonom se navodi kako je ulaganje u izgradnju nove poduzetničke zone opravdano samo kada u radijusu od 20 kilometara od lokacije predviđene za izgradnju nove zone, odnosno od granica obuhvata nove zone ne postoje već zone čiji je ukupan iznos aktivirane raspoložive površine manji od 66% ukupno raspoložive površine tih zona. Odnosno poduzetničke zone u Križu i Ivanić-Gradu, koje se nalaze na udaljenosti ispod 20 km od planirane lokacije poduzetničke zone izgrađene su manje od propisane vrijednosti.

U prostorno-planskoj dokumentaciji Općine Križ utvrđene su zone eksploatacijskih polja u kojima je moguće eksploatirati mineralne sirovine, naftu i plin, koje predstavljaju prirodne resurse od interesa Republike Hrvatske. Eksploatacijska polja na području Općine Križ su eksploatacijsko polje Bunjani (nafta) i eksploatacijsko polje Žutica (nafta i plin), gdje eksploataciju provodi INA d.d. Najveća proizvodnja nafte i plina na području Moslavine ostvarila se krajem 1970-ih i početkom 1980-ih, a smanjena je 1990-ih zbog iscrpljenja zaliha nafte, dok potencijal imaju još neotkrivena ležišta. Godine 2003., eksploatacijsko polje Vežišće se prestalo eksploatirati, dok se na eksploatacijskom polju Šumećani na sjeverozapadu Općine izdvaja jedinstvena naftenska nafta iz koje se dobiva naftalan, a koji Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Naftalan u Ivanić-Gradu koristi u terapiji pacijenata u posebnim kupkama i za proizvodnju vlastitih proizvoda sa značajnim izvoznim potencijalom. Na cijelom području Moslavine, eksploatacija i proizvodnja nafte i plina su tijekom proteklih desetljeća rezultirali razvojem i promjenom socio-ekonomske strukture stanovništva, budući da se značajan dio stanovništva zapošljavao u ovoj djelatnosti.

4.3.4.4.3. Turizam

Turizam u Republici Hrvatskoj predstavlja važan pokretač gospodarstva te se unatoč svim problemima koje su pratile gospodarstvo Republike Hrvatske proteklog desetljeća smatra najstabilnijom gospodarskom granom. Općina Križ raspolaže atraktivnim prirodnim i kulturnim resursima poput vrijednih šumskih površina (šuma Žutica i Veliki Jantak) i šest registriranih kulturnih dobara (sakralni objekti i arheološke nalazište Sipćina) te parkova, manifestacija i znamenitih ličnosti, ali te resurse nije turistički valorizirala i usmjerila ih na socio-ekonomski razvoj Općine. Godine 2014., izradila je Strategiju razvoja turizma na području Općine Križ 2015.-2020. kojom su predložene mjere i aktivnosti razvoja turizma na području Općine. Osnovana je i kao neobvezatna Turistička zajednica Općine Križ radi ostvarenja i promicanja turističkih znamenitosti i identiteta, podizanja kvalitete turističke ponude, promocije i obavljanja promotivnih aktivnosti te radi niza drugih aktivnosti. Međutim, Turistička zajednica nije imala kapacitete za provedbu aktivnosti te nije raspolagala preciznim podacima o posjetiteljima na području Općine, a uslijed nedostatka financijskih sredstava Turistička zajednica Općine Križ 2016. godine prestala je s radom.

Najreprezentativniji smještajni i ugostiteljski objekt u Općini je Villa Noa Križ u samom središtu Križa koji se promovira kao hotel i restoran sa šest soba, restoranom, bazenom, saunom i

wellness prostorijom. Prema podacima tvrtke Villa Noa d.o.o. Križ, 2012. godine ostvareno je 53 noćenja, 2013. godine 206, 2014. godine 177 te 2015. godine 93 noćenja. Drugi smještajni kapacitet predstavlja lovački dom u Donjem Prnjarovcu koji je u vlasništvu Lovačkog društva „Vidra“ iz Križa, koji u potkrovlju doma ima uređene sobe s 12 ležajeva. Budući da nema uporabnu dozvolu, lovački dom ne može služiti u komercijalne svrhe, a ostalih pansiona, hostela, soba u privatnom smještaju ili ruralnih kampova nema. Ugostiteljska ponuda Križa obuhvaća desetak ugostiteljskih objekata od kojih su tri ugostiteljska objekta koja uslužuju hranu i piće. Kako bi se Općina razvijala kao turistička destinacija, potrebno je uložiti napore u kreiranju ugostiteljskih sadržaja te ponudu temeljiti na tradicionalnoj gastronomiji i enologiji.

Općina Križ raspolaže logotipom koji koristi prilikom promocije događaja i manifestacija. Osim službenog grba, Općina koristi stilizirani logo koji predstavlja bogatstvo vode, šume i simbol Općine, križ. Provedbom projekata u turizmu, čiji bi nositelji bili Općina Križ te predstavnici civilnog i privatnog sektora, stvorila bi se turistička ponuda u Općini Križ koja bi se ponudila na tržištu te koja bi omogućila nova zapošljavanja.

Slika 24: Vizualni identiteti Općine Križ

4.3.4.5. Izvoz i uvoz

Republika Hrvatska je 2012. godine imala vanjskotrgovinski deficit koji je iznosio 49,3 mlrd. kuna. Najveći izvoz i uvoz ostvario je Grad Zagreb, dok je Zagrebačka županija u ukupnom izvozu Hrvatske sudjelovala sa 3,8%, a u ukupnom uvozu 7,6%. U ukupnom izvozu Zagrebačke županije 2012. godine Općina Križ sudjelovala je svega sa 0,7%, a u uvozu 0,02% te je vanjskotrgovinski suficit iznosio 16,6 milijuna kuna. U odnosu na 2011. godinu na području Općine je smanjen izvoz te povećan uvoz. S obzirom na strukturu proizvoda koji se izvoze, najzastupljeniji su proizvodi drvne prerađivačke industrije.

Tablica 32: Izvoz i uvoz Republike Hrvatske, Zagrebačke županije i Općine Križ, 2011.-2012.

Izvoz (tis. kuna)	Uvoz (tis. kuna)
-------------------	------------------

	2011.	2012.	indeksi 2012.-2011.	2011.	2012.	indeksi 2012.-2011.
Republika						
Hrvatska	71 234 060	72 233 613	101,4	121 036 155	121 504 191	100,4
Zagrebačka županija	2 195 598	2 721 641	123,9	9 266 416	9 218 285	99,5
Općina Križ	21 428	18 629	86,9	1 622	2 058	126,9

Izvoz: Robna razmjena RH s inozemstvom po županijama, gradovima i općinama, 2013. godine, DZS

4.3.5. Financiranje lokalne samouprave

Općina Križ osigurava sredstva u svom proračunu za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga. Prihodi Općine Križ su sljedeći:

- Općinski porezi, prirezi, naknade, doprinosi i pristojbe,
- Prihodi od stvari u vlasništvu Općine Križ i imovinskih prava Općine,
- Prihod od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u vlasništvu Općine,
- Prihodi od naknada za koncesije,
- Novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje propiše Općina u skladu sa zakonom,
- Udio u zajedničkim porezima s Republikom Hrvatskom i Zagrebačkom županijom,
- Sredstva pomoći i donacija Republike Hrvatske predviđena u Državnom proračunu, kao i proračunu Županije,
- Drugi prihodi određeni zakonom.

Provedba Strateškog razvojnog programa nije moguća bez usklađivanja planiranih projekata s općinskim proračunom. Općinsko vijeće je 2015. godine donijelo Plan razvojnih programa Općine Križ za razdoblje 2016.-2018. godine koji je sastavni dio Proračuna Općine Križ za 2016. godinu i projekcije za 2017. i 2018. godinu. U lipnju 2016. godine na snagu je stupio izmijenjeni Plan razvojnih programa u kojem ukupna vrijednost Plana za 2016. i 2017. godinu iznosi oko 29,57 milijuna kuna, odnosno 30,15 milijuna kuna. Planirani projekti, osim proračunskim sredstvima, bili bi sufinancirani i sredstvima iz nacionalnih i europskih fondova. Pojedine aktivnosti i svi kapitalni projekti definirani Planom, uvršteni su u Akcijski plan provedbe ovog strateškog dokumenta. U Proračunu nije predviđena stavka za projekte koji će se financirati iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, nego će se isto osigurati izmjenama i dopunama Proračuna.

4.4. Analiza stanja prometne i komunalne infrastrukture

4.4.1. Kategorije korištenja zemljišta i namjene površina te opremljenost stanova

Na podacima iz Prostornog plana uređenja Općine Križ i Izvješća o stanju u prostoru Zagrebačke županije temelji se prostorna struktura i namjena površina u Općini Križ. Na ukupnoj površini od 11 854,46 ha, poljoprivredne površine zauzimale su 6 332,18 ha ili 53,4% ukupne površine Općine, dok su šumske površine zauzimale 4 492,16 ha ili 37,9%. Izgrađeni građevinski dio činio je 5,6%, neizgrađeni dio građevinskog područja 1,2%, a gospodarske površine, odnosno prostor poduzetničkih zona 1,4% ukupne površine Općine. U Općini je proteklih desetljeća prisutno povećanje površina predviđenih za izgradnju, posebice u perifernoj zoni, gdje je jeftinije zemljište te komunalni i vodni doprinos, dok je vrijedno poljoprivredno zemljište u velikoj mjeri zaštićeno od prenamjene.

Tablica 33: Korištenje zemljišta i namjene površina u Općini Križ

Kategorija	Površina (ha)
Poljoprivredne površine	6 332,18
Šumske površine	4 492,16
Izgrađeni dio građevinskog područja	669,23
Gospodarske površine izvan građevinskog područja naselja	162,49
Neizgrađeni dio građevinskog područja	138,11
Rekreacijske površine izvan građevinskog područja naselja	48,29
Turističke površine izvan građevinskog područja naselja	6,23
Groblja	5,77
Ukupno	11 854,46

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru 2010.-2013.

Prema popisu stanovništva 2011. godine, gotovo svi stanovnici Općine imaju pristup i priključak na električnu energiju te više od 95% stanovništva ima priključke na vodovodnu mrežu i riješeno pitanje odvodnje. Nizak je udio stanova (59,3%) i osoba (59,1%) koje imaju priključak na plinovod, ali i dalje je taj udio viši od županijskog i nacionalnog udjela.

Tablica 34: Nastanjeni stanovi prema instalacijama u Općini Križ

	Vodovod		Kanalizacija		Električna energija		Plin	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Stanovi	2 212	95,2	2 216	95,4	2 317	99,7	1 377	59,3
Osobe	6 717	97,0	6 730	97,2	6 914	99,9	4 093	59,1

Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

Problem Općine Križ predstavlja nedostatak adekvatnog općinskog središta. Rješenje izgradnje i uređenja općinskog središta između ostalog moglo bi obuhvaćati centralni trg ispred crkve Uzvišenja Sv. Križa, redizajn platoa oko crkve te uređenje okolnih zelenih površina, izgradnju trgovačko-poslovnog objekta i otvorene tržnice te rekonstrukcija glavne prometnice kroz

naselje Križ, Zagrebačke ulice. Time bi Općina dobila reprezentativno općinsko središte s kojim se podigla kvaliteta života i boravka stanovništva i posjetitelja na području Općine Križ.

Prostornim planom uređenja Općine Križ i Izvješćem o stanju u prostoru Općine Križ navodi se kako održivi razvoj na prostoru Općine Križ treba proizlaziti iz prijedloga aktivnosti za buduće razdoblje, što će se i definirati ovim strateškim dokumentom. Izradom i izmjenama prostorno-planske dokumentacije te uvažavajući sve posebnosti prostora, onemogućiti će se nenamjensko korištenje prostora, racionalno utvrđivanje građevinskog područja, utvrđivanje i poticanje korištenja poljoprivrednog zemljišta i šumskih površina, racionalno planiranje poduzetničkih zona, utvrđivanje turističkih sadržaja, zaštita prirodne i kulturne baštine, planiranje infrastrukturnih sadržaja, cjelovito i racionalno gospodarenje otpadom i druge aktivnosti.

Potrebno je naglasiti kako je u Općini dva puta provedena komasacija, što je rezultiralo uređenim imovinsko-pravnim odnosima u pogledu vlasništva nad zemljištima, ažurnim i usklađenim podacima u gruntovnici i katastru te ucrtanu i uspostavljenu mrežu poljskih putova, što je u Strategiji razvoja turizma u Općini Križ prepoznato kao ogroman potencijal za razvoj turizma, prije svega definiranjem pješačkih, biciklističkih i jahačkih ruta te uređenjem poučnih staza.

4.4.2. Prometna infrastruktura

4.4.2.1. Cestovni promet

Značajan čimbenik u razvoju Općine predstavlja daljnja valorizacija povoljnog geoprometnog položaja. Općinsku cestovnu mrežu čine prometnice od državne, županijske i lokalne važnosti. Najznačajnija prometnica na području Općine je autocesta A3 koja predstavlja ključnu cestovnu longitudinalu Republike Hrvatske kao dio paneuropskog prometnog koridora X. Prometna povezanost Općine te gravitirajućeg područja s autocestom se ostvaruje preko čvorišta Križ, a sama autocesta potaknula je izgradnju poduzetničkih zona uz sam čvor. Duljina razvrstanih autocesta i cesta čije dionice prolaze kroz područje Općine prikazane su u sljedećem tabličnom prikazu. Ukupna duljina razvrstanih županijskih cesta iznosi 23,15 km, lokalnih 17,6 km, a sve su izvedene sa završnim asfaltnim slojem. Prema podacima Općine Križ iz 2011. godine, duljina nerazvrstanih cesta na području Općine iznosila je 104,70 km.

Tablica 35: Razvrstane autoceste i ceste na području Općine Križ

Oznaka	Opis	Ukupna duljina (km)	Duljina kroz Općinu (km)
Autoceste			
A3	GP Bregana – Zagreb – Slavonski Brod – GP Bajakovo	306	7,9
Županijske ceste			
Ž3124	D43 – Bunjani – Voloder – Kutina – Novska (D47)	62,2	10,8
Ž3126	Gornji Prnjarovec (L31181) – Ž3124	0,6	0,6
Ž3127	Križ (L31178)–Ž3124	0,9	0,9
Ž3128	Čazma (D43) – Rečica Kriška – Ž3124	17,7	7,0
Ž3129	3124 – Vežišće	3,8	3,8
Lokalne ceste			
L31178	Deanovec (Ž3125) – Širinec – Križ (Ž3127)	5,2	3,7
L31179	Johovec – Mala Hrastilnica (L31180)	1,8	1,8
L31180	Velika Hrastilnica – Križ (Ž3127)	4,8	4,6
L31181	Gornji Prnjarovec (Ž3126) – Donji Prnjarovec	2,0	2,0
L31182	Ž3124 – Konščani	1,9	1,9
L31183	Ž3128 – Razljev	0,5	0,5
L37050	Sovari (D43) – Gornji Prnjarovec (Ž3126)	5,2	3,1

Izvor: Studijska analiza planirane prometne infrastrukture unutar prostorno planske dokumentacije Općine Križ, 2010. godine

Navedene županijske ceste predstavljaju primarne općinske prometnice u funkciji povezivanja Općine sa susjednim jedinicama lokalne samouprave Zagrebačke županije i susjednih županija. Sve županijske ceste su dvosmjerne, ali pojedine dionice karakterizira nedostatna širina te nedostatak horizontalne i vertikalne prometne signalizacije, kao i oštećena kolnička konstrukcija, što uvelike otežava prometovanje i ugrožava sigurnost sudionika u prometu. Županijskim i lokalnim cestama upravlja Županijska uprava za ceste Zagrebačke županije.

Nerazvrstane ceste predstavljaju ceste koje su u nadležnosti Općine Križ, a koje povezuju općinska naselja. Upravo će rekonstrukcija i izgradnja lokalnih i nerazvrstanih cesta biti jedna od prioritarnih kategorija ulaganja Općine Križ u nadolazećem razdoblju, budući da će Općina kao prihvatljivi prijavitelj biti u mogućnosti prijaviti projekt na natječaje iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Prostornim planom uređenja Općine Križ predviđena je gradnja više prometnica s kojima bi se formirali alternativni pravci koji bi kvalitetnije povezivali područje Općine s Ivanić-Gradom i Popovačom i time rasteretili postojeću dionicu županijske ceste Ž3124. Na području Općine organizirane su i lokalne autobusne linije, dok školska autobusna linija povezuje Osnovnu školu Milke Trnine u Križu s naseljima Općine Križ.

4.4.2.2. Željeznički promet

Općinom Križ prolazi magistralni željeznički pravac (državna granica s Republikom Slovenijom-Zagreb-Tovarnik) koji pripada paneuropskom koridoru X i povezuje Zapadnu i Jugoistočnu Europu. Od Zagreba prema Novskoj, željeznički koridor je podijeljen na dvije jednokolosječne dionice i to na sjevernu Dugo Selo-Novska koja prolazi područjem Općine i južnu Zagreb-Sisak-Novska. Dionica Dugo-Selo Novska predstavlja glavni željeznički pravac u Republici Hrvatskoj budući da se većina teretnog i putničkog prometa odvija upravo na ovoj pruzi. Projektirana je za brzine do 130 km/h, odnosno uz iznimke poput ulaza u kolodvor Novoselec, gdje je brzina ograničena na 80 km/h. Studijskom analizom planirane prometne infrastrukture unutar prostorno planske dokumentacije Općine Križ predviđene su dvije varijante prenamjene kolodvora Novoselec, u stajalište ili otpremništvo, što će se odrediti daljnjom studijskom dokumentacijom.

Posljednjih desetljeća u Republici Hrvatskoj bio je prisutan trend izgradnje cesta, a zadnjih se godina prepoznala prednost željezničkog prometa te se pristupilo modernizaciji hrvatske željezničke mreže sredstvima iz fondova Europske unije. Jedan od prioritetnih projekata je rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka pruge na dionici Dugo Selo-Novska čijoj će se realizaciji pristupiti nakon pripreme projektne dokumentacije potrebne za rekonstrukciju i obnovu željezničke pruge. Provedba projekta trebala bi započeti 2017. godine i završiti 2021. godine. Modernizacijom se na cijeloj dionici očekuje povećanje brzine prometovanja, smanjenje broja kolodvora, smanjenje troškova održavanja, povećanje propusne i prijevozne moći pruge, smanjenje broja djelatnika i slično.

4.4.3. Pošta i telekomunikacije

Prema dostupnoj strateškoj i prostorno-planskoj dokumentaciji Općine Križ vidljivo je kako su naselja u Općini relativno dobro opremljena sustavom telekomunikacija. Općina raspolaže međunarodnim telekomunikacijskim kablovima, magistralnim i korisničkim telekomunikacijskim kablovima, jedinicama lokalne mreže Križ i Novoselec, kao i radijskim koridorima. Prema dostupnim podacima iz Prostornog plana uređenja, telekomunikacijska mreža je u Općini izvedena u okviru udaljenih pretplatničkih stupnjeva (UPS) u kojima su razmješteni dijelovi pretplatničkog stupnja pristupne centrale (LC).

Primjena telekomunikacijskog sustava je u Općini omogućena kroz javne komunikacije u nepokretnoj mreži, javne komunikacije u pokretnoj mreži i sustav radio komunikacija. Sustav koji omogućuje bežično spajanje (Wi-Fi) i kojim bi se omogućio prijenos podataka između više uređaja koji posjeduju opciju spajanja na bežičnu mrežu, uspostavljen je u naseljima Križ i Novoselec, kao najrazvijenijim općinskim naseljima, ali je potrebno daljnje razvijati sustav kako bi se nesmetano mogli koristiti stanovnici i posjetitelji. Sastavni dijelovi telekomunikacijske mreže Općine su i poštanski ured Hrvatske pošte d.d. te radijski koridor odašiljača koji omogućuje korištenje radijskih i TV mreža. Naredni razvoj telekomunikacijske mreže Općina Križ će temeljiti na ugradnji novih ili rekonstrukciji postojećih rješenja koja su

sastavni dio telekomunikacijskog sustava. Pritom će se voditi najsuvremenijim tehnološkim dostignućima koja svojim radom ne ugrožavaju stanje okoliša, a ujedno su ekonomski isplativa.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, više od pola kućanstava Općine Križ 2011. godine nije se koristilo internetom niti je posjedovalo osobno računalo. Plan razvitka u pogledu telekomunikacijskih usluga usmjeren je na uspostavu hotspot točaka kako bi se lokalnom stanovništvu i posjetiteljima omogućio besplatan pristup internetskoj vezi. Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM) postotak kućanstava s ugovorenim nepokretnim širokopojasnim pristupom (brzine 2 Mbit/s i veće) iznosio je manje od 45%, što je bilo ispod nacionalnog i županijskog prosjeka te se pristupilo rješavanju tog problema. Godine 2015. potpisan je Sporazum o suradnji na projektu razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa internetu u nekomercijalnim područjima Zagrebačke županije uz sufinanciranje iz fondova Europske unije između gradova Ivanić-Grad i Dugo Selo te općina Brckovljani, Kloštar Ivanić i Križ. Provedba projekta će dugoročno rezultati smanjivanjem prometnog zagađenja od 15% do 20%, povećanjem računalne pismenosti i mogućnosti zapošljavanja te zadržavanjem stanovništva u manjim naseljima.

Tablica 36: Privatna kućanstva u Općini Križ prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, 2011. godine

Ime županije	Ukupan broj privatnih kućanstava	Kućanstvo posjeduje osobno računalo (stolno ili prijenosno)			Kućanstvo se koristi internetom		
		da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato
Republika Hrvatska	1 519 038	839 791	662 137	17 110	769 317	729 454	20 267
Zagrebačka županija	101 274	60 225	40 321	728	55 208	45 136	930
Općina Križ	2 371	1 174	1 181	16	1 062	1 290	19

Izvor: Popis stanovništva 2011. godine, DZS

4.4.4. Energetski sustavi

4.4.4.1. Elektroopskrbni sustav

Općina Križ uključena je u elektroenergetski sustav koji se uz vlastite izvore električne energije, prema potrebi opskrbljuje i energijom iz ostatka zemlje te susjednih zemalja. Kako bi se kućanstva, gospodarski subjekti i ostale građevine koje se napajaju električnom energijom mogle svakodnevno koristiti ovim vrijednim izvorom energije, u Općini Križ izveden je elektroopskrbni sustav. Područjem Općine prolaze dvije trase dalekovoda od 400 i 110 kV, kao i trasa koridora dalekovoda snage 2x400 kV čija je izgradnja u fazi planiranja. Unatoč tome što se na njezinom teritoriju nalaze spomenuti dalekovodi, sustav opskrbe električnom energijom izveden je pomoću županijskih i nacionalnih elektroenergetskih sustava. Kompletно područje Općine napaja se električnom energijom koja dolazi iz TS Ivanić i koja je snage 110/35 kV. Izvedena je i mogućnost rezervnog napajanja električnom energijom iz TS Sisak snage 35/10 kV i TS Međurić snage 220/110/35 kV.

Glavni opskrbljivač električnom energijom je HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o., Elektra Križ, koja pruža uslugu isporuke električne energije za ukupno 77 700 korisnika (velik dio njih dolazi izvan područja Općine Križ-Kutina, Daruvar i Lipik). HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o., Elektra Križ bavi se proizvodnjom, prijenosom i distribucijom električne energije, a s obzirom na tržišno natjecanje u ovom sektoru, postoji i mogućnost prodaje iste od strane drugih, ovlaštenih subjekata. Prema posljednjim dostupnim podacima, u Općini Križ je postavljeno 56,9 km dalekovoda i 90 km niskonaponske mreže, a sva naselja Općine Križ imaju izgrađen sustav javne rasvjete. Općina će se u suradnji s distributerima električne energije angažirati u nadogradnji postojeće ili izgradnji nove elektroenergetske mreže, ovisno o potrebama budućih korisnika, uz poštivanje mjera sigurnosti lokalnog stanovništva i sprečavanje nepoželjnog utjecaja na okoliš.

4.4.4.2. Plinoopskrbni sustav

U Općini Križ izgrađen je transportni plinski sustav koji je u nadležnosti energetskog subjekta PLINACRO d.o.o. Sustav ovog subjekta sastavljen je od mreže visokotlačnih magistralnih plinovoda, a njihov smještaj na području Općine, dokazuje značaj i ulogu ove jedinice lokalne samouprave u eksploataciji i prijenosu plina kao jednog od energenata. Sustav opskrbe plinom u Općini Križ izveden je pomoću plinske mreže koja je postavljena u svih 16 općinskih naselja. Za distribuciju stanovništva Općine plinom, zadužena je tvrtka IVAPLIN d.o.o. sa sjedištem u Ivanić-Gradu. Putem redukcijske stanice Novoselec, plin se distribuira kućanstvima i ostalim potrošačima, a s obzirom na relativno zastarjelu mrežu, u planu je njezina rekonstrukcija i dogradnja. Ista tvrtka lokalnom stanovništvu pruža i usluge izgradnje, održavanja i rekonstrukcije plinovodnih sustava, uređaja i instalacija, kao i ispitivanja plinskih instalacija. U proteklih nekoliko godina, sanirani su pojedini vodovi plinske mreže, a kroz Plan razvojnih programa Općine Križ za razdoblje od 2016. do 2018. godine, planirana je sanacija postojeće i izgradnja nove plinske mreže.

4.4.4.3. Proizvodnja nafte i plina

Područje Zagrebačke županije, u kojem se nalazi Općina Križ, karakterizira eksploatacija nafte i plina i taj je značaj premašio lokalne i nacionalne okvire. Gotovo cijeli istočni i jugoistočni dio Zagrebačke županije oslanja se na eksploatacijske aktivnosti, a vrlo važnu ulogu obavlja i Jadranski naftovod koji prolazi južnim dijelom Općine i omogućuje transport nafte na međunarodnoj razini. Prirodne pogodnosti omogućile su eksploataciju nafte i plina na pojedinim dijelovima Općine, a navedeno je pogodovalo i razvoju gospodarstva zbog značaja ovog oblika industrije. Prva su nalazišta nafte na području Općine otkrivena još 1948. godine. Velik udio stanovništva nekada je bio zaposlen u prerađivačkoj industriji, a danas je taj trend negativan zbog postepenog iscrpljenja identificiranih ležišta nafte i plina. Objekti koji se koriste sa svrhom eksploatacije nafte i plina nalaze se na lokacijama polja Bunjani i Žutica (šumsko područje). Navedena prirodna bogatstva najvećim su dijelom definirala stupanj gospodarskog razvitka ovog kraja, kao i pratećih djelatnosti u kojima se nafta i plin koriste kao energenti. U

narednim godinama, u planu je rekonstrukcija postojećih postrojenja za eksploataciju, kao i izgradnja novih.

U proizvodnji nafte i plina je u Općini Križ aktivna tvrtka INA Industrija nafte d.d. Zagreb. Budući da je ista ključni proizvođač nafte u Republici Hrvatskoj, a Općina raspolaže vrijednim nalazištima energenata (nafte i plina), njeguje se obostrana suradnja. Osim što se proračun Općine jednim dijelom puni komunalnim naknadama, naknadom za pridobivenu količinu energetskih mineralnih sirovina i naknadom za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, INA Industrija nafte d.d. pomaže Općini u realizaciji projekata namijenjenih lokalnom stanovništvu (modernizacija dječjeg vrtića, izgradnja rasvjete, uređenja kina i multimedijalnog centra, uređenje parka i slično). Sredstva koja Općina ostvaruje od navedenih naknada, namjenski se ulažu u nove projekte koji doprinose boljoj kvaliteti života lokalne zajednice.

4.4.5. Vodnogospodarski sustav

4.4.5.1. Vodoopskrba

Opskrba stanovništva Općine Križ pitkom vodom temelji se na primjeni postojećeg vodoopskrbnog sustava Ivanić-Grada koji se temelji na zahvatu voda na lokaciji Prerovec. Za opskrbu vodom zaduženo je trgovačko društvo Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju, Zagreb, koje svoj ured ima i u Ivanić-Gradu (do 30. lipnja 2016. godine za navedeno je bilo zaduženo trgovačko društvo Vodoopskrba i odvodnja Ivanić-Grad d.o.o., kada je rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu broj Tt.-16/21726-2 izvršeno pripajanje društvu Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o.). Distribucija se provodi preko magistralnog cjevovoda promjera 350 mm i distribucijske mreže koja je u Općini izgrađena i kojom je obuhvaćeno svih 16 naselja koja joj administrativno pripadaju u ukupnoj dužini od 90 km. Dodatni sustavi koji se koriste za vodoopskrbu su sustavi općina koje se nalaze u okruženju Općine Križ, a to su vodoopskrbni sustav Grada Čazme i mogućnost vodosnabdijevanja iz Općine Velika Ludina.

Godine 2016., Ivanić-Grad, Kloštar Ivanić i Križ su se puštanjem u rad magistralnog cjevovoda od Sesevskog Kraljevca do Ivanić-Grada te precrpne stanice Ivanić-Grad priključili na javni vodoopskrbni sustav i dobili kvalitetnu pitku vodu. Ovo područje, s oko 30 000 stanovnika, opskrbljuje se vodom iz izvorišta Petruševac. Investitor gradnje magistralnog cjevovoda, dužine 25 600 metara i precrpne stanice, kapaciteta 80 litara vode u sekundi, bila je komunalna tvrtka Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o., Zagreb, a najvećim je dijelom financirana novcem Hrvatskih voda.

U nadolazećem razdoblju, cilj Općine je nastaviti s kontinuiranom i kvalitetnom vodoopskrbom stanovništva i gospodarskih objekata temeljem postepenog ulaganja u modernizaciju vodovodne mreže. Tako će se zadovoljiti potrebe lokalne zajednice i osigurati osnovni uvjeti za život. Jedan od prioritetnih projekata je izgradnja vodoopskrbnog sustava u Širincu te rekonstrukcija 5 km neadekvatnog cjevovoda.

Jedan od kapitalnih projekata je i projekt „Regionalni vodoopskrbni sustav Zagrebačke županije – Zagreb Istok“ trgovačkog društva Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o., Zagreb za koji priprema aplikaciju i provedbu financiranu iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Projekt će se provoditi u istočnom dijelu Zagrebačke županije i gradovima Dugo Selo, Ivanić-Grad, Sveti Ivan Zelina i Vrbovec te općinama Brckovljani, Rugvica, Kloštar Ivanić, Križ, Bedenica, Dubrava, Farkaševac, Gradec, Preseka i Rakovec, a njegovom bi realizacijom 105 000 stanovnika dobilo mogućnost priključka na javnu vodoopskrbu.

4.4.5.2. Odvodnja

Jedan od ključnih nedostataka javne komunalne infrastrukture koja je dostupna lokalnom stanovništvu vezan je uz neizgrađenost sustava odvodnje u većini naselja koja pripadaju Općini Križ. Od ukupno 16 naselja, sustav javne odvodnje izgrađen je djelomično u naseljima Križ, Novoselec, Bunjani i Obedišće u ukupnoj dužini od 25 km. U pojedinim će se naseljima tek izgraditi kanalizacijska mreža te će kućanstva biti u mogućnosti priključiti se na novoizgrađeni sustav. Naselja koja nemaju izgrađen sustav, problem odvodnje otpadnih voda trenutno rješavaju korištenjem septičkih ili sabirnih jama koje su povezane s obližnjim recipijentima u funkciji ispusta. U nadolazećem razdoblju, Općina je isplanirala izradu prostorno-planske dokumentacije temeljem koje će kroz infrastrukturne projekte pristupiti izgradnji sustava odvodnje otpadnih voda u preostalim naseljima.

4.4.5.3. Uređenje vodotoka i voda

Općina Križ se prema Pravilniku o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora (NN 97/10, 31/13), teritorijalno svrstava pod mali sliv Lonja-Trebež koji je u nadležnosti Vodnogospodarskog odjela za srednju i donju Savu smještenim u Zagrebu, odnosno Vodnogospodarske ispostave za mali sliv „Lonja-Trebež“ sa sjedištem u Kutini. Na prostoru Općine od većih vodotoka nalazi se rijeka Česma, dok su ostali vodotoci manji i ne predstavljaju opasnost u pogledu pojave poplava. Od potoka najpoznatiji je potok Liplenica, čije se uređenje i održavanje planira Prostornim planom uređenja Općine Križ. S obzirom na činjenicu kako nizinski dio rijeke Česme zna biti izložen poplavama, za osiguranje obrane od poplava, Općina se koristi sustavom za obranu od poplave srednjeg Posavlja. Od građevina koje su namijenjene obrani od poplava, a nalaze se na području Općine, valja istaknuti retencije za obranu od poplava Žutica i Jantak te regulaciju vodotoka rijeke Česme.

4.4.6. Groblja

Zakonom o grobljima (NN 19/98, 50/12) groblje se definira kao ograđeni prostor zemljišta na kojem se nalaze grobna mjesta, komunalna infrastruktura i u pravilu prateće građevine poput mrtvačnice, prostorije za ispraćaj umrlih i slično. Na području Općine Križ postoje dva groblja, u Križu (5,12 ha) i u Rečici Kriškoj (0,65 ha), a korisnicima se ustupa na korištenje slobodan grobni prostor u zemljanoj formi, bez nadzemnog okvira i nadgrobni uređaja te grobne

kazete koje gradi Općina. Utemeljena groblja objekti su u vlasništvu Općine. Trgovačko društvo Poduzetnička zona Križ d.o.o., Križ upravlja grobljima na području Općine, što podrazumijeva dodjelu grobnih mjesta, uređenje, održavanje i rekonstrukciju groblja, donosi rješenja o davanju grobnog mjesta na korištenje na neodređeno vrijeme te vodi registar umrlih osoba i grobni očevidnik o ukopu svih umrlih osoba na području jedinice lokalne samouprave. Groblje u Križu je u potpunosti opremljeno, dok će se tijekom 2016. godine pristupiti izgradnji odarnice na groblju u Rečici Kriškoj.

4.4.6.1. Gospodarenje otpadom

Na području Grada Ivanić-Grada, Općine Križ i Općine Kloštar Ivanić organizirano je prikupljanje komunalnog otpada koje obavlja poduzeće IVAKOP d.o.o. za komunalne djelatnosti, Ivanić-Grad. Trgovačko društvo operativno provodi odluke zajedničke politike gospodarenja komunalnim otpadom, koordinira aktivnostima te upravlja i razvija uspostavljeni sustav gospodarenja. Prikupljeni komunalni i ostali neopasni otpad odvozi se na odlagalište neopasnog otpada Tarno udaljeno od središta Ivanić Grada 4,5 km, gdje se uz prethodnu kontrolu te evidenciju količine i vrste otpada naposljetku zbrinjava. Iako je na području Općine organiziran sustavan odvoz komunalnog otpada, otpad se nelegalno odlaže na više lokacija kojih karakterizira laka dostupnost i otežana kontrola. Godine 2013., registrirane su dvije lokacije divljih odlagališta u šumi Tuginec u Bunjanima i Čret u Novoselcu koje su i sanirane. Unatoč nastojanjima lokalne vlasti i pojačanim kontrolama, divlja odlagališta su česta pojava te je rješavanju tog problema potrebno pristupiti sustavno kroz edukaciju i radionice na temu očuvanja okoliša. Glomazni, građevinski, električni i elektronički otpad, otpadne gume, ambalažni otpad, otpadna vozila te drugi otpad i opasne vrste otpada sakupljaju se, skladište i obrađuju prema zasebnom rasporedu odvoza i pravilnicima o zbrinjavanju.

Zbrinjavanje komunalnog i drugog otpada te smanjenje količine neiskoristivog dijela otpada koji je potrebno odložiti jedan je od prioriteta bez kojeg nema održivog razvoja Općine. Godine 2014., izrađen je Plan gospodarenja otpadom Općine Križ u kojem se navodi kako je količina miješanog komunalnog otpada po stanovniku za 2011. godinu iznosila 147,7 kg/stanovniku te se u narednom periodu očekuje povećanje. Neprimjereno postupanje otpadom značajno ugrožava zdravlje i kvalitetu stanovništva. Značajnije probleme u zaštiti okoliša također stvaraju i nekvalitetna odlagališta otpada, a odlagalište neopasnog otpada Tarno jedno je od malobrojnih odlagališta na području Zagrebačke županije koje se od početka eksploatacije sanira i izgrađuje sukladno svim postojećim propisima iz područja graditeljstva i zaštite okoliša te u skladu s važećom građevinskom dozvolom i projektnom dokumentacijom.

Danas je odlagalište neopasnog otpada Tarno opremljeno sljedećim sustavima:

- Nepropusnim temeljnim brtvenim sustavom, s koeficijentom nepropusnosti većim od 10^{-9} m/s, na koji se fazno odlaže otpad,
- Nepropusnim sustavom za skupljanje procjednih voda iz tijela odloženog otpada,

- Prekrivnim brtvenim sustavom, na dijelu odlagališta gdje je visina odloženog otpada sukladna projektiranoj visini i gdje se više ne odlaže otpad (Plohe 1, 2, 3, 4),
- Sustavom za prihvata i odvodnju oborinskih voda,
- Sustavom za sakupljanje i obradu odlagališnog plina prije njegovog puštanja u atmosferu,
- Infrastrukturnim sustavima (vodoopskrba, električna energija, odvodnja, telekomunikacije, prometne i manipulativne površine),
- Sustavom protupožarne zaštite uključivo hidrantsku mrežu,
- Sustavom videonadzora,
- Elektronskom kolnom vagom,
- Sustavom hortikulturnog uređenja,
- Opažaćkim bušotinama (piezometrima) te uspostavljenim sustavom monitoringa kakvoće podzemnih i procjednih voda, zraka i odlagališnih plinova,
- Ostalim objektima (plato za pranje kotača vozila, ograda, objekti za zaposlene i slično).

Najveći pritisci na okoliš mogli bi se očekivati od sustava zbrinjavanja otpadnih voda, budući da sustav nije izgrađen u cijelosti. Jedna od investicija u 2016. godini odnosi se na izgradnju reciklažnog dvorišta, kao nadziranog ograđenog prostora namijenjenom odvojenom prikupljanju i privremenom skladištenju manjih količina posebnih vrsta otpada. Izgradnja reciklažnog dvorišta Općina Križ rezultirala bi smanjenjem ukupne količine otpada koji bi bio odložen na odlagalište otpada Tarno, povećanje svijesti lokalne zajednice i stanovništva o selektivnom odlaganju otpada, kao direktnoj primjeni sustava selektivnog prikupljanja i uporabe korisnih sastavnica otpada.

4.4.7. Komunalne djelatnosti i način njihovog obavljanja

Na području Općine obavljaju se komunalne djelatnosti održavanja čistoće, održavanja javnih površina, održavanja nerazvrstanih cesta, djelatnosti tržnice na malo, održavanja groblja i objekata na groblju, obavljanje dimnjačarskih poslova i poslova održavanja javne rasvjete. Komunalna djelatnost održavanja čistoće podrazumijeva čišćenje javnih površina, javnih objekata i skupljanja sitnog otpada s javnih površina, dok djelatnost održavanja javnih površina podrazumijeva održavanje javnih hortikulturno uređenih zelenih površina (park u Križu), održavanje dijelova javnih i nerazvrstanih cesta, javnih cesta, kanala, staza te sakupljanje otpada s javnih površina. Navedene se djelatnosti obavljaju na temelju koncesija dodijeljene pravnoj ili fizičkoj osobi (obavljanje dimnjačarskih poslova), na temelju ugovora o povjeravanju komunalnih poslova pravnoj ili fizičkoj osobi (održavanje nerazvrstanih cesta i javne rasvjete) te putem trgovačkog društva Poduzetnička zona d.o.o., Križ, čiji je jedini osnivač Općina Križ. Trgovačko društvo zapošljava sedam osoba na neodređeno te 5 osoba na određeno koji održavaju groblja te održavaju čistoću i javne površine.

4.5. Institucionalni i politički aspekti

4.5.1. Institucionalni aspekti

4.5.1.1. Djelatnosti i ovlasti lokalne samouprave

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj iz 1992. godine uspostavljeno je 20 županija i Grad Zagreb sa statusom jedinice područne (regionalne) samouprave te jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine). Danas, nakon čestih promjena, u Republici Hrvatskoj postoji 128 gradova i 428 općina. Velik broj administrativnih jedinica karakterizira administrativna neučinkovitost i financijska neodrživost, što je potrebno riješiti strukturnim reformama te odrediti prioritetna ulaganja kojima će se potaknuti rast i to putem korištenja sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Zagrebačka županija, kojoj pripada Općina Križ, jedna je od gospodarski najbrže rastućih jedinica područne (regionalne) samouprave, koja je institucionalnu osposobljenost gradila racionalnim oblikovanjem svog upravnog ustrojstva, uspostavljanjem mehanizama uključivanja šireg kruga zainteresiranih i stručnih institucija i pojedinaca u postupke pripreme dokumenata i odlučivanja te osnivanjem pravnih osoba. Županija s ciljem razvoja kontinuirano objavljuje natječaje sa svrhom sufinanciranja izrade dokumentacije i provedbe razvojnih projekata na svom području. Također, Zagrebačka županija je u suradnji s jedinicama lokalne samouprave 2004. godine osnovala Regionalnu razvojnu agenciju Zagrebačke županije d.o.o. koja pruža informacije građanima i javnim i privatnim ustanovama, identificira probleme i prijetnje daljnjeg razvoja Županije.

Općina Križ je samostalna u odlučivanju u sljedećim poslovima iz samoupravnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana:

- Uređenje naselja i stanovanje,
- Prostorno i urbanističko planiranje,
- Komunalno gospodarstvo,
- Brigu o djeci,
- Socijalnu skrb,
- Primarnu zdravstvenu zaštitu,
- Odgoj i osnovno obrazovanje,
- Kulturu, tjelesnu kulturu i sport,
- Zaštitu potrošača,
- Zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- Protupožarnu i civilnu zaštitu,
- Promet na svom području,
- Ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Ovisno o vrsti, složenosti, stručnoj spremi i drugim uvjetima, upravne, stručne i druge poslove i zadaće obavljaju službenici i namještenici unutar Jedinstvenog upravnog odjela. Tijela Općine

Križ su Općinsko vijeće, predstavničko tijelo građana i Općinski načelnik, predstavnik izvršne vlasti u Općini. Između ostalog, Općinsko vijeće donosi Statut Općine, proračun, odluku o izvršavanju proračuna, plan razvojnih programa te daje suglasnost za provedbu razvojnih projekata. Općinski načelnik, između ostalog, priprema prijedloge općih i drugih akata, izvršava i osigurava izvršavanje općih akata Općinskog vijeća, utvrđuje prijedlog proračuna i plana razvojnih programa te upravlja prihodima i rashodima Općine. Lokalna samouprava usmjerila je razvoj svog područja prema diverzificiranju gospodarstva, aktivnom uključivanju stanovništva u udruge civilnog društva te unapređenje infrastrukture i zaštite okoliša, što će se nastojati ostvariti provedbom razvojnih projekata i operativnim aktivnostima.

4.5.1.2. Iskustva Općine Križ u provedbi projekata

Općina Križ ima brojna iskustva u provedbi projekata između kojih se izdvajaju projekti financirani iz nacionalnih i drugih izvora sredstava za izgradnju ili rekonstrukciju društvene, komunalne i prometne infrastrukture.

Tablica 37: Projekt „Sanacija krova i pročelja dječjeg vrtića Križ-objekt Novoselec“

Naziv projekta: „Sanacija krova i pročelja dječjeg vrtića Križ-objekt Novoselec“	
Ukupna vrijednost projekta	596.181,25 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (417.326,88 kn)
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Program održivog razvoj lokalne zajednice
Trajanje i lokacija projekta	6 mjeseci (naselje Novoselec)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - sanacija krova dječjeg vrtića. ○ Rezultat projekta - izmijenjen pokrov i obnovljen dio pročelja.
Status projekta	Završen, nije potrebna Uporabna dozvola

Tablica 38: Projekt „Obnova i zamjena vanjske ovojnice zgrade-poboljšanje energetske svojstava-Dječji vrtić Križ-objekt Križ“

Naziv projekta: „Obnova i zamjena vanjske ovojnice zgrade-poboljšanje energetske svojstava-Dječji vrtić Križ-objekt Križ“	
Ukupna vrijednost projekta	613.253,25 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost 229.051,30 kn
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Davanjem sredstava pomoći 40% opravdanih troškova (FZOEU)
Trajanje i lokacija projekta	6 mjeseci (naselje Križ)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - energetska obnova Dječjeg vrtića Križ. ○ Rezultat projekta - izmijenjena stolarija i obnovljeno pročelje.
Status projekta	Završen, nije potrebna Uporabna dozvola.

Tablica 39: Projekt „Rekonstrukcija prometnice Industrijske ceste u Križu s površinskom odvodnjom i izgradnjom pješačke i biciklističke staze“

Naziv projekta: „Rekonstrukcija prometnice Industrijske ceste u Križu s površinskom odvodnjom i izgradnjom pješačke i biciklističke staze“	
Ukupna vrijednost projekta	5.317.513,07 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	○ Ministarstvo poduzetništva i obrta 3.300.000,00 kn, ○ Zagrebačka županija 250.000,00 kn.
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	„Poduzetnička zona“ za 2012. godinu
Trajanje i lokacija projekta	18 mjeseci (naselja Križ i Novoselec)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - rekonstrukcija kompletne komunalne infrastrukture u Poduzetničkoj zoni Križ II sa svrhom osiguranja kvalitetne infrastrukture za postojeće i nove investitore. ○ Rezultat projekta - rekonstruirana kompletna komunalna infrastrukture u Poduzetničkoj zoni Križ II osim kanalizacije, proširenje proizvodnih kapaciteta postojećeg Investitora MIPEK d.o.o.
Status projekta	Završen, ishođena Uporabna dozvola.

Tablica 40: Projekt „Izgradnja pješačkog hodnika i kanalizacije sa crnom stanicom i pročistačem u naselju Bunjani i rekonstrukcija distributivnog plinovoda sa kućnim priključcima“

Naziv projekta: „Izgradnja pješačkog hodnika i kanalizacije sa crnom stanicom i pročistačem u naselju Bunjani i rekonstrukcija distributivnog plinovoda sa kućnim priključcima“	
Ukupna vrijednost projekta	19.328.994,47 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	○ Ministarstvo poljoprivrede 3.415.600,00 kn, ○ Hrvatske vode 9.500.000,00 kn, ○ Zagrebačka županija 250.000,00 kn.
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Ugovori o sufinanciranju
Trajanje i lokacija projekta	Početak 12.08.2008. (investicija u tijeku), naselja Bunjani i Gornji Prnjarovec.
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - rekonstrukcija kompletne komunalne infrastrukture (osim prometnice) u naseljima Bunjani i Gornji Prnjarovec sa svrhom osiguranja kvalitetne infrastrukture za stanovnike naselja Bunjani i Gornji Prnjarovec. ○ Rezultat projekta - izgrađen sustav javne odvodnje u dijelu naselja Bunjani i Gornji Prnjarovec, obnovljena kompletna plinska instalacija, izgrađen nogostup.
Status projekta	U tijeku.

Tablica 41: Projekt „Rekonstrukcija javne rasvjete Industrijske ceste u Križu i Novoselcu“

Naziv projekta: „Rekonstrukcija javne rasvjete Industrijske ceste u Križu i Novoselcu“	
Ukupna vrijednost projekta	469.956,25 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost 155.388,00 kn
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Davanjem sredstava pomoći 40% opravdanih troškova
Trajanje i lokacija projekta	60 dana (naselja Križ i Novoselec)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj-rekonstrukcija javne rasvjete u Poduzetničkoj zoni Križ II sa svrhom osiguranja kvalitetne infrastrukture za postojeće i nove investitore. ○ Rezultat projekta - rekonstruirana javna rasvjeta u Poduzetničkoj zoni Križ II osim kanalizacije, proširenje proizvodnih kapaciteta postojećeg Investitora MIPEK d.o.o., povećanje sigurnosti za sve sudionike u prometu i energetska učinkovita javna rasvjeta.
Status projekta	Završen, ishođenje Uporabne dozvole.

Tablica 42: Projekt „Obnova Doma kulture Josip Badalić u Križu“

Naziv projekta: „Obnova Doma kulture Josip Badalić u Križu“	
Ukupna vrijednost projekta	814.282,50 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	○ Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost 203.891,25 kn ○ Ministarstvo kulture 400.000,00 kn
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	○ Davanjem sredstava pomoći 40% opravdanih troškova(FZOEU) ○ Ugovor o korištenju sredstava Ministarstva
Trajanje i lokacija projekta	6 mjeseci (naselje Križ)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - energetska obnova Doma kulture Josip Badalić u Križu. ○ Rezultat projekta - izmijenjena stolarija i obnovljeno pročelje.
Status projekta	Završen, nije potrebna Uporabna dozvola.

Tablica 43: Projekt „Geodetska izmjera sustava javne odvodnje na području Općine Križ“

Naziv projekta: „Geodetska izmjera sustava javne odvodnje na području Općine Križ“	
Ukupna vrijednost projekta	110.000,00 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Zagrebačka županija 55.000,00 kn
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Program za nove geodetske izmjere nekretnina
Trajanje i lokacija projekta	6 mjeseci (sva naselja na području Općine Križ)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - prikupljanje podataka o postojećem sustavu javne odvodnje na području Općine Križ. ○ Rezultat projekta - izmjeren sav postojeći sustav javne odvodnje na području Općine Križ i izrađen Elaborat.
Status projekta	Završen.

Tablica 44: Projekt „Izgradnja sustava javne vodoopskrbe dijela naselja Širinec i Križ“

Naziv projekta: „Izgradnja sustava javne vodoopskrbe dijela naselja Širinec i Križ“	
Ukupna vrijednost projekta	745.093,25 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Općina Križ financira 100%
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Proračun Općine Križ
Trajanje i lokacija projekta	6 mjeseci (dio naselja Širinec i Križ)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - izgradnja vodovoda u dijelu naselja Širinec i Križ, planira se priključenje 20-30 korisnika, dužina projektirane trase je 1.820,00 m, to je jedini dio Općine koji još nije priključen na sustav javne vodoopskrbe, jedan odvojak cjevovoda bi se spojio na Poduzetničku zonu. ○ Rezultat projekta - izgrađen vodovod.
Status projekta	Završen.

Tablica 45: Projekt „Izgradnja pristupne rampe za invalide“

Naziv projekta: „Izgradnja pristupne rampe za invalide“	
Ukupna vrijednost projekta	42.423,75 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Ministarstvo branitelja 22.840,49 kn
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Program pristupačnosti osobama s invaliditetom
Trajanje i lokacija projekta	30 dana (naselje Križ)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - omogućiti pristup invalidima Domu kulture Josip Badalić u Križu. ○ Rezultat projekta - Izgrađena pristupa rampa za invalide.
Status projekta	Završen, nije potrebna Uporabna dozvola.

Tablica 46: Projekt „Izgradnja reciklažnog dvorišta“

Naziv projekta: „Izgradnja reciklažnog dvorišta“	
Ukupna vrijednost projekta	901.714,05 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost 733.571,24 kn
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Ugovori o sufinanciranju
Trajanje i lokacija projekta	4 mjeseca (naselje Križ)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - izgradnja reciklažnog dvorišta, kao nadziranog ograđenog prostora namijenjenog odvojenom prikupljanju i privremenom skladištenju manjih količina posebnih vrsta otpada. ○ Rezultat projekta - izgrađeno reciklažno dvorište, smanjenje ukupne količine otpada koje bi bile odložene na odlagalište Tarno, povećanje svijesti lokalne zajednice i stanovništva o selektivnom odlaganju otpada te direktna primjena selektivnog prikupljanja i uporabe korisnih sastavnica otpada.
Status projekta	U tijeku.

Tablica 47: Projekt „Sanacija društvenog i vatrogasnog doma u Vezišću“

Naziv projekta: „Sanacija društvenog i vatrogasnog doma u Vezišću“	
Ukupna vrijednost projekta	322.343,65 kn
Izvor financiranja i sufinanciranje od strane prijavitelja	Zagrebačka županija 100.000,00 kn
Program iz kojeg je sufinanciran projekt	Poboljšanje kvalitete života na ruralnim područjima
Trajanje i lokacija projekta	30 dana (naselje Vezišće)
Ciljevi i rezultati projekta	○ Cilj - obnova društvenog i vatrogasnog doma u svrhu poboljšanja kvalitete života stanovnika u naselju Vezišće, koji se koristi za održavanje različitih društvenih manifestacija. ○ Rezultat projekta - sanacijom društvenog i vatrogasnog doma u Vezišću povećala bi se sigurnosti u korištenju svih korisnika društvenog doma te bi se smanjila potrošnja potrebne energije za zagrijavanje u zimskim mjesecima.
Status projekta	Završen.

Osim navedenih projekata, Općina Križ je od svog osnivanja pripremila i provela brojne kapitalne infrastrukturne projekte.

S ciljem povećanja broja gospodarskih subjekata na području Općine Križ i poboljšanja njihovih poslovnih rezultata, 2004. godine osnovana je Poduzetnička zona Križ, za čiju izgradnju i opremanje je Općina Križ iz svog proračuna izdvojila preko 42 milijuna kuna kapitalnih donacija. Investicija je vođena preko trgovačkog društva u vlasništvu Općine Križ i obuhvaćala je sljedeće aktivnosti: izrada idejnog projekta, izrada studije opravdanosti Poduzetničke zone i Čvora Križ, izrada cjelokupne projektne i tehničke dokumentacije, izrada Urbanističkog plana

uređenja poduzetničke zone, dokup zemljišta, izgradnja pristupne ceste i nogostupa, izgradnja javne rasvjete, izgradnja ostale infrastrukture (vodovod, plinovod, telefonske instalacije, elektro instalacije, kolektorska odvodnja, pročistač otpadnih voda i druge oblike infrastrukture).

Izgrađena je spojna cesta od Industrijske ceste do zaobilaznice u Križu, koja je obuhvaćala izgradnju kružnog raskrižja „rotora“ na spoju sa županijskom cestom Ž3124 te izgradnju pješačke staze uz cestu. Izgradnjom spojne ceste, koja ujedno predstavlja poveznicu županijske ceste Ž3124 i Čvora Križ na autocestu A3, ostvarilo se rasterećenje ukupnog teretnog prometa kroz naselje Križ i dio naselja Novoselec te je povećana sigurnost svih sudionika u prometu.

Radi osiguranja kvalitetne infrastrukture za sve stanovnike naselja Obedišće, uz sufinanciranje Hrvatskih voda, Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva i Zagrebačke županije proveden je projekt izgradnje kanalizacije s crpnom stanicom i pročistačem te pješačka staza u naselju Obedišće, a vrijednost projekta je iznosila preko 10 milijuna kuna.

U suradnji sa Zagrebačkom županijom tijekom 2008. i 2009. godine izvršena je dogradnja školske športske dvorane uz Osnovnu školu Milke Trnine Križ te je preuređen školski prostor. U naselju Križ izvršeno je uređenje sportskog parka, a na groblju u Križu izgrađena je nova mrtvačnica. Izvršena je rekonstrukcija Zagrebačke ulice u Križu te zamjena stare ulične mreže instalacije plina i vodovodne mreže, te također rekonstrukcija Kolodvorske ulice u Novoselcu te Čoporove i Maksimirske ulice u Križu. Kontinuirano se provodilo održavanje nerazvrstanih cesta, uređenje i obnova društvenih domova, rekonstrukcija uličnih cjevovoda i plinovoda, saniranje divljih deponija otpada te niz drugih aktivnosti i projekata.

4.5.2. Politički aspekti

Nakon demokratskih promjena početkom 1990-ih, Općina Križ se izdvojila iz Općine Ivanić-Grad te pripala Sisačko-moslavačkoj županiji, da bi nakon 1997. godine postala dio Zagrebačke županije. Politički čimbenici imali su značajan ulogu u dosadašnjem razvoju Općine Križ, budući da su općinski načelnici i članovi Općinskog vijeća kreirali smjer socio-ekonomskog razvoja. Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, uslijedili su 1993. godine prvi izbori za članove predstavničkih tijela lokalne samouprave te izbori zastupnika za Županijski dom Sabora Republike Hrvatske. Tada je na izborima za Općinsko vijeće Općine Križ najviše glasova dobila Hrvatska seljačka stranka (HSS), a zatim Hrvatsko socijalno liberalna stranka (HSL) i Hrvatska demokratska zajednica (HDZ). Godine 1997., 58,84% glasova i 7 mjesta u Općinskom vijeću dobila je koalicijska lista HSS, HSL, Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP) i Hrvatska narodna stranka (HNS), dok je HDZ dobio 41,16% glasova i 5 mjesta u Općinskom vijeću.

Krajem 1990-ih i početkom 2000-ih, u Republici Hrvatskoj su uslijedile prve značajnije promjene na političkoj sceni, budući da je 1999. godine preminuo prvi hrvatski predsjednik, a

2000. godine HDZ je na čelu Vlade Republike Hrvatske zamijenila koalicija sastavljena od šest stranaka (HSS, IDS, LS, HNS, HSLS i SDP). Na lokalnim izborima održanim 2001. godine, u Općini Križ SDP je dobio 4 mjesta, HSS 3 mjesta, HNS 2 mjesta, HDZ 2 mjesta, Nezavisna općinska lista 2 mjesta, Demokratski centar (DC) 1 mjesto, a HSLS 1 mjesto u Općinskom vijeću. Na državnoj razini 2003. godine, opet je došlo do promjena kada su HDZ i koalicijski partneri formirali Vladu Republike Hrvatske. Godine 2005., uslijedili su četvrti lokalni izbori, a najviše glasova i 4 mjesta u Vijeću dobila je koalicija SDP-HSU, dok je koalicija HSS-HNS dobila 3 mjesta, HDZ 2 mjesta, DC 2 mjesta te dvije nezavisne liste, Hrvatska stranka prava (HSP) i HSLS po jedno mjesto.

Na lokalnim izborima 2009. godine najbolje rezultate opet je imao SDP u koaliciji s DC, a neposrednim izborom za Općinsku načelnicu izabrana je SDP-ova kandidatkinja Ivana Posavec Krivec, prof. Početkom 2010-ih uslijedile su nove promjene na hrvatskoj političkoj sceni, nastale dijelom kao posljedica gospodarske krize i nastale recesije. Za predsjednika Republike Hrvatske izabran je Ivo Josipović koji na toj poziciji bio do 2015. godine kada ga je zamijenila Kolinda Grabar Kitarović. Nakon parlamentarnih izbora 2011. godine, Vladu Republike Hrvatske formirao je SDP s koalicijskim partnerima, a nakon parlamentarnih izbora 2015. godine, Vladu su sastavili HDZ s koalicijskim partnerima i predstavnicima MOST nezavisnih lista. Lokalni izbori 2013. godine donijele su promjene u Općini Križ. Hrvatski laburisti - Stranka rada dobili su 706 ili 26,39% glasova, koalicija SDP-HSU-HNS-HSLS 605 ili 22,62%, koalicija HDZ-BUZ-HČSP 459 ili 17,16%, dok su dvije kandidacijske liste grupe birača osvojile 420 ili 15,7%, odnosno 214 ili 8,0% glasova. U drugom krugu lokalnih izbora, za Općinskog načelnika Općine Križ izabran je Marko Magdić, spec. struč. oec. sa 65,15% glasova, kandidat Hrvatskih laburista – Stranke rada.

Tablica 48: Rezultati izbora za Općinsko vijeće Općine Križ 2013. godine

Općinska lista		Broj glasova	% glasova	Broj mjesta u Vijeću
1.	Hrvatski laburisti - stranka rada	706	26,39	5
2.	SDP-HSU-HNS-HSLS	605	22,62	4
3.	HDZ-BUZ-HČSP	459	17,16	3
4.	Kandidacijska lista grupe birača (Đuro Paher)	420	15,70	2
5.	Kandidacijska lista grupe birača (Zoran Borić)	214	8,00	1
6.	HSS	106	3,96	-
7.	HSP	100	3,74	-
8.	DC	65	2,43	-
Vijećnici	Hrvatski laburisti - Stranka rada: Daniel Maček, Stevo Turčinović, Radovan Rajčević, Suzana Juričić, Zdravko Halić			
	SDP-HSU-HNS-HSLS: Marijo Šiletić, Ratko Sokolić, Zdravko Hatvalić, Dubravko Bahlen			
	HDZ-BUZ-HČSP: Zlatko Hrastić, Blaž Prcela, Mario Matanić			
	Kandidacijska lista grupe birača: Đuro Paher, Mijo Kovač			
	Kandidacijska lista grupe birača: Zoran Borić			

Izvor: Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, Općina Križ (stanje svibanj 2015.)

Tablica 49: Općinski načelnici Općine Križ od 1993. godine do danas

Načelnik	Razdoblje
Marko Magdić	2013.-danas
Ivana Posavec Krivec	2009.-2013.
Đuro Paher	2008. - 2009.
Žarko Sokolić	2007. - 2008.
Đuro Paher	2005. - 2007.
Tomo Benko	2005.
Edo Bulka	2003. - 2005.
Đuro Paher	2001. - 2003.
Drago Magdić	1993.-1997. i 1997.-2001.
Stjepan Pavlek	1993.

Izvor: Općina Križ, travanj 2016. godine

4.6. Međunarodna suradnja i suradnja s drugim jedinicama lokalne samouprave

Sukladno Statutu, Općina Križ uspostavlja i održava suradnju s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj i inozemstvu ostvarujući zajednički interes u unapređivanju gospodarskog, društvenog i kulturnog razvitka. Dok Zagrebačka županija kontinuirano sudjeluje u projektima prekogranične suradnje, intenziviranje suradnje Općine Križ s drugim jedinicama lokalne samouprave može se očekivati u programskom razdoblju do 2020. i provođenjem projekata unutar programa prekogranične suradnje sa Slovenijom ili Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom.

Općina Križ održava suradnju s poduzetnicima i gospodarstvenicima koji su započeli svoje investicije na području Općine Križ te kontinuirano djeluje u smjeru uspostavljanja novih suradnji s potencijalnim investitorima. Također, Općina Križ ima kvalitetnu suradnju s predstavnicima, odnosno nositeljima izvršnih poslova u susjednim jedinicama lokalne samouprave Gradu Ivanić-Gradu i Općini Kloštar Ivanić, a s kojima dijele članstvo u zajedničkim trgovačkim društvima. Također, Sporazumom o suradnji na projektu razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa internetu u nekomercijalnim područjima Zagrebačke županije uz sufinanciranje iz fondova Europske unije između gradova Ivanić-Grad i Dugo Selo te općina Brckovljani, Kloštar Ivanić i Križ, ostvarila se kvalitetna suradnja između pet jedinica lokalne samouprave istočnog dijela Zagrebačke županije.

Jedan od primjera suradnje predstavlja i aktivno sudjelovanje Općine Križ u radu Lokalne akcijske grupe Moslavina koja će u programskom razdoblju 2014.-2020. razvojnim projektima i programima suradnje omogućiti kvalitetniju povezanost s preostalih 11 općina i gradova unutar LAG-a te s drugim LAG-ovima u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji. Zagrebačka županija kojoj Općina pripada, stalni je partner u više zajedničkih tema i projekata. Općina Križ surađuje i s nadležnim tijelima državne uprave, kao i trgovačkim društvima, javnim ustanovama i institucijama te sustavno gradi suradnju s čelnicima Županijske uprave za ceste Zagrebačke županije, Hrvatskih voda, ministarstvima u okviru projekata koji se provode, Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i drugima.

Na lokalnom nivou, Općina Križ surađuje i potiče rad udruga civilnog društva u ostvarivanju njihovih aktivnosti i inicijativa. Dobru suradnju Općina ostvaruje sa župom Uzvišenja Sv. Križa u Križu te s odgojno-obrazovnim ustanovama na području Općine, Osnovnom školom Milke Trnine Križ, Srednjom školom „Ivan Švear“ Ivanić-Grad, Izdvojena lokacija Križ i Dječjim vrtićem Križ čiji su osnivač. Osim toga, Općina Križ ponosni je nositelj naziva Općine prijatelja djece. Dugi niz godina, Općina surađuje sa značajnim hrvatskim kulturnim i obrazovnim institucijama kao što su Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu na očuvanju kulturnog i književnog značaja ostavštine profesora Josipa Badalića te Opera Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba, na očuvanju uspomene te kulturnog i glazbenog značaja operne dive Milke Trnine.

4.7. Analiza provođenja strateških i planskih dokumenata

4.7.1. Program ukupnog razvoja Općine Križ

Općina Križ 2010. godine usvojila je strateški dokument Program ukupnog razvoja Općine Križ (PUR) koji se oslanja na Regionalni operativni program Zagrebačke županije, a koji prethodi Strateškom razvojnom programu. Program ukupnog razvoja bio je prvi sveobuhvatni razvojni plan koji je osmišljen od strane Općine i drugih dionika s područja Općine, a sadrži direktne reference na nacionalne razvojne prioritete i problematiku. Također, Program je zamišljen kao instrument koji je trebao omogućiti da se sa strateškim i usklađenim razvojnim planom nastupa prema različitim investitorima i donatorima, uključujući Vladu Republike Hrvatske, Zagrebačku županiju i Europsku Uniju. Preciznije, PUR je trebao omogućiti Općini efikasno i ekonomično pristupanje programima ministarstva i pretpristupnih fondova Europske unije. Dokument se fokusirao na potrebne infrastrukturne projekte koje uključuju širenje vodoopskrbne mreže, unapređenje sustava gospodarenja otpadom, razvoj cestovne mreže, unapređenje i modernizaciju sustava obrazovanja, potporu mreži udruga te pružanje potpore poduzetnicima. Krajnji cilj projekata trebao je biti održivo iskorištavanje temeljnih resursa Općine te izmjena strukture i baze koja bi dovela do razvoja novog i vitalnog poduzetničkog modela Općine.

Predstavljena je i vizija razvoja Općine do 2017. godine, koja Općinu vidi kao centar razvoja ruralnog turizma i malog i srednjeg poduzetništva, s domaćim i stranim poduzećima s velikim udjelom novo-dodane vrijednosti. Navodi se i prepoznatljivost po turističkoj ponudi, čistom okolišu, komercijalnoj poljoprivredi i organskim poljoprivrednim proizvodima, koji se prodaju 2017. godine širom Unije te životni standard stanovništva koji se približio europskom prosjeku. Definirana su i četiri ključna razvojna cilja:

- 1. Jačanje gospodarstva temeljenog na razvoju ruralnog turizma na način koji vodi značajnom i trajnom smanjenju nezaposlenosti,*
- 2. Izgradnja infrastrukture koja je nužna za razvoj poduzetništva i mudro gospodarenje okolišem,*
- 3. Intenzivan razvoj i modernizacija obrazovnih sustava,*
- 4. Razvoj socijalne infrastrukture s ciljem poboljšanja položaja osjetljivih grupa društva.*

Predstavljani su i specifični projekti i aktivnosti koji se uslijed nedostatka financijskih sredstava, ali i drugih prioritetnijih projekata, odnosno potreba nisu proveli, poput uspostave centra za novu tehnologiju, osnivanje novinskih brošura i programa obuke za stanovnike ruralnih područja i razvoj integriranog projekta oko ideje seoskog turizma. Specifični projekt uspostave i razvoja poduzetničkih zona je djelomično proveden, budući da je Poduzetnička zona Križ I. gotovo u potpunosti opremljena komunalnom infrastrukturom te se djeluje u smjeru privlačenja investitora, dok se Poduzetnička zona Križ II. kontinuirano oprema istom. Projekti vezani uz komunalnu (vodovod i odvodnja) i prometnu infrastrukturu tek su započeli te su potrebna dodatna sredstva za njihovu provedbu. Dva projekta, odnosno aktivnosti koje se odnose na socijalnu infrastrukturu i djelatnosti su djelomično provedena. Predviđeno uspostavljanje informativno pravnog centra nije se ostvarilo, dok se aktivnosti podrške nevladinim udrugama provode kontinuirano. Iako je PUR imao dobro osmišljen koncept, ostvarivanje zacrtanih ciljeva nije se postiglo.

4.7.2. Prostorni plan uređenja Općine Križ

Godine 2004., Općinsko vijeće Općine Križ donijelo je Odluku o donošenju Prostornog plana uređenja Općine Križ kojim se utvrđuju građevinska područja naselja, namjena prostora s razmještajem gospodarskih i drugih funkcija lokalnog značaja, mreža lokalne komunalne infrastrukture i način zbrinjavanja otpada, uvjeti korištenja i zaštite prostora u odnosu na značajke područja i zahvate u prostoru, područja za koja će se izrađivati urbanistički planovi, uvjeti i pokazatelji za izradu urbanističkih planova, lokacijski uvjeti za zahvate u prostoru na područjima za koja se neće donositi drugi urbanistički planovi, lokacijski uvjeti za zahvate izvan građevinskog područja za koje se ne donose odluke o lokacijskim uvjetima te druge mjere od važnosti za prostorni razvoj, zaštitu okoliša, prirode, krajobraza, kulturnih dobara i drugih vrijednosti obuhvaćenog područja. Proteklih se godina prostor Općine uređivao i razvijao temeljem smjernica, mjera i odredbi ovog prostorno-planskog dokumenta, a trenutno su u izradi V. Izmjene i dopune. Od 2004. godine, donesene su sljedeće izmjene i dopune:

- I. Izmjene i dopune: „Glasnik Zagrebačke županije”, 19/06,
- II. (I. Ciljane) Izmjene i dopune: „Glasnik Zagrebačke županije”, 35/07,
- III. (II. Ciljane) Izmjene i dopune: „Glasnik Zagrebačke županije”, 32/12,
- IV. (III. Ciljane) Izmjene i dopune: „Glasnik Zagrebačke županije”, 15/13.

4.7.3. Strategija razvoja turizma na području Općine Križ (2015.-2020.)

Strategija razvoja turizma na području Općine Križ za razdoblje 2015.-2020. usvojena je 2014. godine kako bi se dao odgovor na pitanje kakav se turizam treba razvijati na području Općine. Dokumentom se definira turistička ponuda, ključne aktivnosti i njihovi nositelji te izvori i način privlačenja sredstava potrebnih za razvoj, a oslanja se na odrednice razvojnih i strateških dokumenata Zagrebačke županije te na Strategiju turizma Republike Hrvatske do 2020. godine. Predstavljena je i vizija razvoja Općine kao turističke destinacije koja Općinu vidi kao

kreativnu, dinamičnu i sadržajnu destinaciju, koja svojom atmosferom, ljupkom okolicom i kvalitetom ponude privlači različite segmente posjetitelja. Definirani su i sljedeći ciljevi:

- Glavni cilj: *Oblikovati destinaciju i učiniti je prepoznatljivom,*
- Podcilj 1. *Privući goste u tranzitu po autocesti* (na godišnjoj razini 15 000 dolazaka),
- Podcilj 2. *Privući izletnike* (jednodnevna turistički motivirana putovanja, na godišnjoj razini 5 000 dolazaka),
- Podcilj 3. *Privući vikend goste* (produljiti boravak izletnika generiranjem nove ponude i/ili osvojiti segment vikend aranžmana – na godišnjoj razini 500 noćenja).

Predviđeno je da se turistički razvoj temelji na prirodnoj i kulturnoj baštini te na provedbi projekata i aktivnosti poput organizacije turističkih ruta (pješačkih, biciklističkih i jahačkih) i manifestacija. Ipak, strateški dokument ne predviđa infrastrukturne projekte u turizmu koji su neophodni za značajniji razvoj turizma. Zbog nedostatka smještajnih kapaciteta te nerazvijene promocije turističke destinacije, bilo je nemoguće ostvariti zacrtan broj dolazaka posjetitelja, broj noćenja te gospodarske prihode u prve dvije godine provedbe strateškog dokumenta. Može se zaključiti kako su ciljevi ipak postavljeni preambiciozno te da je potrebno primarno razraditi marketinšku koncepciju i potaknuti aktivnosti i projekte u turizmu iskorištavanjem sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, kako bi se osigurala turistička infrastruktura te stvorila turistička ponuda koja bi bila konkurentna na tržištu.

5. SWOT analiza

SWOT analiza proizlazi iz analize stanja na području Općine Križ, a iz nje se prepoznaju razvojne potrebe i razvojni potencijali Općine. Snage predstavljaju unutarnja obilježja promatranog ruralnog područja na kojima se može temeljiti socio-ekonomski razvoj, dok slabosti predstavljaju unutarnja obilježja koja mogu onemogućiti ili ograničiti njegov razvoj. Prilike su vanjski uvjeti koji bi mogli biti prednost za područje Općine Križ i usmjereni za promicanje razvoja, dok su prijetnje vanjski uvjeti koji bi mogli biti problem ili prepreka za ruralno područje i mogu ugroziti njegov razvoj. Strategija obuhvaća SWOT analize stanja u prostoru i okolišu, stanja gospodarstva i stanja društva iz kojih je određena razvojna vizija te definirani strateški ciljevi i prioritete.

Tablica 50: SWOT analiza stanja u prostoru i okolišu

GEOPROMETNI POLOŽAJ, PRIRODNI I KULTURNI RESURSI, ZAŠTITA OKOLIŠA I PRIMARNA INFRASTRUKTURA	
SNAGE	SLABOSTI
- Očuvan okoliš (tlo, zrak i vode) - Područje povoljnih klimatskih uvjeta - Bogatstvo voda (rijeka Česma) - Područje Općine obuhvaćeno ekološkom mrežom Natura 2000 (šuma Žutica) - Prisutnost mineralnih sirovina (nafta i plina) koji su utjecali na razvoj Općine i socio-ekonomsku strukturu stanovništva - Bogatstvo šuma (šuma Žutica i Veliki Jantak) na čijem se resursu razvija drvoprerađivačka industrija - Velika biološka i krajobrazna raznolikost područja (krajolik naselja Križ) - Velik broj kulturnih dobara (arheološko nalazište Sipčina i sakralni objekti) - Velik broj objekata i lokaliteta tradicijske baštine (drvena arhitektura) te postojanje nematerijalne kulturne baštine - Organizirano prikupljanje komunalnog otpada - Uključivanje djece i mladih u procese zaštite okoliša - Povoljan geoprometni položaj (autocesta A3 i željeznica) i blizina Zagrebu - Postojanje željezničkog kolodvora Novoselec za putnički promet - Izgrađena mreža županijskih cesta - Organizirana vodoopskrba na području Općine - Omogućena plinoopskrba na području Općine - Infrastrukturno opremljeno groblje u Križu	- Nedovoljno iskorištene prirodne (čisto tlo, vode i očuvan zrak) i klimatske prednosti područja - Nedovoljna valorizacija prirodne baštine i krajobraza - Nedovoljna prepoznatljivost područja - Neodgovorno ponašanje pojedinaca i skupina u vezi okoliša te stvaranje divljih odlagališta smeća - Niska energetska učinkovitost stambenih zgrada i kućanstava - Nizak udio korištenja OIE - Nedostatna iskorištenost kulturne baštine u razvoju turizma - Zanemarivanje kulturne baštine - Nedostatak općinskog centra (trga) - Nedostatak kvalitetnih prometnica na lokalnoj razini (neizgrađene i nerekonstruirane nerazvrstane ceste i lokalne ceste poput Staklene ulice, Školske ulice, Drvodjelske ulice, Ulice S. Matkovića, Moslavačke ulice, Vinogradske ulice te drugih nerazvrstanih cesta u općinskim naseljima) - Željeznička infrastruktura je neadekvatna te pravac ima jedan kolosijek - Povećana nesigurnost sudionika u prometu (posebice djece) uslijed nedostatka prometne signalizacije - Nesređeni imovinsko-pravni odnosi - Nedovršen kanalizacijski sustav - Nedostatak vodoopskrbe u pojedinim dijelovima općinskih naselja te dijelovi sustava vodoopskrbe koji zahtijeva rekonstrukciju

	• Nedostatak linija javnog autobusnog prijevoza • Nerazvijen sustav širokopojasnog pristupa internetu • Nedostatak odarnice na groblju u Rečici Kriškoj
PRIJEDLOGI	PRIJETNJE
• Valorizacija i zaštita okoliša i krajolika, posebice onih u ekološkoj mreži Natura 2000 • Iskorištavanje sredstava iz fondova za poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije • Rastući interes za ulaganje u OIE • Provođenje edukativnih aktivnosti o važnosti zaštite okoliša • Porast svijesti o zaštiti kulturne baštine • Povećanje interesa turista za aktivne oblike turizma temeljene na prirodnim vrijednostima te na kulturnoj baštini • Iskorištavanje sredstava iz EFRR-a za revitalizaciju kulturne baštine i razvoj turizma • Poticanje marketinga i razvoja turističke destinacije Općine Križ • Značajnija valorizacija geoprometnog položaja (privlačenje investicija u poduzetničke zone) • Izgradnja i uređenje općinskog centra (trga) • Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i nerazvrstanih cesta • Rekonstrukcija željezničke infrastrukture • Postavljanje prometne signalizacije na lokalnim prometnicama • Izgradnja kanalizacijskog sustava • Izgradnja vodoopskrbe u Širincu te rekonstrukcija vodovodnih cijevi • Razvoj sustava širokopojasnog pristupa internetu • Korištenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova za infrastrukturne projekte	• Nekontrolirano iskorištavanje prirodnih resursa koje može ugroziti okoliš i dugoročno naštetiti razvoju gospodarstva • Nekontrolirano iskorištavanje šuma i eksploatacija mineralnih sirovina u šumi Žutica može ugroziti bioraznolikost u tom području ekološke mreže Natura 2000 • Nesređeno i nedovoljno jasno nacionalno zakonodavstvo uz preklapanje ovlasti različitih nadležnih institucija • Nedostatak preciznih podataka o mogućnostima održivog korištenja biološke raznolikosti područja • Nedovoljna komunikacija i uključenost svih dionika u planiranje, pripremu i provedbu projekata u području infrastrukture, zaštite okoliša i energetske učinkovitosti • Nedostatak financijskih sredstava za projekte očuvanja okoliša i prirodne baštine • Nedostatak financijskih sredstava za infrastrukturne projekte • Izostajanje investicijskih projekata uslijed nerješavanja imovinsko-pravnih odnosa • Klimatske promjene i razne bolesti šuma • Iseljavanje stanovništva uslijed nedovoljne opremljenosti komunalnom infrastrukturom

Tablica 51: SWOT analiza ljudskih resursa i društvenih djelatnosti u Općini Križ

LJUDSKI RESURSI, SOCIJALNO UKLJUČIVANJE, ODGOJ I OBRAZOVANJE, DRUŠTVENA I ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA			
SNAGE		SLABOSTI	
• Prostor kontinuirane naseljenosti i jedna od stanovništvom brojnijih općina u Zagrebačkoj županiji • Razvijena mreža općinskih naselja • Postojanje pojedinaca i skupina ljudi koji su inicijatori razvoja na području Općine • Organizirani redovni cjelodnevni programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja • Organizirano osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje na području Općine (Osnovna škola Milke Trnine Križ i Srednja škola „Ivan Švear“, izdvojena lokacija Križ) • Organizirana primarna zdravstvena zaštita na području Općine • Organizirana socijalna skrb preko Centra za socijalnu skrb Ivanić-Grad • Omogućeno ostvarivanje socijalnih prava i dobivanje pomoći od strane Općine • Omogućeno ostvarivanje učeničkih i studentskih stipendija od strane Općine • Velik broj aktivnih udruga civilnog društva u područjima sporta, kulture, vatrogastva i drugim područjima • Općina Križ uključena u rad Lokalne akcijske grupe Moslavina • Angažiranost lokalne vlasti u socio-ekonomskom razvoju • Postojanje školske sportske dvorane • Sufinanciranje prijevoza za studente s područja Općine Križ		• Nepovoljni demografski trendovi (prisutan negativni prirodni prirast i starenje stanovništva) • Nepovoljnija obrazovna struktura u odnosu na strukturu stanovništva Županije • Nedostatak radnih mjesta što rezultira iseljavanjem obrazovanih i mladih kadrova • Koncentracija stanovništva u Križu i Novoselcu te smanjenje broja stanovništva u manjim naseljima • Nezainteresiranost stanovništva u razvojnim projektima i aktivnostima te zatvorenost prema novitetima • Slaba umreženost lokalnih dionika • Povećanje broja stanovnika koji primaju socijalnu pomoć • Nedovoljni prostorni kapaciteti Dječjeg vrtića Križ (neadekvatnost objekata za obavljanje predškolskih programa) • Niska energetska učinkovitost objekata javne namjene • Na području Općine postoji samo jedan smjer (gimnazijski) u izdvojenoj lokaciji Križ Srednje škole „Ivan Švear“ Ivanić-Grad • Smanjen interes stanovništva, posebice mladih, za uključivanje u rad udruga • Nedostatak pojedine sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja (sportske tribine, dječja igrališta, umjetna trava) • Neadekvatni objekti za obavljanje društvenih djelatnosti (vatrogasni domovi, društveni domovi, Dom kulture Josip Badalić, stara zgrada - u parku Križ, Trg Sv. Križa)	
PRILIKE		PRIJETNJE	
• Korištenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razvoj infrastrukture i razvoj ljudskih resursa • Upoznavanje stanovništva o mogućnostima korištenja sredstava iz ESI fondova • Doseljavanje obrazovanog i mladog stanovništva s djecom • Slaba umreženost lokalnih dionika • Povećanje energetske učinkovitosti objekata javne namjene • Poticanje stanovništva, posebice mladih, za uključivanje u rad udruga		• Daljnje iseljavanje mladog i obrazovanog stanovništva • Depopulacija stanovništva • Starenje i odumiranje stanovništva koje ima tradicijska znanja i vještine • Nedovoljno usklađen i poticajan zakonski i institucionalni okvir na razini cijele Hrvatske • Siromaštvo i socijalna isključenost ugroženih skupina stanovništva • Nedovoljna suradnja udruga s javnom upravom i lokalnim stanovništvom	

- Mobilnost učenika s područja Općine
- Mobilnost službenika Općine Križ
- Mobilnost djelatnika odgojno-obrazovnih i drugih ustanova
- U skladu s potrebama povećati broj smjerova srednjoškolskog obrazovanja
- Provođenje programa preventivne zdravstvene zaštite
- Izgradnja novog objekta Dječjeg vrtića u Križu
- Izgradnja pojedine sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja (sportske tribine, dječja igrališta, umjetna trava)
- Izgradnja i rekonstrukcija objekata za obavljanje društvenih djelatnosti (društveni domovi, Dom kulture Josip Badalić, stara zgrada - u parku Križ, Trg Sv. Križa)
- Neiskorištavanje sredstava iz ESI fondova uslijed needuciranosti i nezainteresiranosti stanovništva

Tablica 52: SWOT analiza gospodarstva u Općini Križ

GOSPODARSTVO	
SNAGE	SLABOSTI
• Blizina tržištu (autocesta A3 i Grad Zagreb) • Tradicija poljoprivredne proizvodnje • Proizvodnja kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda (jagoda, jabuka, med) • Registriran velik broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i postojanje poljoprivredne zadruge • Puno slobodnih i očuvanih poljoprivrednih zemljišta • Eksploatacija mineralnih sirovina (nafte i plina) na poljima Žutica, Bunjani i Šumećani • Postojanje drvoprerađivačkih kapaciteta u privatnom sektoru (dugogodišnja tradicija) • Postojanje metaloprerađivačkih poduzeća • Postojanje malih i srednjih poduzeća i obrta • Postojanje poduzetničke infrastrukture (Poduzetnička zona I Križ i Poduzetnička zona II Križ) • Postojanje inicijativa za razvoj turizma (lokalna vlast, pojedinci i privatnici) • Korištenje poticaja u poljoprivredi i poduzetništvu	• Područje koje prema indeksu razvijenosti zaostaje za nacionalnim prosjekom • Napuštanje poljoprivredne proizvodnje i zapuštanje poljoprivrednih zemljišta • Neiskorišten potencijal ekološke proizvodnje • Nedostatak prerađivačkih kapaciteta za prerađu poljoprivrednih proizvoda • Usitnjenost poljoprivrednih zemljišta • Proizvodnja za vlastite potrebe te nekonkurentnosti na tržištu • Nedostatak promocije i nedostatak brendiranih poljoprivrednih proizvoda • Nedostatak navodnjavanih površina • Ovisnost poljoprivrednika o državnim poticajima • Nepovezanost drvoprerađivačkih poduzeća • Nedostatak institucija na lokalnoj razini koji pružaju potporu razvoju gospodarstva • Nedostatak suradnje među malim i srednjim poduzećima • Nedostatak poduzetničkih inicijativa • Nedostatak novih tehnologija i kadrova koji koriste nove tehnologije • Nerazvijen turizam i nedostatak turističkih sadržaja • Nedostatne poticajne mjere za razvoj poljoprivrede i poduzetništva • Nedovoljna infrastrukturna opremljenost poduzetničkih zona
PRILIKE	PRIJETNJE
• Korištenje sredstava iz ESI fondova za razvoj poljoprivrede (poticanje razvoja mladih i malih poljoprivrednika, razvoj infrastrukture) • Komasacija i navodnjavanje poljoprivrednih zemljišta • Iskorištavanje poticajnih mjera Zagrebačke županije i Općine Križ • Razvoj poljoprivredne proizvodnje te plasiranje proizvoda prije svega na tržište Grada Zagreba • Transformacija tradicionalne poljoprivrede prema zahtjevima potrošača (npr. ekološka proizvodnja) • Korištenje sredstava iz ESI fondova za razvoj MSP-ova i turizma (poticanje poduzetništva, razvoj infrastrukture i proizvodnih kapaciteta)	• Nova gospodarska kriza i recesija • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi poljoprivrednih zemljišta što otežava komasaciju • Nedostatak financijskih sredstava za sufinanciranje razvojnih projekata • Nedovoljno usklađen i poticajan zakonski i institucionalni okvir na razini cijele Hrvatske koji se odnosi na poljoprivredu te malo i srednje poduzetništvo • Izostanak javno-privatnog partnerstva • Neiskorištavanje sredstava iz ESI fondova uslijed needuciranosti i nezainteresiranosti poljoprivrednika i poduzetnika • Nekontrolirani uvoz poljoprivrednih proizvoda kojima poljoprivrednici ne mogu konkurirati

• Iskorištavanje poticajnih mjera za razvoj drvoprerađivačke industrije • Poticajne mjere Republike Hrvatske za marketinške aktivnosti i razvoj novih turističkih proizvoda • Iskorištavanje prirodne i kulturne baštine u razvoju turizma te razvoj novih kreativnih turističkih sadržaja	• Nerazvijeno tržište za poljoprivredne i drvene proizvode • Nezainteresiranost turista i posjetitelja za turističku destinaciju Općina Križ

Generalno se može zaključiti kako su slabosti u Općini Križ izraženije u odnosu na snage, ali isto tako postoje mnogobrojne prilike da se sustavno i kvalitetno pristupi njihovom rješavanju. Primjenom SWOT analize postavljena je vizija i strateški ciljevi razvoja Općine Križ koji se temelje na ulaganjima u razvoj gospodarstva (poljoprivreda, malo i srednje poduzetništvo i turizam), infrastrukture i unapređenje stanja okoliša, razvoj društvenih djelatnosti, uspostavu socijalno osjetljivog društva te uspostavu sposobne javne samouprave. Maksimalnim angažiranjem lokalne samouprave i drugih lokalnih dionika, u razdoblju do 2021. godine nastojat će se iskoristiti navedene prilike te ostvariti socio-ekonomski razvoj Općine, odnosno uspješno implementirati vizija razvoja.

6. Vizija i strateški ciljevi

Strateški razvojni program Općine Križ predstavlja strateški okvir koji pruža smjernice i mjere za ostvarivanje definiranih strateških ciljeva. Definiranje vizije i strateških ciljeva predstavlja strateški element planiranja razvoja, a prethodio mu je proces analize stanja i potencijala koji se temelji na SWOT analizi tri sektora (stanje u prostoru i zaštita okoliša, gospodarstvo i lokalna zajednica). Vizija Općine Križ opisuje stanje čijem postizanju Općina Križ teži do 2021. godine, a koja će se postići ostvarivanjem tri strateška cilja s pripadajućim prioritetima i mjerama.

6.1. Vizija Općine Križ

Vizija predstavlja smjer i ideju razvoja Općine Križ, formuliranu kao jasnu i fokusiranu predodžbu željene promjene. Ona integrira sve ono čime Općina Križ raspolaže, očuvan okoliš i prepoznatljiv krajolik, bogatu kulturno-povijesnu i tradicijsku baštinu, razvijenu društvenu i poduzetničku infrastrukturu te socijalnu uključenost i osjetljivost lokalnog stanovništva na ugrožene skupine društva. Provedbom razvojnih projekata u sektorima gospodarstva, društva te prometne i komunalne infrastrukture, uz uvažavanje načela održivosti i zaštite okoliša, moguće je ostvariti zacrtanu viziju razvoja do 2021. godine koja glasi **Općina Križ - konkurentna, razvijena, inovativna sredina s visokom kvalitetom življenja.**

Slika 25: Vizualno rješenje Općine Križ s definiranom vizijom

U ostvarivanju vizije trebaju biti uključeni svi dionici s područja Općine Križ. Do 2021. godine, dionici će provedbom projekata financiranih iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova te provedbom aktivnosti financiranih vlastitim sredstvima doprinijeti ostvarivanju vizije. Općina može postati suvremena, otvorena i prepoznatljiva jedinica lokalne samouprave s diverzificiranim gospodarstvom, odnosno sredina gdje se ekološka poljoprivreda, poduzetništvo i turizam temelje na inovacijama, znanju i kreativnosti te na održivoj valorizaciji prirodnih i kulturnih resursa. Visoka kvaliteta života lokalnog stanovništva ostvarit će se poticanjem aktivnog uključivanja u organizacije civilnog sektora, a kvalitetan boravak posjetitelja i privlačenje investitora osigurat će se visokim stupnjem infrastrukturne opremljenosti i brigom o zaštiti okoliša i prirode.

S obzirom na postojeće resurse te mogućnosti lokalne samouprave, kao i brojnosti i zainteresiranosti ostalih lokalnih dionika, zaključuje se kako je vizija realno utemeljena i odražava potrebe i očekivanja lokalnog stanovništva, a istovremeno i ambiciozna i motivirajuća u razdoblju koje je uslijedilo nakon gospodarske krize i posljedica koje su se dogodile.

6.2. Strateški ciljevi

Ciljevi su sažete izjave koje opisuju planiranu promjenu koju treba postići, a odnose se na specifične izazove s kojima je suočena Općina Križ. Formulirani su i fokusirani na pojedine sektore, izvedivi i ostvarivi su unutar vremenskog perioda za koji je dokument izrađen, mjerljivi su te kompatibilni, odnosno međusobno se nadopunjuju, što je ključno za strateški dokument kojim se nastoji riješiti skup različitih problema. Ovisno o broju i tipu prepoznatih potreba, utvrđena su tri strateška cilja razvoja koji bi doprinijeli ostvarivanju vizije, a usklađeni su sa strateškim ciljevima europskih, nacionalnih i regionalnih strateških dokumenata. Prilikom definiranja ciljeva, u obzir su se uzeli gospodarski trendovi koji su prisutni te prepoznati resursi i potencijali, kao i mogućnosti provedbe s obzirom na unutarnje kapacitete javne samouprave.

Tablica 53: Strateški ciljevi razvoja Općine Križ

Strateški ciljevi		
Strateški cilj 1.	Strateški cilj 2.	Strateški cilj 3.
Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja	Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama	Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora

Tablica 54: Objašnjenje strateških ciljeva razvoja Općine Križ

Objašnjenje strateških ciljeva
Strateški cilj 1. Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja
Općina Križ svoj socio-ekonomski razvoj temelji na načelima održivog razvoja koji podrazumijeva očuvanje okoliša i održivo korištenje prostora i resursa s kojim raspolaže. Općinu karakterizira nedovoljna valorizacija prirodne baštine i krajolika, neodgovorno ponašanje pojedinaca i skupina u okolišu, stvaranje divljih odlagališta smeća, nizak udio obnovljivih izvora energije, niska energetska učinkovitost objekata javne i privatne namjene, nedostatak općinskog centra i nedostatak kvalitetnih prometnica te nerazvijen sustav širokopojasnog pristupa internetu. Stanje opće komunalne infrastrukture je zadovoljavajuće u većim općinskim naseljima, ali ipak daleko od europskih standarda. SWOT analizom kao snaga prepoznat je očuvan okoliš i prisutnost mineralnih sirovina i bogatstvo šuma na temelju kojih se razvijalo gospodarstvo Općine te povoljan geoprometni položaj, odnosno blizina Grada Zagreba te dostupnost autoceste A3 i željezničkog prometa na kojima je potrebno temeljiti budući razvoj. U Općini je potrebno optimalno upravljati prostorom kroz usklađeno prostorno planiranje, učinkovito gospodarenje otpadom te izgrađenu kvalitetnu i suvremenu komunalnu i prometnu infrastrukturu, kao i kroz poticanje povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. Krajnji cilj koji se nastoji postići ulaganjem u infrastrukturu je uređenost, organiziranost, dostupnost te racionalnost i funkcionalnost prostora Općine kojim se osiguravaju uvjeti za neometan daljnji razvoj i širenje. Također, za okolišno prihvatljivu Općinu Križ bit će potrebno provoditi aktivnosti edukacije lokalnog stanovništva, posebice djece i mladih kako bi se djelovalo u stvaranju svijesti o važnosti zaštite okoliša. Kvalitetna komunalna i prometna infrastruktura te očuvan okoliš preduvjet su osiguravanja visoke kvalitete življenja. Suvremeni razvojni trendovi i način življenja zahtijevaju ulaganja u rekonstrukciju neadekvatne i izgradnju komunalne infrastrukture, posebice sustava vodoopskrbe i odvodnje te rekonstrukciju i izgradnju prometne infrastrukture. Povezanost s drugim ciljevima Strateškog razvojnog programa vidljiva je u činjenici da je infrastruktura preduvjet učinkovitog i konkurentnog gospodarstva, a visok stupanj infrastrukturne opremljenosti predstavljao bi poticaj stanovništva na ostanak u Općini te doseljavanje novih stanovnika. Također, prilikom planiranja svih projekata na području Općine u svim sektorima djelatnosti, bit će potrebno voditi brigu o očuvanju okoliša i prirodnih resursa.
Strateški cilj 2. Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama
Tijekom proteklih desetljeća, gospodarstvo Općine Križ se razvijalo na temelju eksploatacije mineralnih sirovina (nafta i plina) te iskorištavanju drvne sirovine. Gospodarstvo Općine Križ danas karakterizira tradicija poljoprivredne proizvodnje, proizvodnja kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda, velik broj registriranih OPG-ova, broj slobodnih i očuvanih poljoprivrednih zemljišta, postojanje malih i srednjih poduzeća te korištenje poticaja u poljoprivredi i poduzetništvu, kao i mogućnost razvoja turizma. Posebnu snagu gospodarstva predstavlja postojanje poduzetničke infrastrukture koja se nalazi u neposrednoj blizini čvora Križ autoceste A3 i blizini Zagreba. Ipak, uslijed negativnih trendova na globalnom i nacionalnom tržištu, gospodarstvo Općine Križ se nalazi u velikim problemima. Naime, područje prema indeksu razvijenosti zaostaje za nacionalnim prosjekom, poljoprivreda je nekonkurentna i zapostavljena, neiskorišten je potencijal ekološke proizvodnje, izražen je nedostatak suradnje među malim i srednjim poduzećima, prisutan je nedostatak novih tehnologija i kadrova koji koriste nove tehnologije, nedovoljno je razvijena turistička ponuda te su nedostatne poticajne mjere za razvoj poljoprivrede i poduzetništva. Strategijom Europa 2020 definira se prioritet pametnog rasta koji za cilj ima utjecati na rast malog i srednjeg poduzetništva pri čemu se ne očekuje samo rezultat poboljšanja poslovanja već u vidu unapređenja tehnologija i tipova upravljanja korištenih u proizvodnji i poslovanju. Dugoročno se očekuje utjecaj na inovativnost proizvoda te primjenu istih u lokalnom poslovnom okruženju. Upravo je inovativnost u Europskoj uniji prepoznata kao jedan od ciljeva, čije će ostvarivanje biti izazov, budući da samo inovativnost, istraživanje i napredak u korištenju tehnologije može donijeti očekivani rast bez obzira

o kojem se sektoru radi. Za pokretanje inovacija bit će potrebna potpora lokalne vlasti, a male i srednje poduzetnike bit će potrebno poticati i ukazivati na važnost istraživanja i ulaganja u proizvode kako bi se omogućila njihova konkurentnost na tržištu.

Unutar cilja nastojat će se unaprijediti ruralno područje jačanjem poljoprivredne proizvodnje i ulaganjem u revitalizaciju šumskih površina kroz mjere ulaganja u šumsku infrastrukturu, stvaranje kapaciteta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, ulaganje u ekološki prihvatljivu poljoprivredu te preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih i šumskih proizvoda. Razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva i obrta postigao bi se unapređenjem investicijskog okruženja i poduzetničke klime, ulaganjem u poduzetničku infrastrukturu, razvoj i promociju tradicijskog obrta i društvenog poduzetništva te proširenje postojećih i izgradnju novih poduzetničkih postrojenja. Privlačenjem stranih i domaćih investitora na ulaganje u poduzetničke zone omogućilo bi se zapošljavanje lokalnog stanovništva. Posebna pažnja bit će pridodana razvoju turizma koji bi se temeljio na kulturnim i prirodnim vrijednostima te na organizaciji kulturnih, sportskih i drugih manifestacija, uz pretpostavku osmišljenog marketinškog koncepta za provedbu aktivnosti. U razdoblju do 2021. godine, veliku priliku u postizanju ovog cilja predstavljaju sredstva iz fondova Europske unije kojima se pruža mogućnost ulaganja u ljudske resurse te u infrastrukturu s ciljem povećanja zaposlenosti i zadržavanja stanovništva koje se uslijed nedostatka radnih mjesta i općeg nezadovoljstva odlučilo iseliti.

Strateški cilj 3. Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora

Kvaliteta življenja na području Općine Križ, osim o stanju u okolišu i izgrađenosti infrastrukture, ovisi i o kvaliteti i dostupnosti društvenih djelatnosti i infrastrukture. Općinu Križ obilježavaju negativni demografski trendovi (negativni prirodni prirast i starenje stanovništva), nepovoljnija obrazovna struktura stanovništva u odnosu na nacionalnu, nedostatak radnih mjesta za visokoobrazovne radnike, slaba umreženost lokalnih dionika, povećanje broja stanovnika koji primaju socijalnu pomoć, nedovoljni kapaciteti ustanove za predškolsko obrazovanje, nedostatak sportsko-rekreacijskih sadržaja te smanjen interes mladih za uključivanje u rad udruga civilnog društva. Promjene u odgojno-obrazovnom sustavu nužne su kako bi se uskladili zahtjevi tržišta s obrazovnim sustavom te kako bi stanovništvo postalo što konkurentnije na tržištu. Na području Općine potrebna je obnova infrastrukture i opreme u odgojno-obrazovnim ustanovama s ciljem veće dostupnosti i kvalitete usluga koje one pružaju te provedba odgojno-obrazovnih programa kako bi se povećala socijalna uključenost u Općini. Provedbom programa u zdravstvu, unaprijedila bi se svijest stanovništva o brizi za vlastito zdravlje.

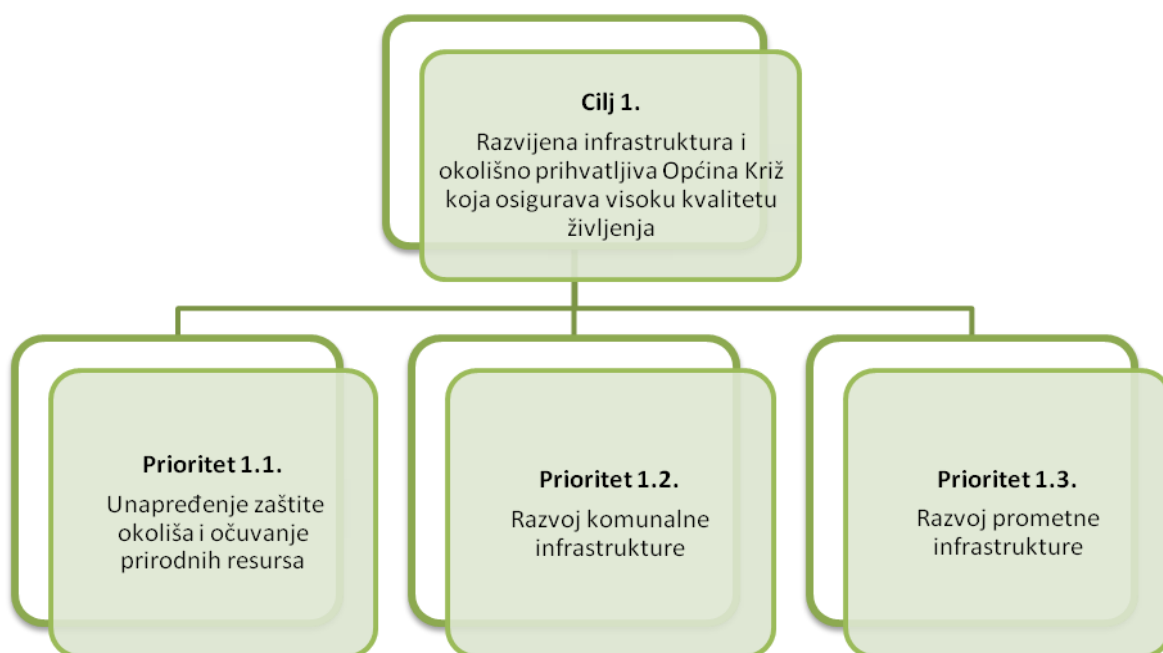
Nosiocima društvenog razvoja na području Općine smatraju se udruge civilnog društva, odnosno kulturne, sportske, odgojno-obrazovne i druge organizacije koje potiču, promiču aktivno građanstvo i u svoj rad uključuju mlade i ugrožene skupine društva s područja Općine Križ. Poticanjem rada udruga i provedbom projekata čiji su oni nosioci, zaustavili bi se negativni socio-ekonomski trendovi iseljavanja koji su dijelom potaknuti nedostatkom kulturnih i zabavnih sadržaja te malom mogućnošću zapošljavanja. Za ispunjenje ovog cilja, bit će nužno primjenjivati načela društvene odgovornosti i korisnosti uz transparentno korištenje proračunskih sredstava. Stanje i nedostatak pojedine društvene i sportsko-rekreacijske infrastrukture utječe na smanjeno uključivanje mladih u rad kulturnih i sportskih udruga civilnog društva, a ulaganje u infrastrukturu bi između ostalog potaknulo veće uključivanje i uspostavljanje suradnje s udrugama civilnog društva iz drugih općina i gradova. Poticanjem na bavljenje sportom i rekreacijom rezultirao bi zdravim načinom života te bi mladi i ostalo stanovništvo kvalitetno provelo svoje slobodno vrijeme. U postizanju ovog cilja bit će potrebno podići kvalitetu javne samouprave, potporne institucije u razvoju, poticanjem cjeloživotnog učenja i mobilnosti službenika čime bi se stvorili administrativni kapaciteti za provedbu razvojnih projekata i pružanju potpore lokalnim dionicima u njihovim projektima. Povezanost s drugim ciljevima vidljiva je upravo u jačanju kapaciteta javne samouprave koja pruža potporu lokalnim dionicima u njihovim razvojnim projektima te postizanju većeg stupnja indeksa razvijenosti.

7. Razvojni prioriteti, mjere i aktivnosti

7.1. Razvojni prioriteti i mjere

Razvojni prioriteti identificirani u Općini Križ predstavljaju razradu ciljeva, logično proizlaze iz istih te konkretiziraju postavljene ciljeve. Definirani razvojni prioriteti su mjerljivi, ostvarivi, jasno formulirani, međusobno se ne preklapaju te su sveobuhvatni. U skladu su s prioritetima utvrđenim dokumentima višeg reda, a predstavljaju društveno odgovorne i okolišno prihvatljive razvojne prioritete. Prioriteti daju okvir za pripremu i izradu konkretnih razvojnih projekata postavljenih unutar mjera koji predstavljaju najvažniji dio Strateškog razvojnog programa. Mjere razvoja Općine Križ predstavljaju daljnju razradu prioriteta, odnosno obuhvaćaju niz specifičnih i konkretnih aktivnosti i projekata čija realizacija doprinosi ostvarenju prioriteta i ciljeva. Prioriteti po svom sadržaju objedinjuju određeni broj mjera koje su tematski slične ili komplementarne.

7.1.1. Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.

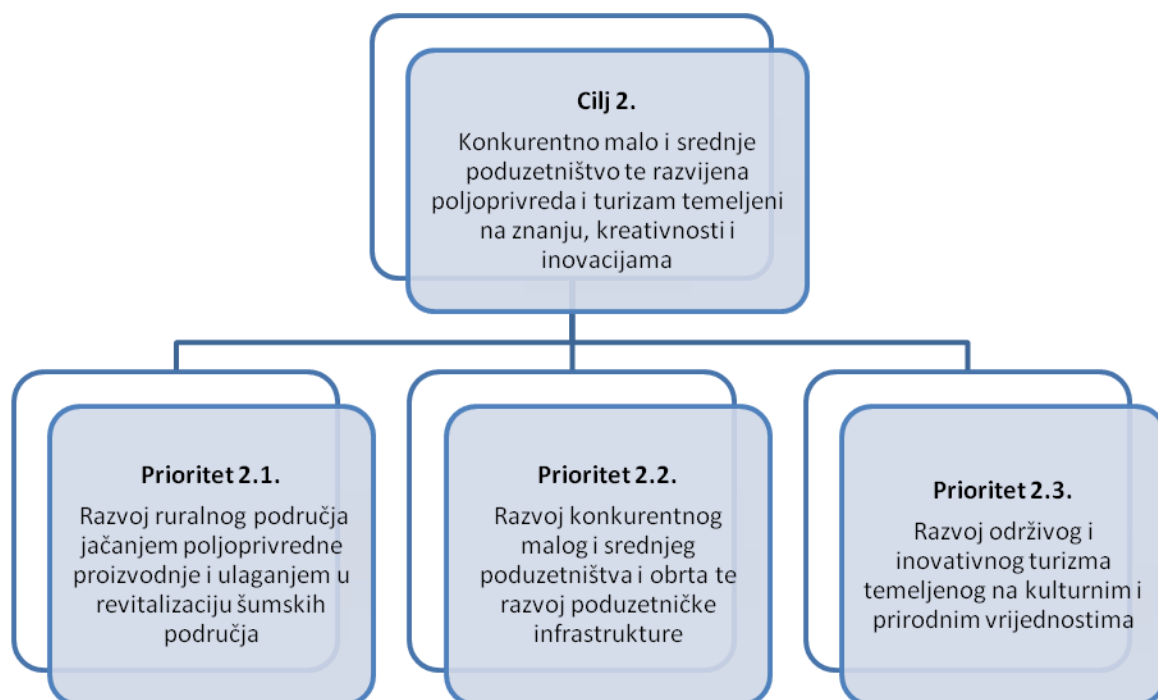

Slika 26: Prioriteti strateškog cilja 1.

Tablica 55: Prioriteti i mjere strateškog cilja 1.

Prioriteti i mjere strateškog cilja 1. Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja	
Prioritet 1.1. Unapređenje zaštite okoliša i očuvanje prirodnih resursa	
Mjera 1.1.1.	Održiv razvoj temeljen na odgovornom ponašanju prema prirodi i okolišu
Mjera 1.1.2.	Poticanje povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije
Prioritet 1.2. Razvoj komunalne infrastrukture	
Mjera 1.2.1.	Izgradnja sustava vodoopskrbe i odvodnje te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda
Mjera 1.2.2.	Izgradnja i rekonstrukcija telekomunikacijske mreže i energetskih sustava
Mjera 1.2.3.	Opremanje groblja te izgradnja i uređenje javnih površina
Prioritet 1.3. Razvoj prometne infrastrukture	
Mjera 1.3.1.	Izgradnja i modernizacija nerazvrstanih i lokalnih cesta
Mjera 1.3.2.	Rekonstrukcija i modernizacija ostale prometne infrastrukture

7.1.2. Prioriteti i mjere strateškog cilja 2.

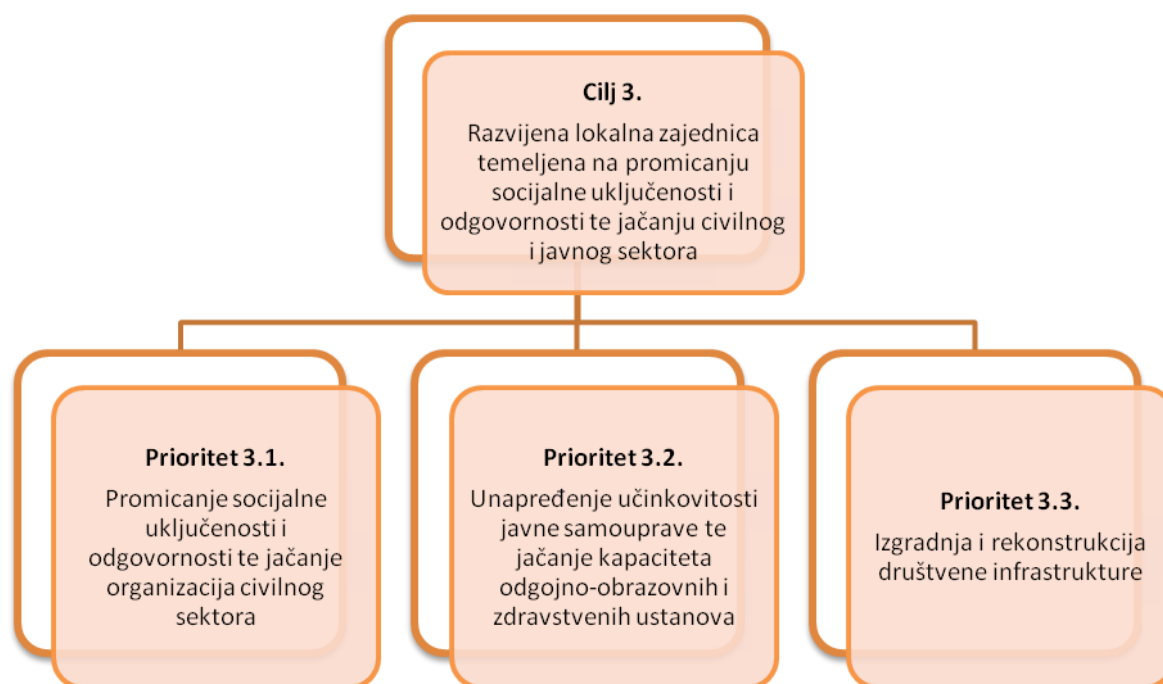

Slika 27: Prioriteti strateškog cilja 2.

Tablica 56: Prioriteti i mjere strateškog cilja 2.

Prioriteti i mjere strateškog cilja 2. Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama	
Prioritet 2.1. Razvoj ruralnog područja jačanjem poljoprivredne proizvodnje i ulaganjem u revitalizaciju šumskih područja	
Mjera 2.1.1.	Ulaganje u šumsku infrastrukturu
Mjera 2.1.2.	Stvaranje kapaciteta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti
Mjera 2.1.3.	Ulaganje u ekološki prihvatljivu poljoprivrednu proizvodnju
Mjera 2.1.4.	Ulaganje u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih i šumskih proizvoda
Prioritet 2.2. Razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva i obrta te razvoj poduzetničke infrastrukture	
Mjera 2.2.1.	Unapređenje investicijskog okruženja i poduzetničke klime
Mjera 2.2.2.	Ulaganje u poduzetničku infrastrukturu
Mjera 2.2.3.	Razvoj i promocija tradicijskog obrta i društvenog poduzetništva
Mjera 2.2.4.	Proširenje postojećih kapaciteta i izgradnja novih poduzetničkih postrojenja
Prioritet 2.3. Razvoj održivog i inovativnog turizma temeljenog na kulturnim i prirodnim vrijednostima	
Mjera 2.3.1.	Razvoj turističke ponude i poticanje brendiranja turističkih proizvoda
Mjera 2.3.2.	Promocija i brendiranje turističke ponude

7.1.3. Prioriteti i mjere strateškog cilja 3.

Slika 28: Prioriteti strateškog cilja 3.

Tablica 57: Prioriteti i mjere strateškog cilja 3.

Prioriteti i mjere strateškog cilja 3. Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora	
Prioritet 3.1. Promicanje socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanje organizacija civilnog sektora	
Mjera 3.1.1.	Poticanje aktivnosti organizacija civilnog sektora u kulturi i drugim područjima djelatnosti
Mjera 3.1.2.	Organizacija sportskih manifestacija i poticanje aktivnosti sportskih klubova
Prioritet 3.2. Unapređenje učinkovitosti javne samouprave te jačanje kapaciteta odgojno-obrazovnih i zdravstvenih ustanova	
Mjera 3.2.1.	Unapređenje organizacije i rada Općine Križ te poticanje suradnje s javnim i privatnim sektorom
Mjera 3.2.2.	Podizanje kvalitete predškolskog odgoja
Mjera 3.2.3.	Podizanje kvalitete osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja i povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju
Mjera 3.2.4.	Unapređenje kvalitete i dostupnosti preventivnih i zdravstvenih usluga
Prioritet 3.3. Izgradnja i rekonstrukcija društvene infrastrukture	
Mjera 3.3.1.	Izgradnja novih kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova
Mjera 3.3.2.	Izgradnja sportsko-rekreacijskih sadržaja
Mjera 3.3.3.	Izgradnja i rekonstrukcija infrastrukture namijenjene organizacijama civilnog sektora
Mjera 3.3.4.	Pružanje jednakih mogućnosti svim stanovnicima Općine Križ

7.2. Akcijski plan provedbe Strateškog razvojnog programa

Akcijski plan omogućuje strukturiran pregled svih projekata i aktivnosti potrebnih za provedbu Strateškog razvojnog programa Općine Križ u razdoblju 2016.-2021. godine. Plan predviđa pojedine projektne ideje unutar tri strateška cilja, odnosno pripadajućih prioriteta i mjera za koje dionici usuglašavaju da će zajedničkim djelovanjem nastojati realizirati u novom programskom razdoblju i time ostvariti definirane ciljeve. Kako bi se osiguralo učinkovito upravljanje planiranim aktivnostima, detaljno je pripremljen i razrađen Akcijski plan koji se sastoji od glavnih elemenata predstavljenih u sljedećoj tablici.

Tablica 58: Elementi Akcijskog plana

Element	Opis elementa
1. Nositelji i sudionici	Nositelji projekta su fizičke ili pravne osobe inicijatori, naručitelji provoditelji projekata i aktivnosti, dok se ostalim sudionicima projekta smatraju pokrovitelji projekata i aktivnosti, ulagači iz privatnog i javnog sektora, voditelji projekata, suradnici i ostali sudionici koji doprinose provedbi projekta ili aktivnosti.
2. Stupanj prioriteta	Pojedini projekti i aktivnosti te njihova realizacija prioritetniji su od drugih čija bi realizacija imala manji utjecaj na postizanje definiranih ciljeva. Stupnjevi prioriteta su sljedeći: I. Od velikog značaja II. Srednji značaj III. Malen značaj
3. Stupanj pripremljenosti	Kategorije spremnosti za provedbu projekta ili aktivnosti su: I. Idejna faza (niski stupanj spremnosti za provedbu) – projektni prijedlozi i prijedlozi aktivnosti nisu detaljno razrađeni, troškovi nisu detaljno definirani i nisu u potpunosti poznati izvori financiranja i slično, II. Projekt ili aktivnost nije u potpunosti spreman za provedbu (srednji stupanj spremnosti za provedbu) – projekti su djelomično spremni za provedbu, ali im nedostaje dio potrebne dokumentacije kako bi bili u potpunosti spremni, III. Projekt ili aktivnost koja je potpuno spremna za provedbu (visok stupanj spremnosti za provedbu) – prikupljena je i izrađena sva potrebna dokumentacija potrebna za početak provedbe.
4. Razdoblje provedbe	Strateški razvojni program Općine Križ je dokument razvoja lokalne zajednice za razdoblje 2016.-2021. unutar kojeg su predstavljeni projekti čija se provedba planira i čiji je početak provedbe moguć i realan u navedenom razdoblju.
5. Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja	Planiranje financijskih sredstava zahtijeva provjeru jesu li troškovi prihvatljivi za financiranje iz željenog i dostupnog izvora financiranja. Izvori financiranja projekata i aktivnosti mogu se podijeliti prema roku raspoloživosti (kratkoročni i dugoročni), vlasništvu (vlastiti i tuđi) te porijeklu (unutarnji i vanjski) ili preciznije izvori financiranja projekata mogu biti vlastiti proračun, općinski, regionalni i državni proračun, nacionalni programi, fondovi i programi Europske unije, donacije i drugi izvori.

Proces prikupljanja projektnih ideja bila je ključna aktivnost tijekom izrade Akcijskog plana, a projektne ideje prikupljane su od:

- Ključnih dionika razvoja u Općini Križ (poduzetnici, obrtnici, poljoprivrednici, odgojno-obrazovne ustanove i udruge civilnog sektora),
- Stanovništva s područja Općine Križ,
- Dužnosnika i službenika Općine Križ.

Osim partnerskog pristupa i omogućavanja uključivanja svih dionika, pristupilo se analizi svih otvorenih natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova i natječaja u najavi na koje bi se mogli prijaviti dionici s područja Općine Križ. Sve prikupljene projektne ideje Općina Križ i drugi dionici nastojat će provesti za vrijeme trajanja Strateškog razvojnog programa, a njihova uspješna realizacija ovisit će o kapacitetima potencijalnih prijavitelja.

Tablica 59: Akcijski plan - Cilj 1. Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja

Naziv	Tip provedbe	Nositelji i sudionici	Stupanj prioritnosti	Stupanj pripremljenosti	Razdoblje provedbe	Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja
Prioritet 1.1. Unapređenje zaštite okoliša i očuvanje prirodnih resursa						
Mjera 1.1.1. Održiv razvoj temeljen na odgovornom odnosu prema prirodi i okolišu						
1. Edukativna i organizacijska aktivnost te promotivne aktivnosti s ciljem podizanja svijesti o potrebi zaštite okoliša i prirode	Aktivnost	Općina Križ, odgojno-obrazovne ustanove, udruge	I.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2. Sanacija divljih odlagališta otpada	Aktivnost	Općina Križ, Poduzetnička zona Križ d.o.o., IVAKOP d.o.o., odabrani izvođači	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	20 000 EUR godišnje Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
3. Izgradnja reciklažnog dvorišta	Projekt	Općina Križ, Poduzetnička zona Križ d.o.o., IVAKOP d.o.o., odabrani izvođači	I.	III.	2016.	110 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 1.1.2. Poticanje povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije						
1. Priprema projektne dokumentacije za energetsku obnovu zgrada i poticanje OIE u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja		Zagrebačka županija, Osnovna škola Milke Trnine Križ	II.	I.	2017.-2019.	650-26 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
2. Energetska obnova zgrada i poticanje OIE u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja		Zagrebačka županija, Osnovna škola Milke Trnine Križ	II.	I.	2019.-2021.	4 000-650 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)

3.	Energetska obnova zgrada i poticanje OIE u javnom sektoru (sjedište općinske uprave, sjedište trgovačkog društva Poduzetnička zona Križ d.o.o.)		Središnja država - vlasnici/korisnici zgrada, Općina Križ, Zagrebačka županija, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	Nije poznato Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
4.	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u proizvodnim industrijama	Projekt	Velika poduzeća, mala i srednja poduzeća, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000-1 300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
5.	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u privatnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina)	Projekt	Poduzeća uslužnog sektora (turizam i trgovina), odabrani izvođači	II.	I.	2016.-2021.	13 000-200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
6.	Priprema i provedba energetske obnove i poticanje OIE u obiteljskim kućama	Projekt	Fizičke osobe (vlasnici stambenih zgrada/kuća)	I.	I.	2016.-2021.	Nije poznato Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
7.	Priprema i provedba energetske obnove i poticanje OIE u višestambenim zgradama	Projekt	Fizičke osobe (vlasnici stambenih zgrada/kuća)	I.	I.	2016.-2021.	Nije poznato Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
Prioritet 1.2. Razvoj komunalne infrastrukture							
Mjera 1.2.1. Izgradnja sustava vodoopskrbe i odvodnje te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda							
1.	Izgradnja vodovoda u Širincu	Projekt	Općina Križ, Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o., odabrani izvođači	I.	III.	2016.-2017.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

2.	Rekonstrukcija i izgradnja sustava vodoopskrbe na području Općine Križ	Aktivnost	Općina Križ, Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o., odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
3.	Izgradnja sustava javne odvodnje za područje aglomeracije Križ-Novoselec	Projekt	Općina Križ, Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o., odabrani izvođači	I.	II.	2016.-2023.	7 663 660 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 1.2.2. Izgradnja i rekonstrukcija telekomunikacijske mreže i energetske sustava							
1.	Razvoj širokopojasne infrastrukture	Projekt	Zagrebačka županija, Općina Križ, odabrani izvođači	I.	II.	2016.-2021.	116 667 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Izgradnja i rekonstrukcija elektroopskrbnog sustava u naseljima u kojima je to potrebno	Projekt	Općina Križ, HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o., Elektra Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
3.	Rekonstrukcija i gradnja sustava javne rasvjete jedinica lokalne samouprave na području Zagrebačke županije	Projekt	Općina Križ, HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. - Elektra Križ, odabrani izvođači	II.	I.	2016.-2021.	1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
4.	Rekonstrukcija i izgradnja plinoopskrbnog sustava na području Općine Križ	Projekt Aktivnost	Općina Križ, IVAPLIN d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
Mjera 1.2.3. Opremanje groblja te izgradnja i uređenje javnih površina							
1.	Izgradnja objekta na groblju - odarnica	Projekt	Općina Križ, Poduzetnička zona Križ d.o.o., odabrani izvođači	I.	II.	2016.	30 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

2.	Uređenje centra Križa	Projekt	Općina Križ, Poduzetnička zona Križ d.o.o., HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. - Elektra Križ, IVAPLIN d.o.o., IVAKOP d.o.o., Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o., Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o., pravne osobe u Katoličkoj crkvi, konzervatori, odabrani izvođači	I.	II.	2017.-2021.	2 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Prioritet 1.3. Razvoj prometne infrastrukture							
Mjera 1.3.1. Izgradnja i modernizacija nerazvrstanih i lokalnih cesta							
1.	Rekonstrukcija nerazvrstanih cesta na području Općine Križ	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	530 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
2.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Staklena ulica, Bunjani, N-7	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
3.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Školska ulica, Križ, N-70	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	500 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
4.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Drvodjelska ulica, Novoselec, N-81	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
5.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Ulica Stjepana Matkovića, Križ, N-70	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR

							Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
6.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Prigorska ulica, Križ, N-61	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
7.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Moslavačka ulica, Križ, N-46	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
8.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Vinogradska ulica, Križ, N-72	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
9.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Konščani (desni odvojak), N-36	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
10.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Ulica Hrvatske mladeži, Novoselec, N-83	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
11.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste - Selska ulica, Novoselec, N-95	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	300 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
12.	Rekonstrukcija nerazvrstanih cesta u naselju Razljev, N-146, N-147	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR po dionici Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

13.	Rekonstrukcija nerazvrstanih cesta u Obedišću (odvojeci), N-131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143 i 144	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR po dionici Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
14.	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste u Širincu, N-45	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
15.	Održavanje nerazvrstanih cesta	Aktivnost	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	530 000 EUR godišnje Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
16.	Rekonstrukcija lokalne ceste (L37050) Križ-Gornji Prnjarovec-Šušnjari	Projekt	Zagrebačka županija, Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o.	I.	II.	2016.-2021.	4 850 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
17.	Rekonstrukcija lokalne ceste (L31178) Križ-Širinec-Deanovec	Projekt	Zagrebačka županija, Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o.	I.	II.	2016.-2021.	5 260 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Mjera 1.3.2. Rekonstrukcija i modernizacija ostale prometne infrastrukture							
1.	Rekonstrukcija postojećih županijskih cesta	Projekt	Zagrebačka županija, Županijske ceste Zagrebačke županije	I.	Kontinuiran proces	2016.-2021.	1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)
2.	Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja 2. kolosijeka pruge na dionici Dugo Selo-Novska	Projekt	HŽ Infrastruktura d.o.o.	I.	II.	2017.-2021.	572 500 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EFRR)

3.	Postavljanje vertikalne i horizontalne prometne signalizacije	Projekt Aktivnost	Zagrebačka županija, Županijske ceste Zagrebačke županije d.o.o.	I.	II.	2016.-2021.	20 000 EUR Vlastita sredstva, nacionalni i europski programi i fondovi
----	---	-------------------	--	----	-----	-------------	---

Tablica 60: Akcijski plan - Cilj 2. Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama

Naziv	Tip provedbe	Nositelji i sudionici	Stupanj prioritetnosti	Stupanj pripremljenosti	Razdoblje provedbe	Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja	
Prioritet 2.1. Razvoj ruralnog područja jačanjem poljoprivredne proizvodnje i ulaganjem u revitalizaciju šumskih područja							
Mjera 2.1.1. Ulaganje u šumsku infrastrukturu							
1.	Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	Projekt	Šumoposjednici, trgovačka društva i druge pravne osobe koje gospodare šumama i šumskim zemljištima, udruženje šumoposjednika, udruge civilnog društva i druge pravne osobe aktivne u zaštiti prirode	II.	I.	2016.-2021.	5 000-100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
2.	Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima	Projekt	Šumoposjednici, udruženja šumoposjednika, obrti, mikro, mala i srednja poduzeća registrirana sukladno nacionalnim propisima	II.	I.	2016.-2021.	5 000-700 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
3.	Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva	Projekt	Obrti, mikro, mala i srednja poduzeća registrirana za djelatnosti prerade drva	I.	I.	2016.-2021.	10 000-1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
4.	Ulaganje u šumsku infrastrukturu	Projekt	Šumoposjednici, trgovačka društva i druge pravne osobe koje sukladno Zakonu o šumama gospodare šumama i	II.	I.	2016.-2021.	10 000-1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

		šumskim zemljištima u vlasništvu Republike Hrvatske, udruženja šumoposjednika, Općina Križ					
Mjera 2.1.2. Stvaranje kapaciteta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti							
1.	Potpoma razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	Projekt	Mala poljoprivredna gospodarstva čija je ekonomska veličina između 2 000-7 999 EUR	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR po gospodarstvu Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
2.	Potpoma razvoju mladih poljoprivrednika	Projekt	Poljoprivrednici od 18 do 40 godina	II.	I.	2016.-2021.	50 000 EUR po poljoprivredniku Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
3.	Rekonstruiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	Projekt	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika, proizvođačke grupe/organizacije	I.	I.	2016.-2021.	5 000 do 2 000 000 EUR, odnosno 3 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
4.	Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš	Projekt	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika, proizvođačke grupe/organizacije	II.	I.	2016.-2021.	5 000 do 1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
5.	Korištenje obnovljivih izvora energije u poljoprivredi	Projekt	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika	I.	I.	2016.-2021.	5 000 do 1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
6.	Izgradnja silosa za otkup žitarica i sušare za sušenje otkupljenih žitarica	Projekt	Kucelj-DS prijevoz d.o.o.	I.	II.	lipanj 2016. - lipanj 2020.	1 000 000 EUR Vlastita sredstva, ESI fondovi, programi Europske unije

7.	Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja	Projekt	Općina Križ	II.	I.	2016.-2021.	150 000-15 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
8.	Komasacija poljoprivrednog zemljišta	Projekt	Općina Križ	II.	I.	2016.-2021.	150 000-3 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
9.	Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija u poljoprivrednom sektoru	Projekt	Proizvođačke grupe ili organizacije iz sektora poljoprivrede, u rangu malih i srednjih poduzeća, priznate ili u postupku priznavanja od strane ministarstva nadležnog za poljoprivredu	II.	I.	2016.-2021.	Potpore: najviše 10 % vrijednosti godišnje utržene proizvodnje, ne više od 100 000 EUR godišnje, bez obzira na stvarni obračun moguće potpore Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.
10.	Poticanje suradnje i promotivnih aktivnosti kratkog lanca opskrbe i lokalnog tržišta	Projekt	Pravne osobe iz poljoprivrednog i prehrambenog sektora i njihova udruženja, proizvođačke grupe i organizacije, druge pravne osobe koje sudjeluju u kratkim lancima opskrbe i drugi relevantni dionici	II.	I.	2018.-2021.	10 000-50 000 EUR Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.
11.	Subvencije za razvoj proizvođačkih djelatnosti	Aktivnost	Općina Križ	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	oko 4 000 EUR Općinski proračun
12.	Modernizacija poljoprivrednog poslovanja i proizvodnje	Projekt	OPG Božić	I.	II.	ožujak 2016. - prosinac 2016.	50 000 EUR

							Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
13.	Mobilnost poljoprivrednika	Projekt	Poljoprivrednici	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+, EPFRR)
Mjera 2.1.3. Ulaganje u ekološki prihvatljivu poljoprivrednu proizvodnju							
1.	Ekološki uzgoj voća i povrća u kontroliranim uvjetima na malim poljoprivrednim gospodarstvima	Projekt	Poljoprivrednici ili grupe poljoprivrednika upisani u Upisnik i koji su u prijelazu na ekološku proizvodnju			2016.-2021.	Ratarske kulture 347,78 EUR/ha, trajni nasadi 868,18 EUR/ha, povrće 576,94 EUR/ha, trajni travnjak 309,94 EUR/ha Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
2.	Nabava opreme i mehanizacije za održivu i ekološki prihvatljivu poljoprivrednu proizvodnju	Projekt	OPG-ovi, poljoprivredna zadruga			2016.-2021.	do 1 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
3.	Uzgoj i održavanje autohtonih sorti biljnih i životinjskih vrsta	Projekt	OPG-ovi, poljoprivredna zadruga			2016.-2021.	50 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Mjera 2.1.4. Ulaganje u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih i šumskih proizvoda							
1.	Ulaganje u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih proizvoda	Projekt	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika, proizvođačke grupe/organizacije	II.	I.	2016.-2021.	10 000 do 3 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)

2.	Marketing drvnih i nedrvenih šumskih proizvoda	Projekt	Šumoposjednici, udruženja šumoposjednika, obrti, mikro, mala i srednja poduzeća, Općina Križ			2016.-2021.	5 000-30 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (EPFRR)
Prioritet 2.2. Razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva i obrta te razvoj poduzetničke infrastrukture							
Mjera 2.2.1. Unapređenje investicijskog okruženja i poduzetničke klime							
1.	Promocija i privlačenje investitora za ulaganje u poduzetničke zone Općine Križ	Aktivnosti	Općina Križ	I.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Općinski proračun
2.	Subvencije za razvoj poduzetništva	Aktivnost	Općina Križ	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	oko 110 000 EUR godišnje Općinski proračun
Mjera 2.2.2. Ulaganje u poduzetničku infrastrukturu							
1.	Izgradnja sustava površinske odvodnje u Poduzetničkoj zoni I Križ	Projekt	Općina Križ, Poduzetnička zona Križ d.o.o., Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o., odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	750 000 EUR Vlastita sredstva, proračun Zagrebačke županije, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
2.	Izgradnja sustava javne odvodnje u Poduzetničkoj zoni II Križ s biciklističkom i pješačkom stazom	Projekt	Općina Križ, Poduzetnička zona Križ d.o.o.	I.	I.	2016.-2021.	750 000 EUR Vlastita sredstva, proračun Zagrebačke županije, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
Mjera 2.2.3. Razvoj i promocija tradicijskog obrta i društvenog poduzetništva							
1.	Promocija i razvoj tradicijskog obrta	Aktivnost	Obrtnici registrirani u Općini Križ, Općina Križ			2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

2.	Promocija i razvoj društvenog poduzetništva	Aktivnost	Udruge i organizacije civilnog društva te zadruge, Općina Križ			2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 2.2.4. Proširenje postojećih kapaciteta i izgradnja novih poduzetničkih postrojenja							
1.	Kogeneracijsko postrojenje na biomasu DIN ENERGO	Projekt	Drvena industrija Novoselec d.o.o., Novoselec	I.	II.	2016.-2017.	5 200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Izgradnja proizvodnih kapaciteta malih i srednjih poduzetnika te ulaganje u opremu	Projekt	Mikro, mali i srednji poduzetnici	I.	I.	2016.-2021.	200 000-2 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
3.	Ulaganje u proizvodnu tehnologiju malih i srednjih poduzetnika	Projekt	Mikro, mali i srednji poduzetnici	I.	I.	2016.-2021.	70 000-200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Mobilnost zaposlenika malih i srednjih poduzeća	Projekt	Djelatnici mikro, malih i srednjih poduzeća	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+)
Prioritet 2.3. Razvoj održivog i inovativnog turizma temeljenog na kulturnim i prirodnim vrijednostima							
Mjera 2.3.1. Razvoj turističke ponude i poticanje brendiranja turističkih proizvoda							
1.	Uređenje i turistička valorizacija ribnjaka „Milka Trnina“	Projekt	ŠRU Šaran Križ, ZŠU Križ, Općina Križ	II.	I.	2017.-2018.	40 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Revitalizacija i obnova kulturnih dobara Općine Križ - izrada dokumentacije	Projekt	Općina Križ, pravne osobe u Katoličkoj crkvi	I.	I.	2018.-2019.	400 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

3.	Revitalizacija i obnova kulturnih dobara Općine Križ - provedba integriranog projekta	Projekt	Općina Križ, mali i srednji poduzetnici, obrtnici, pravne osobe u Katoličkoj crkvi, odabrani izvođači	II.	I.	2019.-2021.	2 000 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Ulaganje u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području	Projekt	Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro i malih poslovnih subjekata, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.	II.	I.	2016.-2021.	50 000 EUR po korisniku Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
5.	Ulaganje u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području	Projekt	Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro i malih poslovnih subjekata, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.	II.	I.	2016.-2021.	3 500-200 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
6.	Graničarsko imanje	Projekt	Općina Križ, udruge civilnog društva	II.	I.	2016.-2017.	Zahtijeva dodatnu analizu troškova Lokalni proračun, Županijski proračun, socijalni fondovi EU, donacije građana, aktivnosti udruga, članarine, ulaznice na etno imanje

7.	Aktivnosti kulturnog promicanja	Aktivnost	Općina Križ	I.	Kontinuirano	2016.-2021.	53 000 EUR godišnje Proračun Općine Križ
8.	Modernizacija manifestacije Uskrs u Križu	Aktivnost	udruga Riznica Moslavine, Općina Križ	II.	I.	2017.-2021.	1 500 EUR godišnje Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
9.	Tura po Križu „Povijest Križa pod Obedom“	Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva	II.	I.	2016.-2021.	3 000 EUR godišnje Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
10.	Tura po Općini „Od Rimljana do danas“	Aktivnost	Općina Križ, mjesni odbori, udruge civilnog društva	II.	I.	2016.-2021.	2 500 EUR godišnje Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
11.	Tura po Općini „Od voćnjaka do voćnjaka“	Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva	II.	I.	2016.-2021.	2 500 EUR godišnje Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
12.	Pješačke rute po Općini (biciklističke, jahačke)	Projekt Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, Poduzetnička zona Križ d.o.o.	II.	I.	2016.-2021.	4 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
13.	Vinski puti općine Križ	Projekt Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva	II.	I.	2016.-2021.	4 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
14.	Manifestacija „Badalićevi dani“	Projekt Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva, obiteljska poljoprivredna gospodarstva	I.	Kontinuirano se organizira	2016.-2021.	4 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje

15.	Manifestacija „Lipanski susreti Milke Trnine“	Projekt Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva	I.	Kontinuirano se organizira	2016.-2021.	4 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
16.	Manifestacija „Kriški oblizeki“	Aktivnost	Društvo „Naša djeca“ Vladimir Nazor Križ	I.	Kontinuirano se organizira	2016.-2021.	4 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
17.	Turnir u preponskom jahanju Konjičkog kluba Casus	Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva	II.	I.	2016.-2021.	4 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
18.	Adrenalinski vikend u Križu	Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva	II.	I.	2016.-2021.	2 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
19.	Adrenalin Challenge Križ	Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva	I.	I.	2017.-2021.	4 000 EUR Proračun Općine Križ, donacije, programi prekogranične suradnje
Mjera 2.3.2. Promocija i brendiranje turističke ponude							
1.	Izrada i distribucija turističkih promotivnih materijala	Aktivnost	Općina Križ	II.	I.	2017.-2020.	2 500 EUR godišnje Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Ponovno pokretanje rada Turističke zajednice Općine Križ	Projekt	Općina Križ	II.	I.	2017.-2018.	30 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije

Tablica 61: Akcijski plan - Cilj 3. Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora

Naziv	Tip provedbe	Nositelji i sudionici	Stupanj prioriteta	Stupanj pripremljenosti	Razdoblje provedbe	Ukupno planirana sredstva i izvori financiranja
Prioritet 3.1. Promicanje socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanje organizacija civilnog sektora						
Mjera 3.1.1. Poticanje aktivnosti organizacija civilnog sektora organizacija civilnog sektora u kulturi i drugim područjima djelatnosti						
1. a) Igraj se sa mnom i živi u skladu s prirodom b) Zajedno za ljepši dan	Projekt	Udruga Ženske ruke Križ	I.	II.	Travanj 2016. - listopad 2016.	5 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2. Pjevački zbor	Aktivnost	Udruga umirovljenika Općine Križ	II.	I.	2016.	1 300 EUR Vlastiti proračun, proračun Općine Križ, donacije
3. Zapleši uz zvuk tamburice	Aktivnost	Kulturno umjetničko društvo „Graničar“ Križ	II.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	5 000 EUR godišnje Vlastiti proračun, proračun Općine Križ, donacije
Mjera 3.1.2. Organizacija sportskih manifestacija i poticanje aktivnosti sportskih klubova						
1. Memorijal „Kup Rudolf Perešin“	Aktivnost	Karate klub „KIK“ Križ	I.	II.	2016.	3 800 EUR ESI fondovi, donacije, EU fondovi, vlastiti proračun
2. Natjecanje Akrobatskog Rock'n'Roll-a - Križ	Aktivnost	Akrobatski rock'n'roll klub „Megarock“ – Križ	II.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	5 000 EUR Općinski proračun i drugi izvori
3. „Sport od malih nogu“	Aktivnost	RK „Sloga“ Novoselec-Križ	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	82 000 EUR godišnje Općinski proračun i drugi izvori
4. Poticanje rada sportskih klubova	Aktivnost	Općina Križ	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	6 000 EUR godišnje Općinski proračun i drugi izvori

5.	Mobilnost članova sportskih udruga s područja Općine Križ	Projekt	Sportske udruge s područja Općine Križ	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+), donacije
Prioritet 3.2. Unapređenje učinkovitosti javne samouprave institucije te jačanje kapaciteta odgojno-obrazovnih i zdravstvenih ustanova							
Mjera 3.2.1. Unapređenje organizacije i rada Općine Križ te poticanje suradnje s javnim i privatnim sektorom							
1.	Stvaranje sinergije lokalne vlasti i građana Općine Križ	Aktivnost	Općina Križ	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	Zahtijeva dodatnu procjenu Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Mobilnost službenika Općine Križ	Projekt	Općina Križ	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+)
3.	Poticanje suradnje s javnim i privatnim ustanovama, gospodarskim i civilnim sektorom u Republici Hrvatskoj	Aktivnost	Općina Križ	I.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Poticanje suradnje s javnim i privatnim ustanovama, gospodarskim i civilnim sektorom u inozemstvu	Aktivnost	Općina Križ	I.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 3.2.2. Podizanje kvalitete predškolskog odgoja							
1.	Upoznaj me - zavoli me - čuvaj me	Projekt	Dječji vrtić Križ, partneri (Općina Križ, Hrvatske šume, udruge i drugi)	I.	I.	2016.-2019.	100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, proračuni partnera, donacije

2.	Razvoj multikulturalne tolerancije	Projekt	Osnovna škola Milke Trnine Križ	I.	I.	školska godina 2015./2016. - školska godina 2016./2017.	20 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
3.	Mobilnost djelatnika dječjeg vrtića u svrhu usavršavanja i podizanja kvalitete	Projekt	Dječji vrtić Križ	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
4.	Opremanje Dječjeg vrtića Križ	Aktivnost	Općina Križ, Dječji vrtić Križ	I.	I.	2016.-2021.	3 000 EUR godišnje Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
Mjera 3.2.3. Podizanje kvalitete osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja i povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju							
1.	Mobilnost djelatnika Osnovne škole Milke Trnine Križ u svrhu usavršavanja i podizanja kvalitete	Projekt	Osnovna škola Milke Trnine Križ	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+)
2.	Mobilnost djelatnika Srednje škole „Ivan Švear“ u svrhu usavršavanja i podizanja kvalitete	Projekt	Srednja škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad Izdvojena lokacija Križ	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+)
3.	Mobilnost učenika s područja Općine Križ	Projekt	Srednja škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad Izdvojena lokacija Križ, Osnovna škola Milke Trnine Križ	II.	I.	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ERASMUS+)
4.	Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine	Projekt	Obrazovne institucije	II.	I.	2016.-2021.	50 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ESF)

5.	Poticanje rada s darovitom djecom i učenicima na predtercijarnoj razini	Projekt	Osnovna škola Milke Trnine Križ, Srednja Škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad Izdvojena lokacija Križ, Općina Križ	II.	I.	2016.-2021.	20 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ESF)
Mjera 3.2.4. Unapređenje kvalitete i dostupnosti preventivnih i zdravstvenih usluga							
1.	Provođenje preventivnih programa vezanih uz aktivnosti educiranja stanovništva kroz seminare i radionice	Aktivnost	Dom zdravlja Zagrebačke županije, Zagrebačka županija	I.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije (ESF)
Prioritet 3.3. Izgradnja i rekonstrukcija društvene infrastrukture							
Mjera 3.3.1. Izgradnja novih kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova							
1.	Izgradnja objekta predškolskog odgoja	Projekt	Općina Križ, Dječji vrtić Križ, odabrani izvođači	I.	II.	2016.-2017.	1 100 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 3.3.2. Izgradnja sportsko-rekreacijskih sadržaja							
1.	Izgradnja objekta na sportskom parku - sportske tribine	Projekt	Općina Križ, udruge s područja Općine, odabrani izvođači	I.	I.	2017.-2020.	45 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
2.	Izgradnja dječjeg igrališta	Projekt	Općina Križ, udruge s područja Općine, odabrani izvođači	I.	I.	2017.-2020.	40 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
3.	Ugradnja umjetne trave	Projekt	Općina Križ, udruge s područja Općine, odabrani izvođači	II.	I.	2017.-2020.	50 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije, donacije
Mjera 3.3.3. Izgradnja i rekonstrukcija infrastrukture namijenjene organizacijama civilnog sektora							

1.	Multimedijalni centar za kulturu Općine Križ	Projekt	Zajednica tehničke kulture Općine Križ	II.	II.	lipanj 2017. - lipanj 2018.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
2.	Informatička učionica za rad s djecom i odraslima	Projekt Aktivnost	Zajednica tehničke kulture Općine Križ	II.	Kontinuirano se provodi	2016.-2021.	15 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije i drugi izvori
3.	Obnova i opremanje Doma kulture Josip Badalić u Križu	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	II.	2016.-2021.	400 000 EUR Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
4.	Rekonstrukcija i opremanje društvenih domova na području Općine (Bunjani, Donji Prnjarevec, Johovec, Križ, Mala Hrastilnica, Novoselec, Obedišće, Okešinec, Razljev, Rečica Kriška, Širinec, Šušnjari, Velika Hastilnica, Vezišće)	Projekt Aktivnost	Općina Križ, udruge civilnog društva, odabrani izvođači	I.	I.	2016.-2021.	400 000 EUR po projektu Vlastita sredstva, programi i fondovi Republike Hrvatske i Europske unije
Mjera 3.3.4. Pružanje jednakih mogućnosti svim stanovnicima Općine Križ							
1.	Unapređenje pristupačnosti osoba s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (uređenje i prilagodba sanitarnog čvora u Domu kulture Josip Badalić)	Projekt	Općina Križ, odabrani izvođači	I.	III.	2016.	7 324 EUR Vlastita sredstva, Ministarstvo branitelja

8. Indikatori učinka Strategije

Strateškim razvojnim programom predstavljena su tri strateška cilja i devet razvojnih prioriteta čije će ostvarivanje biti vidljivo i mjerljivo putem postavljenih indikatora učinka. Jasan i strukturiran skup ključnih indikatora učinaka omogućuje mjerenje socio-ekonomskog napretka, odnosno indikatori ukazuju na uspjeh provedbe strateškog dokumenta. Svaki prioritet je povezan s više pokazatelja čije je praćenje ključno za razumijevanje jesu li ostvareni ili će tek biti. Pri definiranju indikatora uspješnosti korišten je SMART alat (eng. *Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time framed*), odnosno tehnika postavljanja indikatora kako bi postavljen indikator bio sveobuhvatan, jasno definiran, razumljiv i praktičan donositeljima odluka.

Ključni pokazatelji uspješnosti Strateškog razvojnog programa, odnosno postizanja većeg stupnja indeksa razvijenosti (u prosjeku s indeksom razvijenosti Republike Hrvatske) temelje se na osnovnim društveno-gospodarskim pokazateljima. Izvori provjere 2021. godine bit će *Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti*, odnosno dokument *Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti* koji donosi Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Također, izvori provjere bit će godišnja statistička izvješća Državnog zavoda za statistiku, kao i Popis stanovništva koji će se provesti 2021. godine.

Tablica 62: Indikatori socio-ekonomskog razvoja Općine Križ

	Pokazatelj	Vrijednost 2013.	Ciljana vrijednost 2021.	Povećanje/ smanjenje
1.	Prosječni dohodak po glavi stanovnika Općine Križ	24 261,00 kn	26 687,10 kn	+10%
2.	Stopa nezaposlenosti u Općini Križ	18%	15%	-3%
3.	Proračunski prihodi Općine Križ po stanovniku	2 125,00	2 337,50	+10%
4.	Stopa obrazovanosti (udio obrazovnog stanovništva u stanovništvu 18-86 godina) u Općini Križ	68,7%	73,7%	+6%

Društveno-gospodarski pokazatelj koji se odnosi na opće kretanje stanovništva izdvojen je iz indikatora učinka, budući da se ne može očekivati porast broja stanovnika uslijed trendova negativnog prirodnog prirasta, starenja stanovništva i njegovog iseljavanja. Također, ne očekuje se značajno useljavanje stanovništva u Općinu Križ kojim bi se usporili negativni demografski trendovi. Socio-ekonomski razvoj bit će vidljiv temeljem broja provedenih aktivnosti i projekata te na temelju ostalih pokazatelja uspješnosti definiranih u sljedećoj tablici.

Tablica 63: Indikatori učinka Strategije

Prioritet	Indikator učinka	Izvori provjere
Cilj 1. Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja		
Prioritet 1.1. Unapređenje zaštite okoliša i očuvanje prirodnih resursa	- Broj provedenih edukativnih radionica na temu zaštite okoliša u Općini Križ do 2021. godine - Broj saniranih divljih odlagališta okoliša na području Općine Križ do 2021. godine - Broj izgrađenih reciklažnih dvorišta u Općini Križ do 2021. godine - Broj energetske obnovljenih zgrada u javnom i privatnom sektoru u Općini Križ do 2021. godine	- Godišnja izvješća komunalnih poduzeća (Poduzetnička zona Križ d.o.o., IVAKOP d.o.o.) - Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ - Izvješća Općine Križ - Mrežne stranice Općine Križ, http://www.opcina-kriz.hr/
Prioritet 1.2. Razvoj komunalne infrastrukture	- Broj kućanstava i stanovnika priključenih na sustav vodoopskrbe i odvodnje u Općini Križ do 2021. godine - Broj kilometara izgrađenog sustava javne odvodnje za područje aglomeracije Križ-Novoselec do 2021. godine - Broj kilometara rekonstruirane mreže vodoopskrbe u Općini Križ do 2021. godine - Broj kućanstava koji imaju pristup širokopojasnom internetu u Općini Križ do 2021. godine - Broj novih rasvjetnih tijela sustava javne rasvjete u Općini Križ do 2021. godine - Broj kilometara izgrađenog i rekonstruiranog sustava plinoopskrbe u Općini Križ do 2021. godine - Broj izgrađenih pratećih objekata na grobljima u Općini Križ do 2021. godine - Izgrađen centar Križa do 2021. godine	- Godišnja izvješća komunalnih poduzeća (Poduzetnička zona Križ d.o.o., IVAPLIN d.o.o., Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o.) - Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2021. godine, godišnja priopćenja) - Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ - Izvješća Općine Križ - Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/ - Mrežne stranice Zagrebačke županije, https://www.zagrebacka-zupanija.hr/
Prioritet 1.3. Razvoj prometne infrastrukture	- Broj izgrađenih kilometara nerazvrstanih cesta na području Općine Križ do 2021. godine - Broj rekonstruiranih kilometara nerazvrstanih cesta na području Općine Križ do 2021. godine - Broj rekonstruiranih kilometara lokalnih cesta na području Općine Križ do 2021. godine - Broj rekonstruiranih kilometara županijskih cesta na području Općine Križ do 2021. godine - Broj postavljene vertikalne i horizontalne signalizacije na području Općine Križ do 2021. godine	- Godišnja izvješća komunalnih poduzeća (Poduzetnička zona Križ d.o.o.) - Godišnja izvješća Županijskih cesta Zagrebačke županije d.o.o. - Godišnja izvješća HŽ infrastrukture d.o.o. - Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ - Izvješća Općine Križ - Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/ - Mrežne stranice Zagrebačke županije, https://www.zagrebacka-zupanija.hr/

	○ Broj kilometara rekonstruirane željezničke pruge koja prolazi kroz Općinu Križ do 2021. godine.	
Cilj 2. Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama		
Prioritet 2.1. Razvoj ruralnog područja jačanjem poljoprivredne proizvodnje i ulaganjem u revitalizaciju šumskih područja	○ Broj zaposlenih u poljoprivredi i šumarstvu u Općini Križ 2021. godine ○ Broj uređenih poučnih staza i ostale manje infrastrukture u šumama na području Općine Križ do 2021. godine ○ Broj moderniziranih tehnologija, strojeva i alata u predindustrijskoj preradi drva na području Općine Križ do 2021. godine ○ Broj ostvarenih potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Križ do 2021. godine ○ Broj ostvarenih potpora za razvoj mladih poljoprivrednika u Općini Križ do 2021. godine ○ Broj provedenih projekata koji doprinose povećanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava u Općini Križ do 2021. godine ○ Broj ostvarenih subvencija za razvoj proizvođačkih djelatnosti u Općini Križ do 2021. godine	○ Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2021. godine, godišnja priopćenja - Zaposlenost i plaće i druga) ○ Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ○ Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ ○ Izvješća Općine Križ ○ Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/ ○ Mrežne stranice Zagrebačke županije, https://www.zagrebacka-zupanija.hr/
Prioritet 2.2. Razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva i obrta te razvoj poduzetničke infrastrukture	○ Broj novih investitora u poduzetničkim zonama u Općini Križ do 2021. godine ○ Broj ostvarenih subvencija za razvoj poduzetništva u Općini Križ do 2021. godine ○ Broj projekata financiranih sredstvima Europske unije za izgradnju proizvodnih kapaciteta MSP na području Općine Križ do 2021. godine	○ Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2021. godine, godišnja priopćenja - Zaposlenost i plaće, Robna razmjena s inozemstvom) ○ FINA, Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po općinama i gradovima ○ Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ ○ Izvješća Općine Križ ○ Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/ ○ Mrežne stranice Zagrebačke županije, https://www.zagrebacka-zupanija.hr/
Prioritet 2.3. Razvoj održivog i inovativnog turizma temeljenog na kulturnim i	○ Broj organiziranih manifestacija na godišnjoj razini u Općini Križ do 2021. godine ○ Broj novih turističkih ponuda stvorenih na temelju prirodne i kulturne baštine na području Općine Križ do 2021. godine	○ Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2021. godine, godišnja priopćenja - Zaposlenost i plaće, Turizam) ○ Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/

prirodnim vrijednostima	○ Broj revitaliziranih kulturnih dobara na području Općine Križ do 2021. godine	○ Izvješća Općine Križ ○ Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/
Cilj 3. Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora		
Prioritet 3.1. Promicanje socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanje organizacija civilnog sektora	○ Broj novih članova udruga civilnog društva s područja Općine Križ do 2021. godine ○ Broj provedenih projekata do 2021. godine čiji su nositelji ili sudionici udruge civilnog društva s područja Općine Križ ○ Broj organiziranih sportskih natjecanja na području Općine Križ do 2021. godine ○ Broj provedenih programa mobilnosti članova udruga civilnog društva s područja Općine Križ do 2021. godine	○ Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ ○ Izvješća Općine Križ ○ Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/
Prioritet 3.2. Unapređenje učinkovitosti javne samouprave te jačanje kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova	○ Broj provedenih programa mobilnosti službenika Općine Križ do 2021. godine ○ Broj ostvarenih suradnji Općine Križ s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave ○ Broj provedenih programa mobilnosti djelatnika i učenika Osnovne škole Milke Trnine Križ do 2021. godine	○ Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2021. godine, godišnja priopćenja - Obrazovanje, istraživanje i razvoj, kultura i socijalna skrb) ○ Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ ○ Izvješća Općine Križ ○ Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/ ○ Mrežne stranice Zagrebačke županije, https://www.zagrebacka-zupanija.hr/
Prioritet 3.3. Izgradnja i rekonstrukcija društvene infrastrukture	○ Broj izgrađenih objekata ustanove za predškolski odgoj na području Općine Križ do 2021. godine ○ Broj izgrađenih sportsko-rekreacijskih objekata na području Općine Križ do 2021. godine ○ Broj rekonstruiranih i izgrađenih objekata društvene namjene (društveni domovi)	○ Europski strukturni i investicijski fondovi, http://www.strukturnifondovi.hr/ ○ Izvješća Općine Križ ○ Mrežne stranice Općine Križ http://www.opcina-kriz.hr/

9. Implementacija Strategije

9.1. Struktura odgovornosti i praćenja provedbe Strateškog razvojnog programa Općine Križ

Strateški razvojni program provodi se ispunjavanjem zacrtanih ciljeva i prioriteta, odnosno provedbom projekata i aktivnosti čiji su nositelji glavni dionici lokalnog razvoja. Akcijski plan provedbe, kao i cjelokupan Strateški razvojni program, izrađen je prema načelu partnerskog pristupa i uključivanja glavnih lokalnih dionika u proces definiranja razvojnih projekata i aktivnosti. Razvoj Općine Križ je institucionalno razvojni proces, a koordiniranost institucija u procesu provedbe Strateškog razvojnog programa je ključna. Dobro administrativno, financijski i tehnički kapacitirane, institucije moraju biti organizirane i dostupne tako da pomognu u identificiranju i mobiliziranju svih resursa kako bi se izvršio Akcijski plan. Kako bi se ovaj dokument u konačnici ocijenio uspješnim, potrebna je suradnja između središnje, regionalne i općinske vlasti, ali i različitih tijela uprave, institucija i poduzeća s javnim ovlastima te svih drugih dionika na lokalnoj razini. Uspješnost provedbe strateškog dokumenta ne ovisi samo o općinskoj upravi, nego i o važnim subjektima na nacionalnoj razini i privatnim inicijativama. Stoga su ključnim dionicima socio-ekonomskog razvoja Općine Križ prepoznati javne ustanove i institucije, organizacije civilnog društva, Lokalna akcijska grupa Moslavina, poljoprivrednici i poduzetnici te pojedinci, odnosno cjelokupno stanovništvo Općine Križ. Akcijskim planom, za projekte i aktivnosti definirani su njihovi nositelji, kao i ostali elementi bitni za provedbu strateškog dokumenta.

Slika 29: Ključni dionici provedbe Strateškog razvojnog programa Općine Križ

Uloga **Općine Križ** je uspostavljanje okruženja koje će kroz poticanje opremanja poduzetničkih zona omogućiti i poticati razvoj privatnog sektora prilikom čega se jača i mijenja javni sektor. Općina mora poticati suradnju privatnog sektora s drugim sektorima te osigurati mogućnost da razvojem infrastrukture i poticajnim mjerama stvori preduvjete za razvoj poduzetništva. Općinsko vijeće Općine Križ će svojim odlukama davati suglasnost razvojnim projektima, a od Općine Križ se u periodu do 2021. godine očekuje da:

- Ulaganjem u komunalnu, prometnu i poduzetničku infrastrukturu omogućiti podizanje razine konkurentnosti u odnosu na druge jedinice lokalne samouprave u okruženju čime će se privući investitori koji će otvarati nova radna mjesta,
- Ulaganjem u obnovu i revitalizaciju kulturne te zaštitom i valorizacijom prirodne baštine, omogućiti kreiranje nove turističke ponude koja će potaknuti razvoj gospodarstva,
- Djeluje u smjeru izgradnje potrebne turističke infrastrukture i organizacije manifestacija, kao i stvaranja novih turističkih sadržaja koji bi se ponudili na turističkom tržištu,
- Kreira programe poticaja razvoja poduzetništva, obrtništva i poljoprivrede te djeluje u smjeru privlačenja investicija u poduzetničke zone čime će se otvoriti nova radna mjesta,
- Nastavi provoditi mjere stipendiranja učenika i studenata te pruža socijalnu pomoć onima kojima je to potrebno,
- Kontinuirano potiče rad udruga civilnog društva,
- Potiče cjeloživotno učenje i mobilnost službenika Općine kako bi se stvorila učinkovita lokalna samouprava koja bi bila na raspolaganju stanovništvu i investorima.

Javni sektor, odnosno **javne ustanove i institucije** na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini koje će imati ulogu u implementaciji strateškog dokumenta prikazane su u sljedećoj tablici prema ciljevima Strateškog razvojnog programa. Odgojno-obrazovne ustanove će imati važnu ulogu u razvoju društva, budući da će aktivnosti i projekti koje će provoditi doprinijeti socijalnom uključivanju marginaliziranih skupina društva te stvaranju svijesti o potrebi zaštite okoliša i prirode.

Tablica 64: Popis ustanova i institucija javnog sektora prema područjima Strateškog razvojnog programa

Prostor i infrastruktura	Gospodarstvo	Društvo
- Poduzetnička zona Križ d.o.o. - IVAKOP d.o.o. - IVAPLIN d.o.o. - Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o. - Zagrebačka županija - Zavod za prostorno uređenje Zagrebačke županije - Županijska uprava za ceste Zagrebačke županije - HŽ infrastruktura d.o.o. - Hrvatske šume d.o.o. - HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o., Elektra Križ - Hrvatske autoceste d.o.o. - Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije - Ministarstvo zaštite okoliša i prirode i dr.	- Hrvatske šume d.o.o. - Ministarstvo poljoprivrede - Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - Regionalna razvojna agencija Zagrebačke županije - Agencija za mobilnost i programe EU - Ministarstvo kulture - Ministarstvo poduzetništva i obrta - Ministarstvo gospodarstva - Hrvatska gospodarska komora - Udruženje obrtnika Ivanić-Grad - Hrvatska banka za obnovu i razvoj - Turistička zajednica Zagrebačke županije - Hrvatski zavod za zapošljavanje - Ispostava Ivanić-Grad - Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	- Dječji vrtić Križ - Osnovna škola Milke Trnine Križ - Srednja škola „Ivan Švear“ Ivanić-Grad, Izdvojena lokacija Križ - Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta - Agencija za mobilnost i programe EU - Ministarstvo zdravlja - Dom zdravlja Zagrebačke županije - Ministarstvo socijalne politike i mladih - Ministarstvo poljoprivrede - Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Civilni sektor u Općini Križ čine **udruge civilnog društva** koje djeluju u brojnim područjima interesa, a najzastupljenije su udruge iz područja djelatnosti sporta, vatrogastva i kulture. Posebno se svojim djelovanjem ističu Zajednica športskih udruga, Zajednica tehničke kulture, Vatrogasna zajednica Općine Križ, Kulturno umjetničko društvo „Graničar“, Udruga vinogradara i vinara „Škaf“ Križ, Udruga e-vinarstvo, Riznica Moslavine, Lovačko društvo „Vidra“ Križ, Društvo za poljepšanje Križa i okolice, Udruga umirovljenika Općine Križ, Udruga Ženske ruke, Društvo „Naša djeca“ Vladimir Nazor Križ, Amatersko kazalište „Josip Badalić“ Križ, Mješoviti zbor „Milka Trnina“, Pčelarsko društvo Moslavina, Odred izviđača „Siniša Pavković“ Križ, Udruga za terapijske i pedagoške aktivnosti Bijeli jelen i brojne druge. Udruge su važan dionik socio-ekonomskog razvoja, budući da pridonose socijalnom uključivanju, povećanju tolerancije te provode aktivnosti organizacije kulturnih, sportskih i drugih manifestacija. U razdoblju do 2021. godine, udruge imaju mogućnost pripremati i provoditi infrastrukturne projekte i projekte za provođenje raznih programa financiranih iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Osim udruga civilnog društva, dionicima razvoja biti će i pojedinci i cjelokupna zajednica od kojih se očekuje potpora razvojnim projektima.

Gospodarski sektor je najznačajniji pokretač razvoja i zapošljavanja na području Općine Križ te su upravo poljoprivrednici i poduzetnici prepoznati kao nositelji razvoja do 2021. godine. Jedan od ciljeva strateškog programa odnosi se na konkurentnost gospodarstva koje će se postići stvaranjem kvalitetnijeg okruženja za djelovanje privatnog sektora te privlačenje

investitora na ulaganje u poduzetničke zone. Strategijom su definirane mjere koje trebaju osigurati potrebne kapacitete za obavljanje djelatnosti, a koje se odnose na sektore poljoprivrede, malo i srednje poduzetništvo i turizam. Važnu ulogu imat će i poljoprivredna i obiteljska poljoprivredna gospodarstva koji će svojim djelovanjem uz potporu lokalne samouprave provoditi razvojne projekte te usmjeravati svoju proizvodnju na ekološki prihvatljivi način.

Jedan od dionika razvoja bit će i **Lokalna akcijska grupa Moslavina** kojoj pripada i Općina Križ, a koja osim Općine Križ obuhvaća i područja pet gradova i sedam općina. Paralelno s izradom ovog strateškog dokumenta, izrađivala se i Lokalna razvojna strategija LAG-a Moslavina do 2020. godine s kojom će se osigurati preduvjeti za financiranje projekata javnog, gospodarskog i civilnog sektora s područja obuhvata LAG-a iz dostupnih izvora, prvenstveno vezanih uz Program ruralnog razvoja. U sklopu Lokalne razvojne strategije prikupljali su se projektni prijedlozi koji čine Bazu projektnih prijedloga na temelju kojih se analiziraju stvarne projektne potrebe područja LAG-a, a projekti koji su u skladu s definiranim prioritetima moći će se prijavljivati na natječaje LAG-a Moslavine koji će dodjeljivati sredstva za njihovo sufinanciranje. Predloženi projektni prijedlozi odnose se na ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, ruralni turizam i aktivnosti vezane uz razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima, razvoj poljoprivrednih gospodarstava, razvoj šumskih područja, upravljanje kvalitetom, standardizacija i suradnja vezana uz poslovanje poljoprivrednih gospodarstava. Općina Križ predložila je i svoje projekte koji su uvršteni u Lokalnu razvojnu strategiju, a odgovaraju prioritetima LAG-a, a isti projekti su uključeni i u Akcijski plan provedbe Strateškog razvojnog programa, čime je vidljiva povezanost ova dva dokumenta.

Praćenje je kontinuirano procjenjivanje strateškog dokumenta i/ili provedbe projekata i aktivnosti u odnosu na definirano razdoblje provedbe, infrastrukturu i usluge korisnika projekta. Osnovna svrha praćenja implementacije strateškog dokumenta je osigurati uspješno upravljanje razvojem. Uspostava učinkovitog sustava praćenja implementacije zahtijeva uključivanje stručnjaka i ključnih dionika provedbe Strateškog razvojnog programa. Službenici Jedinog upravnog odjela Općine Križ bit će zaduženi za praćenje u kojoj se mjeri projekti i aktivnosti definirani u Akcijskom planu provode u stvarnosti. Sve promjene i neusklađenosti aktivnosti sa strateškim dokumentom će se evidentirati, a ukoliko su uočene značajnije razlike između planiranog i stvarnog provođenja, zadatak je utvrditi kako je došlo do razlika te o tome obavijestiti Općinsko vijeće. Nakon realizacije projekta i aktivnosti, isti će biti odgovorni za utvrđivanje rezultata projekata i aktivnosti te utvrđivanje o potrebitosti nastavka s aktivnostima i nakon provedbe. Kada završi razdoblje provedbe strateškog dokumenta, napraviti će se njegova evaluacija na temelju definiranih indikatora učinka na razini prioriteta.

9.2. Financijski okvir i izvori financiranja

Glavnim izvorima financiranja provedbe Strateškog razvojnog programa za razdoblje 2016.-2021. godine smatraju se sljedeći izvori:

- Općinski proračun Općine Križ,
- Proračun Zagrebačke županije,
- Financijska sredstva iz državnog proračuna, odnosno ministarstava Vlade Republike Hrvatske,
- Financijska sredstva iz nacionalnih fondova,
- Financijska sredstva iz programa Europske unije,
- Financijska sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova:
 - Kohezijski fond,
 - Europski socijalni fond,
 - Europski fond za regionalni razvoj,
 - Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.

U razdoblju do 2021. godine očekuje se rast izvornih prihoda lokalne samouprave, a dodatna financijska sredstva potrebna za ulaganje u pojedine aktivnosti i projekte po ciljanim prioritetima su najavljeni natječaji s nacionalne, regionalne i europske razine. Do 2021. godine očekuju se ulaganja u proširenje postojeće i stvaranje novih poduzetničkih aktivnosti te aktivnosti poljoprivrednika, dok su planirana ulaganja u modernizaciju dodatne komunalne i prometne infrastrukture od strane fondova Europske unije, odnosno županijskih i državnih institucija koje upravljaju infrastrukturom. Navedeni izvori sredstava se smatraju glavnim izvorima financiranja, a predviđena su i financijska sudjelovanja u razvojnim projektima i aktivnostima pojedinih javnih ustanova i institucija, civilnog sektora te privatnih investitora, kao i donacije i korištenje kreditnih linija namijenjene projektnim aktivnostima.

Bez sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova na području Općine Križ teško će se provesti bilo koji značajniji razvojni projekt, budući da je uslijed posljedica gospodarske krize smanjena mogućnost investiranja u kapitalne projekte.

10. Zaključak

Strateški razvojni program Općine Križ rezultat je rada temeljenog na partnerstvu između ključnih dionika razvoja, a sadrži temeljne odrednice razvoja Općine Križ. Dokument je izrađen u suradnji sa službenicima Jedinственog upravnog odjela Općine Križ, Općinskim načelnikom i njegovim zamjenikom te poljoprivrednicima, poduzetnicima, javnim ustanovama i civilnim sektorom. Prikupljeni su projektni prijedlozi koji predstavljaju temelj razvoja Općine Križ do 2021. godine.

Dokumentom su određeni ključni razvojni pravci Općine Križ, indikatori provedbe strateškog dokumenta te struktura odgovornih dionika za uspješnost implementacije. Područje Općine Križ proteklih godina karakteriziraju negativni demografski i gospodarski trendovi koji utječu na cjelokupni razvoj Općine, a kako bi se zaustavili ti trendovi, potrebno je održivo valorizirati raspoložive potencijale s kojima Općina Križ raspolaže. Krajnja svrha cijelog procesa strateškog planiranja je osigurati konkurentnost gospodarstva poticanjem ulaganja u sektore poljoprivrede, turizma i poduzetništva, poticati korištenje inovativnih tehnologija, unaprijediti društveni život građana, unaprijediti prostor i infrastrukturu naselja te djelovati u smjeru očuvanja okoliša. Kako bi se navedeno ostvarilo potrebno je kontinuirano poticati razvojne projekte i aktivnosti koji bi rezultirali smanjenjem nezaposlenosti i povećanjem indeksa razvijenosti.

Pred općinskom je upravom izazov da sve definirane ciljeve socio-ekonomskog razvoja ostvare u suradnji s privatnim i civilnim sektorom te da definirana vizija razvoja postane realnost. Viziju razvoja moraju u obzir uzeti svi dionici razvoja, kako bi se ambicije ovog Strateškog razvojnog programa ostvarile u željenoj mjeri na korist cijele lokalne zajednice.

Stupanjem na snagu ovog Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016.-2021. godine prestaje važiti Program ukupnog razvoja Općine Križ koji se odnosio na razdoblje 2010.-2017. godine.

11. Dodaci

Dodatak 1: Dužnosnici i službenici Općine Križ

Ime i Prezime	Funkcija
Marko Magdić	Općinski načelnik Općine Križ
Mladen Rogić	zamjenik Općinskog načelnika Općine Križ
Lidija Bahlen	pročelnica Jedinствenog upravnog odjela
Nada Horvat	voditeljica Odsjeka za financije, komunalno gospodarstvo i gospodarstvo
Žarko Gambiroža	samostalni upravni referent za komunalno gospodarstvo
Marija Vuksan	stručna suradnica za javnu nabavu i natječaje
Sandra Crnković	samostalna upravna referentica za društvene djelatnosti
Maja Dundović Pleša	samostalna upravna referentica za informiranje i opće poslove
Marina Bulava	referentica I.
Danica Cesarec	administrativna referentica
Đurđica Kain	referentica – administrativna tajnica
Srećko Sraka	referent – komunalni redar
Snježana Vrbaneć	računovodstvena referentica
Darinka Halambek	namještenica, spremačica, dostavljačica

Izvor: Općina Križ

Dodatak 2: Pregled investicijske strategije Operativnog programa *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020.

Broj prioritetne osi	Odabrani tematski ciljevi i investicijski prioriteti	Fond	Potpore Unije i udio potpore Unije OP (EUR)
1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija	01 - Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija 1a - Poboljšanje infrastrukture i kapaciteta za istraživanje i inovacije s ciljem razvijanja uspješnosti istraživanja i inovacija te promoviranje centara za kompetencije, posebno onih od europskog interesa 1b - Promicanje poslovnih ulaganja u inovacijama i istraživanjima te razvoj veza i sinergija između poduzeća, IR centara i visokog obrazovanja, posebno razvoja proizvoda i usluga, tehnološko povezivanje, socijalna inovacija, ekološka inovacija, usluge javnog servisa, zahtjevi za poticajima, umrežavanje, klasteri i otvorena inovacija kroz pametnu specijalizaciju, tehnološko jačanje i primijenjeno istraživanje, pilot linije, pred proizvodna provjera valjanosti, napredne proizvodne mogućnosti i početne proizvodnje, posebno u Ključnim tehnologijama koje potiču razvoj i inovacije i širenje tehnologija za opću namjenu	EFRR	664.792.165,00 9,66%
2. Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	02 - Poboljšanje dostupnosti, korištenja i kvalitete informacijskih i komunikacijskih tehnologija 2a - Daljnji razvoj širokopoasnog pristupa i iskorak prema mrežama velikih brzina i podrška prihvaćanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo 2c - Jačanje aplikacija informacijskih i komunikacijskih tehnologija za e-upravu, e-učenje, e-uključenost, e-kulturu i e-zdravlje	EFRR	307.952.676,00 4,48%
3. Poslovna konkurentnost	03 - Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora (za EFRR) i sektora za ribarstvo i akvakulturu (za EFRR) 3a - Promicanje poduzetništva, posebno olakšavajući ekonomsko iskorištavanje novih ideja i poticanje stvaranja novih poduzeća, uključujući putem poslovnih inkubatora 3d - Podupiranje kapaciteta MSP-ova za rast na regionalnim, nacionalnim i međunarodnim tržištima i inovacijske procese	EFRR	970.000.000,00 14,10%
4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	04 - Podržavanje prelaska na niskougljično gospodarstvo u svim sektorima 4b - Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima 4c - Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade te u stambenom sektoru 4d - Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona	EFRR	531.810.805,00 7,73%
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima	05 - Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencije i upravljanja rizicima 5a - Podupiranje ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu 5b - Promicanje ulaganja za rješavanje specifičnih rizika, osiguravanje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava upravljanja u slučaju katastrofa	EFRR	245.396.147,00 3,57%
6. Zaštita okoliša i održivost resursa	06 - Očuvanje i zaštita okoliša i promocija resursne učinkovitosti 6c - Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine 6e - Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke	EFRR	338.020.392,00 4,91%

7. Povezanost i mobilnost	06 - Očuvanje i zaštita okoliša i promocija resursne učinkovitosti 6i - Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve 6ii - Ulaganje u sektor vodnoga gospodarstva kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve 6iii - Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje usluga ekosustava, uključujući Natura 2000 mrežu i zelenu infrastrukturu	KF	1.649.340.216,00 23,97%
	07 - Promicanje održivog prometa i eliminacija „uskih grla“ u ključnim mrežnim infrastrukturama 7a - Podupiranje multimodalnog jedinstvenog europskog prometnog prostora ulaganjem u TEN-T 7b - Poboľšavanje regionalne mobilnosti povezivanjem sekundarnih i tercijarnih čvorišta s infrastrukturom TEN-T-a, uključujući multimodalna čvorišta	EFRR	400.000,00 5,81%
	07 - Promicanje održivog prometa i eliminacija „uskih grla“ u ključnim mrežnim infrastrukturama 7i - Podupiranje multimodalnog jedinstvenog europskog prometnog prostora ulaganjem u TEN-T 7ii - Razvoj i unapređenje prometnih sustava prihvatljivih za okoliš (uključujući one s niskom razinom buke), i prometni sustavi sa niskim emisijama CO ₂ , uključujući unutarnje plovne putove i pomorski prijevoz, luke, multimodalne veze i aerodromsku infrastrukturu, radi promicanja održive regionalne i lokalne mobilnosti 7iii - Razvoj i obnova sveobuhvatnih, visokokvalitetnih i interoperabilnih željezničkih sustava te promicanje mjera za smanjenje buke	KF	910.205.755,00 13,23%
	09 - Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije 9a - Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu što pridonosi nacionalnom, regionalnom i lokalnom razvoju, smanjujući nejednakosti u smislu zdravstvenog statusa, promičući socijalnu uključenost, kulturne i rekreativne usluge te prelazak s institucijske skrbi na skrb u zajednici 9b - Pružanje podrške za fizički, ekonomski i socijalni, oporavak ugroženih područja u urbanim i ruralnim područjima	EFRR	356.500,00 5,18%
	10 - Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje 10a - Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje kroz razvoj infrastrukture za obrazovanje i osposobljavanje	EFRR	270.914.791,00 3,94%
10. Tehnička pomoć	Tehnička pomoć Tematsko područje 1. - Osiguranje primjerenih i učinkovitih ljudskih resursa za provedbu operativnog programa Tematsko područje 2. - Potpora učinkovitoj provedbi, praćenju i procjeni programa Tematsko područje 3. - Potpora informacijama, promidžbi i izgradnji kapaciteta (potencijalnih) korisnika za pripremu i provedbu projekata	EFRR	236.112.612,00 3,43%

Izvor: Operativni program *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020.

Dodatak 3: Raspodjela sredstava Europskog socijalnog fonda po prioritetnim osima i specifičnim ciljevima Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali* 2014.-2020.

Prioritetna os 1: Zapošljavanje i mobilnost radne snage		Alokacija za specifični cilj	Alokacija za investicijski prioritet (EUR)
Investicijski prioritet 8.i: Pristup zapošljavanju za osobe koje traže posao i neaktivne osobe, uključujući one koji su dugotrajno nezaposleni i one koji su daleko od tržišta rada, kao i provedbom lokalnih inicijativa za zapošljavanje i potpore za mobilnost radne snage	Specifični cilj 8.i.1: Povećanje zapošljavanja nezaposlenih osoba, posebice dugotrajno nezaposlenih i osoba čije vještine ne odgovaraju potrebama tržišta rada	101.879.135	250.085.369
	Specifični cilj 8.i.2: Povećanje održivog samozapošljavanja nezaposlenih osoba, posebice žena	128.486.234	
	Specifični cilj 8.i.3: Očuvanje radnih mjesta, zadržavanje u zaposlenju radnika koji su proglašeni viškom te jačanje brzog ponovnog zapošljavanja osoba koje su postale nezaposlene nakon što su proglašene viškom	19.720.000	
Investicijski prioritet 8.ii (YEI): Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade	Specifični cilj 8.ii.1 (YEI): Povećanje zapošljavanja i brze integracije NEET skupine kroz Inicijativu za zapošljavanje mladih na tržište rada	132.354.288	201.010.904
Investicijski prioritet 8.ii (ESF): Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade	Specifični cilj 8.ii.1 (ESF): Povećanje zapošljavanja i integracije dugotrajno nezaposlenih iz NEET skupine na tržište rada i za sve iz NEET skupine od 2019. godine	68.656.616	
Investicijski prioritet 8.vii: Modernizacija ustanova tržišta rada kao što su javne i privatne službe za zapošljavanje te bolja usklađenost s potrebama tržišta rada, uključujući putem djelovanja koja povećavaju transnacionalnu mobilnost radne snage, kao i putem programa mobilnosti, te bolja suradnja institucija i relevantnih dionika	Specifični cilj 8.vii.1: Jačanje kapaciteta lokalnih partnerstava za zapošljavanje i povećanje zaposlenosti najranjivijih skupina na lokalnim tržištima rada	16.320.000	81.837.000
	Specifični cilj 8.vii.2: Povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga na tržištu rada, uključujući mjere APZ	65.517.000	
Ukupna alokacija			532.933.273
Prioritetna os 2: Socijalno uključivanje		Alokacija za specifični cilj	Alokacija za investicijski prioritet (EUR)
Investicijski prioritet 9.i: Aktivna uključenost, uključujući s ciljem promicanja jednakih mogućnosti te aktivnog sudjelovanja i poboljšanja zapošljivosti	Specifični cilj 9.i.1: Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti kroz promociju integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina, i borba protiv svih oblika diskriminacije	96.000.000	116.000.000
	Specifični cilj 9.i.2: Jačanje aktivnog uključivanja kroz implementaciju integriranih projekata za obnovu 5 nerazvijenih pilot područja	20.000.000	
Investicijski prioritet 9.iv: Poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama,	Specifični cilj 9.iv.1: Održivo poboljšanje pristupa zdravstvenoj skrbi u nerazvijenim područjima i za ranjive skupine te promocija zdravlja	45.000.000	180.000.000

uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa	Specifični cilj 9.iv.2: Pобољшanje pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama, uključujući podršku procesu deinstitucionalizacije	135.000.000	
Investicijski prioritet 9.iv: Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te socijalne ekonomije i ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju	Specifični cilj 9.v.1: Povećanje broja i održivosti društvenih poduzeća i njihovih zaposlenika	32.000.000	32.000.000
Ukupna alokacija		328.000.000	
Prioritetna os 3: Obrazovanje i cjeloživotno učenje		Alokacija za specifični cilj	Alokacija za investicijski prioritet (EUR)
Investicijski prioritet 10.ii: Pобољшanje kvalitete i učinkovitosti tercijarnog i ekvivalentnog obrazovanja te pristupa njemu radi povećanja sudjelovanja u njemu i njegova stjecanja, posebno za skupine u nepovoljnom položaju	Specifični cilj 10.ii.1: Pобољшanje kvalitete, relevantnosti i učinkovitosti visokog obrazovanja	110.000.000	205.000.000
	Specifični cilj 10.ii.2: Povećanje stope stečenog visokog obrazovanja	45.000.000	
	Specifični cilj 10.ii.3: Pобољшanje uvjeta rada za hrvatske istraživače	50.000.000	
Investicijski prioritet 10.iii: Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unapređenje znanja, vještina i kompetencija radne snage, promicanje fleksibilnih načina učenja, između ostalog profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stečenih kompetencija	Specifični cilj 10.iii.1: Omogućavanje boljeg pristupa obrazovanju učenicima u nepovoljnom položaju u pred-tercijarnom obrazovanju	40.000.000	160.000.000
	Specifični cilj 10.iii.2: Promicanje pristupa cjeloživotnom učenju kroz unapređivanje ključnih kompetencija studenata, te primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u poučavanju i učenju	70.000.000	
	Specifični cilj 10.iii.3: Pобољшanje obrazovnog sustava za odrasle i unapređenje vještina i kompetencija odraslih polaznika	50.000.000	
Investicijski prioritet 10.iv: Pобољшanje značaja obrazovnih sustava i sustava osposobljavanja za tržište rada, olakšavanje prijelaza iz škole na posao, jačanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njihove kvalitete, između ostalog mehanizmima za predviđanje vještina, prilagodbom nastavnih planova i programa te uvođenjem i razvojem sustava učenja koji se temelje na radu, uključujući dualne sustave učenja i programe naukovanja	Specifični cilj 10.iv.1: Modernizacija ponude strukovnog obrazovanja te podizanje njegove kvalitete radi povećanja zapošljivosti učenika kao i mogućnosti za daljnje obrazovanje	85.000.000	85.000.000
Ukupna alokacija		450.000.000	
Prioritetna os 4: Pametna administracija		Alokacija za specifični cilj	Alokacija za investicijski prioritet (EUR)
Investicijski prioritet 11.i: Ulaganje u institucionalne kapacitete te u učinkovitost javnih uprava i javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini s ciljem reformiranja, boljeg uređivanja i dobrog upravljanja	Specifični cilj 11.i.1: Povećanje djelotvornosti i kapaciteta u javnoj upravi kroz poboljšanje pružanja usluga i upravljanja ljudskim potencijalima	88.076.944	109.976.944
	Specifični cilj 11.i.2: Unapređenje kapaciteta i funkcioniranja pravosuđa kroz poboljšanje upravljanja i kompetencija	21.900.000	
Investicijski prioritet 11.ii: Izgradnja kapaciteta za sve dionike koji osiguravaju obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, osposobljavanje te zapošljavanje i socijalne	Specifični cilj 11.ii.1: Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva, osobito udruga i socijalnih partnera, te jačanje civilnog i socijalnog dijaloga radi boljeg upravljanja	81.300.000	81.300.000

politike, uključujući uz pomoć sektorskih i teritorijalnih paktova radi omogućavanja reformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini		
Ukupna alokacija		191.276.944
Prioritetna os 5: Tehnička pomoć		
	Specifični cilj 1: Osiguranje učinkovite pripreme, upravljanja, provedbe, praćenja, vrednovanja i kontrole Operativnog programa	50.000.000
	Specifični cilj 2: Podrška potencijalnim korisnicima i regionalnim dionicima u uspješnom prijavljivanju i provedbi ESF projekata jačanjem njihovih kapaciteta i razvijanjem kvalitetne zalihe budućih projekata	20.000.000
	Specifični cilj 3: Podrška komunikacijskim aktivnostima u svrhu djelotvorne provedbe Komunikacijske strategije i osiguranje kvalitetnog informiranja potencijalnih korisnika i voditelja projekata o mogućnostima i uvjetima financiranja u okviru Operativnog programa	10.000.000
		80.000.000

Izvor: Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali* 2014.-2020.

Dodatak 4. Mišljenje Zagrebačke županije, Upravnog odjela za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša, Odsjeka za zaštitu okoliša o potrebi provedbe postupka ocjene o potrebi strateške procjene

	REPUBLIKA HRVATSKA ZAGREBAČKA ŽUPANIJA Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Odsjek za zaštitu okoliša KLASA: 351-03/16-03/14 URBROJ: 238/1-18-02/4-16-2 Zagreb, 11. svibnja 2016.	REPUBLIKA HRVATSKA 23816 OPĆINA KRIŽ									
		<table border="1"><tr><td colspan="2">Primljeno: 13. 05. 2016.</td></tr><tr><td>Klasifikacijski broj:</td><td>Uredništvena jedinica:</td></tr><tr><td>302-03/16-01/01</td><td></td></tr><tr><td>Headline broj:</td><td>Prilogi Vrijeme dostave:</td></tr><tr><td>238/1-18-16-31</td><td></td></tr></table>		Primljeno: 13. 05. 2016.		Klasifikacijski broj:	Uredništvena jedinica:	302-03/16-01/01		Headline broj:	Prilogi Vrijeme dostave:
Primljeno: 13. 05. 2016.											
Klasifikacijski broj:	Uredništvena jedinica:										
302-03/16-01/01											
Headline broj:	Prilogi Vrijeme dostave:										
238/1-18-16-31											

OPĆINA KRIŽ
Trg Svetog Križa 5
10314 Križ

Predmet: Mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene o potrebi strateške procjene, odnosno strateške procjene utjecaja Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine
– mišljenje, daje se

Vezano na Vaš zahtjev (KLASA: 302-03/16-01/01, URBROJ: 238/16-03-16-30) od 15. travnja 2016. godine u kojem tražite naše mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene o potrebi strateške procjene, odnosno strateške procjene utjecaja Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine, ovim putem dajemo svoje mišljenje.

Temeljem članka 63. stavku 1. Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13 i 78/15, u daljnjem tekstu Zakon) strateška procjena se obvezno provodi za strategije, planove i programe, uključujući njihove izmjene i dopune koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) te na lokalnoj razini, iz područja: poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, elektroničkih komunikacija, turizma, prostornog planiranja, regionalnog razvoja, gospodarenja otpadom i vodnog gospodarstva kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš, za strategije, planove i programe uključujući njihove izmjene i dopune čija se provedba financira iz sredstava Europske unije, te za strategije, planove i programe za koje se prema posebnom propisu iz područja zaštite prirode utvrdi da mogu imati značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu.

Članak 64. Zakona, za strategije, planove i programe kojima se određuje uporaba malih površina na lokalnoj razini te za manje izmjene i dopune strategija, planova i programa iz članka 63. Zakona, propisuje obvezu provođenja postupka u kojem se odlučuje o potrebi provedbe strateške procjene (postupak ocjene).

Uvidom u dokumentaciju zahtjeva: Odluka o potrebi izrade Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine (KLASA: 302-03/16-01/01, URBROJ: 238/16-03-16-7) od 15.2.2016., Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine (u daljnjem tekstu: Strateški razvojni program) u elektronskom obliku i Obrazac o ocjeni o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš za Strateški razvojni program, utvrđeno je da su strateški ciljevi Strateškog razvojnog programa slijedeći: Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja; Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama; te Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora.

Iz navedene dokumentacije može se zaključiti da se radi o Strateškom razvojnom programu na lokalnoj razini, koje na temelju kriterija za utvrđivanje vjerojatno značajnog utjecaja strategije, plana ili programa na okoliš iz Priloga II. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08) neće imati značajan negativni utjecaj na okoliš te stoga u navedenom slučaju potrebno provesti postupak ocjene o potrebi provedbe strateške procjene Strateškog razvojnog programa na okoliš.

Također, ovim putem napominjemo da ste u navedenom postupku obvezni ishoditi mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode - Uprave za zaštitu prirode, zbog prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu. Ukoliko Ministarstvo zaštite okoliša i prirode - Uprava za zaštitu prirode izda mišljenje kojim se ne može isključiti značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu, odnosno da je potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, to mišljenje je obvezujuće. U tom slučaju ste dužni donijeti odluku o obvezi provedbe postupka strateške procjene za Strateški razvojni program.

O provedenom postupku ocjene dužni ste od ovog upravnog tijela pribaviti mišljenje prije donošenja odluke u postupku ocjene kojom potvrđujete da je za Strateški razvojni program, koji je u izradi, „je potrebno“ ili „nije potrebno“ provesti postupak strateške procjene i pri tome dostaviti prijedlog odluke i cjelovitu dokumentaciju iz postupka ocjene (mišljenja tijela po posebnim propisima i mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode - Uprave za zaštitu prirode). Navedena dokumentacija treba sadržavati i sve relevantne podatke o Strateškom razvojnom programu, iz koje ovo tijelo može donijeti konačno mišljenje u postupku ocjene o potrebi provedbe strateške procjene utjecaja Strateškog razvojnog programa na okoliš.

S poštovanjem,

Stručni suradnik za zaštitu okoliša

Prca, dipl.ing.geol.

Dostaviti:

Naslovu
Pismohrana

Dodatak 5. Mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o potrebi strateške procjene utjecaja i prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 4866 100

Uprava za zaštitu prirode
KLASA: 612-07/16-58/157
URBROJ: 517-07-2-1-16-2
Zagreb, 06. lipnja 2016.

REPUBLIKA HRVATSKA
238/16 OPĆINA KRIŽ

Primljeno:	18. 06. 2016	
Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jedinica	
302-03/16-01/01		
Uredbeni broj:	Prilazi	Vrijednost
517-07-2-1-16-64		

OPĆINA KRIŽ
Trg Svetog Križa bb
10314 Križ

PREDMET: Zahtjev za ocjenu o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš i prethodnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine
- mišljenje, daje se

Veza vaša KLASA: 302-03/16-01/01, URBROJ: 238/16-03-16-35

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode zaprimila je vaš zahtjev pod gore navedenim brojem kojim u postupku ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine tražite mišljenje ove Uprave. Uz zahtjev je dostavljeno Mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene o potrebi strateške procjene koje je 11. svibnja 2016. izdao Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Odsjek za zaštitu okoliša Zagrebačke županije (KLASA: 351-03/16-03/14, URBROJ: 238/1-18-02/4-16-2), Odluku o započinjanju postupka ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine koju je 17. svibnja 2016. godine donio načelnik Općine Križ (KLASA: 302-03/16-01/01, URBROJ: 238/16-03-16-34), Nacrt Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine i popunjeni Obrazac o ocjeni o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš od 11. travnja 2016. godine.

Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju, sukladno odredbama članka 47. st. 1. vezano uz članak 26. st. 1. i članak 46. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013), članka 64. st. 5. te članka 70. st. 2. Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/213, 153/2013, 78/2015), Uprava za zaštitu prirode, daje

mišljenje

- I. da je Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine prihvatljiv za ekološku mrežu i
- II. da za Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine ne treba provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš.

Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine (u daljnjem tekstu: Program) predstavlja strateški okvir kojim je definiran sustavan i dugoročno održiv socio-ekonomski razvoj općine. Programom su definirana tri strateška cilja kako slijedi:

- o razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja,
- o konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama,
- o razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora.

Prema Uredbi o ekološkoj mreži (Narodne novine, broj 124/2013, 105/2015) na području Općine Križ nalaze se područja ekološke mreže – Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) HR200465 Žutica i HR2000416 Lonjsko polje.

Od područja zaštićenih temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode na području obuhvata Programa, odnosno Općine Križ nalazi se park prirode Lonjsko polje.

Razmatrajući predmetni zahtjev, a nakon provedene analize ova Uprava nalazi da je predmetni Program dokument općenitog karaktera koji definira opće smjernice razvoja općine s nedostatnom razinom definiranosti planiranih projekata/zahvata (prostorni smještaj istih). U obuhvat Općine Križ manjim dijelom ulazi područje ekološke mreže HR200465 Žutica, dok se HR2000416 Lonjsko polje pruža uz samu granicu općine. Prioriteti definirani Programom odnose se na: unapređenje zaštite okoliša i očuvanje prirodnih resursa, razvoj komunalne i prometne infrastrukture, razvoj ruralnog područja jačanjem poljoprivredne proizvodnje i ulaganjem u revitalizaciju šumskih područja, razvoj konkurentnog malog i srednjeg poduzetništva i obrta te razvoj poduzetničke infrastrukture, razvoj održivog i inovativnog turizma temeljenog na kulturnim i prirodnim vrijednostima, promicanje socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanje kapaciteta odgojno-obrazovnih i zdravstvenih ustanova, izgradnja i rekonstrukcija društvene infrastrukture. Temeljem dostavljenih strateških ciljeva i prioriteta, uzimajući u obzir da se radi o dokumentu koji definira opće smjernice razvoja općine, kao i malu površinu ekološke mreže koja ulaze u obuhvat općine, zaključeno je da provedba predmetnog Programa neće imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Primjenjujući načelo učinkovitosti i ekonomičnosti postupka, ova Uprava nije zatražila mišljenje Hrvatske agencija za okoliš i prirodu o mogućnosti značajnih negativnih utjecaja Programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

Za programske dokumente nižeg reda i pojedinačne projekte/zahvate koji bi mogli imati značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu potrebno je provesti ocjenu prihvatljivosti.

Sa stajališta sektora zaštite prirode uzimajući u obzir općeniti (strateški) karakter Programa mišljenja smo da njegova provedba neće imati negativnih utjecaja na bioraznolikost i ostale sastavnice okoliša područja Općine Križ te da stoga nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš. Prilikom realizacije pojedinačnih zahvata potrebno je provesti odgovarajuće postupke sukladno posebnim propisima (zaštita prirode, zaštita okoliša, gospodarenje otpadom, prostorno uređenje, građenje itd.) kako bi se eventualni mogući negativni utjecaji sveli na prihvatljivu razinu.

Dostaviti:

1. Naslovu (*R s povratnicom*),
2. U spis predmeta, ovdje

Dodatak 6. Mišljenje Zagrebačke županije, Upravnog odjela za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša, Odsjeka za zaštitu okoliša o provedenom postupku ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš

 REPUBLIKA HRVATSKA ZAGREBAČKA ŽUPANIJA Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Odsjek za zaštitu okoliša		REPUBLIKA HRVATSKA 238/16 OPĆINA KRIŽ	
		Primljeno: 12.07.2016.	
	Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jedinica	
	302-03/16-01/01		
	Urudžbeni broj:	Prilozi	Vrijednost
	238/1-18-02/2-16-70		

KLASA: 351-03/16-03/23
URBROJ: 238/1-18-02/2-16-2
Zagreb, 11. srpnja 2016.

OPĆINA KRIŽ
10 314 Križ
Trg Svetog Križa 5

Predmet: Ocjena i strateška procjena utjecaja na okoliš izrade Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021.
- mišljenje o provedenom postupku ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš, dostavlja se

Poštovani,

Dana 4. srpnja 2016. godine zaprimili smo Vaš zahtjev KLASA: 302-03/16-01/01, URBROJ: 238/16-03-16-69, u kojem nas tražite mišljenje o provedenom postupku ocjene o potrebi provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine.

Općina Križ je dana 15. travnja 2016. godine ovom upravnom tijelu podnijela zahtjev (KLASA: 302-03/16-01/01, URBROJ: 238/16-03-16-30) za davanje mišljenja o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene za izradu Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine. Uz zahtjev je, među ostalim, dostavljen i popunjeni Obrazac o ocjeni o potrebi strateške procjene utjecaja strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: Obrazac). Općinski načelnik Općine Križ je dana 15. veljače 2016. godine donio Odluku o izradi Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine. (u daljnjem tekstu: Strateški razvojni program).

Sukladno članku 66. stavku 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13 i 78/15, u daljnjem tekstu: Zakon) ovo tijelo je izdalo mišljenje (KLASA: 351-03/16-03/14, URBROJ: 238/1-18-02/4-16-2, od 11.5.2016.) da je potrebno provesti postupak ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja navedenog strateškog razvojnog programa na okoliš.

Na temelju članka 66. stavka 3. Zakona i članka 21. stavka 2. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja, plana i programa na okoliš („Narodne novine“, broj 64/08, u daljnjem tekstu: Uredba) načelnik Općine Križ je dana 17. svibnja 2016. godine donio Odluku o započinjanju postupka ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. godine.

Temeljem članka 21. stavka 3. Uredbe pri utvrđivanju vjerojatno značajnog utjecaja na okoliš u postupku ocjene o potrebi provedbe postupka strateške procjene, nadležno tijelo, Općina Križ, zatražila

je mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima o potrebi provedbe strateške procjene za predmetni Strateški razvojni program.

Zatražena su mišljenja od slijedećih tijela po posebnim propisima: Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode; Zagrebačka županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša; Zagrebačka županija, Upravni odjel za promet i komunalnu infrastrukturu; Zagrebačka županija, Upravni odjel za gospodarstvo; Zagrebačka županija, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu; Zagrebačka županija, Upravni odjel za poljoprivredu, ruralni razvitak i šumarstvo; Zagrebačka županija, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb; Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Zagrebačke županije; Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Zagrebu za područje Zagrebačke županije; Zavod za javno zdravstvo Zagrebačke županije; Hrvatske autoceste d.o.o.; Županijska uprava za ceste Zagrebačke županije; Hrvatske šume, direkcija Zagreb; Hrvatske vode; HEP; HAKOM; Ivakop d.o.o.; Ivaplin d.o.o.; Vodoopskrba i odvodnja Ivanić-Grad d.o.o.; Općina Kloštar Ivanić; Grad Čazma; Općina Velika Ludina i Grad Ivanić-Grad.

U otvorenom roku zaprimljena su slijedeća mišljenja: **Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode u mišljenju** (KLASA: 612-07/16-58/157, URBROJ: 517-07-2-1-16-2 od 6.6.2016.) navodi da je Strateški razvojni program prihvatljiv za ekološku mrežu, te da za navedeni dokument nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš. **Hrvatske vode u mišljenju** (KLASA: 351-03/16-01/174, URBROJ: 374-21-1-16-2 od 3.6.2016.) navode da za predmetni Strateški razvojni program nije potrebno provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš. **Hrvatske šume u mišljenju** (Ur.broj: ZG-06-12-1501/23-IF od 3.3.2016.) navode da, budući da predmetni SPP Općine Križ ne predviđa zahvate koji bi imali značajniji utjecaj na šume i šumska zemljišta, nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš predmetnog Strateškog razvojnog programa. **Hrvatske autoceste u mišljenju** (Broj: 4211-700-1366/16-GKS od 24.5.2016.) navode da, obzirom da se na području Općine Križ ne planira izgradnja novih koridora autoceste, niti zahvata za koje je sukladno zakonskoj regulativi propisana provedba procjene utjecaja na okoliš, nema potrebe za provedbom strateške procjene utjecaja Strateškog razvojnog programa na okoliš. **Zavod za javno zdravstvo Zagrebačke županije u mišljenju** (od 16.6.2016.) navode da u pogledu potrebe strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa nemaju primjedbi, jer ne vide postojanje štetnih utjecaja na okoliš. **Grad Ivanić-Grad u mišljenju** (KLASA: 302-02/16-01/5, URBROJ: 238/10-02-39-16-2 od 15.6.2016.) navodi da se primjenom kriterija za utvrđivanje vjerojatno značajnog utjecaja predmetnog dokumenta na okoliš, procjenjuje da Nacrt Strateškog razvojnog programa nema značajan utjecaj na okoliš, odnosno da za taj dokument nije potrebno provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš. **Općina Velika Ludina** (Sisačko-moslavačka županija) u mišljenju (KLASA: 350-01/16-01/10, URBROJ: 2176/19-01-16-2-02 od 15.6.2016.) navodi da nije potrebno provoditi stratešku procjenu utjecaja na okoliš za predmetni Strateški razvojni program. **Ivakop d.o.o. u mišljenju** (Ur.broj: 705/2016 od 27.5.2016.) navodi da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja Strateškog razvojnog programa na okoliš. **Ivaplin d.o.o. daje mišljenje** (Ur.broj: DOK20160623-0001 od 23.6.2016.) iz kojeg se može zaključiti da smatraju da za navedenu Strategiju razvojnog programa nije potrebno provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš.

Na temelju članka 64. Zakona, te članka 7. Uredbe, a nakon provedenog postupka ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš, Općina Križ ovom tijelu dostavlja nacrt Odluke kojom se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš za Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016. – 2021. (u daljnjem tekstu: Nacrt odluke). Navedeni Nacrt odluke je, temeljem članka 71. stavka 2. Zakona, dostavljen ovom tijelu na završno mišljenje o provedenom postupku ocjene o potrebi strateške procjene.

Obzirom da se u točki II., alineji 4. Nacrta odluke (Razlozi za izradu Strateškog razvojnog programa) navodi, citiramo: *"Strateški razvojni program je osnova za buduće korištenje bespovratnih sredstava Europske unije i preduvjet za kandidiranje projekata za sufinanciranje iz strukturnih instrumenata i fondova Europske unije (usklađen sa nacionalnim strateškim i sektorskim dokumentima te županijskim razvojnim dokumentima na regionalnoj razini"*, a u točki B.1. Obrasca (Da li SPP predstavlja okvir za provedbu zahvata koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš sukladno propisu kojim se uređuju navedeni postupci), nadležno tijelo navodi da predmetni Strateški razvojni program predstavlja okvir za provedbu zahvata koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš, ovo tijelo upućuje naslov na odredbe članka 63., stavka 1., alineje 1. i 2. Zakona.

Zaključno, sukladno odredbi članka 71. stavku 2. Zakona, a nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je da je postupak ocjene o potrebi provedbe strateške procjene za Strateški razvojni program proveden u skladu s odredbama Zakona i Uredbe.

S poštovanjem,

Pročelnik:

Ante Stanić, dipl. iur.

Dostaviti:

Naslovu
Pismohrana, ovdje

Dodatak 7. Odluka kojom se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš za Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016.-2021.

Na temelju članka 64. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ br. 80/13., 153/13. i 78/15.), članka 23. stavka 3. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš („Narodne novine“ br. 64/08.) i članaka 48. i 96. Statuta Općine Križ („Glasnik Zagrebačke županije“ br. 12/13.) te nakon provedenog postupka Ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš, Općinski načelnik Općine Križ dana 22.07.2016. godine donio je

ODLUKU

kojom se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš za Strateški razvojni program Općine Križ za razdoblje 2016.-2021.godine

I.

Općinski načelnik Općine Križ donio je Odluku o započinjanju postupka ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016.-2021. godine (KLASA: 302-03/16-01/01, URBROJ: 238/16-03-16-34 od 17.05.2016. godine), prema kojoj je Jedinstveni upravni odjel Općine Križ u suradnji sa Upravnim odjelom za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Zagrebačke županije, proveo postupak Ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Križ za razdoblje 2016.-2021.godine (dalje u tekstu: Strateški razvojni program).

U postupku Ocjene o potrebi strateške procjene utvrđeno je da predmetni Strateški razvojni program neće imati vjerojatno značajan utjecaj na okoliš na osnovu čega se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš.

II.

Razlozi za izradu Strateškog razvojnog programa su sljedeći:

- Strateški razvojni program predstavlja temeljni strateški razvojni dokument budućeg smjera održivog razvoja i rasta Općine Križ,
- Strateškim razvojnim programom utvrđuju se glavni strateški ciljevi Općine Križ i način njihove realizacije u razdoblju od 2016. do 2021. godine,
- Strateškim razvojnim programom utvrđuje se strateški okvir i program s utvrđenom vizijom, strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama za konkretne razvojne projekte i aktivnosti te mehanizmima provedbe i načinima praćenja provedbe dokumenta,
- Strateški razvojni program je osnova za buduće korištenje bespovratnih sredstava Europske unije i preduvjet za kandidiranje projekata za sufinanciranje iz strukturnih instrumenata i fondova Europske unije (usklađen sa nacionalnim strateškim i sektorskim dokumentima te županijskim razvojnim dokumentima na regionalnoj razini).

III.

Osnovni ciljevi i programska polazišta Strateškog razvojnog programa su sljedeća:

1. Razvijena infrastruktura i okolišno prihvatljiva Općina Križ koja osigurava visoku kvalitetu življenja,
2. Konkurentno malo i srednje poduzetništvo te razvijena poljoprivreda i turizam temeljeni na znanju, kreativnosti i inovacijama,
3. Razvijena lokalna zajednica temeljena na promicanju socijalne uključenosti i odgovornosti te jačanju civilnog i javnog sektora.

Programska polazišta na kojima će se temeljiti izrada i provedba Strateškog razvojnog programa su sljedeća: unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture, unaprjeđenje zaštite okoliša i očuvanje prirodnih resursa, jačanje malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva, održivi razvoj poljoprivredne djelatnosti, razvoj i jačanje turizma, zaštita i očuvanje kulturno-

povijesne i tradicijske baštine, povećanje energetske učinkovitosti i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, razvoj lokalne zajednice promicanjem socijalne uključenosti i odgovornosti, unaprjeđenje učinkovitosti javne samouprave, jačanje kapaciteta odgojno-obrazovnih i zdravstvenih ustanova, poboljšanje zdravstvene i socijalne zaštite, izgradnja i rekonstrukcija društvene infrastrukture, razvoj i jačanje civilnog i javnog sektora.

IV.

U cilju utvrđivanja vjerojatno značajnog utjecaja na okoliš Jedinstveni upravni odjel Općine Križ zatražio je mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima, a to su:

- Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Radnička cesta 80, Zagreb
- Zagrebačka županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša, Ulica grada Vukovara 72/V, Zagreb
- Zagrebačka županija, Upravni odjel za promet i komunalnu infrastrukturu, Ulica grada Vukovara 72/V, Zagreb
- Zagrebačka županija, Upravni odjel za gospodarstvo, Ulica grada Vukovara 72/V, Zagreb
- Zagrebačka županija, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu, Ulica grada Vukovara 72/V, Zagreb
- Zagrebačka županija, Upravni odjel za poljoprivredu, ruralni razvitak i šumarstvo, Ulica grada Vukovara 72/V, Zagreb
- Zagrebačka županija, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb, Ulica grada Vukovara 72/V, Zagreb
- Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Zagrebačke županije, Ulica grada Vukovara 72/V, Zagreb
- Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Zagrebu za područje Zagrebačke županije, Mesnička 49, Zagreb
- Zavod za javno zdravstvo Zagrebačke županije, Mokrička 54, Zaprešić
- Hrvatske autoceste d.o.o., Širolina 4, Zagreb
- Županijska uprava za ceste Zagrebačke županije, Remetinečka cesta 3, Zagreb
- Hrvatske šume d.o.o. direkcija Zagreb, Ulica kneza Branimira 1, Zagreb
- Hrvatske vode, Ulica grada Vukovara 220, Zagreb
- HEP, Ulica grada Vukovara 37, Zagreb
- HAKOM, Ulica Roberta Frangeša Mihanovića 9, Zagreb
- Ivakop d.o.o., Savska 50, Ivanić-Grad
- Ivaplin d.o.o., Moslavačka 13, Ivanić-Grad
- Vodoopskrba i odvodnja Ivanić-Grad d.o.o., Savska 50, Ivanić-Grad
- Općina Kloštar Ivanić, Školska ulica 22, Kloštar Ivanić
- Grad Čazma, Trg Čazmanskog kaptola 13, Čazma
- Općina Velika Ludina, Sv.Mihaela 37, Velika Ludina
- Grad Ivanić-Grad, Park hrvatskih branitelja 1, Ivanić-Grad.

U ostavljenom roku od 30 dana od dana dostave naprijed navedenog zahtjeva, svoja očitovanja – mišljenja dostavila su sljedeća tijela i/ili osobe:

1. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Radnička cesta 80 Zagreb,
2. Hrvatske vode, Ulica grada Vukovara 220, Zagreb
3. Ivakop d.o.o., Savska 50, Ivanić-Grad
4. Hrvatske šume d.o.o. direkcija Zagreb, Ulica kneza Branimira 1, Zagreb
5. Hrvatske vode, Ulica grada Vukovara 220, Zagreb
6. Zavod za javno zdravstvo Zagrebačke županije, Mokrička 54, Zaprešić
7. Općina Velika Ludina, Sv.Mihaela 37, Velika Ludina
8. Grad Ivanić-Grad, Park hrvatskih branitelja 1, Ivanić-Grad
9. Ivaplin d.o.o., Moslavačka 13, Ivanić-Grad.

Navedena tijela i/ili osobe dali su svoje mišljenje da za Strateški razvojni program ne treba provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš.

Tijela kojima je upućen zahtjev za davanjem mišljenja, a nisu dostavila svoje mišljenje u zakonskom roku od 30 dana od dana primitka zahtjeva za dostavu mišljenja o potrebi

strateške procjene utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa, smatra se da nemaju posebnih utjecaja i uvjeta vezanih za zaštitu okoliša koje je potrebno uvažiti sukladno članku 70. stavku 2. Zakona o zaštiti okoliša.

V.

Odluku kojom se utvrđuje da za Strateški razvojni program nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš, Općinski načelnik Općine Križ donio je temeljem provedenog postupka ocjene o potrebi strateške procjene, temeljem pribavljenih mišljenja tijela i osoba određenih posebnim propisima te kriterija za utvrđivanje vjerojatno značajnog utjecaja na okoliš navedenih u Prilogu II. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 64/08).

VI.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode svojim mišljenjem isključilo je mogućnost značajnih negativnih utjecaja Strateškog razvojnog programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te dalo mišljenje da je Strateški razvojni program prihvatljiv za ekološku mrežu.

Prema Uredbi o ekološkoj mreži („Narodne novine“ broj 124/13. i 105/15.) na području Općine Križ nalaze se područja ekološke mreže – Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) HR200465 Žutica i HR2000416 Lonjsko polje. Od područja zaštićenih temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/13.) na području obuhvata Strateškog razvojnog programa, odnosno Općine Križ nalazi se park prirode Lonjsko polje. Područje ekološke mreže HR200465 Žutica ulazi u obuhvat Općine Križ manjim dijelom, dok se područje ekološke mreže HR2000416 Lonjsko polje pruža uz samu granicu općine.

VII.

Strateški razvojni program predstavlja strateški okvir kojim je definiran sustavan i dugoročan socio-ekonomski razvoj općine i predstavlja dokument općenitog karaktera koji definira smjernice razvoja općine s nedostatnom razinom definiranosti planiranih projekata/zahvata (prostorni smještaj istih) te njegova provedba neće imati značajnih utjecaja na bioraznolikost i ostale sastavnice okoliša područja Općine Križ te stoga nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš.

VIII.

Općina Križ dužna je informirati javnost, sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ br. 80/13., 153/13. i 78/15.) i odredbama i Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ br. 64/08.), kojima se uređuje informiranje javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša.

IX.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se na oglasnoj ploči Općine Križ.

REPUBLIKA HRVATSKA
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA
OPĆINA KRIŽ
OPĆINSKI NAČELNIK

KLASA: 302-03/16-01/01
URBROJ: 238/16-03-16-71
Križ, 22.07.2016.

Općinski načelnik Općine Križ
Marko Magdić, struč.spec.oec

12. Izvori i literatura

1. Čataj, L., 2013., Antički građevinski kompleks na lokalitetu Sipčina u Okešincu, Portal, Godišnjak Hrvatskog restauratorskog zavoda, 4/2013.
2. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast – Europa 2020, usvojena u ožujku 2010. godine,
http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Strukturni%20fondovi%202014.%20%E2%80%93202020/eu_hr.pdf).
3. Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020., Republika Hrvatska, Ministarstvo gospodarstva, 2014.
4. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Križ, Urbanistički zavod Grada Zagreba d.o.o. Zagreb, rujan 2006.
5. Izvješće o stanju u prostoru na području Općine Križ za razdoblje 2010.-2013. godine, Jedinstveni upravni odjel Općine Križ, svibanj 2014.
6. Izvješće o stanju u prostoru Zagrebačke županije („Glasnik Zagrebačke županije“ br. 22/13.).
7. Lončar, J., 2008., Moslavina – povijesno-geografsko značenje i obilježja,
<http://www.geografija.hr/hrvatska/moslavina-povijesno-geografsko-znacenje-i-obiljezja/>.
8. Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020., Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske, 2012.
9. Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012.-2016., Vlada Republike Hrvatske, 2012.
10. Nacionalna strategija za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020. godine, Ministarstvo socijalne politike i mladih, 2014.
11. Operativni program *Konkurentnost i kohezija* 2014.-2020., usvojen u prosincu 2014. godine,
<http://www.strukturnifondovi.hr/op-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020-779>).
12. Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali* 2014.-2020. (usvojen u prosincu 2014.),
<http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Strukturni%20fondovi%202014.%20%E2%80%93202020/OPULJP%20hr%2020150709.pdf>.
13. Prijedlog Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva.
14. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020., usvojen u svibnju 2015. godine od strane Europske komisije,
http://ruralnirazvoj.hr/files/documents/PRR-RH-2014-2020_v1.4_finalna-ina%C4%8Dica.pdf).
15. Program ukupnog razvoja Općine Križ, Jaić Consulting d.o.o., lipanj 2010.,
http://www.opcina-kriz.hr/kriz/wp-content/uploads/2010/10/PUR_kriz.pdf
16. Prostorni plan uređenja Općine Križ, Arhitektonski Atelier Deset d.o.o. za arhitekturu i urbanizam Zagreb, 2004.

17. Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020., usvojen u listopadu 2014. godine,
http://www.esf.hr/wordpress/wp-content/uploads/2015/02/GLAVNI-DOKUMENT_Sporazum_o_partnerstvu_HR.pdf).
18. Statut Općine Križ,
<http://www.opcina-kriz.hr/kriz/wp-content/uploads/2010/09/STATUT-OP%C4%86INE-KRI%C5%BD-2013.pdf>.
19. Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske 2014.-2020.
20. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije - Nove boje znanja,
<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Glavno%20tajni%C5%A1tvo/Materijali%20za%20istaknuto/2014/Strategija%20obrazovanja%20znanosti%20i%20tehnologije//Cjelovit%20sadr%C5%BEaj%20Strategije%20obrazovanja,%20znanosti%20i%20tehnologije.pdf>.
21. Strategija održivog korištenja energije Zagrebačke županije, Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske,
http://www.regea.org/assets/files/objavilismo/strategija_ZZ.pdf.
22. Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske, 2009.,
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_03_30_658.html
23. Strategija poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.-2020., Ministarstvo gospodarstva,
<http://novebojeznanja.hr/UserDocsImages/Dokumenti%20i%20publikacije/Novi%20i%20ododani%20dokumenti%20i%20publikacije/%282a%29%20Op%C4%87e%20teme%20i%20cjelo%C5%BEivotno%20u%C4%8Denje/O%20Strategija%20poticanja%20inovacija%202014-2020.pdf>.
24. Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske 2013.-2030., Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture,
<http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/433528.pdf>.
25. Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine.
26. Strategija razvoja klastera u Republici Hrvatskoj 2011.-2020., Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, 2011.,
<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//ZPPI/Strategije%20-%20OGP/poduzetni%C5%A1tvo//Strategija%20razvoja%20klastera%20.pdf>
27. Strategija razvoja ljudskih potencijala Zagrebačke županije 2014.-2020.,
http://www.zacorda.hr/wp-content/uploads/2014/12/STRATEGIJA_RAZVOJA_LJUDSKIH_POTENCIJALA_Zg._%C5%BEup_2014_2020_0407-final1.pdf.
28. Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020., Ministarstvo poduzetništva i obrta,
<http://www.minpo.hr/UserDocsImages/Strategy-HR-Final.pdf>.
29. Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014.-2020., Ministarstvo poduzetništva i obrta.

30. Strategija razvoja turizma Općine Križ (2015.-2020.), Centar za razvoj poduzetništva, Križ, rujan 2014.,
http://www.opcina-kriz.hr/kriz/wp-content/uploads/2014/11/DOKUMENT-final_v5.pdf.
31. Strategija razvoja urbanog područja - metodološke smjernice, Nacrt prijedloga,
<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1122>.
32. Studijska analiza planirane prometne infrastrukture unutar prostorno planske dokumentacije Općine Križ, Promet projekt d.o.o., Zagreb, 2010.
33. Smjernice za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice namijenjene lokalnim sudionicima,
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_hr.pdf.
34. Vodič za pripremu, praćenje i evaluaciju strategija lokalnog razvoja za programsko razdoblje 2014.-2020., Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske, 2015.
35. Županijska razvojna strategija Zagrebačke županije 2011.-2013., izrađena: ožujak 2011. godine,
http://www.zagrebacka-zupanija.hr/media/filer_public/34/60/3460ab98-4743-4f65-8acc-ddc153199444/zupanijska_razvojna_strategija.pdf.
36. Zakon o grobljima (NN 19/98, 50/12),
<http://www.zakon.hr/z/381/Zakon-o-grobljima>.
37. Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11, 144/12, 94/13, 153/13, 147/14, 36/15),
<http://www.zakon.hr/z/319/Zakon-o-komunalnom-gospodarstvu>.
38. Zakon o poljoprivredi (NN 30/15),
<http://www.zakon.hr/z/133/Zakon-o-poljoprivrednom-zemlji%C5%A1tu>.
39. Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13),
<http://www.zakon.hr/z/689/Zakon-o-prostornom-ure%C4%91enju>.
40. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14),
<http://www.zakon.hr/z/239/Zakon-o-regionalnom-razvoju-Republike-Hrvatske>.
41. Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15),
<http://www.zakon.hr/z/194/Zakon-o-za%C5%A1titi-okoli%C5%A1a>.
42. Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13), <http://www.zakon.hr/z/403/Zakon-o-za%C5%A1titi-prirode>.